

— Izhaja ob 4. jutraj. —
Stane mesečno Din 25 —, za ino-
zemstvo Din 40 —, neobvezno.

Oglas po tarifu.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica šte. 5/1.
Telefon šte. 72, ponoči tudi
šte. 24

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišтво: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 3. — Telefon št. 35.

Inzeratni oddelk: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 493

Podružnici: Maribor, Baravska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem čeku: zavoda: Ljubljana
št. 11.842 - Praha čisto 78.180
Wien, Nr. 105.241

Današnja številka obsega 20 strani in stane 3 Din.

Ljubljana, 13. novembra.
Kaj naj pove dr. Korošec zaupnikom SLS, ki se bodejo jutri v Celju? Na to vprašanje je odgovoril tudi za samega voditelja SLS jako težko. Tako bi mislil človek, ki vidi v zborih zaupnikov političnih strank najvišji strankin organ, ki v zadnji instanci razsoja o delovanju strankinih funkcionarjev ter istotako odloča o smeri strankine politike. Pri klerikalni stranki pa je zbor zaupnikov le sestanek poslušnih mož, ki imajo vzetj na znanje, kar so jim skuhal duhovni gospodje. Zato bo celokupno vodstvo SLS nocoj spalo brez vsake skrbi. Naj so notranja nasprotstva v SLS še tako velika, naj je njena politika še tako zavrnjena, uspehi vodstva stranke še tako ničevi ali škodljivi, na zborih zaupnikov SLS se takih stvari ne opazi. O njih se zato niti ne razpravlja, kaj šele, da bi se pojavila resnejša kritika strankine politike. Kakor že tolikrat in toliko let, bo dr. Korošec tudi letos na zboru govoril kakor rimski papež kadar govori ex cathedra, zaupniki pa mu bodo vdano kimali, a naj govori, kar hoče. Poleg dr. Korošca se bo oglašil k besedi kvečjemu še kak zaupnik ali kaplan, skrbno izbrani govorniki iz vrst laikov pa so pripuščeni k tuki ugodna spremljevalna godba k glavni melodiji.

Od lanskega zbora zaupnikov SLS se za klerikalno stranko ni izpremenilo ničesar na bolje, pač pa vse na slabše. Voditelji SLS ne morejo pokazati niti najmanjšega uspeha v svoji politiki in zaupnikom ne morejo poročati ničesar, kar bi opravičevalo domnevo, da so izpolnili katerokoli svojih obljub, 20 poslancev šteje SLS, a kako korist ima od njih država ali narod?

Po starem taku enostavnem in obrabljem receptu se bodo klerikalni voditelji seveda tudi letos izgovarjali na »centralizem« in na vse druge ljudi, ki jim ne dajo voditi uspešno politiko. Tako obramba je poceni, a pred razsodno javnostjo držati ne more. Jasno je, da za nesposobnost tudi avtonomije ne more biti zdravilo. Prazen je tudi izgovor, da 20 poslancev v skupščini ničesar ne pomeni. V današnjem parlamentu je bilo vseh poslancev nad 500 in slovenska delegacija je bila šibkejša kot danes v beograjski skupščini in vendar si je znala ta mala manjšina priboriti markske drobtine vsaj na gospodarskem polju.

Izgovarjate se, kakor se hočete, tega ne morete utajiti, da je glavni vzrok neuspeha politike SLS notorična nesposobnost njenih voditeljev. Brez inicijative, brez smisla je ta politika, ne glede na to, da nedostaja za politično udeleževanje vodstva SLS tudi pridnosti in dobre volje.

Res je, da sedanja vladna večina ni sposobna za resno delo ter da je režim RR v veliki meri kriv današnjih deolatnih razmer. Prav tako je pa tudi resnica, da bi bilo v državi lahko vse drugače, ako bi radikalcvi in klerikalci osem let ne uganjali svojih političnih alotrij. Ako bi teh osem let porabili Slovenci in Hrvati, ki se tako radi gerirajo kot veliki državniiki, politiki, upravniki in se kaj, za skupno in smoteno delo v skupščini in v državni ter v samoupravni upravi, ne bi moglo v Beogradu zavladati zlo, kakor je. Če se hoče obstoječe razmere pravilno soditi, treba misliti tudi na to, kako bi bilo, ako bi se uloge zamenjale. Zamislimo si, da bi morali Slovenci upravljati državo 8 let, ker bi stavkali Srbi in Hrvati, kakor so sedaj 8 let stavkali Slovenci in Hrvati. Ali bi v tem slučaju res bili Slovenci vsega krivi, ako bi radi svojih prešibkih moči ne bili kos vsem nalogam, i bi se Srbi in Hrvati čutili zapostavljene? Ali bi se v tem slučaju nad abstinenco in pasivnostjo srbskih in hrvatskih separatistov ne smejali slovenski separatisti in samoslovenski egoisti, kakor se zadnjih 8 let lahko opravičeno posmehujejo srbski hegemonisti slovenskim in hrvatskim avtonomistom, ker so se sami odrekli pozitivnemu sodelovanju in s tem tudi sodelovanju.

Ako bi zbor zaupnikov SLS bil sposoben in zmogel resno premisliti položaj, potem bi jutri v Celju moral priti do logičnega zaključka: voditelji SLS, ki vedno zavračajo vso krivdo na druge ter pravijo, da radi drugih ničesar doseči ne morejo, se morejo težke odgovornosti za svoje pogubne pogrške in opustitve oprostiti le, če izvajajo edino možno konsekvenco: položijo mandate ter dajo drugim Slovincem priliko, da pokažejo, kaj znajo. Žal pa od zaupnikov SLS, ki so skrbno izbrani in na zanesljivost prečestani ni pričakovati te odločitve. Mirno in poslušno si bodo dali zvaliti odgovornost za nesrečno politiko svojih voditeljev na svoje rame. Stiskali bodo pesti v žepu in jim izglasovali zaupnico.

Dunav narašča

Budimpešta, 13. novembra (pr.) Narastli Dunav je prodrl nasipe pri Bacsu in Csorai in poplavl 150.000 juter zemlje.

Boj za definitivno odstranitev N. Pašića

Narodna skupščina zopet brez dela. — Priprave na obračunavanje med radikali. — Pašićevci že dejansko v opoziciji. — Rezervna kombinacija z davidovičevci.

Beograd, 13. novembra p. Vladna skupščina je odgovorila seje Narodne skupščine do torka. Prihodnji teden pride na dnevni red ratifikacija konvencije z Rumunije o obmejem dvolastištvu. Ni dvoma, da bo ta konvencija soglasno sprejeta. Dosele nima vlada ničesar, kar bi mogla postaviti na dnevni red. Ministrski predsednik Uzunović je v razgovoru z novinarji izjavil, da ni povoda za rekonstrukcijo vlade, ali za kak druge spremembe. Zvečer je imel vaš dopisnik daljši razgovor z aktivnim ministrom ki je v poslednjih dogodkih imel važno ulogo. Ta minister je naglašal, da je akcija Pašića paralizirana.

Od 5 do 6.30 je bil min. predsednik na dvoru. Novinarjem je izjavil, da je bil le pri ministru Ivora in da ni nič novega. Bilanca prošlega tedna ni bila za vlado n'kakor aktivna. Skupščina brez dela, upravni posli na vseh poljih v zastoji, ministri v glavnem zaposleni s pripravi na obračunavanje med prvaki radikalne stranke. Min. predsednik Uzunović je pred odločitvijo, ali naj se pokori Pašiću in zadovolji s postransko vlogo, ali pa da stoji na čelo akcij, s katero naj se definitivno odstrani vpliv Nikole Pašića na državno upravo. Struktura radikalov ki je pripravljena na boj

proti Pašiću, se je zadnjih deset dni zopet ojačila, kar je treba v prvi vrsti pripisati inicijativnemu delovanju notranjega ministra Maksimovića. Vsaka izmed obeh struj radikalne stranke izjavlja, da ima ogromno večino v radikalnem klubu. Boj med Pašićem in Uzunovićem formalno ni najavljen, a je dejansko napovedan. Konferenca ministrskega predsednika s St. Radičem je bila v glavnem namenjena tudi vprašanju, kaj naj se stori, da se izravna morebitna izguba 30 glasov pašićevcev, ki zadnje čase sploh ne prihajajo več na glasovanje v skupščino in ki tudi preprečujejo kvorum. O njih se bi skoraj moglo reči, da prehajajo v opozicijo. Uzunović in Radić sta sklenila za slučaj definitivnega odpada pašićevcev, da povabita s sodelovanju v vladi ono krilo davidovičevcev, ki hoče delovati z vlado. S klerikalci se ne računa več. Proracun, ki ga je predložil finančni minister skupščini, ni prinesel nič novega in prihranki, o katerih se sedaj govori, so več ali manj le fiktivni. Minister dr. Sršić je izjavil vašemu dopisniku, da je danes predložil skupščini zakon o centralni upravi. Za ponedeljek je sklicana seja odbora za proučevanje mednarodne konvencije dela, ki bo brezdvomno soglasno sprejeta.

Ekspoze finančnega ministra o novem budžetu

Interesantne navedbe o izdatkih in dohodkih. — Ministrov program za sanacijo državnega gospodarstva. — Napoved redukcije na univerzah in v srednjem šolstvu.

Beograd, 13. novembra p. Finančni minister dr. Perić je sprejel nocoj novinarje in jim podal ekspozé o proračunu, ki ga je predložil Narodni skupščini. Proračun znaša letos 11.680 milijonov dinarjev. Razlika med novim in starim budžetom znaša doleže 814 milijonov, minister pa upa, da jo bo tekom razprav v skupščini mogel še povečati. Sejava budžeta je bila loko težavna. Moral je zvišati izdatke za pokojnino za 150 milijonov, ker tega zneska ni predvideval lanski proračun. Prejšnji budžet je tudi imel za 50 milijonov za doklade nižjim namestencem v prosvetnem ministristvu. Za izdatke za »bak in sol je bilo v prejšnjem budžetu skraj za 100 milijonov manj določenih. V budžet je moral minister vnesti 300 milijonov za oplaščevanje dolga v Ameriki. Treba bo plačati tudi redne dolgove Narodni banki, ki znašajo nekaj nad 110 milijonov in gotove druge dolgove v znesku 10 milijonov. Minister je vnesel v budžet tudi izvestne najemnine, ki doslej niso bile predvidene. Vsega skupaj se je moralo zato povečati proračun za novih 300 milijonov, ki doslej niso bili predvidenovani. Zato prejšnji budžet ni znašal 12.500 milijonov, ampak pravzaprav 12.900 in zato je redukcija novega budžeta za ta znesek večja.

Minister je potem govoril o znižanju budžetnih izdatkov. Izdatke za vrhovno državno upravo je reducirao za nekaj nad milijon. Ministrski predsednik je znižal svoj dispozicijski fond za nekaj nad pol milijona. Pri pokojninah so se morali izdatki povečati za 150 milijonov, ker so statistični podatki pokazali, da je bila lanska številka promajna. Pri državnih dolgovih so se zvišali izdatki za 31 milijonov. Zvišani so tudi izdatki za amortizacijo obveznic vojne škode za 4 milijone. Budžet ministrstva pravde so je zmanjšali za 18 milijonov. V vrhovnega ministrstva so se na videz zvišali za 81 milijonov, v resnici pa zmanjšali za 30, ker je bilo v lanskem budžetu pri rezervnih kreditih predvidenih 70 milijonov za draginske doklade osebju tujeja ministrstva, zato je minister tudi sedaj vnesel teh 70 milijonov iz rezervnih kreditov in onih 50, ki jih je prej omenil, tako da je sedaj za 120 milijonov več izdatkov. Sedaj se glasi budžet le za 81 milijonov več prihranek pa znaša 39 milijonov. V budžetu ministrstva ver se ni dal doseči prihranek in so se izdatki zvišali za 7 milijonov, ker je bilo treba vnesti 4 milijone za gradbo mavoljeja na otoku Vidu. Budžet notranjega ministrstva je zmanjšani za 34 milijonov, ministrstvo za narodno zdravstvo za 16 in zunanjeja ministrstva za 12 in pol milijona. Proračun finančnega ministrstva je za 114 milijonov manjši. V njem so bili črtani izdatki za provizije, ki so jih doslej dobivali veletrgovci monopoliziranih predmetov, kakor tobaka in znamk. Skoraj ravno toliko je bilo vneseno v izdatke za tobak in sol, tako da znaša prava redukcija okrog 80 milijonov. Budžet ministrstva za vojsko in mornarico je za 62 milijonov manjši kot lanski, ministrstva gradjevin pa za 43 milijonov. Zvišati pa se je moral kredit za vzdrževanje in popravilo državnih cest in mostov za 36 milijonov in kredit za nadaljevanje začete gradbe mostov v znesku 2 in pol milijona. Vnesen je bil tudi kredit za podporo vzdrževanja okrajnih cest v Sloveniji v znesku 4 milijonov. V budžetu prometnega ministrstva so se izdatki zmanjšali za 480 milijonov. Iz tega proračuna so črtani dohodki okrog 305 milijonov, ki jih izkazujejo dohodki državnih delavcev za gradbo in popravilo lokomotiv in vagonov. Na ta način se v resnici reducira budžet tega ministrstva za 175 milijonov. Izdatki za ministrstvo pošte in brozjava so se znižali za nekaj nad 2 milijona. Proračun poljedelskega ministrstva se je zvišal za 56 milijonov, v stvari pa se je znižal, ker prejšnji znesek 50 milijonov za poljedelske kredite ni bil vnesen v budžet poljedelskega ministrstva, ampak v rezervno kredite. V kompetenco tega mi-

nistrstva so prišli letos tudi državne tvorine za svilo. Na ta način se izdatki tega ministrstva zmanjšajo za 80 milijonov. Budžet ministrstva za šume in rudnike je za nekaj nad 37 milijonov manjši, pri trgovinskem ministristvu za 7 in pri ministristvu za socialno politiko za 30 milijonov. Pri tem resorstu se je znižalo mnogo osebnih izdatkov, subvencij, podpor in študijskih podpor. Glede invalidnin je zadrževanje naravno, ker podpore v to svrto vedno padajo. Razen tega je zakon o invalidskih podporah zelo reducirao te podpore, zlasti inovitveškim invalidnim in onim, ki živijo v zadruzbah. Ker so se zmanjšale podpore, je minister na drugi strani postavil za plačevanje dolžnih invalidskih podpor 5 milijonov. Za zaostale invalidnine je bil lani določen znesek 5 milijonov, letos pa na ta način 10. Budžet ministrstva za agrarno reformo se je znižal za nad 7 milijonov, resor za izenačenje zakonov pa za 158 tisoč. Rezervni krediti so se znižali za nad 145 milijonov.

Kar se tiče državnih dohodkov, je dr. Perić demantiral vesti, da državni dohodki padajo in da znašajo za cele 3 milijarde manj. To ni res. Ako bi temu res bilo tako, potem bi že zdavnaj morali doživeti polom v državnem gospodarstvu. Minister izjavlja, da znašajo čisti dohodki finančnega ministrstva nad 7 milijard. S tem ni le ovržena trditev, da državni dohodki padajo, ampak se že iz tega vidi, da rastejo (tobak, direktni davki, sol, talse, trošarina in carina). Dohodek na direktnih davkih se je v novem proračunu zmanjšal za 20 milijonov, ker so oproščeni gotovi sloji vojnega davka na premoženje ki znaša 50 milijonov. Zato na se je lani uvedel davek na ročno delo, ki vrže na leto 25 milijonov. Dohodki posrednih davkov (trošarina, talse, carina) so sedaj za 11 milijonov večji in statistični podatki potrjujejo to popolnoma. Pri monopolih vseh vrst se kaže v novem proračunu zmanjšanje dohodkov za 62 milijonov, v resnici pa so se dohodki zvišali, ako upoštevamo, da se je lani znižala cena soli za pol finarja, kar pomenja 60 milijonov. Pri državnih podjetjih je vnesel minister pri dohodkih v novi proračun za 734 milijonov manj.

To bi bile v glavnem temeljne postavke novega proračuna. Dohodki prometnega ministrstva so se morali znižati za 200 milijonov, ker se je dokazalo, da prejšnjega zneska 2850 milijonov ni to ministristvo nikoli doseglo. Črtan je bil tudi fiktivni dohodek 200 milijonov, ki naj bi ga dale državne delavnice za popravilo lokomotiv in vagonov. Pri ministristvu za šume in rudnike se je moralo v novi budžet vnesti pri dohodkih za 185 milijonov manj, ker se nahaja zlasti lesna industrija v splošni krizi.

Finančni minister je potem govoril v tem, kaj se ima storiti.

Dejal je, da je novi proračun začetek ozdravljenja državnih financ. Državna izdatke je treba bolj pravilno razdeliti. Zato je potrebna cela vrsta zakonskih ukrepov, ki bodo tvorili program vlade. Minister upa, da se bodo izvedli že v najkrajšem času. Potreba bo donesti zakon o centralni upravi in zmanjšati izdatke zanjo. Omejitvi ho treba unokolitve dela sponožnih državnih namestencev, ker so pokonine dosegle že tako vsoto, da resno ogrožajo zdravje financiranja držve. Donesti bo treba tudi orosvetne zakone, ker vendar ne zre, da bi imeli pri nas tri medicinske in tri teološke fakultete, ko nam še na premočnih krajih manjkajo najimrinitivneše ceste. Ukiniti ho treba tudi večje številni oimozni in učiteljske. Donesti ho treba zakon o izenačenju davkov, s katerim naj bi se ustavilo povečevanje državnih davkov. Od tega zakona se pričakuje enakomerna razdelitev bremen na premoženjsko stanje poiznaja. Revizirati ho treba carinsko tarifo in zakon o talskah, uređiti vprašanje vsehših dolgov, ki pa sicer niso tako veliki, kakor se to govori. Največji višeli

Kritičen položaj češkoslovaške vlade

Slovaški klerikalci stavili ministrskemu predsedniku Švehli ultimatum. — Odstop ministra dr. Beneša?

Praga, 13. novembra, in Včera in danes so se v Bratislavi vršila pod predsedstvom posl. Hlinka posvetovalna slovaških klerikalnih poslancev in senatorjev o vstopu v vlado. Sprejet je bil sklep, da se brezpogojno zahteva izročitev tudi takozvanega slovaškega ministrstva pristašu Hlinkove stranke. Ta zahteva je bila poslana ministrskemu predsedniku Švehli s prošnjo, da odgovori do srede. Ako bo odgovor negativen, potem preidejo slovaški klerikalci definitivno v opozicijo in sedanja vlada je izgubila večino. Zahtevo slovaških klerikalcev po takozvanem slovaškem ministristvu so koalirane vladne stranke dosedaj odločno odklanjale.

Dunaj, 13. novembra. s. «Wiener Neueste Nachrichten» izvejo iz baje me-

rodajnega političnega vira, da se v kratkem, baje že prihodnji teden, pričakuje odstop češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša. Za njegovega naslednika da bo imenovan sedanji češkoslovaški poslanik v Berlinu dr. Krofta.

K temu izve vaš poročevalec: Zunanji minister dr. Beneš je sedaj na dvome-sečnem zdravstvenem dopustu v inozemstvu. Dr. Krofta je bil pred svojim imenovanjem v Berlin poslanik na Dunaju. Že delj časa se govori, da bo doktor Krofta zastopal dr. Beneša, ako bo ta odsoten. Vprašanje je, ali se bo izprememba v češkoslovaškem zunanjem ministristvu izvršila v že tako kratkem času. Dr. Krofta bo poklican zaenkrat le zato, da bo v času odsotnosti dr. Beneša izvršil veliko redukcijo uradnikov.

Sovijska akcija za zvezo vzhodnih narodov

Pomen Čičerinovega potovanja v Odeso. — Turčija v težavnem položaju. — Akcija naperjena proti angleški politiki.

Berlin, 13. novembra l. O akciji za ustanovitev zveze azijskih narodov se ve do slej le, da sta imela včeraj v Odesi ruski zunanji komisar Čičerin in turški zunanji minister Rudžić beg svoj prvi sestanek. O vsebini razgovora ni še nič znanega. Dejstvo je, da je vest, da je Čičerin nemodoma odpotoval v Odeso, izzvala v Rusiji ogromno pozornost. Pred svojim odhodom je imel zunanji komisar razgovore s poslaniiki Italije in Anglije. Svrha sestanka v Odesi ni samo sklenitev varnostnega pakta med Rusijo in Turčijo. Čičerin je hotel izvedeti, kakšno stališče zavzema Turčija do Društva narodov. Moskva bi rada nien vstop v Društvo preprečila in jo obdržala pod svojim vplivom skupaj s Perzijo in Afganistanom.

Moskovska »Izvestija« pravijo, da je Nemčija nasvetovala Turčiji, naj se pridruži Društvu narodov. List pravi nadalje, da bo napravila Anglija, ki jo skupni interes

z Italijo gonijo, da spremeni sedanje sodelovanje v trajno antano, storila vse, kar je v njenih močeh, da pripravi, če treba tudi s pritiskom Italije, Turčijo do tega, da se loči od Rusije in vstopi v Društvo narodov. Ako se to zgodi, bo Rusija izgubila dober del svojega vplva v Aziji. »Izvestija« dostavlja, da se ta angleški načrt ne bo dal uresničiti zaradi Turčije same, ki bi se v tem primeru pač morala odreči svoji lastni nacionalni politiki, ako bi se odcepila od Rusije.

Odesa, 13. novembra s. Na banketu, ki se je sredi vršil na čast turškim mornarjem, sta Čičerin in Tevrik Rudžić bez imela govore, v katerih sta opozarjala na trdno prijateljstvo, ki obstoja med Rusijo in Turčijo. Povdarjala sta potrebo še ožjega prijateljstva in še večjega zblizevanja med obema državama. (Glej članek »Azijska liga narodov«.)

Pred odločitvijo v rudarski stavki

Konferenca rudarskih delegatov je z večino glasov priporočila sprejem vladnih predlogov. — V par dneh se pričakuje tudi formalnisporazum.

London, 13. novembra (lo) Izvrševalni odbor rudarske zveze je imel danes dopoldne kratko sejo, nakar je konferenca rudarskih delegatov nadaljevala razpravo o vladnih predlogih za rešitev rudarske krize. Delegati se morajo odločiti ali pristanejo na vladne predloge, ali pa predložijo sporazum v odobritev rudarskim okrajem. Zmerna struja rudarskih delegatov je za prvo rešitev.

Včera se je vrnilo na delo zopet 8000 ru darjev. Rudarski voditelji se resno boje, da bo zavlačevanje pogajanj spravilo v resno

nevarnost obstoj rudarske zveze. Lord Birkenhead je izjavil, da čeprav se ne more še reči, da je sporazum dosežen, vendar obstoja utemeljeno upanje, da bo prevladala dobra volja za pomiritev. Vlada je storila vse da pride do sporazuma in je ponudila zelo ugodne pogoje. Vlada bo vse predloge uzaknila, če tudi ne bodo po volji lastniškim.

Nenavadno zatišje pod Apenini

Vsi Italijani in »drugorodci« morajo pozdravljati fašistovske zastave. — Odstavitev nefašistovskih univerzitetnih profesorjev. Nove francoske ugotovitve.

Rim, 13. novembra (be) Vrhovni poveljnik karabinerjev je poročal Mussoliniju, da vlada po vsej Italiji red in mir.

Rim, 13. novembra (pr.) Službeni list fašistov objavlja, da ima pri sprejeditvi vse prebivalstvo pozdraviti fašistovske zastave in znake. Generalni tajnik fašistovske stranke Turati napoveduje, da bodo odstavljeni vsi vseučiliški profesorji, ki niso fašisti.

Rim 13. novembra l. Uradni list objavlja podrobnosti o izvedbi novega policijskega zakona, kar se tiče identitnih legitimacij, ki jih mora odsej imeti pri sebi vsak državljan in svrno kontrole. Legitimacija je bela in mora imeti sliko imetnika. Razen potrebnih podatkov ima po potrebi tudi odtisk njegovih prstov. Občinski urad, ki izdaja te legitimacije, pošlje spis o izstavitvi ali obnovitvi legitimacije v enem izvodu prefektu dotične pokrajine, kjer je spravljen pri pokrajinskem varnostnem oddelku, drug izvod pa hrani sam. Identitetne legitimacije se dostavljajo občinam brezplačno in so kolika proste. Občine smejo pobirati zanje od imetnikov kvečjemu po eno liro. Ako se legitimacija izgubi, mu občinski urad

izstavi drugo, vendar je pristojbina topot dvojna.

Pariz, 13. novembra s. »L' Ouevre« poroča, da so se ob enem z incidentom pred francoskim konzulatom v Ventimiliji dogodili razni incidenti še v drugih mestih Italije. V Benetkah je neki fašist odstranil napis nad francoskim konzulatom. Nadalje so se dogodili incidenti v Bologni, Napolju in Genovi. Fašisti so požgali vilo bivšega italijanskega poslanika v Parizu grofa Siorze.

Innsbruck, 13. novembra s. Kakor poroča »Tiroler Anzeiger« iz Bolcana, so predvečernjšim fašisti s silo zasedli dom trgovskih pomočnikov ter dom telovadnega društva.

Garibaldijska afera

Pariz, 13. novembra. k. Macia in Riccio-ti Garibaldi sta bila aretirana ter prepeljana v bolniški oddelk jetnišnice.

Generalni državni odvnetnik otožnje Maclo in Garibaldi ter njune tovariša zločina razdeljevanja in skrivanja orožja, bomb in eksplozivnih snovi.

Pri konfrontaciji Garibaldija z Macio je izjavil Garibaldi, da ga je Scivolo informiral o katalonskem gibanju. Macio je videl 5. ali 6. oktobra v Colombesu. Obljubil mu je moralno podporo. Macio mu je povedal, da gre za federalistično gibanje Macia je protestiral proti temu ter izjavil, da je povedal Garibaldiju, da gre edino le za separatistično gibanje. Meseca avgusta je stopil v zvezo z italijanskimi krogi, zlasti z nekim Piccoliem, od katerega je zahteval osebe, ki se razumejo na vojsko.

Hči Dostojevskega umrla

Bolcan, 13. novembra. s. V Griesu pri Bolcanu je umrla gdč. Aimée Dostojevskij, hči pisatelja Dostojevskega. Bila je stara 59 let.

Francoski parlament

Pariz, 13. novembra. (pa) Francoska zbornica je s 344 proti 190 glasovi sklenila, da prične takoj razpravo o proračunu in odgodi razpravo o interpelacijah.

Trgovska stran italijanskega prijateljstva

Nasprotstvo, katero občutijo v Jugoslaviji in na ostalem Balkanu Italijan proti sebi, je včasih sicer precej neprijetno, toda kupčuje so po dosedanjih razmerah take, da odtetajo vse nevesčnosti. Italija upa, da bo z Balkanom sijajno trgovala. V to svrhu ponuja vsem balkanskim državam svoje prijateljstvo in v ljudno se gibljejo italijanski trgovci v njih, iščoč za italijanske pridelke najširšega razpečevališča.

Italijanski listi se pogosto bavijo s kupčijskimi odnosi med Italijo in Jugoslavijo. Uradni «L'Osservatore Triestino» je priobčil o njih pred kratkim dolg članek, iz katerega posnemamo naslednje:

Bližnja kraljevina SHS je s svojimi 24 milijoni hektarji površine, to je okoli štiri petine italijanskega teritorija, in s svojimi prebivalci nad 12 milijonov brezdvomno v političnem kakor v gospodarskem oziru najvažnejša med vsemi balkanskimi deželami.

V resnici njeno ogromno kmetijsko premoženje, njeni nič manj izdatni gozdovi in rudniki, kar tvori že sedaj glavno zalagateljstvo italijanskega trga, predstavljajo tako množino bogastva, da se more primerjati le z malokatero evropsko deželo. O tem priča ne samo obseg njenih zamenjav z inozemstvom, ki so znatna kljub zapoznelemu gospodarskemu razvoju dežele, marveč tudi naraščanje trgovine z Italijo, ki je dosegla lani skupno okrog ene milijarde in tristo milijonov lir.

Nekateri dostavljajo k temu takoj, da je to pravzaprav že pred vojno obstoječi promet, ki se je ohranil tudi v po vojni dobi in se bo nadaljeval, kakor vse kaže. Treba pa ločiti uvoz in izvoz. Fuzija srbskega ozemlja s hrvatskim in slovenskim je otvorila direktno zvezo pot odpele solunska pot ali ona je dražja po nekdanjem avstro-ogrskem zaledju. Glede italijanskega izvoza v Jugoslavijo treba upoštevati to-le: nekoč so tvorile Bosna in Hercegovina, Vojvodina, Hrvatska, Slavonija in Dalmacija izključno tržišče za industrijo iz Avstrije, Češke in Slovaške. Posebno se je razpečevala manufaktura, in zlasti še tkanine in volno blago. Povojna teritorialna ureditve je prišla v prilogo Italiji, ki je pričela ostro borbo za tržišča. Kar je bilo prej daleč, je postalo sedaj bližje. Italija je porabila vse prilike, valutne in politične, nesposobnost konkurence in tako si je priborila nekdanj čisto avstrijska tržišča; jugoslovanski trg je danes za Italijo razpečevališče prve vrste.

Italijanski gospodarji izvajajo dalje, da trgovski odnosi med Jugoslavijo in Italijo temeljijo na gospodarski strukturi obeh dežel, ki so po organski potrebi danes praktično nespremljivi, primorani, da obdržijo ozke zamenjavne zveze. Ta trgovina se je obdržala tudi v najtežavnejših momentih odnošajev med obeh državama in je premagala vse ovire. Italijansko in jugoslovensko gospodarstvo se izpopolnjuje med seboj. To sta dve gospodarstvi, vezani drugo na drugo. S časom bo Jugoslavija napredovala tudi v industriji in bo rabila manj manufakture iz Italije, toda predno se to zgodi, se bo vršil še mnogo let italijanski promet v Jugoslavijo in upoštevati se mora, da marsikak italijanski produkt je težko nadomestljiv.

Italijani so, kakor se vidi, nad vse zadovoljni z dosedanjim tokom kupčije z Jugoslavijo. Gori smo navedli za lansko leto promet ene milijarde in skoro 300 tisoč lir. Uvoza je bilo za 780.964.096 lir, izvoza za 496.461.981 lir. Leta 1919, je bilo uvoza za 13.519.556 lir, izvoza za 19.226.069, leta 1923, je uvoza 489.380 tisoč 797, izvoza 336.033.843. Od leta do leta prinaša Italijanom kupčija z Jugoslavijo vedno večje dobičke. Potem je nemvno, da se držijo Jugoslavije kakor klop kože. Nettunske konvencije imajo še poglobiti trgovske stike in otvoriti Italijanom udeleževanje v vseh življenjskih panogah. Vsestransko se hoče razpresti italijanska sila po Jugoslaviji, tako da bo neodstranljiva.

Italija istočasno napreduje v trgovini z Albanijo in Turčijo. 75 odst. albanskega uvoza in 59 odst. albanskega izvoza odpada leta 1925, na Italijo. Italija ima prvenstvo tudi v Albaniji. Tudi Jugoslavija ima trgovinski dogovor z Albanijo. Italija sodi, da se naša trgovska pozicija med Albanci s tem prav nič ne ojača in italijanska prav nič ne oslabi. Statistika turške zunanje trgovine kaže, da je imela v letih 1924 in 1925, vodilno vlogo v njej Italija.

Ošabni italijanski ekonomist, fašist B. Maineri je pisal v «Piccolo» glede italijanske trgovine z Albanijo, da so odnosi dobri uvedeni in da se bo trgovina v bodoče še intenzificirala. «Napačni nacionalizem malega naroda, ki svojemu neodvisnost dolguje izključno Italiji (Jugoslaviji) in stalna zavist velikega romanskega naroda (Francija!), ki gre tako daleč, da obrača paznost vsega sveta na nazdevno nevarnost italijanske kolonizacije v Albaniji, ne bosta mogla nič spremeniti na tem stanju stvari. Moč italijanske ekspanzije, ki jo vodi Benito Mussolini, je zmogljiva, da odbije še mnogo večje zapreke. To naj si dobro zapomnijo oni, katerih se tiče...» Gospod Maineri pa naj si zapomni to, da se razmere stalno izpreminjajo tudi na tržiščih in da ima na njih tudi politika svojo besedo. Fašizem je danes tak, da utegne prinesiti Italiji nepopravljivo zunanjo škodo.

Azijska liga narodov

Sovjetska diplomacija se že več let trudi, da bi združila v skupen odpor zoper kapitalistične evropske države azijske narode, ki trpijo v večji ali manjši meri pod njihovo premočjo. Azija — Azijatom! je geslo, ki ga je vrgla boljševiška propaganda med azijska ljudstva in dosegla z njim dokaj uspehov.

Turčija se je prva popolnoma osvobodila evropskega vpliva v političnem ter gospodarskem oziru in mogla celo obdržati pokrajine, ki so veljale že za izgubljene. Toda to je ipak samo deloma uspeh boljševiške politike in kar je pred vsem važno: v Angorji za komunistični režim nimajo nikakega smisla in tudi politično se je prijateljstvo z Moskvo že močno krhalo. Zadnji čas so se odnosi izdatno izboljšali in danes sta obe državi sklenili med seboj prijateljsko pogodbo.

V Perziji in Afganistanu se boljševiški vpliv bori z angleškim, ne da bi bilo mogoče govoriti o izrazitih uspehih sovjetske politike.

Razmere v Kitajski so znane. Zadnje mesece so se šanse za Kantonce, boljševiške politične pristaše, zelo izboljšale, toda daleč smo še od tega, da bi mogli govoriti o definitivni zmagi boljševizma v Kini. Nasprotni generali so še mnogo premočni.

Ona dežela, na katero se je prav posebno koncentrirala boljševiška propaganda, je bila Indija, kjer pa so bili uspehi razmeroma majhni.

S parolo: Azija Azijatom je sovjetska Rusija nadaljevala svojo propagando tudi formalnim diplomatskim putem in pričela naposled snovati zvezo vseh azijskih držav, ki imajo protivropske interese. Dosegla je, da se je sklicala konferenca azijskih držav v Angoro, kjer naj bi se vršili dogovori o tem, kako osnovati nekako zvezo vzhodnih narodov.

Iz turškega vira prihajajo sedaj vesti, da so tozadevni razgovori med zastopniki azijskih držav dovedli do zaključka in da se zares ustanovi liga azijskih narodov, sestoeča iz Rusije, Kitajske, Perzije, Turčije in Afganistana, tedaj iz držav, ki predstavljajo skupaj prebivalstva v skupni vsoti okroglo 600 milijonov ljudi.

Ako se sklep angorske konference zares uresniči in se osnuje liga navedenih držav, bi to pomenilo brez dvoma velik uspeh sovjetske politike. Njen politični ugled napram Evropi bi se s tem gotovo močno povzdignil in v vseh azijskih državah bi se njen vpliv izdatno povečal.

Ali kljub temu bi nova liga niti odaleč ne predstavljala take ogromne moči, kakor bi bilo soditi po številkah, ki jih navajajo samozvestne napovedi iz Angore. Dve tretjini od števila 600 milijonov odpade na Kitajsko. Glede te države pa je vprašanje, kdo jo je zastopal na konferenci v Angori in kdo je sploh danes ne le pravno, marveč tudi faktično upravičen sklepati v njenem imenu inozemske zveze. Kina danes ne prihaja v poštev po svoji efektivni moči na zunaj, da si se ne more dvomiti, kako močna bi lahko postala v slučaju konsolidacije in modernizacije Afganistan in Perzija sta majhni državi, ki že dolgo igrata samo pasivno vlogo. Razmerje Turčije do evropskega inozemstva pa je znano dovolj.

V bistvu bi pomenila liga vzhodnih narodov zvezo narodov, ki igrajo v zadnji dobji pasivno vlogo. Liga bi jih mogla ščititi, saj se nahajajo vsi namir svetovnim velesilam v defenzivnem položaju. Osebito pa bi koristila sovjetski Rusiji, ki bi bila na svojih južnih in vzhodnih mejah povsem zavarovana. Ali za Rusijo to ne more biti posebna korist, saj predstavljajo navedene države ono ozemlje, kamor je bila do zadnjega naperjena ekspanzija carske Rusije. Liga bi zagotovila sovjetski Rusiji vodstvo politike, o tem ne more biti dvoma, jo brzokone tudi gospodarsko okrepila, pred vsem pa jo ojačila v boju s svetovnimi velesilami.

Toda od angorskega sklepa do realnosti je ipak še precej daleč.

Razpad madžarskega levčarskega bloka

Budimpešta, 13. novembra. d. Narodno-demokratska stranka, ki ji stoji na čelu Karl Rassy in ki je stebel levčarskega bloka, je imela konferenco, na kateri se je sklenilo, da nastopi stranka pri novih volitvah samostojno in neodvisno od drugih političnih skupin. Zato bodo določeni za kandidante le lastni pristaši. Stranka si je stavila za smoter, kakor veli v svojem sklepu, združitev vseh liberalnih in demokratskih elementov iz opozicije in stoji tudi sedaj na tem stališču. Ker misli resno z bojem opozicije proti vladi, se drži svojega sklepa in more priporočiti svojim volilcem le one kandidate, ki jamčijo za to, da se bodo tudi res udeleževali v parlamentu borbe proti vladi.

Komunistična zarota na Javi

Batavia, 13. novembra. (be.) Na zapadni Javi so izbruhnili preko noči komunistični upori, ki pa so jih oblasti kmalu zadušile. V Bataviji so napadli komunisti jetnišnico, ki so bili odbiti. Ravnotako se jim ni posrečilo polastiti se poštnega urada. Štiri osebe so ubite. Oblasti so aretirale mnogo komunistov.

Izprememba ustave na Portugalskem

Lizbona, 13. novembra. s. Uradno se objavlja, da pripravlja vlada novo ustavo, ki bo v skladu s tradicijami in zgodovinskim razvojem države. Ko bo nova ustava stopila v veljavo, bo vršila volitev novega državnega pred dnika.

Dr. Wilfan se vrača v Trst

Rim, 13. novembra d. Poslane Wilfan se danes vrača v Trst. Bil je vsega dva dni zaprt. Volebela bi ga gotovo usoda mnogih drugih italijanskih opozicijskih parlamentarcev, ki bodo najbrže te dni deportirani, ako bi se zanj ne bil osebno interesiral Mussolini ter odredil njegovo osvoboditev, potem, ko je prejel informacije od italijanske poslanke v Beogradu Bodrera.

Trst, 13. novembra o. Tukajšnja prefektura je dobila poročilo iz Rima, da je dr. Wilfan izpuščen. Zadržan da je bil le nekaj ur. Po informacijah prefektura je Mussolini, čim je izvedel o aretaciji, takoj odredil, da se posl. dr. Wilfan izpusti na svobodo.

Po hišni preiskavi v Trstu, o kateri smo že poročali, so policijski agenti noč in dan stražili njegovo zatvorjeno pisalno mizo in blagajno. Včeraj pa so tudi te odredbe proti posl. dr. Wilfanu odpadle. Policijski agenti so zapustili njegovo stanovanje.

Ljubljana, 13. novembra. m. Danes smo objavili vest, da so fašisti zasedli CM šolo v Trstu. Družba sv. Cirila in Metoda nas opozarja, da žal nima v Trstu nobene šole, kakor tudi drugod v inozemstvu ne. Bila je prisiljena, da likvidira vse svoje šolstvo v onih slovenskih krajih, ki so prišli pod tujo gospodarijo. To je seveda vse točno. Mi smo z besedo «CM šola» le označili objekt, posluževši se starega predvojnega imena. Menili smo s tem šolo za slovensko dečo v Trstu, katero vzdržuje tržaški slovenski šolski konzorcij.

Rabindranath Tagore o fašizmu

Zagreb, 13. novembra. n. V hotel Esplanade so prihajali danes ves dan ljudje, da vidijo slavnega indijskega pesnika Rabindranatha Tagoreja, Pesnik pa je bil ves dopoldne v svoji sobi in ni sprejel nikogar. Njegov tajnik in doktor Hinko Hinković, ki se je stavil Tagoru na razpolago kot tolmač angleščine, sta izjavila, da se pesnik, ki je v Budimpešti zbolel, ne počuti dobro.

Enemu zagrebških novinarjev je le uspelo priti z Rabindranatom v dotiko. Vprašal ga je, kako so mu všeč Madžari. Pesnik je odgovoril: «O da, ljudje so mi zelo všeč in zelo spontano izražajo svoja čustva. Pa tudi vi ste zelo dostopni navdušenju. Vaša srca so odprta vsemu lepemu.»

Na vprašanje, kaj misli o italijanskem fašizmu, je odgovoril Tagore: «Ni mi lahko govoriti o fašizmu. Kar se tiče moje osebe, morem reči, da so me v Italiji sprejeli zelo ljubeznivo in mi šli na roko. To sem videl tudi pri ljudstvu, ali nekaj je, česar tudi pred njimi nisem mogel skrivati. Italijanski pokret ima v sebi veliko nevarnost za svet. Opira se na temelje, ki omejujejo svobodo bližnjega in to je greh, ki se ne da odpustiti. Ponavljam, v tej deželi sem videl mnogo lepega, a tudi mnogo žrtev fašizma, ki so prihajali k meni tožiti.»

Novinar je vprašal pesnika, ali je zapazil kakšno podobnost med fašizmom in boljševizmom. Rabindranath je odgovoril: «Tega ravno ne bi mogel reči. Indijci, Kitajci, črnci in drugi niso bili dolga leta nič drugega kot sužnji, o tem govoriti bi pomenjalo svet po nepotrebnem poniževati. Vse besede o svetovnem miru so zaman, dokler obstoja želja po osvajanju novih tržišč, po moči nad drugim. Prišel pa bo čas, ko bodo te želje ponehale.»

Zvečer ob 8. je imel Rabindranath Tagore v nabito polni dvorani Glasbenega zavoda predavanje, ki ga je prevajal dr. Hinković iz angleščine.

Vesti o italijanskem protestu radi Radičevih izjav

Beograd, 13. novembra. p. V diplomatskih krogih se je danes razširjala vest, da je italijanski poslanik Bodrero predložil vladi pismen protest zaradi žaljivih izjav Stjepana Radičja in zahteval zadoščenje. Vaš dopisnik se je zaradi te alarmantne vesti obrnil na zunanje ministrstvo, kjer so mu povedali, da ta vest ne odgovarja resnici, že zato ne, ker bi manjkala taki intervenciji vsaka formalna podlaga, saj Radič ni član vlade in tudi ne poslanec; izrazil je svoje mnenje kot privatna oseba. Prej bi se moglo misliti, da je bil zaradi ogromnega razburjenja, ki se je polastilo našega naroda radi barbarskih dejanj v Italiji proti našemu življu, in radi enodušnega nastopa vsega našega časnopisja proti fašistovskemu režimu omajano stališče generala Bodrera. O kaki protestni akciji zaradi Radičevih izjav s strani Italije torej ne more biti govora.

Senzacionalne vesti iz Rumunije

Bukarešta, 13. novembra. k. Listi poročajo, da se 15. t. m. pretvoril v konstituanto. Tozadevne juridične formule so že izdelane. V januarju naj bi se izpremenil regentski svet za mladoletnega prestolonaslednika Mihajla, v katerem bi bila tudi kraljica Marija. Kakor poročajo listi, bo prišlo tudi do izpremembe ustave v toliko, da se red prestolonasledstva prenese od princa Mihajla, sima bivšega prestolonaslednika Karla, ki se je odpovedal svojim pravicam do prestola, na princezinjo Ileano in njene bodoče otroke.

Zmede na Kitajskem

London, 13. novembra. (be.) «Westminster Gazette» poroča, da namerava ustanoviti Tsangtsolun neodvisno kraljestvo in se pogaja v ta namen z japonskimi finančniki za posojilo v znesku 20 milijonov dolarjev.

Izid volitev v SSLU

Absolutna večina jugoslovnsko orientirana. Strahovit padec »levih«.

Kongresni urg in ulice pred ljubljansko univerzo »bile večeraj ves dan nenavadno živahne. Dopoldne so izhajali zadnji agitacijski letaki za volitve v akademsko predstavništvo, ki so si jih delili akademiki na univerzi in pred njo. Volitve so trajale od 13. do pol 19. ter so potekle popolnoma mirno in primerno resno, kakor smo pričakovali od akademske omladine. Po hodnikih so postajale zlasti popoldne skupine visokošolcev, ogledovale najrazličnejše lepake na oglašnih deskah društev ter delale prognozo za izid volitev.

Točno ob pol 19. se je volišče (univerzitetna zbornica) zatvorilo in je volina komisija vršila skrutinji, ki je bil gotov ob 20. Nato je ob navzočnosti precejšnjega števila akademikov objavil predsednik volilne komisije g. Ljubo Jurković izid volitev, ki se glasi:

Glasovalo je vsega 838 slušateljev (univerza šteje okoli 1250 rednih slušateljev), neveljavni sta bili dve glasovnici, ena je bila prazna. Veljavno oddanih glasov je torej 835. Za listo Delovne omladine (vsa napredna jugoslovnska društva razen »Triglava«) je bilo oddanih 362 glasov. Na podlagi tega je dobil »Jadrana« predsednika v osebni pravnik g. Viktorja Mačka, ki je imel že do sedaj to mesto, in pa tajnika II. v osebni pravnik g. Vekoslava Iskre, ki prihaja prav tako drugič na imenovano mesto. »Slovenski Jug« je dobil podpredsednika g. Ljubo Jurkoviča. Za »Slovensko listo« (klerikalna) društva z bogoslovci je glasovalo 273 akademikov. Potemtakem zasede mesto tajnika I. filozof g. Fran Vatrovec («Zarja») in mesto blaginjskega filozof g. Niko Kuret («Borba»). Lista »Svobodnih akademikov« (marksisti, tkzv. Blok levih in simpatizerji) je dobila 103 glasove in funkcijo arhivarija, ki jo je sprejel fil. g. Ciril Debevec. Triglavanska lista je prejela 96 glasov in mesto odbornika brez mandata, ki ga je zavezal tehnik g. Borut Maister. Napredna jugoslovnska društva razen »Triglava« imajo torej 3 odbornike in poleg tega 2 preglednika, katoliška društva 2 odbornika in 1 preglednika, levji 1 odbornika in »Triglava« po 1 odbornika. Proglasitev novoizvoljenega odbora SSLU je sprejela akademska omladina z navdušenimi »Živijo« klicni na znanje.

Radi separatnega nastopa »Triglava« so jugoslovnski akademiki na prvi pogled izgubili absolutno večino, pač pa so vzdržali jako relativno večino. »Triglava« je gotovo pričakoval večjega uspeha, zlasti ker je zanj nedvomno glasovalo mnogo neopredeljenih. Ker pa je »Triglava« vendarle dosegel en mandat, bo delo v novem »Svetu« gotovo šlo isto složno pot naprej, kakor v preteklem letu. »Levi« so neverjetno padli in dobili skoro polovico manj kot lani.

Ko so akademiki po razglasu izida volitev zapustili univerzo, so še na Kongresnem trgu zapeli naše himne in se podali v mesto. Manifestirajoč za naše neodrešene rolake so se akademiki ob pol 21. mirno razšli.

Iz finančno-gospodarskega komiteja ministrov

Beograd, 13. novembra p. Opoldne je imel sejo gospodarsko-finančni komitet ministrov. Bavi se je z dvema ponudbama, ki jih je dobila naša država glede uvedbe direktnega prometa z Južno Ameriko. Prvo ponudbo je stavilo društvo Jugoslovnski Ekspres v zvezi z Cunard Lineom in Holandskim Lloydom, drugo pa podjetje Radić in Jugoslovnsko-ameriška plovnitva (Petrinović, Baburica in dr.) v zvezi z našim domačim kapitalom. Obe ponudbi sta dovoljni, zdi se pa, da je druga boljša. Komitet se danes še ni odločil, ker je treba poprej temeljito proučiti vse podrobnosti. Pri enakih pogojih se bo v prvi vrsti upošteval domači kapital.

Komitet ministrov je razpravljal tudi o ustanovitvi nove brezične postaje v Beogradu in o povečanju zagrebške Radio-stanice po predlogu ministra dr. Superine. Tudi v tej stvari ni bilo danes še odločitve.

Iz Narodne skupščine

Beograd, 13. novembra r. V početku današnje seje Narodne skupščine so bile prečitane razne interpelacije, med njimi tudi interpelacija o preganjanju jugoslovnskih učiteljev v Italiji. Soglasno je bilo sprejeto poročilo odbora za prošnje in pritožbe. Zatem je bil izvoljen odbor za predlog posl. dr. Grisogona o izpremembi zakona o oblastnih in srezkih samoupravah, kakor tudi odbor za predlog posl. Kulenovića o izpremembi begluške uredbe. Volitev teh dveh odborov se je vršila po sporazumu šefov parlamentarnih klubov ter so bili vsi člani izvoljeni soglasno. Predsednik prvega odbora je dr. Velizar Janković, SDS zastopata v njem dr. Grisogono in dr. Žerjav. V drugem odboru je predsednik dr. Laza Marković ter zastopa SDS posl. Glizorije Božović. Seja je bila zaključena ob 12.15 ter napovedana prihodnja za terek dopoldne.

No, torej...

Beograd, 13. novembra. p. Državniški obisk obeh mariborskih radikalnih delegatov gre h koncu. Kakor sem poročal, je včeraj g. Tavčar kar najodločnejše demantiral izjave svojega tovariša g. Stefanovića, ki je bil raztrobil, da mu je g. Pašić zaupal svoje intimne politične občutke ter mu m. dr. tudi izrazil svoje nezadovoljstvo z današnjo vladino politiko. Sedaj se je g. Stefanović odločil, da samega sebe demantira. V večernem listu »Novosti« izjavlja, da mu tega, kar je on napisal, Pašić ni rekel naravnost, temveč je on (Stefanović) Pašića le tako razumel. To pa v glavnem radi tega, ker so v Sloveniji na čelu politične uprave še vedno nasprotniki narodnega sporazuma, kar se zdi g. S. absurdna situacija. Izgleda, da je g. S. dobil obvestilo, da se ta absurda situacija ne bo menjala po mariborski radikalni želji.

Politične beležke

Spori v Radičevi stranki

Kakor poroča »Hrvat« od 12. t. m., v Radičevi stranki hudo vre Celc v najbližji okolici St. Radiča se pojavlja vrsta nezadovoljstev. Nezadovoljnost s sedanjimi razmerami v stranki je tolika, da se je moral bavit z njo tudi njen glavni odbor v eni svojih zadnjih sej. Pri tej priliki so nekateri zahtevali, da se morajo nezadovoljni brez pogojno izključiti iz stranke, drugi pa so se izrekli za to, naj se ne izključijo, pač pa izolirajo. Medtem je prodrl prvi predlog in se je tudi St. Radić zanj izrekel. Zaradi tega so tudi časopisne vesti o izključitvi dr. Josipa Košutića popolnoma resnične. Izključenih pa bo še pet drugih prvakov HSS, med njimi tudi bivši kabinetni šef dr. Mijo Frković. St. Radić upa, da se bo na ta način najlažje izognil krizi v svoji stranki.

Akcija dr. Nikića

Zagrebška »Domovina«, glasilo bivšega ministra dr. Nikića, piše, da ne preostane v sedanjem brezpodlunem političnem času drugo, kakor da hrvatske stranke iz dolžnosti napram hrvatskemu narodu pošljejo skupno bazo, na kateri bi se uprle Radiću in njegovi stranki. List naglašja, da morejo skupina dr. Nikića in hrvatski federalisti najbolje izkoristiti sedanja čas vstopom v vlado, kar bi Hrvatoma samo koristilo. V tem slučaju bi morali federalisti nekoliko popustiti in istotako tudi skupina dr. Nikića, da bi se našla zdrava podlaga za skupno delo. Logično je, da bi jih v tem trenutku podprli tudi drugi poslanci, ki samo čakajo na primeren čas. Na ta način bi se ustvarila odprna hrvatska fronta, ki bi ne glede na vse drugo že storiла mnogo, ako bi onemogočila škodljivo politiko Radića in njegove stranke. Treba se je samo premakniti z mrtve točke, piše dr. Nikićeva »Domovina«, uspeh mora biti, ker je psihološki moment tu.

Velik zbor SDS v Velikem Bečkereku

Beograd, 13. novembra. r. Na veliki zbor SDS v Velikem Bečkereku so odstopali danes ob 2. popoldne poslanci Sv. Pribičević, dr. Ljudevit Pivko, Večeslav Vilder in dr. Milan Popović.

Upnikom Slavske banke!

V zadnjih dneh se razpošila upnikom Slavske banke okrožnica, v kateri se naznana, da se je sestavil v Ljubljani nov odbor upnikov, ki bo nadstrankarsko, nepristransko in nesebično zastopal njihove interese. Dasi je dosedajni odbor postopal strogo po teh načelih, vendar smatram, da bi moglo imeti cepljenje sil pri tej akciji kar najdalekosežnejše škodljive posledice. Ker ne maram, da bi se meni pozneje podtikalo, da je bila moja osebnost morda vzrok neuspehu in ker osebno odklanjam odgovornost za nevaren eksperiment dveh separatnih akcij, izjavljam, da odlagam poverjeno mi mesto predsednika v upniškem odboru Slavske banke.

Ljubljana, 12. novembra 1926.

Dr. Dinko Puc.

K tej izjavi pripominjamo sledeče: Ko je Slavska banka ustavila plačila ter ni bilo nikjer nikogar, ki bi se bil zavezal za upnike, je sklical takratni predsednik ger. sveta v Ljubljani dr. Dinko Puc nekaj glavnih upnikov, ki so sklenili osnovati v varstvo svojih interesov upniški odbor. Na prošnjo vseh je prevzel dr. Puc predsedstvo, ki je je vodil doslej z največjo poštrevnostjo in uspešno, dasi se je imel ves čas boriti z nasprotovanjem gotovih struj in nekaterih časopisov, ki niti niso hoteli objavljati notic upniškega odbora, dasi so bile postavljene v interesu najširših krogov. V zadnjem času pa razpošila dr. Marušić okrožnice, v kateri naznana, da se je ustanovil nov odbor upnikov ter pozivlje prizadete, naj prekličejo prvemu odboru dana pooblastila. Menimo, da je dr. Puc storil prav, ako je z gornjo izjavo izpodbil tla intrigi, ki se očitno dovolj ne zaveda, da je vsako omajanje solidarnosti med upniki skrajno škodljivo. Obžalovati je, da je z odstopom doktorja Puca, ki je v ostalem od vsega začetka izjavljal, da se nikomur ne vsiljuje, akcija upnikov izgubila rutinirano in ugledno moč. Obžalujemo pa tudi, da pri nas nobena še tako dobro zamišljena akcija, če gre tudi za najvalitejši interes, ne najde podpore, samo ker upa kdo, da bi si mogel zraven skuhati lonček strankarske juhe.

Otvoritev poljskega parlamenta

Varšava, 13. novembra. (pr.) Ob 2. popoldne je otvoril predsednik republike Mościcki v dvorani dvorca zasedanje parlamenta v prisotnosti senatorjev in poslancev. Socijalisti in vse manjšine so manjkali na otvoritvi. Ob 5. popoldne se je začelo v sejni plenarni zborovanje. Vlada je predložila zbornici nov proračun. (Glej pismo iz Varšave na 8. str.)

Nejasen položaj na Grškem

Ateni, 13. novembra. l. Končni izid volitev v parlament je pokazal, da nimajo ne venizelisti in tudi ne njihovi nasprotniki v novi zbornici zadostne večine, ker sta obe stranki približno enako močni. Zato tudi ni računati ob sedanjih razmerah na trajno vlado. Cujejo se že glasovi, naj bi se zanesljiva večina, na katero naj bi se opirala vlada, dosegla na ta način, da bi se zmerne struje v obeh strankah združile v koalicio, iz katere bi izšla potem vlada. Ba je so se že začela pogajanja v tej smeri.

Naši kraji in ljudje

Vojaška pomoč za poplavljenice

Kakor smo zvedeli od merodajne strani, je od ministrstva vojne odredjena izdatna pomoč za poplavljenice kraje od strani vojaštva V Polhovgradu, Soru, Platu in Ziri odidele te dni večji oddelki prihranj, ki jih bo podpiralo tudi pešadijsko moštvo.

Vojaška oblastva so s hvalevredno vnašanjem takoj, ko so bila od civilnih oblastev za to naprosena, uvedla potrebne mere za pomoč od vojaške strani, vendar se ta pomoč ni mogla prej oživotvoriti, ker je bilo vojaštvu odstopno na vezbah in ker so se morala enotno rešiti predhodna vprašanja glede nastanitve, prehrane, orodja itd.

Priobčujemo to vest s posebnim veljajem, ker dokazuje, da so naša vojaška oblastva v resnici smoteno in temeljito poskrbela za pomoč, ki jo zmore edino naša narodna vojska. Po teh informacijah ne more biti govora o kakih počasnostih vojaških oblastev, kakor smo, informirani zolpo po privatnih interesih, žal pred kratkim poročali.

Dalje je bilo na brzopletno prošnjo velikega župana dr. Pirkmajera odposlanih že včeraj v Pilštajn 60 vojakov, da prisokoro na pomoč prebivalstvu, ki je ogroženo od tamošnjih poplavlja. Nadalnjih 50 vojakov pa odide v Logarsko dolino, da sodelujejo pri naimenjših popravah, ki so potrebne vsled zadnjega neurja.

Oražnov dijaški dom v Ljubljani

Danes dopoldne bo v smislu želje blagopokojnega prvega šefa zdravstveneškega odseka za Slovenijo in prvega starostnega Jugoslovenskega Sokolskega Saveza, dr. Ivana Oražna, na skromen način otvorjen »Oražnov dijaški dom« v Wolfovi ulici št. 12 v Ljubljani.

Korako znano, je napravil dr. Oražen oporoko, katere najvažnejši odstavki so sledeči: »Vse svoje premoženje in nepremično premoženje zapuščam medicinski fakulteti v Ljubljani, ki naj uporablja to premoženje za ustanovitev in vzdrževanje zavoda: »Oražnov dijaški dom«, v katerem naj bodo prosto stanovanje v prvi vrsti nezakonski, ubogi medicinski slovenskega, srbskega in hrvaškega plemena, ki študirajo v Ljubljani.«

Meseca novembra 1923. je pokljela ljubljanska univerza vso pokojnikovo zapuščino v svojo last in upravo. Konstituiral se je upravni odbor, v katerem se v smislu statuta vsakokratni dekan medicinske fakultete kot predsednik, vsakokratni dekan juridične fakultete in zastopnik Zdravniške zbornice pa prisednika. (Odbor obstaja sedaj iz gg.: dr. Alfreda Serka, dr. Gregorija Preka in dr. Petra DeFranceschija. Odbor se je takoj z vso vnašeno lastjo, vendar pa je imel dolgo vezano roko, kajti stanovanj v hiši Wolfova ulica št. 12 ni bilo mogoče več let izprazniti.

Šele s početkom letošnjega šolskega leta je bilo mogoče otvoriti Oražnov dijaški dom v polnem obsegu. Izvršila so se temeljita popravila na poslopju, središči, očistili so vso stavbo znotraj in zunanaj, sezidali stanovanje za hišnika itd. Prosilcev je bilo 90. Ker ni bilo dovolj prosilcev-medicincev, so se upoštevali tudi slušatelji drugih fakultet. Odbor je upošteval pri starejših letnikih prošnjevo ubožnost in na univerzi dosežene učne uspehe, pri prvem letniku prosilcev pa ubožnost in uspehi višjega tečajnega izpita. Na podlagi tega je bilo sprejetih v Oražnov dijaški dom za zimski semester 1926-27: 34 slušateljev medicinske, 2 filozofske, 6 juridične in 8 tehniške fakultete, skupaj torej 50 stanovalec. Med temi 46 Slovencev, 2 Srba in 2 Hrvat. Stanovanci so vsi ubožni, deloma sinovi ubožnih kmetovalcev, deloma javnih nastavljenec. V smislu statuta ima vsak dijak posteljo, nočno omaro, dvodelno omaro za perilo, knjige in obleko, mizo in dva stola. Oražnova ustanova je v resnici velikega pomena za naše visokošolsko dijaštvo. Kajti če cenimo stanovanje, razsvetlavo in kurjavo za enega stanovaleca mesečno na 250 Din, je revnim stanovalcem prihranjeno mesečno skupno 12.500 Din. Glasom statuta je Oražnov dijaški dom nastanjen v I, II in III. nadstropju uličnega trakta v Wolfovi ulici št. 12.

Nasproti svojem velikemu dobrotniku imata dijaki stanovalec v smislu čl. 16. statuta sledečo obvezo: »Dijaki, ki bodo sprejeti v Oražnov dijaški dom, naj pridno študirajo in tako koristijo sebi in domovini. Dne 11. marca vsakega leta naj obišče upravni odbor obvezo, jih opozori na to ustanoviteljovo željo in jim razloži geslo njegove dobe: »Vse za svobodo in narod!«

Dr. Oražen je bil rojen dne 8. februarja 1868. v Kostanjevici na Dolenjskem kot nezakonski sin. Dvočrtni slovenski medicinske študije na Dunaju je postal praktični zdravnik in se je življeno udeleževal tudi političnih dejavnosti. Bil je med drugim več let deželni poslanec v bivšem kranjskem deželnem zboru. Ob izbruhu balkanske vojne je dr. Oražen takoj potožil v Srbijo in stopil v službo

srbske armade kot zdravnik. Bil je zato ponovno odlikovan od srbske vlade. V svetovni vojni je bil kot politični sumljiv konfiniran v Gradcu. Ob prevratu ga je imenovala naša centralna vlada v priznanje njegovih zaslug za prvega šefa zdravstvenega odseka za Slovenijo in se je na tem mestu z vso vnašeno pomočjo delu na masu ujedinjeno domovino. Bil je tudi prvi starosta Jugoslovenskega Sokolskega Saveza. Umrl je dne 11. marca 1921. kot vdovec brez otrok. Njegova soproga Ženi, roj. Auer je umrla že dne 4. novembra 1919.

Štrajk katoliške mladine v Mariboru

Maribor, 12. novembra.

Kakor v Ljubljani, tako vlada tudi v Mariboru bojno razmerje med katoliškimi mladini in oficijelnimi voditelji klerikalne stranke. Nekaj mladih idealistov se že par let trudi z delom v Prosvetni zvezi in njenem »Ljudskem odru«. Radi bi delali, pa ne morejo, ker pri denarnih virih sedijo voditelji, vedno eni in isti posvetni in duhovski gospodje, ki vodijo veliko politiko za blagor naroda. Mladini pa najdemo vedno zaprta vrata in gluha ušesa. Če trkajo za Prosvetno zvezo ali Ljudski odru, gorje za spuntarja! Takoj ga klerikalna gospoda »pritisne« in katoliški denarni zavod neusmiljeno izterja posojilo z visokimi bančnimi obrestmi, ki ga je dobil ubogi študent. Idealisti so sicer ogorčeni, pa jim ne ideala dosti.

Te dni so poskusili s pasivnim štrajkom. V dvorani klerikalne banke so namreč priredili predstavo Ljudskega odra Igrali so Jalenovo »Srenje«. Čeprav igra baje Sokolskega Maribor, vso hišo organizirano in spravilo klerikalci na noge več tisoč ovčic. Če jih hočejo peljati n. pr. na Žalostno goro, je bila pri »Srenji« dvorana prazna in »Slove« je zlobno poročal da so mladi doživeli z igro polom. »Igra je bila premalo predelana, izpeljana, doživeta, v splošnem, kakor posamezno.« Idealisti odgovarjajo, da niso imeli časa za vaje, vadit so morali za zaveso, medtem ko se je vršila v dvorani pesna šola, ki dvorano plačuje (Ljudski odru pa bi jo rad imel zastopni). Samo enkrat so mogli imeti vajo pri odprtem odru, ki je na popolnoma ponesrečen način da se od vsakega koraka ves takoj ter grozi se podreti. Ko je zastor padel, je obvisel zdaj tu, zdaj tam in igralci so morali ostati dolge minute pri odprtem odru v zadnjih razburljivih scenah. Predstava so deficitne, prireditelji pa si ne morejo oskrbeti ne kulis, ne zastorov. Klerikalni voditelji sami ne dajo ničesar, ker gre vse za politiko.

Glasom istega poročila v »Slovencu« z dne 10. novembra so se po končani usodni predstavi Jalenove »Srenje« zbrali mladi prijatelji katoliškega prosvetnega dela k razmislijevanju, kako od pomoči sramotnemu omalovaževanju njihovega nesebičnega dela. Zaključili so tako: Ljudski odru je po svoji prvi predstavi spoznal, da vočigled postopanju klerikalnega vodstva, ki vidi samo zagrizeno strankarstvo, ne more delovati. Ljudski odru je zato izjavil, da je predstava »Srenje« zelo kateheta Jalenova, zadnja. Dokler odločujoči klerikalni krogi v Mariboru ne bodo storili ničesar, da omogočijo delovanje in napredek Ljudskega odra in ga rešili teh neprilic, ostanejo prijatelji katoliškega prosvetnega dela v štrajku.

Hudilje obsoede klerikalnih političnih voditeljev pač ni mogel nihče napisati, kot so storili to katoliški mladini sami v »Slovencu«. So pač enkrat na lastni koži občutili vso lažnjivost klerikalne ljubnezi za prosveto, ki ji je ljubši denar za plesne šole, kot pa nesebično delo katoliškega Ljudskega odra.

Razstava čipkarskih izdelkov v Ptuj

Državni osrednji zavod za žensko domačo obrt v Ljubljani je priredil dne 6. in 7. novembra v Ptuj propagandno razstavo čipkarskih izdelkov. Razstavo si je ogledalo prav mnogo ljudi in kar je vse hvale vredno, tudi ljudstvo kmečkih slojev. Da je bilo zanimanje za prirediteljev veliko, dokazuje najbolj dejstvo, da ste zaprosili za ustanovitev čipkarskih tečajev občini Sv. Barbara v Haložah in Sv. Andraž v Leskovcu. Kakor čujemo, bo osrednji zavod v Ljubljani prošnjama ugodil in otvoril za devema tečaja že v novem letu. Preskrbel bo tudi material, v kolikor mu bodo dovoljevala sredstva in nastavljanje manipulantinje, ki so zavod že absolvirale in take tečaje že same vodile.

Pri tej priliki si dovolimo državni osrednji zavod za žensko domačo obrt opozoriti na veliko važnost pospeševanja domače obrti v Haložah in obče. Kakor je znano, so Halože ena največjih slovenskih pokrajin in beda med tamkajšnjimi vničarji je splošna. Zaslužka nimajo po zimi nikakega in bilo bi, da ne velika velika socialna pomena, ako bi se jih v tej dobi, ko nimajo v vinogradih dela in tudi ne zaslužka, na primeren način zaposlovali in jim s tem pripomoglo do dohodkov tudi po zimi. V mislih imamo ustanovitev zimskih tečajev za čipkarsko obrt, ki bi zaposlila ženske in ustanovitev sličnih zimskih tečajev za plestarstvo, s katerimi bi si služili svoj kruh samo možiki. S tem bi se nezaposlenost vničarjev po zimi znatno zmanjšala, na drugi strani pa bi se deloželnemu ljudstvu nudila prilika, da si zasluži potrebna sredstva za preživljanje tudi takrat, ko nima dela

na polju in v vinogradih. S tem bi se obenem tudi pristopilo k praktičnemu reševanju težkega socialno-gospodarskega problema, ki pobližno zimsko nezaposlenosti, ki leži kakor mora na vseh Haložah in katero izrabljajo dandanes v svoje nečedne svrhe različni ljudski demagogi, ki hote in namenoma iščejo sredstva za rešitev tega problema povsod drugod in na vse mogoče načine, samo ne v tem, da bi skušali najti za brezposelne pošteno delo in zaslužek.

Naj si bodo ta sredstva in gesla, katerih se oni poslužujejo, še tako vabljiva, eno je gotovo, da je le v delu naš spisa, da vodi samo delo k splošni socialni blaginji. Pripovedovati pa komu, da si zamore izboljšati svoj položaj drugače, kakor samo z delom, pa je zločin in najgrše demagoštvo.

Iz Vodnikove družbe

Razpošiljanje knjig je pred zaključkom. Knjige so odposlane na vse poverjenike in po večini tudi na posamezne naročnike. Razpošiljatev zadnjim je delala največ težko. Spremembe bivališča med letom in naknadni naročniki so povzročili nekatere neprijetnosti, vendar se je razpošiljanje v splošnem izvršilo gladko. Po zadnjih podatkih šteje Vodnikova družba 14.594 članov, in sicer 130 ustanovnikov, 8262 članov v ljubljanski, 5153 v mariborski oblasti, 501 član v ostali državi in 548 v tuzemstvu. Na Ljubljani jih vodi 2365, na Maribor 876 in na Celje 469 brez naknadno priglanih. Oni, ki so si knjige rezervirali pri Tiskovni zadrugi ali v družbi pisarni, naj jih takoj plačajo in dvignejo. S tem so vse knjige razdeljene. Oni, ki se hočejo še vpisati za leto 1926, dobijo le še obe leposlovnini in poštene knjige. Štate je popolnoma posluha. Pozivamo poverjenike, da ističasno izročijo knjig poverbeno, da ističasno članarino za leto 1927. In nabero čim največ novih članov. Letošnje knjige jim bodo pri nabiranju novih članov najboljše in najuspešnejše agitacijsko in propagandno sredstvo. Ako se bodo količjak potrudili, smo prepričani, da se bo število članov prihodnje leto vsaj podvojilo. Književni dar družbe prihodnje leto bo še boljši, kakor letos, saj je znano, da je vsak začetek težak. Zelo ustrezno bi nam bilo, ako bi se v krajih, kjer Vodnikova družba še nima poverjenikov, priglasi rodoljublje, ki bi hoteli prevzeti ta posel. To velja tudi za večje kraje izven Slovenije, na Sušaku, v Zagrebu, Sarajevu, Splitu, na Sakaku, v Karlovcu itd. Načrtujemo se, da ta naš apel ne ostane brez odziva.

Plazovi v Starem trgu pri Pilštajnu

Pilštajn, 13. novembra

Kakor je »Jutro« že včeraj poročalo, je v Starem trgu pri Pilštajnu deževje v minulih tednih plazove, ki so se deloma že meseca septembra začeli pomikati, s tamošnjimi plazovi, podmočilo tako, da je ves teren v obsegu trideset km² dobil zadnje dni povsem drugo lice. Hiše in vinogradi so izginili v močvirju, ob vrhovih molijo iz zemlje gole skale, medtem ko se v nižini premika na tiskale kubičnih metrov meline, ki je vsa prepolna z vodo ter mestoma tvori globoke mlake blata.

Tam, kjer zunanja konfiguracija zemlje ni izgubila svoje prvotne oblike, se nahajajo globoke ravnice, ki se vedno bolj širijo, čim bolj se zemlja oddaljuje od svojega prvotnega težišča. Brezupen je pogled na to pobočje, ki je vse živo, ne da bi bila dana možnost, da se ustavi ta proces, ki tirja vedno nove žrtve hiš in gospodarskih poslopj.

Prebivalstvo je obupano ter spravlja stvari iz svojih hiš, v kolikor so še ostale, ker so za njih sigurni znaki usode, ki jih čaka: široke razpoke zevajo v zidovih, tu se je vogel poslopja že razrušil, tam so še zidovi za silo podprti, ni pa nobene sigurnosti, da bo ta ali ona hiša še štirindvajset ur stala na svojem mestu.

Orožništvo je odredilo izpraznitvev ogroženih domov, a ljudje se kljub opasnosti še krčevito držijo svojih hiš in je treba nujnejših opominov, da uvidijo nevarnost trenutka in mislijo na rešitev.

Po sedanji situaciji je jasno, da izgubi dvanajst posostnikov in baljarjev svoje domove, katerih usoda je že danes odločena.

Ali bodo katere hiše še sledile, je odvisno od uspeha rešilne akcije, ki jo so podvzele oblasti.

Danes je bil na licu mesta veliki župan mariborske oblasti g. dr. Pirkmajer z inž. hidroinženikom, da ga potrebna navodila. Kakor je »Jutro« že poročalo, je g. veliki župan že brzojavno zaprosil za vojaško pomoč, katere je že zasigurno. Prihodnje dni bo vojaštvo pod vodstvom in po navodilih oblastnega tehnika hidroinženiga odredila inž. Juga izvrševalo ona dela, s katerimi naj bi se skušalo preprečiti nadalje posledice plazovja. V prvem redu gre za odvajanje velikih mas vode, ki so spravile zemljo v premikanje, ter bo treba v to svrhu kopati globoke jarko in skrbeti za primeren odtok vode in potok Bistrice.

Situacija je opasna tem bolj, ker vsa zemlja pritiska proti potoku Bistrice, katerega preti zasuti in s tem zajezi tako, da bi bila v nevarnosti tudi vas Lesična, da jo preplavi voda. V nevarnosti je tudi okrajna cesta.

Na licu mesta se je vršilo posvetovanje ob pritegnitvi načelnika okrajnega zastopnika g. dekana Tomaziča ter župana pilštajnske občine, ki je prejel potrebna navodila, kako bo organiziral delo ob sodelovanju vojaštva, da se odvrne največja nevarnost. Sedmerim najbolj prizadetim strankam je

Naša draga, naša ljuba, naša mila

Henny Porten

je tu, v vefilimu

„Rože z juga“

Mirna in sigurna igra Henny Porten je utisnila v ta film svoj žig! Ta vloga je kot ustvarjena za našo Henny Porten. Prekrasne so scene s snežnih planin in splošno vsi posnetki z narave! Henny Porten — Angelo Ferrari, oba sta briljantna! To je film za Vas, za dame, za dekleta, za matere, za gospode, za očete, za vse! Danes ob 11., 3., 4.5., 6., 7.5. in 9. ur! Mladini vstop dovoljen samo popoldne!

Kino „Dvor“

Telefon 730.

gospod veliki župan dal iz nabranih prispevkov »Rdečega križa« za prvo pomoč primerne zneske do 1500 Din, da se osigura obstanek rodbinam, ki so brez strehe.

Tajinstvena tragedija v Rožni ulici

Ljubljana, 13. novembra.

Nad zločinom v Rožni ulici plava še vedno tajinstvena groza. Zagonetka, kdo je bestialni roparski morilec, še ni rešena in zločinca bržkone ne bo mogoče še tako kmalu izslediti. Policija je sicer z vso vnašeno na delu, detektivi poizvedujejo na vseh mestih, v mestu ter zbirajo podrobnosti, ki bi peljale do končnega rezultata. Stranke v hiši opisujejo umorjenca kot sicer zelo mirnega moža, ki pa je imel kot sejmarsko obzirno poznanstvo in je, kadar je bil doma, vedno prejemal obiske raznih ljudi. Med kmeti na deželi je bil zelo priljubljen, kajti šel je rad ljudem na roko. Dajal jim je robo tudi na odplačevanje v obrokih.

Zadnje mesece je Primožič dobil od več trgovcev v Ljubljani velike množice robe na kredit, ki jo je po sejmih že večji del razpečal ter jo moral imeti vsled tega pri sebi veliko vsoto denarja. Govoril se, da nad 100.000 Din, v sobi pa so kriminalni organi našli samo 1 dinar, ki je ležal med kunjami in papirji na tleh. Primožič je v zadnjem mesecu obiskal dva velika sejma v Cerknici, ki se je vršil 2. t. m., takoj naslednjega dne pa je prodal na sejmu v Zagorju ob Savi Dne 4. t. m. se je vrnil domov in praznovati svoj god. Tega dne zjutraj je še povabil nek v hiši stanujočo žentico v sobo na kozarek žganja, češ da je danes radodaren, ker praznuje god. Popoldne je Primožič odšel in obiskal poznanca mu družino Balohov v Hrenovici ulici. Tamkaj je ostal do 20. zvečer in pil kavo. Ob 20. pa se je posloval, rekoč, da ima izborni apetit in da mora še nekam več čerjat.

Od tedaj pogrešajo za njim vsako sled. Policija sedaj preiskuje v prvi vrsti, kam je Primožič odšel po slovesu od Balohovih, kje je večerjal in kdo je bil tedaj z njim v družbi, česar pa doslej še ni bilo mogoče dognati. Domov se je vrnil gotovo šele pozno ponoči, s seboj pa je vzel najbrže tudi svojega morilca...

Danes HENNY PORTEN „Rože z juga“

Balkan film - Za reb. — KINO DVOR.

Trije vlomilski poglavarji

Ljubljana, 13. novembra.

Na deželi je bilo izvršenih letošnje popletje veliko drznih vlomov v razne trgovine, privatne hiše in gostilne. Še več sličnih vlomov pa beleži kriminalna kronika v jeseni, posebno, odkar je bila na delu dolgo časa nepoznana trojica svedrovec, ki pa ni izvrševala vlomov v privatne hiše in se ni gnala za malimi svotami, ki so bile morda na razpolago v predalih gostilniških kredence, marveč se je specializirala na vlom v blagajne raznih uradov in denarnih zavodov. Dočim so si razni naši domaći vlomilci pomagali v notranjost raznih prostorov s pomočjo kolov, s katerimi so odstranjevali zlezione križe v oknih, so ti prišli do cilja skoraj podstrešja ali pa so mreže izžagali, kajti bili so oboroženi z najmodernejšimi vlomilskimi orodjem. Tudi so bili nerodni domači svedrovi v večini slučajev kaj kmalu izsledeni, te triperesne deteljece pa še dosedaj ni bilo mogoče spraviti na varno. Za seboj imajo namreč vsaki tržaško vlomilsko šolo in se znajo dobro izvarnostno spretno umikati. Za vsak vlom si sestavijo preje točen načrt in si ogledajo teren že teden popreje.

Ti vlomilci, ki imajo v zadnjem času na vesti vlom v Kmetijsko družbo v Ljubljani, v hranilnico v Mengšu, v davčni urad v Logatcu, dalje številne vlomne na Gorinskem in prav zadnjič čas še v vlom v blagajno trgovca Josipa Tirška v Polzeli ter v blagajno okrožnega sodišča v Celju, kjer pa so napravili le slab plen — celih 22 Din — so vsi že znane vlomilske »firme«: Avgust Verginca, Izidor Ciglič in Josip Marušič, prvi doma iz Trsta, druga dva pa iz okolice Gorice.

Vsi trije zlikovci so že takoj po prejetu obiskovalci naše kraje ter navezali stike takrat z inteligentnejšimi ljubljanskimi vlomilci. Odsedeli so že po več mesecev v naših zaporih. Vračali pa so se tudi še pozneje, kajti pravega zločinca ne izpametuje menda nobena kazen. Lansko leto so vlomili v Kamniku, v Kranju, dalje v Šiški in že preje enkrat v Kmetijsko družbo v Ljubljani. Ker so imeli srečo, so se letos zopet povrnili in si ogledali najpoprejši položaj v ljubljanski oblasti, sedaj pa so odšli še na Stajersko. Najboljše so uspeli z vlomom v Polzeli. Trgovca Tiršek trpi namreč po najnovejših ugotovitvah okrog 84 tisoč dinarjev škode. Varnostne oblasti so vlomilcem za petami in končno ni vrag, da jih ne bi vneli v nastavljen past.

Žepni robovi, ve-er-ir-a, čipke, volna, možko perilo ter lepa izbira opate za dame, gospode in otroke po nizkih cenah

J. PODBOJ, Sv. Petra cesta

Zverinski umor v Pucincih

Murska Sobota, 12. novembra

Mirno vasico Gorico pri Pucincih je razburil v sredo, dne 10. t. m. strahovit umor. V hiši št. 82, ki leži na samem v malem gozdu, so našli umorjeno 40 let staro Ano Roškar, roj. Šavelj. Hiša je last vdovca Franceta Roškara, s katerim je živel umorjeni umorjenec leta 1924 v konkubinatu, do čim živi njen mož kakor nekje na Stajerskem. Zločinec je umorjenki z ostrino velike sekire, ki so jo našli poleg nje, presekal levo stran vratu in jo vrh tega udaril še po ramih in glavi. Smrtonosno so bile rane na vratu. Roškarjevo so našli ležečo pod posteljo, le gornji del trupla in noge so gledale izpod postelje. Glava je ležala na blazinah, položeni po tleh. Njen priležnik je odšel zjutraj na delo v Voglerjevo oporokarno v Pucince. Ko je prišel opoldne domov, je našel na svojo presenečenje vse zaprto. Zato se je vrnil v tovarno. Našel jo je šele popoldne doma umorjeno, do čim je počel misliti, da mu je ušla.

Oblast »Gorice« sedaj šest osumljenec, med njimi tudi Franceta Balerja, priležnika umorjenke.

Pred sodniki

Čez polje je bilo poveznjeno jasno septembrsko nebo. Bilo razori je hodil veseli delavec Matjan. Zvezdi so se mu zdele blesteča okena. Kateri sanjajo same krasotice; mesečina pa je valovila kakor svetleč nageljnov v višine. Matjan je zavriskal in dvignil roko; njegova pištola je počila v noč. Matiček je ustrelil šestkrat, pa naenkrat obstal. Pred seboj je našel steklo in kletev. Urni kratek je pobegnil, a nekdo ga je dohitel. Matjan je bistro pogledal in pustil dalje. To je bilo tam blizu Zadobrave, odkoder so se vračali fantje od žegnjanja. Presretil jih je pok Matjanove pištole; prišli so bližje in Feliks je steknil kroglo v steno. Feliks se je zdravil 14 dni v bolnici, a Matjanova pištola bo 14 dni rjavela, ker bo za zamorenimi okni jetnišnice si krajšal z lopimi spomini svoj čas.

»Karto prosim! Vlak gre iz Ljubljane v Grosuplje, komaj vidno se mruči, a delavec Jože iz Brvčev že dremlje v vlaku. »Karto pokazite!« pravi znova sprevodnik in strose Jože, da ta skoro tebe na tla, vendar še dalje dremlje. Tedaj se pa sprevodnik spomni kako in kaj ter pusti Franceta v miru. Kmalu pa pride za sprevodnikom drug mož, s puško na rami in Francelj je kmalu buden. Spal je le, ker ni imel voznega listka, pa se je mislil na ta način izmazati. Zdaj bo pa plačal za kratko vožnjo iz Ljubljane v Grosuplje 200 Din globe, pa še karto po vrhu.

Lojzka iz Štepanje vasi se je večkrat bala, da bi ji kdo ne vzelo njenih dragocenosti. Imela je 570 Din gotovine, zdaj verižico in medaljon ter zlat prstan. Napoved se ji je zdela najbolj varna, da vse spravi v predal šivalnega stroja, saj je bila prepričana, da po njem nihče ne bo stikal. Pred par meseci je njena hišna delavka Ivanka, ki je prišla koncem avgusta ponjo. Lojzka ni bilo doma, pač pa njen mladi brat Francelj. Ivanka je imela bluzo že v roki, vendar je brskala po predalu šivalnega stroja in brundala, da je ne more najti. Potem je odšla, češ da gre po Lojzko na polje. Potem je bila, češ da gro. Ko so jo obdolžili tatvine, je položila par dni nato verižico na Aložino okno, češ, da si jo je izposodila, a drugzaga, da ni vzela. To posojilo si bo pač zapomnila, saj je bila obsojena na 3 tedne ječe, ker ni nihče drugi bil tatil denarja in prstana.

Katra je občinska uboga na Jami. Sta. i. je in nadležna, a njen jeziček je še vedno mladostno živahen. Julija letos je bila jezna radi čevljev, ki jih dobiva od županstva. Sla je v občinskem pisarni in jela žaliti župana: »Tukaj imajo tiste švedre, pa obleko dobiš nazaj!«. Zmerjala ga je potem z luciferjem, ki ji želi »erkco« in s hudčim. Prav isti dan je pisala županu tudi pismo, kjer mu očita razna kaznjiva dejanja in mu pravi, da bo vse tako oklela, da bodo črni »ratali«. Bolj črna pa bo ratala Katrica, ki bo morala 1 mesec skoro samo molčati, ko bo zaprta.

V HAREMU

Danes! E. tat Kino Maros Danes!

ENA

za svilo in volno

Občni zbor Glasbene Matic v Celju

Celje, 13. novembra.

V krogu starih prijateljev celjske Glasbene Matic je otvoril njen predsednik gosp. ravnatelj Mirko Gruden v petek, dne 12. t. m. v društvenih prostorih osmi redni občni zbor.

Pozdravil je s toplimi besedami navzoče imenoma še gosp. župana dr. Hrašoveca kot reprezentanta mestne občine, ki z velikim razumevanjem zasleduje in podpira Glasbeno Matico, eno izmed najzdravnejših in najagilnejših kulturnih društev celjskega mesta. Zahvalil se je vestnemu in marljivemu učiteljskemu zboru, ki ga vodi gosp. ravnatelj Sencin in kateremu se ima Celje v prvi vrsti zahvaliti, da se je Glasbena Matica tokom kratke dobe tako lepo razvila in se še razvija. Spominjal se je s hvaležnostjo še obeh matičnih podpredsednikov, ravnatelja Jeršinovića in ravnatelja Serajnika, katere je neizprosna smrt pobrala tekoma enega leta.

Iz poročila tajnice gospe upravitelje Zupančičeve posnemamo sledeče zanimive podatke:

Solsko leto se je pričelo s 1. septembrom 1925 ter končalo na Vidov dan 1926. Na zavodu je bilo 232 gojenec in gojenka. Učiteljski zbor je obstojal iz učiteljskih moči prejšnjega leta, le namesto učitelja g. E. Ferjasa je bila na zavodu nastavljen gosp. Vidja Jerajeva kot učiteljica violine. Poučevala so še gosp. ravnatelj Sencin violino, ge. Sencinova in Božičeva klavir, gosp. Petrak bas, gosp. Kindhofer čelo in gosp. Pregelj mladinsko petje. Pouk v solopetju je zaradi premajhnega števila prijavljenih izostal. Od teh učnih moči so bile 4 stalne in 3 pomožne. Ukovina se je zvišala ter je znašala za nižjo stopnjo (2 letnika) mesečno 60 Din, za srednjo stopnjo (3 letniki) 70 Din in za višjo stopnjo 80 Din. Vpisna taksa je znašala 10 dinarjev in članarina 24 Din. Nekaterim namučencem, ki imajo na zavodu po več otrok, se je ukovina znižala. Občutno je pomanjkanje učnih prostorov. Pouk se je deljeval deljeno v muzejskem poslopju, v elari gimnazije in v mestni osnovni šoli. Tekom solskega leta se je vršilo pet odborovih sej, na katerih so se razpravljale mnogobrojne zadeve glede pouka, koncertnih prireditvev, finančnega vprašanja in sploh vse, kar bi naj služilo v povzgoji in v procvit Glasbene Matic. Cilj zavoda je bil, pridobiti čim največ učencev, zainteresirati za zavod vse sloje ter razširiti sloves celjske Glasbene Matic tudi preko meje celjskega mesta.

Tudi v preloženem poslovnem letu je pridobil ravnateljstvo več mladinskih koncertov, ki naj bi poleg solskega pouka na zavodu nudili mladini solidno umetniško izobrazbo. Prvi se je vršil meseca oktobra 1925 s sporedom orglje, violina in petje. Sodelovali so gosp. ravnatelj Sencin, gosp. Mihelič (orglje) in gđ. Miheličeva (petje). Drugi mladinski koncert se je vršil meseca marca 1926 s programom »Francoska glasba«. Sodelovala sta gđ. Jerajeva (violina) in gosp. prof. Jeraj (klavir). Za gojence Glasbene Matic je predaval meseca oktobra 1925 gosp. ravnatelj Sencin o »Nadzorovanju samega sebe pri vebanju«, na Ljudskem vseučilišču pa je predaval o »Glasbeni umetnosti kot narodni lasti«.

S posebno vneto in veseljem se je na zavodu gojilo mladinsko petje, pa tudi komorna in orkestralna godba z rednimi vajami.

Proti koncu solskega leta je Glasbena Matica pokazala tudi širši javnosti sad svojega smotnega dela in truda. Vršile so se meseca maja tri javne produkcije vseh treh stopenj. Obisk je bil jako zadovoljiv, kar dokazuje, da si je Glasbena Matica znala ustvariti zanimanje in pridobiti lasti.

Vrsto koncertnih prireditvev je otvoril g. ravnatelj Sencin s svojim koncertom dne 4. novembra 1925 v mestnem gledališču, na katerem je sodelovala tudi ga. Sencinova. Koncertna posredovalnica je omogočila sledeče prireditve: Koncert kvarteta Zike v mestnem gledališču, Ljubljanskega Zvona v Celjskem domu, mariborske Glasbene Matic Haydn: »Letni čas«, koncert Sencin-Krömer in koncert »Drave« iz Maribora »Jeftejeva prisega«.

Za izredno lepo, naravnost vzorno in vestransko izvedbo poročilo je izrekel občni zbor gđ. tajnici najlepšo zahvalo.

Z istim zanimanjem in zadovoljstvom je vzel občni zbor na znanje tudi poročilo društvenega blagajnika gosp. Pfeifferja. Dohodkov je bilo 178.702 Din, in sicer na solnini in članarini 183.200 Din, državnih plačil ravnatelju 21.183, na darilih in drugih prispevkih 15.442 Din in prispevki koncertne posredovalnice 3876 Din. Solnina sama je krila plačo učiteljskega osebja. Izdatkov je bilo: Na plači učiteljskega osebja 98.087 Din, nadurah 35.010 Din kurjavi, pisarniških potrebščinah, razsvetljavi in raznih drugih izdatkih 12.690 Din, skupaj 146.018 Din. Po upoštevanju obresti od dolga, ki je znašal konec poslovnega leta 1925/1926, 27.568 Din, se je ta dolg znižal za 3172 Din, kar dokazuje je lep napredek in skrbno gospodarstvo tudi v finančnem oziru. Proračun za solsko leto 1926/27, izkazuje za enkratnega deficita v znesku 20.000 Din. Omeniti je še treba, da podpirajo Glasbeno Matico poleg mestne občine s precejšnjimi zneski tudi celjski denarni zavodi. Za tako važno in obkorožnostno kulturno institucijo v centru Slovenije na nakazuje država jedva svojih 21.183 Din v plači ravnatelja kot državnega uradnika. Gospodar in arhivar strok. učitelj Fink je poročal, da se na društvenem inventarju ni ničesar spremenilo. Naglašal pa je, da trpi razvoj Glasbene Matic vseh pomanjkanj zadostnih prostorov.

Pri volitvah je bil izvoljen ponovno za predsednika gosp. ravnatelj Mirko Gruden, ki ima za razvoj Glasbene Matic v Celju neprecenljive zasluge, v odbor pa dosedanj občni in odbornice: gđ. Zupančičeva ter gg. Pfeiffer, Fink in Mihelič, nanov pa gg. notar Drakar in dr. Orožen Milan. Odstopivšemu odborniku gosp. dr. Sajovicu, odvračniku v Gornjem gradu, je izrekel občni zbor za njegov trud in lepe uspehe v društvenem odboru najlepšo zahvalo.

Delovanje Glasbene Matic v Celju lahko služi kot vzor marsikaterim enakim in sličnim kulturnim društvom po vseh provincialnih krajih Slovenije. Tudi celjska mestna občina kot najzdravnejša podpirateljica Glasbene Matic ima lahko to mirno in lepo zavest, da plodonosno nalaga svoje tozadevne podpore. Vestnemu in poštenemu učiteljskemu zboru pa naj poplaja obilen trud hvaležnost onih tisočev gojencev in gojenk, ki se bodo v mračnih in viharinih dnevih svojega življenja zatekali k glasbi ter našli v njej najprej tolažbo in uteho.

Simfonični koncert društva godbenikov v Ljubljani

Sinoči se je vršil v veliki dvorani hotela Union v Ljubljani prvi letošnji simfonični koncert podsvetva muzičara SHS in obnem prvi simfonični koncert te sezije. Tembolj sem se čudil, da je bila dvorana tako slabo zasedena, saj so do danes vsi solistični koncerti te sezije privabili več občinstva kot sinočni, dasi so pri nas orkestralni koncerti tako zelo redki in zaželjeni. Veliki in zanimivi spored so izvajali člani opernega orkestra, pomnoženi z nekaterimi privatniki, tako da so predstavljali dokaj lepo zaokroženo število rutinskih in zanesljivih godbenikov — število, primerno zasedbi orkestra ne premodernih simfoničnih skladb. Orkester je vodil operni dirigent Anton Neffar z obzirno širgumostjo. Spored je navajal kot prvo točko simfonijo nestorja ruske nacionalne glasbe, Milija Balakireva. Delo se giblje oblikovno v klasičnih sledovih, pa mestoma harmonično in instrumentalno jako zanimivo, v celoti pa vendar malo dolgovzorno in potrebuje najsilnejše interpretacije, da ne postane dolgočasno. Predvsem sta šibka oba krajina stavka; Andante je poln fine romantike, kakor tudi bistri Scherzo, ki zanima predvsem proti koncu. Izvajanje je bilo povečini delu adekvatno, le morda preveč monotono in je premalo podčrtavalo tista mesta, ki so zbog svoje zanimivosti vredna in potrebna posebnega poudarka. Drugi del sporeda je obsegal tri moderna dela, ki zahtevajo popolnoma izenačen in dokaj kompliciran orkestralni aparat. Nekaj besed v utemeljitev nadaljnjega: načelno nasprotujem izvajanju del, ki jih ni mogoče izvajati po skladateljevi želji in v pravem slogu. Ne zdi se mi to le pomanjkanje vestnosti, temveč tudi pregrešek proti skladateljevim intencijam in proti publiki. Mislim namreč, da je skladatelj vedel, kaj je hotel napisati in da ga ne gre korigirati; na drugi strani pa se z nepopolnim izvajanjem (v kvantitativnem smislu) greši napram publiki, ki domneva, da je del kot je podana in ne tako, kot si jo je komponist zamislil. To razdvojenost je bilo občutiti pri drugi polovici sporeda, kjer so nastopali skladatelji najmodernejši struje: Richard Strauss, Arthur Honegger in Krešimir Baranović. Če izvzamem zadnjega, moram smatrati ostala dva kot moista skladatelja in poznavalca modernega orkestra in njegovih barv. Nedostati orkester seveda muzičarjev, kateremu so manjkali pri izvajanju »Plesa Salome« in »Pacifica« bistveni instrumenti (Celesta, Kontrafagot itd.) tudi po svoji ostali številni sestavi ni mogel podati navedenih del tako, da bi zamagala zapustiti v poslušalcih organe vtis: in da je Pacifico vseeno ogrel, gre za sluga bolj originalni in doslej pri nas nevajeni glasbi, kot pa izvajanju Tako je bil ples Salome medel in košen in Pacifico premalo stopnjevanj: bilo mi je, kot da čujem le skelete omenjenih skladb Sicer pa je treba godbenikom in njihovemu kapelniku šteti jako v dobro, da so se lotili seznanjevanja publike z velikimi »dobrimi deli: žal da so to storili v zasedbi, ki ni mogla ustrežati zahtevam Publike je ogrel predvsem kolos Pacifica: v vsem pa se je izkazala jako dovtetno in je kapelniku bur no aplavdirala. Honeggerja je bilo treba ponoviti: po simfoniji je dirigent prejel venec s trobojnic. Da se gledališki godbeniki poleg svojega naporena posla v operi posvetijo tudi izvajanju simfonične glasbe, je vsekakor lep in vse pohvale vreden pojav in dokaz muzikalne kulture, ki bi zaslužil več priznanja širše publike.

NA LOVU.

v planinah, na snegu, ne bodite v slabi obutvi, temveč le v najboljših Braierjevih gojzercih ali smukih čevljih.

Dolavnica

I. BRAJER, Breg št. 1

V lepo jedilnico

spada stojeca ura, katero vam dobavijo kompletno ali samo werk Omara po vzorcu pohištva.

F. Cuden, Prešernova ul. 1.

Dopisi

VIČ. V nedeljo, dne 7. novembra je vpriporil dramatični odsek Sokola Vič Grilparzerjevo »Prababica«. Posamezni igralci, kot br. Petre, Blaž, sestra Thalerjeva itd. imajo toliko zmožnosti in odrske rutine, da čisto ne zastajajo za poklonimni igralci. »Prababica« nam je to tudi docela potrdila. Je sicer predstava v 5 dejanju pešala, toda ne zato, da bi posamezniki nalogam ne bili kos, marveč le za to, ker se je stvar prezgodaj vpriporila. Vohbe pa je napravila prireditelj na občinstvo izobren utis in se mnogo izreka želja po ponovitvi, češar pa v sled tehničnih težko ni mogoče. V kritikanje posameznikov se ne spuščamo, vendar pa je treba pibiti, da so se manjše vloge omalovaževale. Čim je manjša vloga pogrešna ali površna, izgubila: soigrajčica dobra glavna vloga na vrednoti in s tem trpi vsa predstava. Omalovaževanje manjših vlog ni samo v kvar celoti, nego je tudi nedostojno. Priponitvi je razveseljivo dejstvo, da vlada v dvorani vzoren red in mir, za kar se je zahvaliti poštvalnemu rediteljstvu. Ne moremo pa odobravati nedostatke, da si občinstvo kupuje vstopnice šele tik pred predstavo. To zavlačuje pričetek. Potrebno je, da so prihodnje predstave vselejšega značaja, zato se vpriporita dve veselejši, in sicer 21. novembra »Vozel«, gostuje št.-jakobski oder, in dne 28. novembra »Scampolo«, gostuje akad. društvo Jadrn.

IZ KOKRE. V »Jutru« št. 257 sem čital notico: »Iz poplavljenih krajev«. Kaj je vzrok nesrečnih pojavov na raznih krajih, ne vem, vem pa, kaj je vzrok naše kokre nesreče. Stari Kokrijani pomniljo, da je voda Kokra nastopila že veliko višje, nego sedaj, storiila pa ni druge nesreče, nego da je vzela »kako slabo«, zaslišno brv Mostov in cest ni rušila. Iz tega se vidi, da sama voda Kokra, četudi je bila še večja, ni de-

Prideta
PAT in PATAČON
kot milijarja
v Kino Ideal.

lala take škode, temveč vso to sedanjost nesrečo je povzročil ogromni les, ki je bil nagromaden vkuip s starimi polomljenimi odpadki in hosto po grabnih. Iz Podstorka in Korita je neurje prignalo večjo množino vode, ruševin in šodra; vse to je začelo pobirati med potjo odpadke lesa, hosto in hode. Vse se je nato valilo v Kokro, tu pa je začelo trgeti mostove in rušiti ceste. V »Jutru« so poročali, da imajo ogromno škodo družba Jezersko in veleindustrija Dolenc in Hajnrihar. Temu poročilu je še dostavil sledeče: Posesnik Suhadolnik ima veliko škodo, podkopalo mu je žago, odneslo cele kašče desk in porušilo most. Ogromno škodo ima posesnik Jurij Povšnar. Odnoslo mu je del jez, ki se bo le z veliko težavo in ogromnim materijalom mogel zopet popraviti, pokvarjene so rake, kočno mu je voda odnesla še njegov privatni most. Soudeležan pa je še pri treh drugih mostovih, ki so tudi porušeni. Njegova škoda je ogromna. Najhuje prizadeta pa je vdova Mubi, vulgo Žagarca. Ta je popolnoma uničena. Imela je žago in mlin. Jez in mlino ji je odneslo. Škoda je toliko, da je ne pokrije, četudi proda vse posestvo. Ako ta reva ne dobi podpore, je uničena za vedno. Mlin je služil vsem Kokrijanom, sosedni mlin pa je daleč proč, — več ur hoda. Poleg teh omenjenih posesnikov je še več drugih, ki imajo škodo vsled odnešenih mostov. Vsakega posameznika je škoda, vendar smo mnenja, da bogataš lažje utopi 100 Din nego berač 1 Din. Vzrok sedanje ogromne škode v Kokri je napravil les, ki je ležal po grabnih in Koritu in Podstorkem. Vseled tega trpimo vsi Kokrijani. To je dejstvo, ki se ne da izpodbiti.

KAMNIK. Dne 7. t. m. se je vršilo v Kamniku v dvorani Kamniškega doma pri zelo dobri udeležbi predavanje o socialnem zavarovanju in higijeni. O soc zavarovanju je poročal g. Bole, zastopnik OUZD v Ljubljani, o higijeni pa g. dr. Dereani, zdravnik v Kamniku. Predavanje je bilo zelo zanimivo ter sta žela oba gospoda mnogo priznanja. Predavanje o higijeni so tolmačile lepe filmske slike, za kar gre zahvala Higijenskemu zavodu v Ljubljani. Zeleti bi bilo, da priredi OUZD večkrat taka predavanja, ker vlada med tukajšnjim delavstvom in sploh občinstvom za take kulturne prireditve veliko zanimanje.

SLOVENJGRAD. Prosvetni odsek sokolskega društva je prejel knjige Vodnikov družbe za one člane, ki so se vpisali pri njem. Kdor pride ali pošlje po knjige, naj prinese s seboj »izkaznico«, 1 Din za poštino in 20 Din nego berač 1 Din. Knjige se dobe pri poverjeniku v meščanski šoli Kdor je menjal hišnišče, naj sporoči pismeno, kam in kako naj se mu dostavi knjige. Gospod F. A. iz Turške vas dobi knjige v Slovenjgradu. Pridobivalje naročnike za 1927! Novi naročniki dobe knjige za 1926 proti doplačilu 20 dinarjev. — Poverjenik.

HRASTNIK. Razmere, v katerih žive naša pevska društva po deželi, so skrajno slabe in baš zato je tem bolj vreden idealizem, ki ga nekatera društva kažejo. Med njimi ni najzadnje Glasbeno društvo v Hrastrniku, ki je minulo nedeljo priredilo lep koncert v Narodnem domu, ponosnem spomeniku zavednosti hrastniških naprednjakov. Duša društva je g. Davorin Čander, marljiv pevovodja, ki je zopet zbral raztresene ude hrastniškega pevskega zbora in jih vezbal, da so lahko dostojno in častno nastopili. Moški zbor je moral Adamčevega »Lucipetra-bana« celo ponavljati, mešani zbor pa je hvalevredno zapel posebno Ocvirkovo mišno pesmico »Mila pomlad« in se mu celo pri dokaj težjem mešanem zboru istega skladatelja »Kresovale tri devojke« ni pripetila nesreča. Zboru bi bilo topla priporočati točnejši obisk vaj in stremiljenje za izpopolnitev. Vpiti se

mora, posamezni glasovi (posebno alt in tenor) ne smejo stopati v ospredje. Na koncertu je gostoval tudi moški kvartet »Ljubljanskega Zvona«, ki glasovno, razvem odličnega drugega basista, n. prvovrsten, pa tem lepše, izrazitejšo prednaja, da bi bil našim pevcom kar se tiče prednaja, lahko za vzgled. Ostali del sporeda je izpol-

nil domač orkester zadovoljivo. Koncert je bil dobro obiskan, poslušalci so mu sledili z zanimanjem in so pevski zbor ter orkester s pevovodjo g. Čanderom, pa tudi kvartet »Ljubljanskega Zvona«, ki je moral peti in še peti, odlikovali s prisrčnimi aplavzi. Lep večer kakršnih si v Hrastrniku želimo čim več. J. G.

Naši onstran granic

— **Pritožbe gorških trgovcev.** Trgovska zbornica v Gorici se je počela s številnimi pritožbami trgovcev v svojem delu. Trgovino in industrijo zadeva velika škoda radi pomanjkanja železniških vozov po nekaterih glavnih postajah, na blagovnem oddelku centrale v Gorici je premalo osebja, mestni trgovci dobivajo ekspresna obvestila o došlem blagu ob nedeljah, vsled česar morajo plačevati nepotrebno ležarino. Posebno ostra o pritožbe glede nerada in šodh po okrajnih sodiščih. Nezadostno varstvo kredita povzroča trgovcem strahno škodo. Posredovalci so že tulintam, zaželenega uspeha ni od nikoder. S takimi težkimi v gorško gospodarstvo globoko segajočimi stvarmi naj bi se bavili fašistovski voditelji, ako so res tako vneta za blagor dežele, ne pa da vzpirajo jo zločinski gonjo proti Slovencom! Pritožbe kažejo očitno, kako malo »rea ima italijanska oblast do italijanskih gorških trgovcev.

— **Članek, poln vzdihov po Dalmaciji.** Je priobčil pred nekaj dnevi bolonjski »Il Resto del Carlino«. Vsa je benečanka ta krasna Dalmacija, povsodi diha potnik italijanstvo, ali vendar je bila ta pokrajina prisojena Jugoslaviji! Solze pretaka članek po izgubljeni Dalmaciji, toda navdla je še nov up... tam na reškem pokopališču počivajo legionarji, ki so padli na krvavi bojišč 1920 in na velikem kamnu nad njimi je napis »Mi verujemo v bodočo domovino«. — V Dalmaciji je bilo tik pred vojno 610.669. to je 96,19 odst. Jugoslovov, nov napram neznamiti manjšini 18.028, to je 2,84 odst. italijanske narodnosti (skoro se mi potujenci!) Te številke najboljše pobujajo italijanski apetiti po Dalmaciji.

— **Borba med fašisti v Trstu.** se silno poostreje. Komisar Barduzzi hoče ščititi fašistovske vrste v Trstu, v katerih je bilo mnogo malovrednecev, kakor sledi iz vesti

v fašistovskem glasilu. Vsi oni, ki so že izključeni ali še bodo, se upirajo in širijo se tendencijsne stvari po mestu. Komisar Barduzzi je imel te dni dolg razgovor s Suardom, podtajnikom v notranjem ministrstvu. Govorila sta o politični situaciji v tržaški provinci in Suardo je pohvalil Barduzzi, ki hoče priveriti tržaški fašizem do normalnih razmer.

— **Cisto fašistovsko šolo v kvarnerski provinci** hoče imeti učitelj Gino Fattovich. V »Vedetti« pravi, da ni mogoče danes vzgajati nove generacije proti fašizmu pa tudi ne brez fašizma. Šola mora biti fašistovska in učitelj čist fašist — kdor ni ali neče biti, naj kar odide, vrata so odprta. Fattovich je radikalen fašist.

— **Istrski trgovci** si iščejo boljših časov v fašistovski organizaciji. Zborovali so v Puli ter sklenili, da privabijo v novo združenje vse trgovce. Zahtevajo tudi premostitev trgovske zbornice v Pulo.

— **V Idriji pri Bači** so pričakovali, da jim zgradijo most čez Idrijco. Povodnji je odnesla vse prehode. Utrgana je bila tudi žična vrv, ki je bila napeta za prehod. Sedaj so žično vrv zopet napeli in tako čaka nesrečno prebivalstvo ob Idriji znova polno neozgod in nič čudno ne bo, če se pripeti zopet kak smrtni slučaj.

— **Na italijanskem mostu** so zadnje dni, po atentatu n. Mussolinija, italijanski varstveni organi postopali s šolsko deco skrajno brezobzirno. Otrokom naših sorojakov na Reki je dovoljena po rimskem dogovoru hrvaška šola. Ker doslej še ni bila odprta, hodijo otroci na Sušak v šolo. Te dni so pušali otroke stati pred mostom dolgo časa tudi v naliu in nazadnje so jih poznali domov. Saj med hrvaškimi otroki z Reke vendar ni zarotnih naklepov proti Mussoliniju! Je pač tako, da Italijani izkazujejo Jugoslovenom svoje prijateljstvo ob vsaki priliki!

Radio potrebščine

v največji izbiri ima stalne v zalog

FRANC BAR, Ljubljana

Cankarjevo nabrežje 5. Telef. 407

Radio

Izveleček iz večernih programov

DUNAJ (581 m 7 kW), BERLIN (504 m 10 kW), LIPSKO (454 m 10 kW), FRANKFURT (470 m 9 kW), MONAKOVO (489 m 10 kW), RIM (425 m 10 kW), PRAGA (367 m 5 kW), BRNO (321 m 2,4 kW).

NEDELJA. 14. NOVEMBRA.

DUNAJ 19.30: »Zadnji valček«. Opereta v 8 dej. BERLIN 20.30: Zabaven večer. (Solisti, zbor in orkester.) LIPSKO 20: »Mikado«. Opereta v 2 dej. FRANKFURT 20.30: Reka Ren v poeziji in glasbi. (Orkester, solisti in recitacije.) MONAKOVO 20: Večerni koncert orkestra. RIM 21: Prenos iz gledališča. PRAGA 19.30: Popularen koncer češke filharmonije. BRNO 20: »Preostro postane škrtastec«. Burka v 1 dej.

PONEDELJEK. 15. NOVEMBRA.

DUNAJ 18.10: Komorna glasba: Novak, R. Schumann. (Kvartet.) 19.30: »Moja Leopolda«. Ljudska igra v 8 dejanjih. BERLIN 20.30: Čitanje pripovedke »Sturm-gespenset«. 21: Respighijev večer. (Violina, klavir in orkester.) LIPSKO 20.30: Godba in godbeniki. (Pevsti, legende, novele, orkester.) FRANKFURT 20.15: Produkcija solistov radiofonskega orkestra. 21.15 Iz dobrih starih časov. (Stari plesi.) MONAKOVO 20.30: Koncert. RIM 21: Vokalen simfoničen koncert. PRAGA 20: Orkestralni koncert. BRNO 19: Humor v novejši poeziji.

Vremensko poročilo

13. novembra 1926

Višina barometra 408,2

Kra	Ca	Temper.	Smer vetra in brzina v m	Vrsta padavine
Opazovanje				
Ljubljana (dvorca)	11	7,6/5 7,8/0	51 52	93 93
	24	7,6/4 7,6/4	14 14	76 76
Maribor	8	7,5/4 7,5/4	7 7	8 8
Zagreb	8	7,6/6 7,6/6	9 9	42 42
Bregard	8	7,5/4 7,5/4	8 8	91 91
Sarajevo	8	7,6/6 7,6/6	6 6	92 92
Skopje	8	7,6/8 7,6/8	8 8	85 85
Dubrovnik	8	6,1/7 6,1/7	12 12	74 74
Split	7	6,6/8 6,6/8	14 14	77 77
Praga	7	7,6/3 7,6/3	5 5	— —

Solnce vzhaja ob 16:44 zahaja ob 16:44

Najvišja temperatura danes v Ljubljani 16,0 najnižja 4,7 C.

Vreme se je nad večino Evrope v preteklem tednu pomirilo. Vremenska situacija se je stabilizirala.

Umirjenje vremena je prišlo v Rusiji. Tamkar se je že pred tednom začel razvijati visok zračni tlak, ki je očitno segel na zapad iz Sibirije preko Urala. Tekom tedna je visok zračni tlak silil vedno bolj proti zapadu, tako da je konec tedna obsegal ne le vso Rusijo, marveč tudi večino ostalega kontinenta. Nad centralno Rusijo ležalo središče visokega zračnega pritiska kaže že nad 780 mm. Zato je tamkar nastopilo lepo mirno in mrzlo vreme: hladni zrak pa silil odtoč proti zapadu in jugu. Maksimum zračnega tlaka je pregnal depresijo z evropskega kontinenta, njihovo gosposstvo je radi tega ostalo omejeno na območje Atlantskega oceana. Nad morjem med Anglijo, Islandijo in Skandinavijo se drži središče volikanske depresije konstantno; okrog tega središča dirja silen zračni

vrtnec, ki dovaja preko najzpadnejše Evrope še vedno topli zrak z juga; njega učinkovanje pa sega v rahli obliki še do naših krajev, ali brez neprijetnih atributov. V bližini depresijskega središča imajo seveda neprijetnejše vreme; zelo viharno in deževno je okrog Anglije, pa tudi v Skandinaviji in sploh na obrežju Atlantskega oceana. Samo sredi tedna, ko se je od glavnih depresije ločil manjši vrtnec nizkega tlaka ter se preko Francije zavrtel v našo bližino, smo dobili za dva dni dežja, toda premočni visoki tlak je tudi to stransko depresijo brž zatrl.

Ob zaključku tedna kaže vremenska situacija še vedno na stabilnost.

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: Sedanje vreme se ne bo izpremenilo.

Tržaška vremenska napoved za nedeljo: Razni šibki vetrovi, nebo oblačno in megleno, nekoliko dežja, temperatura od 12

— 15 stopinj, morje mirno.

TOREK. 16. NOVEMBRA.

DUNAJ 20.05: Produkcija orkestra in solistov. — Suppé, Strauss, Recktenwald, Kronegger, Stolz, Bednarr. BERLIN 20: »Die Gletschersee«. Opereta v 8 dej. LIPSKO 20: Pevski večer Mattie Battistini. (Prenos iz Stuttgarta.) 21.30: Zabaven večer. FRANKFURT 20: Pevski večer. (Prenos iz Stuttgarta.) MONAKOVO 20: Pevski večer. (Prenos iz Stuttgarta.) RIM 21: Prenos iz gledališča. V pavzah: Prepled knjig, humoristične recitacije. PRAGA 20: Koncert: Massenet, Goldmark. BRNO 19: Komorna glasba: Beethoven.

SREDA. 17. NOVEMBRA.

DUNAJ 20.05: Koncertna akademija: Schubertov večer. Sledi lahka večerna godba. BERLIN 20.15: Uvod v orkestralni koncert. 20.30: 200 let orkestra; 10. večer. LIPSKO 20: Anton Bruckner: Velika masa (8. 9), 1-mol za štiri soliste, zbor, orkester in orgle. FRANKFURT 19.30: H. Berlioz: Requiem. (Simfoničen orkester, dva zbora in solist.) MONAKOVO 19.30: Prodajalec pištev. Opereta v 3 dej. RIM 20.45: Vokalen simfoničen koncert. PRAGA 20: Zabaven večer. BRNO 20: Koncert voljske godbe.

ČETRTEK. 18. NOVEMBRA.

DUNAJ 20.05: Komorna glasba. 1. Beethoven: Godalni kvartet, a-dur. 2. Glazunov: Godalni kvartet op. 18. 21.15: Sketch: Arkadij Averčenko. BERLIN 20: Herbert Eulenberg čita iz svojih del. LIPSKO 21: Peti renesančni večer. (Klavir in kitara.) FRANKFURT 20: »Leva krivica. Komedi-je tehnike. MONAKOVO 20.45: Miguel de Cervantes Lavendra: Španske lipočetine. RIM 21: Prenos iz gledališča. PRAGA 20: Prenos koncerta iz »Radio-palačec. BRNO 20: Fibichove pesmi in melodrame.

PETEK. 19. NOVEMBRA.

DUNAJ 20.05: Orkestralni koncert: Kamillio Horn. BERLIN 19.30: Uvod v dramo »Die Weber«. 20: G. Hauptmann: »Die Weber«. Drama v 5 dej. LIPSKO 20.30: Simfoničen koncert: Čaikovski. FRANKFURT 19.30: Wagner: »Večni mornar«. Romantična opera v 3 dej. (Iz frankfurtske opere.) MONAKOVO 20: Poljuden simfoničen koncert. RIM 20.45: Koncert lahke glasbe. PRAGA 19.30: Koncert družba za gojitev moderne glasbe. BRNO 20: Koncert pevskega društva Foerster.

SOBOTA. 20. NOVEMBRA.

DUNAJ 1930: »Zakleti

Domače vesti

* **Imenovanje v državni službi.** Z ukazom kmetijskega ministrstva je za strokovnega kmetijskega referenta v Mariboru imenovan Anton Paklavc, uradni oblastnega oddelka za kmetijstvo v Mariboru.

* **Izpremembe v državni službi.** Pri delegaciji ministrstva financ v Ljubljani sta napredovala finančni nadzorniki in šef oddelka g. Martin Spindler v 4. skupino I. kategorije, finančni svetnik g. Josip Mozetič pa v 5. skupino I. kategorije g. Ivan Sevnik profesor ljubljanske realke, je premeščen na realko v Mariboru. Uradnik III. kategorije g. Fran Kocijančič pri direktrici državnih železnice v Ljubljani je v veljavnostjo od 1. oktobra 1923, pomaknjen v 1. skupino G. Albin Stritar iz Ptuja je imenovan za učitelja na državnem vzgojnem zavodu za zanemarjeno dečo.

* **Kolo srpskih sestara in mučenikov našega življa v Italiji.** Jugoslovanska Matica v Ljubljani je prejela včeraj od Kola Srpskih sestara v Beogradu povodoma dogovorov v Italiji sledečo brzojavko: »Uzbunjena srca delimo sa Vama svu tugu za nečuvstva nasilja spram neoslobodjene braće u Istri i Gorici«.

* **Zveza fakultetno izobraženih uradnikov** se je pridružila resoluciji Profesorskega društva in Udruženja sodnikov ter zaprosila vlado, da preneha z odbijanjem draginske doklade ter uradnikom čimprej izplača zadržane svote.

* **Razpust okrajnega zastopa v Ljutomeru.** Veliki župan mariborske oblasti je razpustil okrajni zastop v Ljutomeru in postavil za okrajnega gerenta Andreja Roškarja, posestnika na Cvenu. V gerentski sovet pa so imenovani gg.: dr. Ivo Stojan, notar v Ljutomeru, Matija Vauportič, posestnik in župan v Lokavcih, Viktor Kukovec, industrialec v Ljutomeru, Jakob Stubeč, posestnik in župan v Starinovi vasi, Ivan Črnčar, posestnik in župan v Verželu, Fr. Skuhala, posestnik in župan v Krizevcih, Franc Babič, posestnik v Gornjem Krapju, Franc Spindler, posestnik in župan v Radoslavcih, Franc Kranjc, posestnik in župan v Mali Nedelji, Jakob Štampar, posestnik in župan v Preskri ter Osvald Hönigmann, veleposesnik v Ljutomeru. Dosedanji okr. zastop je posloval še iz predvojnne dobe in je nekaj odbornikov že odstopilo ali pomrlo, ne da bi se na tako izpraznjena mesta izvolili novi potom nadomestnih volitev.

* **Nove občinske tabele v mariborski oblasti.** Veliki župan mariborske oblasti je izdal vsem občinam svojega področja nalog, da spravijo občinske tabele in kašipote na enoten način čimprej v red in jih prilagodijo sedanjim politično-administrativnim ureditvi v smislu tozadevne uredbe o razdelitvi države na oblasti. Res, bil je že skrajni čas, da se tudi vprašanje občinskih tabel enotno uredi, ker so bili napisi na njih skoraj v vseh občinah že v skrajno zanemarjenem stanju, ponekod še celo iz predvojne dobe, drugod zopet povsem nečitljivi ali pa jih sploh ni bilo. Na novih občinskih tabelah v obsejnih občinah ob državni meji bo tudi označba, da se nahajajo te občine v carski coni.

* **Občinske volitve v Libelcih pri Dravogradu.** Pri nas so se vršile dne 31. oktobra občinske volitve, ki so potekle povsem mirno in v redu. Od 242 volilnih upravičencev je glasovalo samo 152 volilcev. Od teh je dobila kandidata lista Mihaela Perovnika (SLS) 94 glasov in 6 odbornikov, kmetogospodarska lista Ivana Merčuna 41 glasov in 2 odbornika ter lista Ivana Močnika (združeni uslužbenici in delavci SDS) 17 glasov in 1 odbornika. V kmetogospodarski stranki so se združili somišljeniki vseh političnih strank.

* **Ali je Jugoslavija res laška provincija?** Narodnoobrambna društva v Gor. Logatcu so nameravala pod okriljem Sokola v nedeljo, dne 14. t. m. prirediti v Sokolskem domu »Rapalski dane«. Na sporedu so bili: govor, deklaracije in Fr. Bevka igra »Kajne«. Srežki poglavar pa tozadevne prija ve ni vzel na znanje oziroma je vso prireditev prepovedal iz razlogov javnega miru in reda. Ali je Jugoslavija res laška provincija?

* **Za učitelje šestleten študij?** V ministrstvu prositve se je ob pripravi pripravljavanja novega učnega načrta in programa za učiteljske začelo tudi vprašanje, naj bi se študij v teh solah podaljšal še za dve leti v smislu, da si kandidati poleg strokovne učiteljske kvalifikacije pridobijo tudi obširnejše splošno znanje, da bi mogli popolnoma zadostiti poklicu narodnega učitelja. O tem vprašanju se je razpravljalo le načelno. Sedaj se bo še podrobno proučevalo in morebiti že v prihodnjem šolskem letu tudi praktično izvršilo.

* **Radio-tečaj v Ljubljani.** Široka javnost je še danes napačno poučena o radlu in je tako nastala govorica, da je radio kriv vremenskim neugodam. No vse te govorice hoče Radio-klub informirati javnost potom teoretičnega in praktičnega tečaja o radiotehnikah, ki ga priredi v zimski dobi. Zato vladno vabimo na poset. Obvezne prijave sprejema Radio-klub še do 20. t. m. v svojem lokalu na Velesejmu ali pa po pošti.

* **Vojaške vesti.** Z odlokom ministra vojske in mornarice so bili sprejeti kot pripravniki za generalštabno stroko: artiljerijska majorja Aleksander Stojčević in Stojadin Milenković, pehotna majorja Mirko Burja in Gorjize Dumič, zrakoplovna majorja Dragotin Savič in Branko Naumović, inženjerski major Anton Part, pehotni kapetani Jurij Mušič, Svetozar Orlovič in Iv. Prezelj ter konjiški kapetan Dimitrij Putnik sin pokolnega vojvode Putnika.

* **Prodaja strupa in strupenih stvari.** Ministrstvo za narodno zdravje je leta 1912. izdalo specialna pravila o prodaji strupa in strupenih stvari po trgovinah. Ker se je pozneje pokazalo, da so ta pravila v protislovju z odredbami zakona, ki so še veljavni v nekaterih pokrajinah, je ministrstvo odre-

dilo, da omenjena pravila ostanejo v veljavi le za teritorij Srbije in Črne gore, v ostalih pokrajinah pa se bodo še nadalje uporabljali predpisi prejšnjih zakonov.

* **Novi rod.** Radi znanih razmer v Primorju, ne bo nič več izhajal mladinski list »Novi rod«. Zato prosimo, da poravnajo naročniki zaostalo naročnino po položnicah ki jih imajo. — Uprava.

* **Novice iz Rogaske Statine, Zdravilišče** se je že zavišlo v svoj izvensezonski počitek. Gostje so do zadnjega zapustili zdravilišče. Včasih še zaide kdo sem, da si v tem miru zdravi živce. Po parku grabijo listje, drugače pa je vse mirno. — Zdraviliški ravnatelj se je odpeljal na kongres Zveze kopališč v Dubrovnik, potem pa odide na dopust. Premeščen poštini upravitelj g. Vladimir Fabjani je nastopil novo službeno mesto v Sarajevu. V Rogaske Statini je vzorno vršil svojo tečajno službo v občo zadovoljnost odličnih gostov. Njegovo mesto v Statini je razpisano. Odgovorna služba zahteva tukaj čelga moža s finim nastopom in prakso za podobna mesta, kjer se zbira mednarodna elita. — Slatinski župan g. Hvalec je odšel na Gornje Avstrijsko iskati si zdravja. Slatinčani želijo, da se kmalu povrne ozdravljen.

Zborovanje SDS na Jesenicah

se bo vršilo v nedeljo, dne 21. novembra ob 3. popoldne v dvorani restavracije »Pri mesarju«. Poročata nar. poslanec dr. LJUDEVIT PIVKO in bivši minister dr. AL. KRAMER. Krajevna organizacija SDS na Jesenicah.

* **Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani** razglasa, da znašajo od četrta 11. t. m. dalje cene kopelmi sledeče: pršna kopel 3 Din za člane, 6 Din za nečlane, kadna kopel za člane in nečlane ob torkih, sredah, četrkih in petkih D 10, ob sobotah in nedeljah Din 12, parna in kopel v vročem zraku za člane in nečlane ob torkih, sredah, četrkih in petkih Din 10, ob sobotah in nedeljah Din 12. Za privatne posetnike stane v abonmaju blok za 10 parnih in kopeli v vročem zraku Din 80, za 10 kadnih kopeli Din 80, in za 10 pršnih kopeli Din 50. Urad je cene določil tako nizko, da je omogočena uporaba različnih kopeli najširšim slojem. Parna kopel je odprta razen ponedeljkov vsak dan od pol 15. do pol 19. ure in sicer ob sredah, petkih in nedeljah za ženske, ostale dni pa za moške, ob nedeljah in praznikih pa je parna kopel odprta od 8. do 12. ure. Čas uporabe kopeli ni omejen. Ostale kopeli so odprte vsak delavnik razen ponedelja od 8. ure do pol 19. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 8. do 12. ure in sicer vedno za ženske in moške. V kopališču sta na razpolago maser in maserka.

* **Pozor, igralci državne razredne loterije!** Opozarjamo svoje cenjene čitalce na najsrečnejšo prodajalno srečk državne razredne loterije L. Ž. Konjovič, Beograd.

* **Ubog poplavljenec** v Polhovem gradu krojač, ki mu je voda odnesla hišo z vsem inventarjem tudi dva šivalna stroja, ter ima preživljati družino 9 članov, se obrača do dobrih src, da bi mu kdo podaril ali po zniženi ceni prodal šivalni stroj. Vsa tozadevna sporočila sprejema županstvo občine Polhovgradec.

* **Starešinska organizacija SJSU »Preporoda«.** Novi odbor je sestavljen sledeče: predsednik Janković Nikola, podpredsednik Plešić Svetozar, tajnik Počkar Boris, blagajnik Ekar Dušan, odbornik Bernik Viljem; revizorji: V. Iskra, M. Zajec in S. Jurvanec.

* **Spalni vagoni na progi Zagreb-Split** zopet uvedeni. Iz Splita poročajo, da se s 15. novembrom ponovno uvedejo spaln vagoni na progi Zagreb-Split in sicer trikrat na teden. Spalni vagoni vozijo v smeri iz Splita ob sredah, petkih in nedeljah, a iz Zagreba ob torkih, četrkih in sobotah.

* **Lov na divjačino v Baranji prepovedan.** Veliki župan baške oblasti je izdal naredbo, da je v letih 1926. in 1927. prepovedan lov na divjačino v baranjskih loviščih, ker je v dobi poplave poginilo nad 2000 jelenov in mnogo druge divjačine. Izvzeto od prepovedi je samo lovišče Kozara, kjer se je divjačina tako zapolnila, da povzroča na setvah mnogo škode. Kozara je edino lovišče na Belju, kamor voda ni prodrla.

Najelegantnejše moderne damske plašče

ter najboljše zimske suknje in razlane po prav nizkih cenah e dobiti samo pri tvrdki

Fran Lukič, Pred škofijo 19

* **Gibanje za prestop k starokatolikom na Hrvaškem.** V javnosti se mnogo govori o prestopanju katoličanov v Stenjevec pri Zagrebu k starokatoliški veri. Iz Zagreba sedaj javljajo, da se je začelo gibanje tudi v Krapini in sicer zaradi spora z župnikom. Včeraj so imeli v Krapini župljani shod, na katerem so zapretili, da izstopijo kompaktno iz rimske katoliške cerkve in prestopijo k starokatoliški veri, ako se župnik takoj ne umakne.

* **Stenjevaška cerkevna afera.** Kakor poročajo zagrebški »Novosti«, je novo imenovanje katoliški župnik v Stenjevec, Mokrovič, nastopil svojo službo ter se vselil v župnišče. Dosedanji kaplan Gršković, zaradi katerega je pravzaprav nastal spor, je odšel na otok Krk, kjer mu je podeljena župnija. Gibanje za prestop v starokatoliško cerkev med stenjevaškimi župljani pa traja še dalje. Mnogo župljanov je zahtevalo, da jih župnik izbrisi iz matice župljanov-rimokatolikov. Tej zahtevi pa župnik ni mogel ustreči, ker niso izpolnili vseh

formalnosti, ki jih zakon zahteva za prestop iz ene cerkve v drugo. Župljani so že storili potrebne korake, da pride danes starokatoliški duhovnik v Stenjevec, kjer bo pod milim nebom služil slovansko sv. mašo.

* **Darovi.** Gospa Francka Tratnik soproga restavraterja je poslala našemu uredništvu mesto venca za pokojno gospo Oblak, roj. Kanc na Vrhniki, Din 200 za ubogo in revno dečo v Ljubljani. Denar smo izročili društvu Sreb za mladino v Ljubljani. — Mesto venca na grob blagopokojnega g. Karola Rosmanna so gg. Viktor Bohinc, Viktor Rohrmann in Josip Turk iz Ljubljane darovali znesek 450 Din v prid zgradbi Sokolskega doma v Novem mestu. Družbi CMD v Ljubljani za Senekovičev sklad v počaščenje sponinja pok. prvomestnika je daroval 200 Din g. dr. Kreč Vladimir, odvetnik v Ljubljani.

* **Desinfekcijska sredstva** za šole, urade, javna poslopja itd. izdeluje in razpošilja Chemotehna družba z. o. z. Ljubljana, Mestni trg 10. 1460

* **Prodajalec srečk drž. razr. loterije Anton Golež v Mariboru.** Aleksandrova cesta 42 nam poroča, da so bile pri žrebanju 5. raz. 12. kola od 5. do 12. t. m. izžrebane št. s sledečimi dobitki: št. 10.108, Din 80.000, št. 53.788, 62.427 po Din 50.000, št. 121.518 Din 40.000, št. 26.019 Din 30.000, št. 49.646, 53.201 po Din 20.000, št. 61.442, 65.739 in 72.465 po Din 10.000. Srečke za 13. kolo se naročujejo že sedaj pri gorajšnji tvrdki. Naj večji dobiček je 4.200.000, 12 premij. Ena premija 1.200.000. Cela srečka Din 100, 1/2 Din 50 1/4 Din 25. Žrebanje 11. januarja 1927. 1464

* **Modni atelje Lina Kucler, Ljubljana.** Vegova ul. 8, izgotavlja kroje iz organina za samostojno izvrševanje vsakovrstnih damskih oblačil po osebnih meri poljubnih modelov. Razpošilja se tudi po pošti. 1443

* **»PEKATETE«** je danes vsakdo. Ali hoče delati ti izjemo? Poskusi različne, saj je velika izbira in dobe se v vseh trgovinah.

* **Najboljše čevlje »Karo«** dobiti v Mariboru, Koroska cesta 23, v trgovini St. Cermetič. 27

* **Emulzijo iz novo prispelega ribjega olja s fosfati,** vsak teden svežo, izdeluje lekarna Mr. Bahovec, Ljubljana »Zvezda« (Kongresni trg 12.) 1453

* **Tkanina »Eternum«** glavna zaloga za Jugoslavijo pri J. Medved, manufaktura, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 7.

* **Zlatnike v »Gazela«** milu so našli sledeči: Marija Simončič, Vinji vrh-Semčič, Justina Berančič, Majšperg, M. Rebernik, Krško, Erna Gregar, Podstreda, Terezija Rakar, Hrastnik, Ivana Prosen, Ljubljana, Sečenburgova ulica 5-II, Marija Borovšek, Gaberke, pri Šostanju, Frančiška Blaznik, Kropa, Marija Vidrih, Rakek, Terezija Bore Mengeš, Mihael Doberšek, Store, Iv. Skrajner, Ljutomer, Petar Melič, Virje, Antonija Strecha, Bjelovar, Marija Colarič, Brod, Ju riji Gerbinek, Sv. Jurij ob Pesnici, Ign. Končič, Brod na Savi, Anka Štimac, Otočec, Francka Zupanc, Breznica, Ančka Miklavčič p. d. Vovševceva, Dobravnice, Angela Mulec, Dolenja vas pri Cerklju. 1456

Rojaki!

Darujte danes za brate, ki ječe pod fašistovskim nasiljem. Vsak Slovenec naj žrtvuje v ta namen vsaj en dinar!

Iz Ljubljane

* **Francosko predavanje v Ljubljani.** Jutri, dne 15. novembra ob 18. bo predaval v veliki dvorani ljubljanske univerze grof Begouen o »Strossmayerju in njegovih prijateljih«. Kakor znano, so si izbrale francoske univerze grofa Begouena, da jih zastopa v Zagrebu ob priliki odkritja Strossmayerjevega spomenika. Grof Begouen je v Ljubljani že dobro poznata osebnost. Vsi vemo, da je profesor na univerzi v Toulou- se in da je urednik enega največjih časopisov na jugu Francije »La Dépêche de Toulouse«. Obenem je sodrnik velikega dnevnika »Journal des Débats« za jugoslovnska vprašanja. Poznamo ga kot zvestega prijatelja Jugoslavije, naklonjenega predvsem nam Slovincem, med katerimi ima že preje mnogoteri znanstva. Svoj poset v Ljubljani bo uporabil v to, da se nanovo informira o vseh aktualnih vprašanjih. Pozdravljamo prihod tega našega velikega prijatelja naše države z vsemi simpatijami, katere si je s svojo delavnostjo pridobil med nami.

* **Otvoritev večernih komercialnih tečajev Trgovske akademije.** Otvoritev teh tečajev bo v sredo, dne 17. t. m. ob šestih zvečer v poslopi državne dvorazredne trgovske šole, Kongresni trg 21. Vsi dosedanj pripravljeni se vabijo, da se snidejo imenovanega dne ob šestih zvečer v poslopi dvorazredne trg. šole. Ravnateljstvo Trgovske akademije (Aškerčeva ul. 9-II) sprejema do otvoritve še nadalje prijave tudi je vplis še mogoče v predavalnem lokalu ob otvoritvi. — Vodstvo tečajev.

* **Zlata poroka.** Jutri, v ponedeljek 15. t. m. slavita tukajšnji tapetnik g. Karel Dostal in njegova soproga Marija roj. Prosen 50 letnico skupnosti svojega zakonskega življenja. Zakonca, ki se nahajata v 80 letu življenjske dobe in sta živel v čas v našem mestu, sta vzgojila 7 otrok s poštenim delom neumornih obrtniških rok raznim javnim poklicem. Cerkevni obred bo izvršil domači sn v frančiškanski kape- lici, kjer sta tudi pred 50 leti stopila v za-

Slovite
Trifolium likerske esence
v 24 različnih vrstah dobe se po Din 6.-
komad 11.27.-
Drogeriji Sanitas
Celle. L ubljana. Prešernova ulica 5

Danes največji uspeh pri včerajšnjih predstavah. Veliko zanimanje vlada za film

Dunajska srca ali Družina Schimek

ki je ena najbolje uspešnih komedij. Pri včerajšnjih predstavah je bilo toliko smeha in navdušenja kot že dolgo ne. V glavnih vlogah Herman Picha, Ksenija Desni, Olga Čehova, Marg, Kupfer, Wilhelm Dieterle, Lidija Potehina, Livio Pavanelli. — Predstave danes dop. 1/11., pop. 3, 1/25, 6, 1/48. In 9. uri. — Preskrbite si pravočasno vstopnice, ker je že naprej precej rezerviranih.

Kino IDEAL.

Velika razprodaja!

Radi opustitve trgovine prodajamo vse oblačilne predmete za moške, damske in otroške konfekcije globoko pod lastnimi nakupnimi cenami.

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg.

konsko zvezo. Redke svatbe se udeležijo do 40 članov sorodstva in svaštva. Redkima ljubljantoma, ki sta oba še krepka in zdrava ter sta živi priči dolge dobe zgodovine ljubljanskega mesta, kličemo: Na mnoga leta!

* **Umrli v Ljubljani.** Zadnji teden so bili javljeni sledeči smrtni slučaji: Franc Klančnik, strojnik, 47 let; Milan Sepec, natakar, vajenec 15 let; Janez Jeromen, delavec, 66 let; Ana Zornan, dmnarica, 72 let; Leopold Tancek, sin dmnarice, 9 mesecev; Ivan Matič, krošnjar, 21 let; Pavel Pivk, sin delavke, 1 in pol leta; Jera Križnar, delavka, 38 let; Ferdinanda Svetek, šol. učenka, 9 let; Anton Remec, zidar, 35 let; Ana Lušin, zasebnica, 32 let; Karl Primožič, trgovec, 52 let; Marijeta Milakar, posest. žena 34 let; Ana Berghese, delavčeva žena, 66 let; Mihael Ažman, žel. stroj. v p. in pos., 73 let; Ivan Zupančič, trgovec, 64 let; Ferdinand Okorn, akademik, 21 let; Franc Račič, hlapec, 55 let; Djordje Politaev, invalid 35 let.

Zborovanje SDS na Viču

se bo vršilo

v nedeljo, dne 21. novembra ob 9.30 dop. v Sokolskem domu.

Poročata nar. poslanec dr. LJUDEVIT PIVKO in bivši minister dr. AL. KRAMER. Krajevna organizacija SDS na Viču.

* **Akademikom-abstinentom!** Ker je že skrajni čas, da ustanovimo svojo organizacijo na ljubljanski univerzi, sklicuje pripravljeni odbor akademskega društva »Treznost« na ljubljanski univerzi za torek 16. t. m. sestanek vseh akademikov-abstinentov z dnevnim redom: 1. Poročilo o dosedanjem delu. 2.) Ustanovitve akademskega društva. 3.) Čitanje pravil in 4.) Razno. Sestanek se bo vršil ob 15. uri v sobi št. 77. Na sestanku se bodo sprejemali tudi novi člani. Za pripravljalni odbor: M. Kristan, predsednik, Boris Kermauner, tajnik.

* **Turistovski klub »Skala«.** V sredo 17. t. m. ob 20. uri se bo vršil v čitalniški dvorani »Sokol« v Narodnem domu (prilidilje levo) sestanek članov z naslednjim sporedom: 1. Poročilo o klubovem delovanju v tekočem poslovnem letu. 2. Nekaj iz zgodovine in tehnike smučarstva. 3. Predavanje novih zimskosportnih skiptičnih slik. Člani se pozivajo, da se sestanka sigurno udeležijo in prinese s seboj turne kontrolne pole.

* **Pevski zbor Sokolov.** Prosim vse zborove člane, da se zanesljivo in točno udeležijo pevske vaje, ki bo v ponedeljek, 15. t. m. ob 20. v Glasb. Matici. Smo pred pevskim nastopom, ki bo 27. t. m. na Taberu o priliki otvoritve sokolske telovadnice. Pevovala.

* **Zimski tenis** otvori Atena novembra meseca v Koližeju. Priglasil se lahko član vsakega kluba v ponedeljek 15. in torek 16. od 6 do 7. zvečer v mali dvorani Narodnega doma. Igračem se jamči, da bo prostor v najboljšem stanju. Pismeni priglasil na: Tenis odsek Atena. 1462

* **Predavanje o Slamu.** Opozarjamo ponovno občinstvo na predavanje g. inž. Ferd. Lufše o slamski državi. Predavanje za šolsko mladino se prične točno ob 9.15, za ostalo občinstvo pa 10.30 dop. Za obe predavanji je še nekaj vstopnic na razpolago pri blagajni kina Matica.

* **Kinopredstava s policijsko asistenco.** Ljubljanska cenzurna komisija je prepoveda la predvajanje nekaterih scen filma »V harmonu«. Da bi se eventualno s silo preprečilo predvajanje prepovedanih scen, je policijsko ravnateljstvo etabliralo v Kino Matici permanentno službo ter postiralo kar tri policijske organe, ki imajo strog nalog, da pazijo na predvajanje tega filma. — Neverjetno, ampk resnično!

* **Šentjakobčani** ponove nocoj ob 8. Petrovičovo tridejansko komedijo »Vozel« ki je dosegla pri snočnji premijeri izreden uspeh. Predprodaja vstopnic v kavarni Zlatnik na Starem trgu.

* **Žrebanje loterije.** Društva za zgradbo sokolskega doma v Šiški naznanja vsem interesentom, da izidejo žrebne liste kot priloga »Sokolskega Glasnika« dne 15. t. m. liste se dobe tudi v trafikah in direktno pri imenovanem društvu proti nakazilu 2 Din za stroške. — Zdravo!

* **Usmiljenim srcem.** Revica s štirimi otročiči, mož že več mesecev brez službe in v rhi tega bolan, prosil v skrajni bedi usmiljena srca za pomoč. Dobrodošel je vsak dar, v denarju ali blagu. Darovi naj se izročijo v našem upravnistvu v Prešernovi ul.

* **Tečaj za čevljarstvo** prikojevanje za mojstre v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani namerava prirediti po novem letu tečaj za čevljarstvo prikojevanje za mojstre v Ljubljani, pod vodstvom čevljarkega mojstra g. J. Steinmana. Tečaj bo trajal vse delovne dni ob večernih urah, ki

se določijo na dan otvoritve. Interesentimojstri naj priljavijo svojo udeležbo najkasneje do 25. decembra v pisarni urada, Krekov trg št. 10-I.

* **Truplo utopljena.** Iz Ljubljance v Vevčah so včeraj okrog 16. ure potegnili domačini truplo okrog 40 letnega neznanega moškega, ki je moralo ležati v vodi skoro teden dni. Iz dokumentov, ki jih je imel pri sebi, pa so v truplu spoznali pozneje, da gre za posestnika Janeza Kraljiča iz Lip na Barju, ki se je pri zadnji povodnji ponesrečil med prevažanjem raznih vrednosti čez Ljubljano. Kraljičevo truplo so prepeljali v mrtvašnico na pokopališče v D. M. v Polju.

* **Policijske prijave.** Od petka na soboto so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1) tatvina, 1 pretep na cesti, 1 poškodba tuje lastnine, 4 prestopki kaljenja nožnega miru in 5 prestopkov cestnega policijskega reda. Aretaciji sta bili izvršeni 2 in sicer: 1 radi bareženja in 1 radi razžaljenja strazže.

* **Pavlica bi rada nov klubok.** Pavlica R., znana vesela punčka, si je zazelela novega klubčka, a cifikarji ni mogla do denarja. Pomagalo tudi ni že naravnost vsiljivo koketiranje na ulici, kajti ni se našel kavalir, ki bi povabil Pavlico k modistovki. Slednjič pa se je Pavlica opogumila sama in stopila v trgovino damskih klubokov Marije Sedej-Strnad v Prešernovi ulici. Tam si je posadila na koketno glavico lepo število klubčkov, a vendar noben ji ni bil prav posečen. Slednjič se je poslovala, ne da bi kaj kupila, vendar je po njenem odhodu manjkali v trgovini majhen baržunast klubček. Pavlico sedaj zasledujejo uniformirani kavalirji, ki ji bodo povedali, da ji ukradeni klubček nič kaj ne pristaja.

* **Tatvine.** Iz veže hiše zidarskega mojstra Slokana v Študentovski ulici je v petek dopoldne odšel neznan tat 3000 Din vredno kolo mizarskega valenca Matije Menarda. — Marijo Kramarjevo stanovanje na Gradu je obiskala pred dnevi okrog 35 letna kmečka ženska, govoreča gorensko narečje ter ji ukradla iz suknjica 270 Din gotovine.

* **Martinov večer** priredi Otepševalno društvo v Rožni dolini danes na Stredišču pod Rožnikom. Začetek ob 19. Vstop prost.

* **Danes vsi na »Martinov večer«** ki ga priredi Narodno-strokovna zveza Vič-Glinca-Rožna dolina v gostilni »Amerika« v prid brezposelnim in bolnim tovarišem. Sodeluje godbeno društvo »Gradašca«. Ples šaljiva pošta itd. Vstopnine ni. Prostovoljni prispevki se hvaležno sprejemajo.

* **Napredno, gospodarsko in kulturno društvo za Krakovo in Trnovo v Ljubljani** vabi na »Martinov večer«, ki ga priredi danes v gostilniških prostorih g. M. Sokliča, Pred Konjuškim Stev. 2. Spored: Petje, godba, ples, šaljiva pošta in Martinova gos. Začetek ob 6. zvečer. Vstop prost. Prostovoljni prispevki se hvaležno sprejemajo.

* **Popravila orožja** in montiranje daljnogledov Vam napravi najceneje in najvestneje puškar F. K. KAISER, Ljubljana, Sečenburgova ulica 6. 256

* **Društvo za zgradbo in vzdrževanje Sokolskega doma na Viču** vabi na »Martinov večer« v Sok. domu na Viču. Spored: Burka: »Raztresenca«, goska, pevski kvartet iz Ljubljane, šaljiva pošta, ples in prosta zabava. Vstopnina prostovoljna. Vabimo vse člane in prijatelje Sokolstva na mnogobrojni obisk. Začetek ob 8. uri zvečer.

Boks

Din 149-

zimo

VOIKA

nasproti

Mestnemu

domu

VOIKA

nasproti

Mestnemu

domu

VOIKA

ZA MIKLAVŽA

in božične ter novoletne praznike nudi po zelo ugodnem nakupu lepe vzorce najboljše blaga za otroške obleke ter vsa oblačila za dame in gospode **najcenejša družinska oblačilnica**

M. BAN, Resljeva cesta, pri drž. učiteljski.

Iz Maribora

a—Večer, kirurgije nam je pridelila v petek Ljudska univerza. Ob lepi udeležbi je s svojo znano živahnostjo predaval primarij dr. Mirko Černič o zgodovini kirurgije, katero je lepo razdelil v najrazličnejše epohe njenega razvoja. S poljudnimi besedami je razložil delovanje prvega medicinskega genija Grka Hipokratesa, Rimljana Galina, Francoza Pareja, Dunajčana Semmelweisso ki je sredi 19. stoletja prvi ob žrtvi svojega profesorja v porodnišnici postavil zahtevo po umivanju in desinfekciji zdravnikov rok. Ta prvi del svojega delovanja je gosp. primarij zaključil s izumi učenjakov Pasteurja in Kocha in bo prihodnji petek dne 19. novembra nadaljeval z moderno kirurgijo, ki jo bo pojasnil tudi na slikah svojih najzanimivejših operacij iz mariborske bolnišnice. Ker bo k temu predavanju gotovo velik naval, bi bilo umestno, da se vrši v veliki dvorani Kazine.

a—Tiskovna založba v Mariboru je sprejela svoje načelstvo. Izbrani so bili dr. Snuderl, J. Mislej, Radivoj Rehar in dr. Vauhmik. Novo izvoljeni člani načelstva so sedaj: Janko Zorko, knjigovodja, Hinko Zajc, srečni tajnik Ivan Vrisk, trgovski namestnik in Silvij Rode, učitelj vsi v Mariboru. Zadruga namerava izdati romana, ki sta jih spisal dr. Snuderl in Radivoj Rehar.

a—Zobozdravnik dr. Fran Stamol se preseli iz Vetrinske ulice v palačo Požojniškega zavoda, Kralja Petra trg, kjer bo ordiniral že od ponedeljka naprej.

a—Posostno gibanje. Mestna občina je prodala Francu in Mariji Kumše v Stritarjevi ulici 33, njivo parcelo 193-19 pri Magdalenici za 11.148 Din, Rihard Štger, geometer v Mariboru pa železniškemu strojevodji Karlu Gerliču pri Magdalenici 3 parcele za 10.000 Din. Katarina Widemann je prodala svojo hišo v Trubarjevi ulici 4, nasproti protestantske cerkve dr. Rudolfu in Zorki Ravnik za 200.000.

a—V Ljudski univerzi bo predaval v ponedeljek dne 15. nov. ob 20. uri državni pravdnik g. dr. Ivan Jančič o povojni kriminalistiki.

a—Ruski tečaj na Ljudski univerzi se odpravi prav kmalu in sicer začetniški in konverzacijski. Vsi, ki se jih hočejo udeležiti, naj se nemudoma ustmeno ali pismeno prijavijo.

a—Brezplačen poset vseh prireditev Ljudske univerze je sklenil omogočiti odbor onim, ki jim je nemogoče plačati tudi majhne vstopnine. Prošnje naj se naslovijo na Ljudsko univerzo v Mariboru.

a—Znamenje časa. Prof. R. Rakuša iz mariborske trgovske akademije je položil na Dunaju izpit z odličnim uspehom iz svetovnega pomožnega jezika esperanta za srednje šole. To je gotovo prvi izpit te vrste, ki ga ima kak Jugosloven.

a—Razpisuje se mesto tajnika novo ustanovljene Tujsko-prometne zveze za mariborsko oblast v Mariboru. Nastop službe takoj najkasneje 1. II. 1927. Plača po dogovoru. Prednost se priznava absolventom eksportne akademije, ki obvladajo več tujih jezikov in so v tej stroki že delovali. Ponudbe s potrebnimi prilagami in navedbo zahtevkov do 25. novembra na zvezo. 1461

a—Nov inženjer. Te dni je absolvirala g. Nassimbeni Ubald, sin tukajšnjega znanega stavbenega mojstra, na tehnični visoki šoli v Münchenu stavbeno inženjersko fakulteto z dobrim uspehom ter zapustil tehniko kot diplomiran inženjer. Naše najpriščneje čestitke! 1449

Iz Celja

a—Za olepšavo celjskega mesta. Kolikor smo informirani, namerava Olepševalno in tujsko prometno društvo v Celju preložiti javno ceno, ki pelje skozi sredino mestnega parka na južnozahodno periferijo ob vnozuji Miklavškega hriba. Tudi bo presta vilo vremenjsko hišico nasproti lesenemu mostičku na oni griček, na katerem je stal stari cvetličnjak in je bilo stanovanje mestnega vrtnarja. S preložitvijo javne ceste bi postala sredina parka prosta, pot ob Miklavškem hribu pa v skladu s svojimi vlažnostmi itak ni porabna za šetalece. Po odstranitvi vremenjske hišice se bo prostor pred vodomotom lepo preuredil in olepšal, tako da bo kazal mestni vrt že pri pogledu z mostička svoje pravo lice. Renoveriranje stare grofije se bliža svojem koncu. Dočim sta obe fasadi starega dela poslopja, proti mestnemu vrtu jako lepo in slogu primerno preurejeni na prizidku barva ni zadeta, dasiravno je, kakor čujemo, stavbni urad predlagal čisto drugi ton barve. — Razširjenje Levstikovice ulice, ki vodi k mestni osnovni šoli, je iz zemljiš malenkosti že gotovo, manjka še hodnik ob poslopju.

a—Borja dela v Celju je nastanjena v poslopju Prve hrvatske štedionice, kjer ima svoje uradne prostore tudi Tujsko-prometno društvo in pa mestna občina za uradnika ki pobira cestarino. Ker pa stranke iščejo pisarno Borze dela večkrat po mestu, bi bilo umestno, ako bi si ta urad napravil za lokal primeren napis.

a—Zamenjava zemljišča pri Spodnjem Lanovcu za stavbišče bivše vojaške bolnišnice. Mestna občina celjska je sklenila svoj čas, da da vojaškemu erariju na razpolago večji prostor pri Sp. Lanovcu, ki naj bi služil kot stavbišče za konjske barake in za vojaško vežbalnico. Zato pa se je vojaška oblast zavezala, da odstopi mestni občini sedaj prosto stavbišče ob Ljubljanski cesti, kjer je stala stara vojaška bolnica. Kakor čujemo, se je te dni menjala pogoda med mest. občino celjsko in vojaško oblastjo že perfekcionirala, tako da je sedaj pričakovati, da bo kmalu mestna Glazija

prosta, katero bi kazalo, o čemer se je že večkrat govorilo, primerno preurediti v šetališče.

a—Sokolsko društvo v Celju razglasi sledeče: »Bratje in sestre! Za nedeljo, 14. t. m. napovedano sokolsko predavanje »O Rapallu« se vsled policijske prepovedi ne vrši. Bratje in sestre! Poidimo s podvojenim silo na sokolsko delo, da bomo dovolj pripravljeni za naš dan, ki mora priti!« K temu ima celjski dopisnik še pristaviti: Naš dan mora priti, a še prej mora priti dan naše notranje svobode, svobode srca, duše in mišljenja, ko se otresemo vsega hlapčevstva. Dokler se tega ne znebimo, ne bomo veljali v svetu nič in nas bo lahko še nadalje sram pred tujci in pred nami samimi.

a—Požar v St. Jurju. Včeraj dopoldne je naznanil strel iz Miklavževega hriba, da je v okolici požar. V par minutah je bila celjska požarna baramba pripravljena s svojo avtomobilizirano. Gorelo je v St. Jurju ob južni železniški gospodarsko poslopje gostilničarja Franca Kincelna. Celjskim in št. jurskim gasilcem se je posrežilo oženj omejit samo na streho, ki je pač pogorela. Poslopje je bilo zavarovano pri zavarovalnici »Dunav«. Kako je požar nastal, se ne ve, pač pa se sumi, da bo zopet kakšna cigareta kriva.

a—Pocenitov mesa v Celju. Lepaki naznanjajo celjskemu občinstvu veselo vest, da prodaja od danes naprej mesar g. Lapornik na stolnici goveje meso kg po Din 10, slanino pa kg po Din 20. Ako bo meso res dobre kakovosti, potem moramo to le pozdraviti in pričakujemo, da bodo temu sledili tudi drugi mesarji.

Ako ugameš!

kako se natiska beseda »Mirim« s tremi črkami, kupi pri trgovcu tablico fine »Mirim« čokolade, na kateri je nalepljena številka in pošlji številko z rešitvijo uganke na naslov: »Mirim« tovarna Maribor. Ako boš imel srečo, dobiš božično darilo, ki bo obstajalo iz 5 kg poknega zaboja najfinjših čokoladnih izdelkov Zrebanje se bo vršilo v nedeljo pred božičem. Na vsakih 500 rešilcev je določen en zaboj in 10 manjših zavitev.

Iz Trbovelj

a—Novi župan v težavni situaciji. Kakor znano je novi trboveljski župan g. Siter po svojem poklicu uradnik bolnišnice blagajne v Zagorju. Nemogoče je seveda, da bi vršil istočasno oba posla. Zato je g. Siter zaprosil Srednjišnji urad v Zagrebu za brezplačni dopust, da bi mogel prevzeti županstvo. Srednjišnji urad, v katerem imajo socialisti glavno besedo, je to prošnjo odklonil in g. Siter stoji sedaj pred odločitvijo, da se odreče ali svoji službi ali pa županovanju.

a—Trboveljski odbor Zveze slovenskih vojakov iz svetovne vojne naznanja, da je nabiralna akcija z nabiralnimi polami za spomenik v svetovni vojni padlim tovarišem zaključena, ter se tem potom ponovno zahvaljuje vsem cenjenim darovalcem in sploh vsem, ki s pripomočki, da se je ta veliki čin pietete do naših padlih uresničil.

a—Seja krajevne organizacije SDS v Trbovljah. Izreden zbor se je odprl 16. t. m. v Sokolskem domu. Med drugimi bo poročal delegat centralne g. Majcen.

a—Martinovanje železničarjev v Trbovljah. Izreden zbor se je odprl 16. t. m. v Sokolskem domu. Med drugimi bo poročal delegat centralne g. Majcen.

a—Smrtina kosa. Umrli so: Martin Span, sin rudarja, 1 uro, Sv. Lenart 83; Silva Bevc, hči rudarja, 18 dni, Loke 153; Franc Vrhovnik, sin strojnika, 8 mesecev, Loke 324.

a—Koncert glasbenega društva v Hrastniku je zelo lepo uspel. Orkester pod taktirko g. Candra je pokazal, da je kos svojih nalogi. Zelo lep užitek nam je naklonil tudi kvartet Ljubljanskega Zvona iz Ljubljane. Dvorana Narodnega doma je bila nabito polna. Po koncertu se je razvila veselica, ki jo je priredila Ciril-Metodova družina.

a—Aretacija prevežanega tatu. Ko se je rudar Miha Berglez odpravil iz Vodovnov proti Posetju se mu je pridružil ne-

znanec, češ da ima isto pot. Ker je bil Berglez nekoliko vinjen, ga je neznanec vsega odpal in mu vzel vse, kar je imelo vrednosti. Berglez je neznančevu početje opazil, vendar se mu ni upal zoperstavljati, ker sta bila na samem. Komaj pa sta prišla do hiše, je prišel Berglez klicati na pomoč. Prihiti so ljudje, katerim pa se je neznanec iztrgal in pobegnil. V svojo neznančev je moral pustiti pri ruvanju svoj klobuk, ki je kot corpus delikti dosegel svoj namen. Kot krivec je bil aretiran Fr. Mešček, brezposelni rudar iz Sv. Urha pri Zagorju. Oddan je bil v sodne zapore v Laškem.

Program Kino Sokol Trbovlje

dne 13 in 14. X. Pustolovina! **DIRKA V SMRT**

filmska atrakcija. Na stotine presenečenj in iznenadenj v VII skrajno napetih čin h

Oglejte si slike v naših omarih.

Iz Kranja

a—Gradbeno gibanje. Tekstilna tovarna »Jugoslovska« gradi na Gaštelju poleg zadnje tovarniške stanovanjske hiše še eno dvonadstropno stanovanjsko poslopje. Hiša, ki bo imela 12 stanovanj, namenjenih za tovarniške nastavnice, bo v surovem stanju še letos gotova, prihodnje spomlad pa se bodo že vselile stranke. Gradbeno dela izvršuje stavbno podjetje Inž. Dukić iz Ljubljane. — Veletrgovec Andražič zida nad skladiščem v svoji hiši na vrhu Jelenovega klanca še eno nadstropje z več sobami. Poslopje bo pridobilo s to prizidavo enotno lice.

a—Smrtina kosa. Pretekli petek je preminul v Kranju g. Avgust Volčič, solastnik usnjarne v samskem predmestju. N. v m. p.

a—Kranjski občinski svet bo na svoji tokovski seji razpravljal razven o sprejetju proračuna tudi o izvolitvi enega člana v upravni odbor Mestne hranilnice ter o gradbi puškarske in talske šole.

a—Plesne vaje. Kranjski Sokol ter Narodna čitalnica nameravata prirediti v najkrajšem času plesne vaje. Prijave je poslati na naslov br. Cvara.

a—Zrebanje loterije Kolašic v Kranju bo v ponedeljek dne 15. novembra ob 11. uri dopoldne v prostorih tukajšnje podružnice Jadranske-podunavske banke. Izžreba se številke bodo objavljene v izloženih oknih imenovane banke in v časopisih. Dobitki se dvignejo v teku 14 dni, potem sicer zapadejo v korist podružnice Kola jugoslovenskih sester. Ta dobrodelna akcija domačih Kolašic zasluži občo pozornost.

a—Kam danes popoldne? Vsi pojdemo v Strazišče, kjer priredi ob 16. popoldne Sokolski odbor burko »Velika repatica«. Sodeluje znani orkester kranjske Čitalnice.

Iz Ptuja

a—Satan v ženski. V Ptuj na odru nas je obiskal Karl Schönherr s svojo petdesetjansko dramo »Satan v ženski«. Samo tri osebe so nastopile: mož (g. Valo Bratina), žena (g. Bukšekova) in otrok (g. Kaukler). Ime avtorja je znano. Zvezema odlično mesto med nemškimi dramatik. Vpri zorištev na ptujskem odru je bila polna elana in barvitosti. Ga. Bukškova in g. Bratina sta imela oba prav srečen večer. Gospod Kaukler je pa še utrdil svoj dosedanj dober sloves. Pokazal se je vrednega partnerja našima priznanima poklicnima umetnikoma.

a—Invalidski zakon, vezan v brošurah, se dobi v trafiki g. J. Lebnar, Maroha in Petka, ter pri gospej J. Franc. Priporočila se posebno g. občinskim predstojnikom, pa tudi posameznim invalidom ali vojnim vdovam, da si ga nabavijo. — Krajni odbor Udruženja vojnih invalidov v Ptuj priredi po treh letih zopet v korist svojih revnih članov in članic 5. decembra tombolo in bo vsled tega izdal pooblaščenim svojim članom nabiralne pole, s katerimi bodo upravičeni pobirati prostovoljne prispevke, bodisi v blagu ali v denarju. Občinstvo se prosi, da podpira to domačo organizacijo, vsak po lastnih močeh. Za vsako najmanjše darilo se že vnaprej srčno zahvaljuje odbor.

Iz Prekmurja

a—Radić pa le obišče Prekmurje. Napovedal je shod v Murski Soboti in v Dolnji Lendavi za nedeljo, 14. t. m. Kot organizatorica nastopa »Neodvisna Prekmurška Stranka«, ki je ta teden izdala svoje glasilo »Naše novine« na dveh straneh s pozivom na shod. Shod se vrši dopoldne v Murski Soboti, popoldne v Dolnji Lendavi. Poleg tega pa bodi že ves teden nekaj Radićevih poslanev po Prekmurju od vasi do vasi, da organizirajo obisk shodov.

a—Dve vzorni kmetiji. V smislu tozadevnih predpisov sta določeni v soseski srezo posestvo Kuhar Janoš v Pucincih in župa na Bratkoviču v Bakovcih.

a—Akcijska odprta meja proti Madžarski so pričele naše občine. Stvar postaja aktualna sedaj, ko se sklepa trgovinska pogodba s to našo sosedo. Narod želi vsaj to, da bi imel pri prehodu na Madžarsko iste olajšave, kakor jih imajo ob avstrijski meji ležeče občine za prehod v Avstrijo. Ta želja je predvsem upravičena, ker je na eni strani zaprtje meje za naše državljanke ne velika gospodarska škoda, na drugi strani pa imajo prebivalci ob madžarski meji manj pravic, kakor oni ob Avstriji. Te razlike delijo naše prebivalce v nekatere državljane dvoje vrst.

a—Posipanje cest s trdim kamenjem po Prekmurju se je pričelo zadnje čase z razveseljenim vno. Kamen se dovaja iz Hrvatskega Zagorja.

Znatno znižane cene

za BSA motocikle in bicikle **do 31. decembra 1926**

nudi **JUGO-AVTO, LJUBLJANA**

Dunajska c. 36, telefon 236.

Izrabite ugodno prilliko!

Sport

Današnje kolesarske in motociklistične dirke

Kolesarska sekcija ASK Primorje priredi danes v nedeljo, 14. t. m. ob 4. na dirkališču Dunajska cesta kolesarske in motociklistične dirke. Do danes se je prijavilo nad 30 naših najboljših dirkačev, valed česar obetajo posamezne točke zanimiv boj posebno za dirka za prvenstvo mesta Ljubljane, pri kateri se srečajo dirkači Kolesarske Ilirije iz dirkači Kol. sek. ASK Primorje, med katerimi se bo vršil najljubši boj za prvenstvo. Zelo zanimiva obeta biti dirka ciljev kakor tudi parna dirka, kjer si bodo stali nasproti pari, katerih moči so si precej enake, da bo moral par, ki si bo hotel zagotoviti zmago, napeti vse svoje sile.

Favorit zgoraj navedenih točk je vsekakor lanskoletni jugoslovenski prvak in letošnji gorski prvak Slovenije Josip Šolar, ki bo danes prvokrat startal na ljubljanskem dirkališču. Vsak, kdor se bo udeležil teh tekem bo sigurno prišel na svoj račun.

a—Današnje nogometne tekme na igrišču Ilirije. Na prostoru Ilirije se vrše danes tri tekme, v katerih nastopijo poleg kombiniranih moštvev Ilirije in Jadrana nekateri ljubljanski drugorazredni klubi, ki so v prvenstvenem tekmovalstvu nastopali s prav lepim uspehom. Posebno zanimivo utegne biti srečanje med znano izvrstno rezervno Ilirijo in SK Reko, ki gojita oba kombinacijski, precej soroden nogomet. Redosled tekem je sledeči: ob 10.30 dop. nastopita SK Jadrin in SK Panonija, ob 14. uri SK Reka in SK Ilirija ter končno ob 15.15 uri SK Krakovo in SK Trbovlje.

a—Zagreb: Budimpešta. Danes se vrši v Zagrebu prva tekma med reprezentancama Zagreba in Budimpešte. Budimpeštanske barve bo zastopala II. garnitura, ker igra I. madžarska garnitura v Budimpešti proti švedski reprezentanci. Za tekmo v Zagrebu je bil naprosen dunajski sodnik Braun, ki pa je odklonil, ker sodi tekmo v Budimpešti. ZNS v Zagrebu je vsled tega brez zvojnega naprosila dunajskega sodnika Plaha, vendar pa ni gotovo, ali bo imenovan pravčasno močel priti v Zagreb. V tem slučaju bo zagrebsko tekmo sodil beograjski sodnik Jokšić.

a—SK Vrhnik priredi danes 14. t. m. svojo prvo nogometno tekmo z Logaškim sp. klubom. Pričetek ob 14.30 dne 14. novembra. Ker je to prva tekma te vrste na Vrhniku se pričakuje obilna udeležba od strani Vrhničanov. Natančneje na lepakih.

a—Zadnje nogometne tekme na Dunaju. V petek, na avstrijski narodni praznik so se vršile sledeče prvenstvene tekme: Viena: Rapid 2 : 0, Simmeringer : Sportklub 3 : 1, FAC : Wacker 3 : 1, Amateure : WAC 2 : 1. V soboto je Hakoh v prvenstveni tekmi porazila Slovana z 2 : 0 (1:0).

a—Praki DFC v Belgiji. V četrtak je prakiški DFC odigral v Belgiji svojo drugo tekmo, in sicer je v Bruslju podlegel moštvo Diables Rouges z 2 : 3 (1 : 2).

Sokol

Otvoritev sokolske dvorane na Taboru

Sokol I. in njegovi odseki imajo dela polnih rok, zakaj vse se pripravljajo na otvoritev glavnih prostorov na Taboru. Sicer Sokolski dom se ni do vseh podrobnosti izdelan in bo slovesna otvoritev doma — celokupne stavbe — šele prihodnje leto na Vidov dan — za kar pa — bodi mimogrede omenjeno — se tudi že vrše priprave, ker bo z otvoritvijo v zvezi pokrajinski zlet. Dne 27. novembra bo otvorjena velika dvorana z obema stranskima prostoroma, kjer se bo vršila slavnostna telovadna in koncertna akademija z bogatim sporedom. Pri akademiji bodo sodelovali vsi telovadni oddelki od dece do članstva in bodo zlasti v telovadni stroki nudili vsi vse najboljše in najlepše. Zlasti člani pripravljajo vaje na orodju, ki se pri nas redko vidijo ali jih pa sploh še ni bilo videti. Nastopijo samo najboljši

iz avstrijske zgo-

dovine in raket roma-

Angelin Hidar

Spisa: Val Lah, Cena vezane knjige Din 20, po pošti Din 1-50 več

izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani.

Večerna pisma

Broširano Din 16-, platno Din 26-

Naroči se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 5.

Originalne potrebščine za OPALOGRAPH.

Preservat in Fixal in druge potrebščine. Originalne barve in matrice za Gestetner Cyklostil.

LUDVIG SARAGA

LJUBLJANA, Selenburgova ulica št. 6. Telefon št. 980

Koncesionirano električno podjetje ALEKSANDER KOZIČ, Ljubljana-Vič

prevzame vsa dela elektrotehnične stroke, visoke in nizke napetosti. Izvršitev strokovnjaška! Cene zmerne.

Kje se najbolje kupi, je brezdvoma znano „Pri nizki ceni“ Ign. Žargi

Ljubljana, Sv. Petra cesta,

nudi cenjenim odjemalcem veliko izbero potrebščin za krojače in šivilje, veliko izbero nogavic in raznih površnih zimskih volnenih jopic ter razno moško, damsko in otročje perilo, svilnenih samovencev itd.

Po znižanih cenah. 11676

telovadci — cvet mladih in pogumnih borcev na visoki bradi in na drogu. Tudi članice in naraščajoče bodo s svojimi novimi vajami pokazale lepe in nove kombinacije, sestavljene po domačih močeh. Vsi oddelki sodelujejo dalje pri dramatični sceni: Zgodovina in graditev Tabora, ki jo sestavi br. prof. Ošip Best in jo bo sam vodil pri akademiji. Poleg teh točk nastopijo tudi naši priznani operni pevci s samospevi ter pevski zbor Sokolov in mešani zbor Ljubljanskega Zvona. Sodeluje tudi gosp. dr. Čerin s svojo vojaško goib, tako da bo spored vsestranski ter bo nudil očen in ušesom prijetno zabavo. Podrobnji spored priobčimo prihodnje dni, opozarjamo pa že sedaj napredno in Sokolstvu naklonjeno občinstvo na to elitno sokolsko prireditev, da je ne zamudi ogledati. Po akademiji bo v stranskih prostorih prosta zabava, v slavnostni dvorani pa se bo vršil ples, da bo tudi v zabavnem pogledu vsem ustrezno. — Tako se še ta mesec izpolni vroča želja vseh Taborjanov, da ugledajo končno po trdem in mukopolnem delu premagane vse zapreke in uresničijo uspehe svojih naporov. Vsi, ki čutimo z njimi, pa se zberemo ta dan v njihovem krogu, da jim z obilno udeležbo damo novega poguma in veselja za nadaljnje delo.

Shakespeare „Kar hočete“

Drama v petih dejanjih Prevel Oton Župančič Broširana knjiga stane 24 Din vezana 32 Din Po pošti 250 Din več Knjigo ima v zalogi knjigarna

TISKOVNE ZADRUGE v Ljubljani

rešernov. ulic. 4, 54 asoriti glavne oost

Prepričajte se o kvaliteti in ceni

pohištva

tvrdke **A. AMANN**

Dvorni trg št. 1., vhod v veži desno

Ča'no presno maslo kg Din 45—
la polumastno domači trap stovski sir kg Din 25—
la domači trapistovski sir kg Din 20—
la grojer in tilizir r kg Din 25—
1/2 ementaler v hlebcih 5-6 kg Din 35—
la sir za struganje kg Din 25—
pošljem po pošti povzpetju in železnici v vsaki koli- in 11874 a

Mlekarna Karlo Lazničky Dežanovac.

Modni salon Marija Jeglič

LJUBLJANA, Slomškova ul. 27
nudi veliko izbiro baržunastih klobukov od 100 Din naprej. Popravila vseh vrst se točno izvršuje

Sprejme se dobro in zanesljiva prodajalka.

Ponudbe sprejema samo pismene **tvrdka Ivan N. Adamič**

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 31.

Za Miklavža!

PRAVARISDA

1. mesto v latinski državi Evrope, 2. reka v jugoslaviji. 11785 a

Nekaj, kar nujno rabi vsak možič, dobiš, ako pošleš rešitev gornje uganke s prilogo 10 Din in 2 dn za poštnino. Prvi in potem vsaki deseti dobi povrhu še posebno nagrado, ki obstojijo iz: optičnih predmetov, denarnic, čokoladnih izdelkov, brošur in še drugih mihih predmetov. Razdelitev se pričre takoj in traja do 5. decembra t. l. Ker je ta razpis reklamnega značaja, je vsak riziko izključen! Na rešitve brez predpisane priloge se ne bo oziralo!

A. A. HAM, Trbovlje i Bevkso 63.

DAMSKÉ PLAŠČE

elegantno izdelane v veliki izbiri od Din 350 do 780, kakor tudi najfinišne modne velourje za plašče po Din 150, nudi!

F. in I. GORIČAR, Ljubljana Sv. Petra c. 29

Zavod za astronomijo v Edinburghu

Slovenski dijaki v zvezdarnah v Greenwichu in Edinburghu

Ob priliki prve slovenske ekscurzije v Anglijo je posejla mala skupina dijakov pod vodstvom lektorice na ljubljanski univerzi Miss Copeland tudi zvezdarni v Greenwichu in Edinburghu. Greenwich je predmestje Londona na jugozapadni strani. Na malem gričku sredi parka se dviga ta svetovni zavod, katerega pa sestavlja več manjših poslopj. Takoj ob glavnem vходу nas presentirajo točne dolžinske mere. To so medene palčice, montirane v zid, ki predstavlja 1 inch, 1 foot in 1 yard. Zraven je velika stolpna ura z astronomsko točnostjo in električnim pogonom. Ljubezljivo sta nas sprejela šef sir Frank Dyson in njegova dva asistenta. Naši skupini sta se pridružila tudi dva japonska profesorja.

Vodili so nas najprej v najstarejši historično važni oddelek. Vsega okrogla dvorana s štirimi velikimi okni, ki so točno obrnjena na štiri glavne nebesne strani, je služila prvotno kot opazovalnica, danes pa je tu biblioteka. Okrašena je dvorana s slikami mnogih angleških astronomov, ki so delovali na tem zavodu. Tu čuvajo tudi najstarejšo ura z lesenim kolesjem. Nato smo stopili v oddelek za določevanje astronomskega časa. Točno v smeri sever-jug je montiran meridianometer, to je daljnogled za opazovanje najvišjega stanja sonca, takozvane gorje kulminacije. Premier dalnogleda znaša okrog 20 cm. njegova dolžina okrog 3 m. Preko leče je ena vertikalna in ena horizontalna črta in njih križišče se nahaja točno v sredini leče. Ko dospe sonce do te točke je ravno poldan in se nahaja nad nul = meridianom. Seveda je treba doprinesiti temo časa še marsikatero korekcijo.

Šli smo dalje v drugo poslopje, kjer je velik refraktor. To je dalnogled s premerom 50 cm in dolžino 5 m, ki služi za opazovanje gibanja nebesnih teles in njihovega materijalnega sestava. Teleskop je montiran v kupoli zgradbe. Pod kukaletom telesko pa je komorno ležišče, tako da se zvezde lahko vznemirijo opazuje. Celokupna kupola s teleskopom vred se da električnim pogonom vrteti okoli središčne osi in sicer je brzina tako regulirana, da so kotna hitrosti kupole in zvezde enake. Na ta način kaka cirkumpolarna zvezda, ki se nahaja stalno nad horizontom, nikdar ne izgine opazovalcu izpred oči. Tako opazujejo gibanja nebesnih teles. Da se pa svetloba, ki prihaja od zvezd skozi dalnogled potuje prizme razstavi v sestavne dele in tako na spektralno-analitični način dognati kemizem določne zvezde.

Znameniti astronom Copeland, oče go. F. Copelandove, lektorice ljubljanske univerze.

Končno smo prišli v fotografski oddelek, kjer so nam pokazali zbirko različnih posnetkov, kakor celotne in delne lune in solne mrke, solčne pege in protuberance kraterje na luni, trabantne planetov, različne skupine zvezd in slično. Interesantna je slika, ki prikazuje pot zvezd okoli polarnice. Fotografirala plošča je eksponirana ves dan, tako da zvezda tekom 24 ur s svojo svetlobo zariše krog. Na sliki je več takih koncentričnih krogov, ki skupno središče tvorijo polarnica. Vse te slike so dijapozitivi. Vpisali smo se v spominsko knjigo in se nato prisrčno poslovili od ljubezljivih gospodov. Ko smo se vrnili

k ostalim tovarišem v London, so nas izpraševali, ali smo videli nul-meridian. Ekscurzija se je nadaljevala iz Londona preko Sheffielda do Edinburgha na vzhodni obali Skotske. V Edinburghu je zvezdarna, po rangi druga v britanski državi. Ustanovitelj te zvezdarne je pokojni oče naše Miss Copeland. V glavnem je edinburska zvezdarna isto kot ona v Greenwichu. Šef je tu profesor Sempson. Ker pa je bil ta odsoten nas je povabila njegova soproga na čajanko in ob tej priliki smo si ogledali opazovalnico. Predvsem se tu zanimajo za spektralno analizo. Gosp. Copeland je bil specialista na tem polju. Razven velikih in malih teleskopov, različnih ur, fotografiranih spektrov meteoroloških instrumentov in bogate knjižnice smo imeli tu priliko, da smo si ogledali še registrirajoči radio-aparat

in seizmograf z optično registracijo. Registrirajoči radio je na zunanjo isto kot naveden poštni telegraf z razliko, da Morsejevi znaki prihajajo brezžičnim potom. S seizmografom ali potresomerom pa opazujejo potrese, predvsem one, katerih izhodišče je jako oddaljeno. Potresni valovi pridejo do stacije skozi zemlino središče in so na aparatu zabeleženi v različnih fazah. Na podlagi teh faz se da sklepati na sestavo zemljine notranjosti. Isto kar velja za spektrometer na teleskopu velja za seizmometer. S prvim opazujejo sestavo nedostopnih planetov, z drugim nedostopen centrum našega planeta zemlje.

Vrnili smo se v domovino, hvaležni Angležem, da nam je bil dan vsaj majhen vplod v način raziskovanja najvišje prirodoslovne vede — astronomije.

Pariz v jeseni

8. nobembra 1926.

Bom začel z našim pevcom, ki pravi, kdor drugega ne ve, ta o vremenu kroži; nisem namreč zaradi privlačnosti napisal naslovljenih besed, ki močno diše po šolskih nalogah, po razredu, in torej znova po jeseni, ampak nameravam čisto resno in neustrašeno govoriti o rumenjenju listja, meglah, dežju, sivih dnevi in kar je še drugih jesenskih okrasov, ki jih poznamo iz beril in lastnih izkušenj.

Če je zagovor potreben, bi omenil, da v tem velenju tako preže od vseh strani prilike, ki ob njih lahko modruješ in predvsem dneve in noči, da se nehoti pred vsi zgrinjajočo temo zapreš vase in izbereš najdobrejšo. Da dam le primer (povem naprej, da ne bom govoril o tem). Tudi ce je bilo pred vojno v Franciji 1.100.000, danes pa 2.800.000; ob tem bi lahko, kakor pridigar, ob enem stavku iz Korinčanov, razsuli celo ploho premišljevanj in bi po svojem razpoloženju odločil, ali naj navežem na primer z Rimom v dekadenci, ali z Rimom v polnem prvotju. In da ne bo kdo mislil, da je tu konec, eva, še drugih. Za one, ki ljubijo umetnost. Obhajali so stoletnico smrti Talme, velikega igralca in prijatelja Napoleona; slikarji — tuji so razstavili svoja najboljša dela v prodajo, koje čisti dobilek je namenjen gospodarstvom dvigu dežele (Salon du Franc); med njimi imenitniki, P. Picasso, Van Dongen, Davidson, Fujita in drugi; te dni je imel eden največjih francoskih prozaičkov Ch. Maurras obravnavo pred sodiščem zaradi svojega napada na ministra Schrameka, v desničarskem listu l'Action Francaise. Za one, ki ljubijo gospodarstvo: bankirji so izdali manifest, ki je v njem tako prazno žvenkljanje z besedami, da se celo žurnalisti zgražajo, in ga je narekovala tako zopna gospodujoča volja plutokracije, da so si v ogorčenosti podali roko nacionalisti in komunisti. Poglavje za one, ki imajo radi roparske storije, bi bilo pač najobširnejše: neka Angležinja je bila obtožena dnevu oropanja v bulonjskem lexu (Bois de Boulogne); isti dan se je druga dala prenamitati v bleščočem dancingu od elegantnega plesalca, da jo je spremljal domov, in šele v svoji sobi zapazila, da ji je izgnilo za okoli pol milijona frankov dragocnosti iz ročne torbice. Nadalje bi lahko govoril o Grand Guignolu, ki ga vsi oni, ki mu le ime poznajo, štejejo med gledališča za lutke, dasi je v resnici za realistično podane igre, ki se ti ob njih lasje ježijo. Sem bral, da ga je počastila z visokim obiskom španska kraljica, ni pa bilo pisano, ali jo je bilo kaj strah.

In tako bi lahko za vsakega naštel celo vrsto dogodkov, kajti v prejšnjem nikakor nisem izčrpal vsega, niti tega ne, kar vem; in koliko je stvari, ki o njih ničesar ne vem; pa se mi zato ne bi bilo treba spuščati med one, ki jih je brez števila med zemljo in nebom. A vendar bom, kakor sem se odločil, najprej spregovoril o jeseni in Parizu.

Bojim se, da bom v meglo postavil svoje besede, če ne očitam vsaj geometrične podobe mesta, v katerem je človek kakor kaplja v morju. Oni, ki bi pogledal pariški načrt in skušal zunanost objekti v te vrste, bi zapisal sledeče: Kamor oko seže, same hiše, palače; tu in tam v sivni zidovij zelen prostor, drevje; na posameznih mestih monotonost vzkipi v cerkvene stolpe, v šilaste ali one masivne, težeče premišljuje, kakor osamljena leska misel, poganjajoča se v nebo. Veliki boulevardi so v svojih koncentričnih krogih, ki jih zopet drugi stekajoči se v sredino, vežejo in razklopijo, kakor velike tesni, po

katerih šumi življenje; ali je pluskno preko bregov, da se je moral človek zapopati v zemljo in v drznih linijah s podzemeljsko železnico zvezati sever in jug, vzhod in zahod. Po sredi Seine, šestindesetkrat presločena z mostovi, v večerih se vsa kopajoča v tisočih lučih, ki se prižigajo ob njej. Nad vsem Eifflov stolp, ki v smelem vzgonu vrta v oblake; nekoč se je njegov razsvetljen vrh nočnemu romarju izgubljal kakor tiha zvezda med drugimi, danes pa je zagospodovala nad njim volja velikega industrijca in se v večerih žareče črke njegovega imena vrezale v nebo in ključijo vsiljivo daleč naokoli Citroen, Citroen. Ob določenih urah govori od tam po električnih iskrah človeški glas tisočim poslušalcem o politiki; o vremenu, o umetnosti, o vsem hkrati in se ti zgodi včasih, da poslušaj pritaženo melodijo Lukija, v katero plane iznenada kričavi Jazzband. Kadarkoli hodim med njegovimi močnimi podstavki in se med žicami, ki vežejo vrh z zemljo, razgrinjajo pred menoj Marsove poljane (Champs de Mars), za katerimi mrko stoji poslopje vojaške šole, se vselej spomnim, ali bleščave svečnosti, v kateri je francoski narod spremljal Voltairea na njegovi zadnji poti v Pantheon, ali pa vriskajoče prešernosti, v kateri so v revolucionirskih dneh razdodnili Boga in posadili na njegov prestol zalo zemljanko, ki bi naj predstavljala Pamet. Sto let kasneje je isti prostor videl šumno svetovno razstavo, ki je zapustila poznejšim rodovom Eifflov stolp, kot ključujoče dramilo. Marsikaj je minilo; trdi Eifflov stolp bo prešel in bo od vsega ostal le spomin v pripovedi in knjigah; v sredini mesta pa se bori z viharji in časi naša Ljuba Gospa Pariška, ki je lepa in poljoča, kakor takrat, ko je pred tisoč leti položila ljudstvo osnovni kamen cerkvi in Mariji in svetnikom zapopalo varstvo.

Doslej nisem omenjal ljudi. A vsak kraj le po njih živi in je tudi beseda brez njih

je polovico izražena. V to središče sveta se je steklo štiri in pol milijona prebivalcev in po njih zadohl vsak okraj svoj poseben značaj, ki je včasih popolnoma drug, kakor bi moral sklepati po poslopjih. Za notredamsko cerkvijo in mestno liho so pod Ludoviki stanovali imenitniki in še danes govore o minuli slavi odlični dvorci, ki pa so postali sedaj ponižne stanovanjske hiše; po tesnih ulicah, po katerih so se nekoč sprehajali plemiči, se danes gneto množice delavcev mimo judovskih restavracij in trgovin. Sicer ni, da bi se tu izgubljal, ker bi moral spregovoriti o v vse zaključnem nekdanjem kraljevem trgu, o kratkih zavijih ulicah s sočnimi imeni, o prostoru, kjer je nekdanja stala Bastilla, o dolgi cesti predmestja svetega Antona (rue du Faubourg St. Antoine), v katerem je začela vrtni revolucija, in če bi morda šel še vedno dalje in dalje, morda celo o apaših, kolih zadnji ostanek se skrivajo po teh krajih. Toda se za danes poklonim in kakor pravi dopisnik, ki razume svoj posel, obljubim, da vas drugič vzamem tja na sprehod, ker sem se z današnjim naslovom namenil za jesen.

Empe.

Jaro Hilbert:

Ne hodite v Egipt!

(Dopis «Jutru».)

Kairo, v začetku novembra.

Ptice so že tu in mi ugotavljamo, da prihaja zima Zebisti pričena. Čudno, kaj ne: v Egiptu pa zima! Nam, ki smo vajeni 35° normalne vročine, je že pri 25° hladno in zvečer že segamo po površniku. Jaz pa sem danes sklenil, da kratkoma zapustim Aleksandrijo in poročam zopet bolj proti jugu, kjer je topleje.

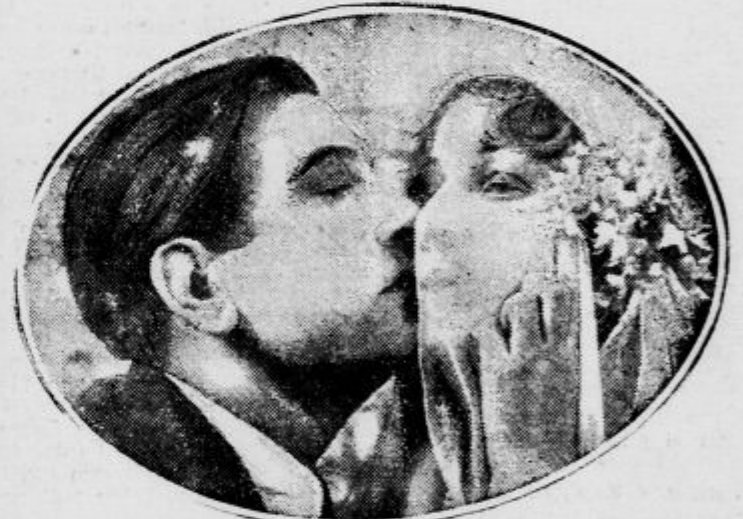
V Aleksandriji sem preko poletja začrnel in vem, če bi se vrnil v Evropo, bi me postavili v zoološki vrt. Sedaj pa me pričinja «zebisti» in grem, kamor gredo ptice.

Z zimo prihajajo v Egipt tudi turisti, ki hočejo biti ogoljufani. Tudi jaz sem bil prišel in bil ogoljufan, dasiravno nisem bil turist. Na parniku sem zamenjal denar, hotel sem drobit Da, da, pa sem zares dobil poln žep drobitja, pa kakšnega! Dve vrsti enomilijonskih, dve vrsti dvomilijonskih, tri petmilijonskih, tri desetmilijonskih, nadalje novčice po dva pilastra, pet pilastr, deset pilastr, nekaj po dvajset pilastr, a vsakega nekoliko vrst — lojme, kaj bom počel s tem denarjem! Nesrečno sem ogledoval pestr preluknjat drobit, žep se mi je tgal in v glavi se mi je vrtilo Pa kaj hitro sem poznal posledice nesrečne ideje, imeti drobit in vohče potovati po Egiptu.

Se sem bil na parniku in že popada mojo prilago pristen črni zamorec, ne takšen, kakršega sem gledal v Othellu. Ne, tudi roke je imel črne in noge, zobe rumene, nagovoril pa me je: «Von wo Herr?»

Sijajni uspeh včerašnje premijere!

Prepovedana ljubav leone Turkine in Kristjana. — Gajni s stanki polni nevarnosti. — Ljubosumost starega Turka. — Mad evnun ljubil na svojo, toda prenevala na način

Žitovanje lastne krvi za prepovedano ljubav. Kolosalno je prikazana scena transfuzije krvi. — Očarujoče krasni so naravni posnetki iz Tunisa in Nizije.

Danes ob:

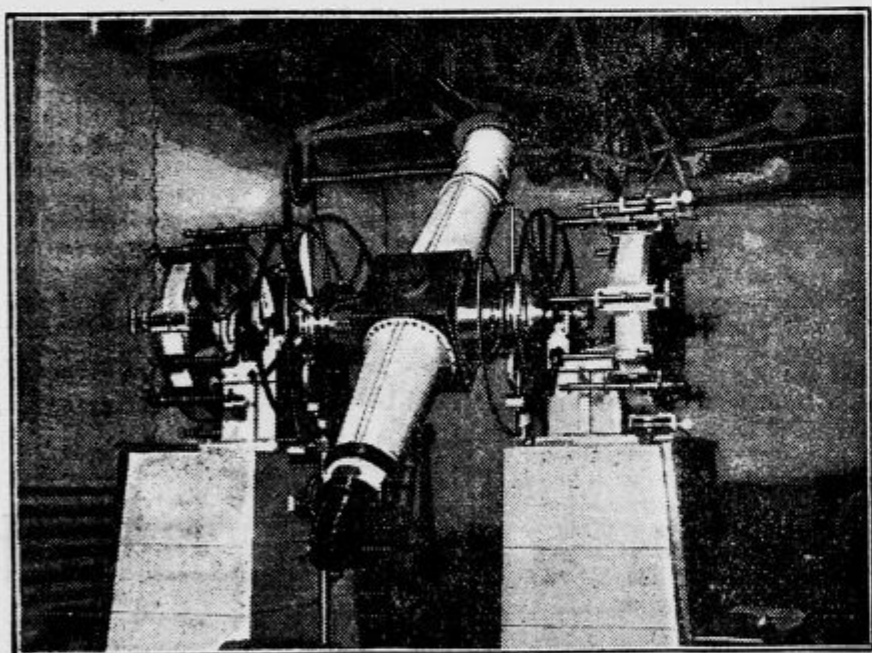
3, 1/2 5 6
1/8 9.

V glavni vlogi najlepša žena francoske, prekrasna

Huguette Duflos

Preskibite si pravočasno vstopnice!

ELITNI KINO MATICA, najlepši kino v Ljubljani

Meridianometer zvezdarne v Edinburghu

A. D.: Iz Aleksandrova v Dobrinj

I.

Po poti pride vse napoti. Zato je brž od doma, čeprav je »provenca«, oblačno nebo z lahno meglico na obzorju. »Da li če biti dažd?« poizvedujem pri današnjem spremniku. Moj Ton Hihot pa veselo: »Neče, gospodine!« Pustivši za sabo grad slovenskih kaludric ali sestrice nasproti Košljuna (lat. Castellione), jo mahneva mimo Ljubuškega v breg, koder vidiš ograjene ledine s suho travo, prihranjeno za zimsko pašo. Ob kolnikih (kolovozih) raste brinje z rdečimi jagodami, od katerih so mod vojno kuhali »bevandor«, lahko pijačo z vinsko primesjo. Pa tudi dubac (hrast) je dobro zastopan. Glede na kršni trokot otoka Krka z ladje, človek ne bi verjel, da Boduži izvažajo les, v Kraljevo ali celo v Benetke. V ozadju sanjari pepelnati vršac Hlam, dvojnik našega holma (in latinsko collis), po dolgi dragi proti severu pa zeleni gosta šuma s travniki in njivami vmes.

»Kam pelje ta pot?« se obrnem na ženo z okroglim črnim klobukom na glavi našim Koroščicam. »U Kam pelje«, se oglasi kakor odmev. V raztreseni vasi je jame pršeti. »Ča, nisan ti rekal, ka če kišiti!« pripomni moj kva-

ražugon, Ton Hihot. Rjavo polje v običnih ogradah iz skalovja. Siromašen, ubožen lesen krž brez vsega štrli iz kamenitega kupa. Košate smokve, a plod še nezrel, medtem ko so spodaj ob zatoku že vse posušili. »Čete li, ka van enu poberen? Nema nčoga blizu«. Ker se izgovorjam s svojo vestjo, meni Ton Hihot, da se ta ne briga za eno fgo. Po brdu posejana vasičica Garica s šolo in grobiščem. Nekaj silno debelih votlih brestov, do 5 m v obodu. Tu pa tam stoji »pokrivac«. Po lehah se šopiri repa, tretji pridelek, ki je nadomestil proso, to pa pšenico. Poslej se kažejo razsežne ploskve črnobelega kamena, kar daje pokrajini čudno llast obraz. Dež je dočista prestal in oktobrsko sonce pali v ledja. Ton Hihot se zopet baha, kako je napovedal, da ne bo hudega z vremenom.

Pričenja se pravi Kras. Na desni priča o njem hribec Krševan, nekoliko dalje pa selo Kras, kamor sva dospela v poltretji uri. Kras je krasna cipresa, lepe ajdove niže. Po poti se pripodi krdele snažnih, snežnih ovčic. Srečam dva zalita »tovariča«, osla, da prostite (ta rečenica se pridno rabi, kadar omenjaš četveroovčec), mladent je izredno kosmat. »Kateri je neumnejši?« se pošali Ton Hihot. — »Stari, ker je večji osel!« Kdo neki tako krehta tam za zidom? Aj, to je »prošac« ali »pro-

sica« v svinjaku. Da prostite. »Ali ki dugo kašlje, dugo žive!« — Ej, Hihot, Hihot, nepotrebna je ta poslovlca za žival, ki ima paragraf za rep... Evo, sijajno kegljišče, kjer se vaščani igrajo na »buče« (boče). — »Kako se zove ovaj kaštel?« 90letni možanec pa nam daje znake, da je nagluh in napol slep: vidi in sliši samo malo, »koliko skroz rešet«.

Ta kraj je Radičeva trdnjava kakor vočbe vzhodni pas otoka. A sedaj ga baje že močno zapuščajo, zgovornega Stipica, odkar je zavrgel »črtovrno« republiko (Journal des Débats je predlani zagrešil to tiskarsko napako). Vladojoča stranka v državnem zboru so po njih izreku »kradkale«, druge pa »kraljiradi«. Na Dobrinjskem slove ženske po svoji krasoti. Dve prid-ta mimo zelenkaste luže, kozje krčme. »Koi'ko je do Dobrinja?« Lahko bi bili Kraševki odgovorili z običajno krilatico:

Nit' ja ure ne brojim, Nit' se muža ne bojim.

Na razpotju se razerne slikovit raz-gled na Om'šali. Dvajset korakov naprej nizbrdo pa na Crikvenico s Selcami in sosednimi letovišči.

Med ljipkastimi dolinami opaziš marsikako brajdo (barac), koder se prideluje dobrinjska bela kaplika, ki pa je v nasprotju s črno šele čez

leto dni godna. Obglavljenega zvonika, ki na desni strelja v zrak svoje črno dolgočasje, ne posetim, akoprav hrani baje zanimive napise v glagolici. Po debelih treh urah so se nama puvajala zidana gubna (gumna), slična visokim in širokim kačem. Drugod se prav redkokdaj še mlati z živino, ker se pri vejanju zdrobljena slama dviga na strehe ter pritaka v vodnjake. A Dobrinj ima cementiran rezervoar s studenčnico, vročo iz tal vrhu brda (200 m), tako da prejkone drži žila pod morjem izpod Velebita kot na Rabu. Vhod v mestce je povsod preko strug, katerih ena se imenuje Slavonska potčina. Svoj čas je gonila malin, o tem svedoči »enabor« (nabiralič). To posebnost poudarja ponarodnela popevka:

Dobrinj je lipi grad posrdis otoka, nutar se ne more nego prik potoka. U njemu su divojke, sve su crna oka, crna oka su i tanka vrata, crne su za popa, bile pak za fratra. Slične krožijo tudi drugi otočani, n. pr. Vrbanci:

Vrbniče nad morem, visoka planina, u tebi se goje na izbor divojke...

O aleksandrovskih (puntarskih) nočnih snubcih in krokarjih pa velja šaljivka:

Frajeri de notte pipicu fumaju, nimaју soldina, al se noć ofraју... Druga zabavlja istim nemaničim:

Pipu fuma (puši), al košulje nima, ali pita, di (kije) je dobra vina.

Pred Dobrinjem se razprostira grobišče, posajeno s prekrasnimi iglovci: borci ciprese, smreke. Okolišna dreve ne zaostaja za pokopališkim: en sam brest je dal tu 130 m kuriva. Užtni kostanj se navadno zbog stavninskega lesa prezgodaj seka, čeprav bi mogel biti s svojim plodom znaten vir dohodkov. Oskoruš pa doraste vršička in rodi redke sadeže.

II. »Bili grad« Dobrinj nazaduje, danes šteje kvečjemu do 500 duš. Tujski promet, upanje mnogih primorcev, ga ne bo povzdignil, saj leži pol milje od Dobrinjskega zatona. Več hiš sem opazil napol podrthi brez strehe. Precej okoličanov hodi vanje zgolj ob nedeljah, opravivši mašo in druge posle. Takoj sem se seznanil z vsem razumljivostjo občinski pisar, poprej zadržan, pa je nalašč opoldne stopil v gostilnico, da se mi predstavi brez ovinkov. Samouk učitelj, g. Kirinčič, ki je svoje narodnjaštvo plačeval v avstrijskih zaporih z drjem Lahom, Levstikom. Pustostemskom in Zalarjem. se pritožuje, kako ga je slovenski jančar, ječar v Ljubljani, tolkel v svoji črnokolič gorenosti.

Po prevratu je nekoč naš narodni prosvetitelj očital svojemu krvniku

«Jugoslav!»

Črni zamorec brljla vse mogoče jezike: dašč, francéziš, ingliš, italiāno. Uboga moja ušesa! Brljla mi je vso to zmes, a jaz ga koncem koncev ne nisem razumel. Popeljal me je k kočiji. Med izvoščki stransko prekanje in licitiranje. Ponujajo se v šilingih, ryalih, piljstvih in vsej mogoči valuti. Vsi pa seveda gledajo, kako bi te nategnili. Sedem končno v kočijo in kočijaž zahteva 20 šilingov. Jaz mu ponudim 20 piljstrov, a jih noče vzeti. Vse se na moje kovčke, češ da mi jih ne da, dokler ne dobi 20 šilingov. No, pa mu pokažem denar, a on mi s prsti tolmači, da hoče petkrat toliko. Zavrti se mi v glavi, sedaj ne znam več računati. Sto piljstrov, to je vendar cel funt, a en funt je 280 dinarjev! In začneva se prepirati. Ker sem na kočiji videl napisano, da sme izvošček za 10 minut vožnje zahtevati le 4 piljstre in ker sem se vozil komaj 10 minut, ne dam več kakor pet piljstrov. Izvošček vpilje, dirja semintja, razgraja. Jaz tudi. Ostro gledam vanj, ko zahteva 20 šilingov, dočim mu jih jaz dajem samo deset. Stvar me razlaja tako, da mu prisolim klofuto in vržem 10 šilingov. To je pomagalo. Moja palica, ki ima mesto ročaja ostro sekirico, s katero sem mu hotel pomeriti butico, je Arabca hitro izpametovala, jaz pa sem odšel z novim prepričanjem, da je Arabec v izsiljevanju še huji od Italijana.

Pri vseh nadaljnjih korakih mi je sledila katastrofa za katastrofo, kakor da bi imel na nosu zapisano, da sem prvi dan v Egiptu (kar je bilo res). — Obleganju ni bilo kraja. Sodrma me je atakirala z razgledicami, preprogami, steklenicami, cigareti, peresi, ogrlicami, izkopninami, skarabaji, malimi sfingami, svetilkami — in vse, vse je vsak ponujal, hotel prodati za pristno umetnino. Razlagal mi je zgodovino vsake izkopnine in ponujal mi je za arabski porcelan najobčnejše izdelke iz Češkoslovaske.

Mesta volče nisem ntegl ogledati, ker sem hotel hitro, hitro zginiti v Kairo. Nadejal sem se, da me tam vendar ne bodo toliko nadlegovali in hotel sem se znebiti drobiža, ki mi je tgal žep in živce.

Kmalu po oni klofuti sem pobral svojo priljago, sedel v vlak in zadovoljno opazoval svoje sopotnike, ki so že tudi bliti ogoljufani. Izvlekli smo vsak svoj drobiž in ga gledali, študirali ter si pripovedovali, koliko je kdo plačal. Veselilo me je, da niso ocajili samo mene! Pred odhodom vlaka hočem še kupiti kruh. Arabec zahteva 2 piljstra, če tudi vem, da stane hleb le pol piljstra. Žeja me mori. Pijem. Cena, «Erasa!» Keliko je zopet to? Resignirano potegnem drobiž iz žepa in ga mi pokažem. Vzame piljster, — danes tudi vem, da stane ta piljsta samo pol piljstra. Ubogi turist! Žep se hitro prazni, vse, kar pogledam in potrebujem, moram skoro plačati. Kdor od vas pride v Egipt, ničesar ne poglej in ne poslušaj, zapri oči in stopaj kakor asket. Kajti, če pogledaš otroka, moraš dati bakšiš. Pogledaš sfinzo, bakšiš, pogledaš muzej, bakšiš. Bogve, če bi slučajno srečal kralja, ali bi tudi zani moral vreči bakšiš!

Kako napadno sem računel, da bom v Kairo srečal! Kakor roparji so črnci zgrabili mojo priljago in začel se je pretep. Z grozo sem gledal, kdaj mi razkadejo ali vsaj raztrgajo kovčke. Pet zamorcev se je tgal za mojo priljago, vsakemu sem moral plačati bakšiš — rop ryal, šiling, frank. Tudi oni, ki so se poleg pretepali, so hoteli bakšiš. Seveda, če ne bi bilo mote priljage, ne bi bil nihče tepen — in zato hočejo bakšiš, ker sem jaz kriv!

In ko me je zopet ogoljufal izvošček in ko sem bil sit nadlegovanja prodajalcev, peres, nogavic, robcev in parfemov, rib in školjk, preprog, gumbov, tutankamnov, sarabjev, ur, papirja, škarij, rakov in losov — kaj bi še našteval, poglejte v slovar in vse kar najdete v slovarju, najdete v Kairo na cesti! — sem se odpravil k piramidam. Pot ni prijetna. Pretep je nastal, ko sem izstopil iz cestne železnice. Prijatelj, ki prideš v Egipt, ne hodi k piramidam! Sto nadležnih ust, dvesto rok me je prijemalo. Brr. — Ponujali so se mi za vodnike, predstavljali mi osličke in drobnarje, da sam se komaj s silo preinil dalje. A vse zaman. Drhal je rinila za mano in me zmerjala, a komaj sem se rešil enih, so mi bili že drugi na vratu. Tam so cele kolone Arabcev z osli, velblodi in vso

možno ropotijo, vsi pa prežijo nate kakor pajki, da izsesajo bakšiš. Ko sem končno dospel do piramid, nisem imel na nobenem koraku miru. Pa še grdo me je zmerjala ta svojat, ter se umaknila šele, ko se je pojavil šauviš (stražnik). Komaj je izginil, se mi je drhal zopet vsiljevala, da mi drži — daljnogled. Da, nikar ne jemite

s seboj daljnogleda, turistovske čepice ali fotografskega aparata! Po tem vas najprej spoznajo za turista in vas oblegajo kakor stenice. Sploh vam svetujem: ne hodite v Egipt! Ostanite raje doma, kjer imate sicer hladnejše in deževne dni, tega pa vendar le ne veste, kaj se pravi, če vas Arabci priškušajo za bakšiš.

Po slovanskem svetu

Politične aktualnosti na Poljskem

Sklicanje sejma in senata na isti dan in v isti dvorani. — Stališče socialiste. — Omejitev tiskovne svobode. — Organizacije poljskih plemenitov.

V Varšavi, 9. novembra. Zbornica in senat se po oficijelnih vesteh sestane k prvi seji v soboto, 13. t. m. ob 2. popoldne. Na tej seji se prečita dekret predsednika republike, ki bo osebno navzelo. Na ta način je odstranjen spor, ki je nastal zaradi zahteve vlade, da imajo člani zbornice poslušati čitanje predsednikovega dekreta istoje. Ta nenavadni spor bi lahko imel na Poljsko resne posledice. Člani obeh zbornic so izjavili, da bodo pri čitanju vstali, ako bo pri otvoritvi novega zasedanja navzelo državni predsednik sam. Predsednik republike Moscicki je izjavil, da pride na prvo sejo parlamenta.

Veliko pozornost in naravnost iznenadenje je vzbudilo dvoje okolnosti. Poslanska zbornica in senat sta sklicana v isti dvorani, kar se navadno zgodi le pri volitvi predsednika republike. Letošnjemu parlamentarnemu zasedanju se ina pripisati važnejši značaj. Druga okolnost, ki je izzvala pozornost tudi zunaj političnih krogov, je sklep vlade, da se obe zbornici skliceta na sejo v dvorcu in v skupščinski dvorani. Enak slučaj se je doslej pripetil le enkrat za novega režima, ko je predsednik Moscicki prišel v dvorcu in so takrat prišli v dvorec senatorji in poslanci. Znano je, da so takrat videli socialisti v tem protidemokratski ost in niso šli v dvorec, čeprav v tej zadevi niso storili nobenega sklepa in niso prepovedali nekaterim svojim pristnem, da se udeležijo svečanosti. Sedaj ni dvoma, da ima sklica obeh zbornic v dvorcu velik izraz avtoritete izvrševalne oblasti. In tu je zopet socialistična stranka, ki zelo nerada vidi to okolnost. Iz njenih vrst se čujejo glasovi, da je parlamentarni klub sklenil korporativno abstinenco.

Pri današnjem položaju in spričo negotovosti, ki se vidi iz zadržanja posrednih strank in njihovih izjav besede še ne pomenjajo dejanja. Zakaj nezadovoljna ni samo socialistična stranka, ampak tudi ostale stranke gledajo z nezadovoljnostjo postopanje vlade do parlamenta in vidijo v dorodkih zadnjih dni slab omen za bodoče sodelovanje vlade z zbornicama.

Takoj na prvih sejah pridejo na razpravo predlogi, ki utegnejo zelo razburkati politično mnenje. Večina skupščinskih klubov, med njimi tudi narodni demokratje in socialisti, so sklenili zahtevati od parlamenta, naj se spremeni člen 25. ustave v tem smislu, da se mora parlament sestati vsako leto do konca oktobra k rednemu zasedanju in da pomenja beseda «otvoritev» isto kot «sestank», kakor se je doslej mislilo. Drug zelo važen predlog pomenja borbo proti novemu tiskovnemu zakonu, ki je bil izdan te dni. Nove tiskovne določbe pomenjajo omejitve tiskovne svobode in so nevarne vsemu časopisju. Sploh se o tiskovnem zakonu govori v političnih krogih že delj časa. Ko so se pred kakimi 14 dnevi jele širiti vesti, da je bila prva redakcija tiskovnega dekreta odklonjena kot preveč reakcionarna, je videla javnost v tem preokret na boljše.

Takoj po sestanku nobliških magnatov v Nieswiezi so se pojavile vesti, da se namestitev veleposestnikov ločiti od narodnih demokratov in ustanoviti lastno močno skupino, ki naj bi pri volitvah nastopila samostojno. Govorilo se je celo, da bo prva seja te skupine, na kateri naj bi se stranka konstituirala, že prve dni novembra. Te vesti so bile preuranjene. Ni dvoma, da razmišlja jo poljski plemenitiš delj časa na osnovanje lastne stranke, vendar se ne sme misliti, da bo šlo z veleposestniki, ki so se sestali v Nieswiezi, vse plemstvo ali vsaj večina. Nova organizacija bo najprej zbirala okrog sebe aristokracijo. Po dosedanjih znanih računajo na sodelovanje izključno konservativnih krogov, kakor tudi na skupino krakovskega «Czasa». Ustanovni kongres se naravno ne more prirediti takoj. Vendar ga lahko skličejo za december.

Večina poljskega plemstva, zlasti srednje, hoče zaenkrat počakati in ne bo poseglo z večjo aktivnostjo v razvoj dogodkov. Precej negotovo se izraža o njihovem razpoloženju javna izjava izvrševalnega odbora organizacije veleposestnikov, ki sta jo podpisala

Jan Stecki in Kazimir Fundakowski. V tej izjavi stoji, da veleposestniki ne mislijo na sklicanje kongresa niti na sestanke, ki ne bi bili predvideni v pravilih. Okolnost, da je bila ta izjava poslana tudi narodno - demokratskim organom, je argument, da je poljsko plemstvo, kakor tudi ostale stranke, večinoma še neodločeno ter da starih vezi neče opustiti, vendar jih tudi ne naglašajo. Zadnje čase se mudi v Varšavi znani fašistovski veljak, italijanski poslanec Lafarnovi, ki izjavlja, da je prišel proučevati samo gospodarske razmere, vendar vzbuja njegovo bivanje v Varšavi splošno pozornost gotovih političnih krogov.

Varšava, 12. novembra. (be.) Socialno-demokratska stranka je sklenila stopiti v najstrožjo opozicijo do vlade maršala Pilsudskega.

— O slovanski ideji in slovanski vzajemnosti v zadnjem času mnogo razpravljajo češki in poljski listi. Vsi soglašajo v tem, da je kakor nekda, tako tudi še danes potrebno, da goje slovanski narodi idejo slovanske vzajemnosti in da drug drugega podpirajo v borbi proti skupnim sovražnikom Slovstva. Tako priobčujejo večerni «Narodni Listy», preteklo sredo uvodnik z naslovom «Za zmago slovanske misli». V članku citirajo iz knjige «O slovanskem sjednoceni (ujedinenju)» izjave uglednih slovanskih državnikov, politikov in znanstvenikov o slovanski ideji in o slovanski vzajemnosti ter zaključujejo svoja izjavanja tako-le:

«Čustvo je mogočna sila, je pobuda za velika dejanja. Tudi čustvo slovanske vzajemnosti je ono plemenito čustvo, ki je pesnik apostrofoval z besedami: «Sveto ti navdušenje, nebeški plamen, napolni nam srca in visoko zaplapolaj!» Slovstvo, posvečeno s tem plamenom, zgradi nekoč nerazrušno medsebojno zvezo, ki bo najzanesljivejša jamstvo svetelskega mira. — Verujemo v uredničenje slovanskega ujedinjenja, ker je to mnogo realnejši in lažje dosegljiv cilj, kakor pa uredničenje panevropske utopije. Slovanske narode veže krvo in jezikovno sovraštvo, sličnost značaja in usode ter skupnega trpljenja. Ogromne duševne in gmojne sile so skrite v Slovstvu in v vsi gotovostjo napoči trenutek, ko bodo slovanski narodi, popolnoma osvobodili, prerjeni in združeni, započeli novo dobo v svetovni zgodovini.

To so prav lepe besede, toda dejanj nikjer ne vidimo! Kako se n. pr. godi Slovence in Hrvatov pod Italijo, kako barbarstvo z njimi potopajo — sključemo se pri tem na najnovejšo v nebo vpiče dogovke v Gorici, na aretacijo našega poslanca v rimskem parlamentu dr. Willana itd., itd. — toda o vsem tem molče kakor nemi poljski, pa tudi češki listi z «Narodnimi Listi» na čelu. Ne samo da si ne upajo izreči nobene kritike, nobene obsodbe, nimajo niti toliko poguma, da bi vsaj registrirali suha dejstva italijanskih barbarstev, ki bljuje v obraz vsi evropski kulturi! V tem oziru je edina častna izjema «Česke Slovinci», ki je poročalo o dogodkih in Gorici in jih tudi primerno obsodilo, vsi drugi češki, da ne govorimo o poljskih listih, so onemeli, kakor da bi se njih čisto nič ne tikala italijanska barbarstva. Kaj nam pomagajo potem lepe besede o slovanski vzajemnosti, ako tem besedam ne sledi tudi dejanja?

— Izlet čeških zdravnikov na Poljsko. Skupina čeških zdravnikov, ki je napravila ekskurzijo na Poljsko, se je te dni vrnila s svojega potovanja. Posetila je Varšavo, Vilno in Krakov, kjer je navezala stike s poljskimi zdravniki in medicinskimi fakultetami. Povsodi so bili priščno sprejeti. Posebnost sija je bil sprejem v Varšavi, kjer so jim priredili svečan banket. Na banketu sta govorila minister zunanjih del Zaleski in minister notranjih del dr. Skladkowski.

— Poljski skauti na potu okrog zemlje. V Prago je te dni prišel avtomobil, na katerem hočejo štirje poljski skauti prepotovati 280.000 km. Sredstva za potovanje so zbrali skauti sami. Na svojem potu okrog sveta pridejo poljski skauti tudi v Jugoslavijo.

Pri čaši čaja, vina

zahteva

Keks „Planina“!

Govorna - e - so „PLANINA“ jesenice - Got. VIKTOR BOGATAJ 11094.

Socijalna politika

Zakonite posledice nerednega plačevanja socijalnih premij

Na letošnjem kongresu delavskih zbornic so referenti v poročilih in resolucijah poudarili nujno potrebo po pravočasnem vplačevanju zakonitih prispevkov iz naslova socijalnega zavarovanja. Vložen je bil protest. To vprašanje je treba motriti iz juridičnega, gospodarskega in kulturno - moralnega vidika. Stvar je splošne važnosti, zato ji je posvetiti nekaj besedi, predvsem iz čisto pravnih vidikov.

V splošnem delodajalec o teh prispevkih govore kot o socijalnih obremenitvah, kar bi značilo, da jih nosijo sami. Tu pride v uporabo cela teorija o produktivskih stroških, o plačah itd. Pustimo zato vprašanje, kdo nosi ta bremena, odprto. Jasno je samo to, da je meza, kot del produktivskih stroškov omejena navzgor in da zato nikda ne gre preko one meje, pri kateri je rentabilnost produkcije še podana. Ako je torej meza doseglja to najvišjo mejo in poleg nje produktivske stroške zvišujejo posebno dajanje v svrhu zavarovanja, je jasno, da se mora meza za te dajatve do meje rentabilnosti znižati, kar pomeni, da breme dajatev nosi delavec, ki je prikrajšan na mezji. Ako se danes govori o izredno visokih produktivskih stroških in ako osovimo mnenje, da so tudi delavske plače dosegle gospodarsko mogočo višino, potem moramo zaključiti, da mora vsaka nova obremenitev produktivskih stroškov najti svoj ventil le pri znižanju meze, da se najde ravnotežje in se vzdrži rentabilnost. V slučaju, da to naziranje ni pravilno, bi morali priznati, da so mezde prenižke. V tem slučaju pa gredo zavarovalne dajatve še bolj v breme meze. — Jazno pa je seveda, da i v prvem i v drugem slučaju zavarovalne premije zmanjšujejo dobiček in le tako moremo govoriti o obremenitvah, ki so tem manj sladka, čim manjši je dobiček.

Zato je mnenje, da delodajalec zavarovalne premije plača iz svojega, gospodarsko precej nevažnega. Priznati se mora le, da jih plača iz svojega dobička. To, v kolikor se tiče onega dela premij, ki po besedilu zakona odpada na delodajalca. Drug pa je pravni položaj za oni del premij, katerega sme delodajalec po besedilu zakona odtegniti od nameščencevega zaslužka. Kadar se podjetnik tega česa poslužuje, je na prvi pogled jasno, da se je to zgodilo v škodo tretje osebe, da je torej delodajalec razpolagal s tujim premoženjem. Tehnično naš zakon vplačevanje premij ureja na ta način, da nalaga plačilno dolžnost za celo zavarovalno premijo delodajalcu in predpisuje, iz katerih sredstev je to premijo kriti. Delodajalec je upravičen del premij vzeti tretji osebi in jih sanjati oddati v zakonite svrhe. To pomeni, da ima delodajalec značaj zakonitega mandatarja, da inkasira od tretjih oseb prispevke za osebo, ki stoji izven njega in njegovih delavcev. V praktičnem življenju je to izvedeno tako, da delodajalec od tretjih oseb, od svojih delavcev nanje odpadajoči del premij zbira, in sicer ob vsakokratnem izplačilu meze, da ima torej v svojih blaginjah tuj denar, katerega je treba v zakonu določenem času oddati zavarovalni inštituciji. Delodajalec torej zbira vnaprej. Zato ne more biti govora o tem, da se je napram svojim delavcem poslužil regresne pravice. Regres je mogoče le takrat, ako bi delodajalec na dotični čas odpadajoči premije že plačal in bi z odtegljajem od zaslužka na ta način kril svojo že postoječo škodo. Iz vsega izvirja, da oni delodajalec, ki svojim delavcem od mezde odteguje nanje po zakonu odpadajoči del premij, pri sebi hrani tuje imetje in mu je po zakonu točno predpisano kako mora z njim razpolagati, t. j. 8 dni po tretjem plačilnem nalogu ga mora oddati nosilcu zavarovanja. Ako tega ne stori, ima njegovo zadržanje vse znake poverbe tujega zaupanega denarja. Ako osovimo naziranje, da se je delodajalec poslužil le svoje regresne pravice, da je on napram inštituciji zavarovanja edini dolžnik in da kot tak v svrhu poravnave tega njegovega lastnega dolga ne more po juridičnih pojmihi imeti tujega v svrhu kritja dolga zaupanega denarja, moramo pa v tem slučaju povdariti, da je regres mogoče le za še nastalo škodo. Ako premije niso plačane, ni bilo škode. Pa tudi,

ako je radi enostavnosti dopusten regres za v bodočnosti nastalo škodo, mora ta škoda v bodočnosti dejansko nastati, premije morajo biti v točno odrejenem času plačane. Kajti v nasprotnem slučaju bi tak regres pomenil protizakonito obogatitev delodajalca. Zneek bi bil od delavčevega zaslužka odtegnjen v lingirane svrhe, bil bi takorekoč pod napačno pretvezo izvažen, kajti delodajalec radi zadrževanja provomočno zapadlih premij ni imel škode. Ti momenti pa imajo znak goljufije, ki je brez dvoma podana v slučajih stalnega in doslednega zadrževanja odtegnjenih premij. V takih slučajih odtegljaj ne služi v kritju vplačila soc. zav. premij nastale škode, ampak v svrhu obratnega kapitala. Zato pa delodajalec po zakonu ni upravičen.

Naj bo presojanje pravnega položaja tako ali tako, vedno pomeni zadrževanje od mezde odtegnjenega in v proti zakonite svrhe uporabljenega dela premij po kazenskem zakonu kaznjivo dejanje, ki se kvalificira ali kot zločin poverbe ali kot zločin goljufije. To je dedukcija iz našega zakona. Nemški zakon in češkoslovski nepravdašno vplačilo zavarovalnih premij izrecno označujeta kot poverbo tujega zaupanega denarja. To je moralno povsem utemeljeno, ker ne gre, da bi delavec trpel škodo na svoji mezdi radi zvišanja obratnega kapitala. Tudi praksa sodišč je temu naziranju dala v mnogih slučajih prav. Tako je n. pr. najvišje sodišče v razsodbi od 23. novembra 1892 zbir. 1624 razsodilo, da je zadrževanje premij, ki jih ima lastnik obrti vplačati v zadržno bolniško blaginjo, zločin poverbe po § 183. kaz. zakona. Podobna je razsodba od 6. septembra 1909 zbir. 3636. Besedilo avstrijskega zakona je v bistvu enako našemu.

Zakon o zavarovanju delavcev pozna za slučaje nevplačevanja premij samo eno izrecno sankcijo, poleg upravnih kazni, namreč, da je nosilec zavarovanja upravičen ločeno predpisovati prispevke, delavcu in delodajalcu, kar pa je tehnično neizvedljivo. To zakonito pooblastilo dokazuje, da zakon ne vidi v delodajalcu edinega dolžnika, ampak sta v bistvu dva dolžnika. En dolžnik, delavec, svoj del (dolg) vplača potem delodajalcu, kar pomeni, da delavec svoj del zaupa delodajalcu v svrhu vplačila v javne svrhe. Posebno jasna je ta stvar pri prispevkih za delavsko zbornico, katere mora v celoti nositi delavec sam. Le tehnično te premije inkasira podjetnik pri delavcu. Edini dolžnik pa je delavec, ki je v trenutku, da mu je bil prispevek od mezde odtegnjen, zadostil zakoniti plačilni obveznosti. Plačal je na zakonitem mestu ob zakonitem roku. Ako inkaso - mandatar prispevka ne odda, je brez dvoma zagrešil kaznjivo dejanje. Delodajalci dolgujejo delavskim zbornicam nad 5 milijonov Din. Kakšno razburjenje je bilo in bi bilo, ako bi davčne oblasti občinam ne nakazovale predpisanih doklad. Podobno je položaj tu.

Toliko o stvari iz čisto pravnega vidika. Nepravdašno plačevanje premij pa ima tudi skrajno kvarne gospodarske posledice, o katerih tu ne bom govoril; more jih vsakdo sam utrditi. V kulturno - moralnem pogledu so visoki zaostanki znak nepolnega umevanja dejstva, da zdravstvena skrb tvori najlepši znak kulture naroda. Zaostanke ni mogoče upravičevati z gospod. krizo, ker pod isto trpe vsi enako, pa vendar je znaten del delodajalcev in kulturni dospelosti greše zamudniki, ki si na ta način na škodo splošnosti ustvarjajo uzodnejše eksistenco pogoje. Zaostanki pa so tudi dokaz, da je dobra in hitra uprava v marsikakni panogi v zelo veliki meri odvisna od zadržanja ljudi samih. Ako je pri ljudih red, more biti tudi v upravi red. drugače uprava trati energijo za to, da škodljive posledice nereda pri ljudih odvrča, mesto da bi se ustvarjala pozitivna dela.

Dr. J. B.

Vedno svežost in lepoto dosežete z

CREME MOUSON

njegovo sirovost. A ta se je izgovarjal: «Nimam navade pretepati.» Predstojnikovega nasveta, naj bi sedaj tožil zlikovca, plemeniti mož ni poslušal. V Klaičevi knjigi «Krčki knezovi Frankapani» sin najdeš prednika iz l. 1100: Kirin, sin Radonjin, pisac od komunja Dobrinja, v listini o cerkvi sv. Stjepana iz XI. stol., pisani z glagolico, torej sodobni s prej neke omenjeno baščansko ploščo o kralju Dimitriju Zvonimiru, ki je posetil otok s krbovskim županom. Desilom in pristanskiim načelnikom Prvanegom.

Glagolico sem že pozabil, zato sem v cerkvi občudoval krasen gobelin z uvezenim verskim motivom iz 12. stol. — pravcata divota v Jugoslaviji, kakor se je o tem umotvoru izrazil zagrebški profesor risanja M. Rašica, oženjen z Dobrinjo. V sakristiji so me zanimala izumrla italijanska imena, a v selu ima romanopisec A. Manzoni hrvaškega imenjakova v gospodarstvu skromne goštnice, kakor ga ima tudi mladi belokranjski pisatelj Malešič tukaj in v obližnjih vasi. Možnost v žagradu so moči (kosti) številnih božjih ugodnikov z drobnim opisom čudotvornih svetin. Več delov cerkve je zraženih iz domačega dobrinskega marmora. Samo malo besed sem mogel izpregovoriti s plovonom Trinašićem, bratom znanega politika iz Vrhnika, ker je moral na uro v «Pučko Učiono», stoječo na čednem prostoru. Precej

proč od hrama božjega kipi v nebo zvonik, nudeč na vse strani prijazne slike: proti vzhodu ozki rič šilo z istoimensko vasio, zaliv Soline z nekdanjimi solarnami «Na Melinahu», opuščeni za beneškega vladanja, pri vltodu vani selo Klimno, nazvano po pradačni kapelici sv. Klemenja. V okolišju je bilo precej rimskih naselb, o čemer pričajo izkopane opoke, grobovi in penezi — kakor vobče ves otok obiluje s starožitnostmi. Prijeten otok more daje očem razprostran lug (senožet), do polovice lasti Omiljanov.

Toda notranji minister želodec, se oglašja. «Se» more ovamo skrozi? — «More» more! pritrjuje smešno oklobučna maika. Toliko da sva se prerinila s čistimi komolci skozi tesni prelaz pred krčmo «Tabako». Ali obeh je naročen v največjem izmed šestih gostišč, ki vsa skup iztočijo do 50 hl vina na leto. Otočani sicer redno in vedno zamakajo svojo hrano, a prav zmereno. Pijanica ne naletiš izlepa tod. Razen po lepoti ženstva in obilici starin se Dobrinjski odlikuje še s posebno ljubeznijo do petja. Vsa napet takoj povzamejo. Do 10ih zvečer se zabavajo s plesom in poveljki, s trararajko, nato pa hajdi «pod kožo gledat».

V najboljem «hotelu» — izbica z dvema mizama — me je zbudila v oči žrna, priprava za ročno mlenje, ki v dveh urah pletar zrna spremeni v izvrstno moko. Zrnja se tod še dovoli

uporablja. Priletni Filemon postavi pred naju steklenico belega, rakijo sva že prej pokusila, njegova Baucis pa na čist prtič skledico guljaža, višek svoje kulinarke spretnosti. Da ne morejo biti to zahteve prevelike, nam potrdi prošlata krilatica nekoga Dobrinja: «Da bih kraj (kralj) bil, ja bih samo loi jal (jedel) i na bombaku spal». (Končni i se slabo čuje). Za šentjanževce nama nalije imoviti Marovčić še čašo sladkega mošta. Poslovstvši se od družine, jo udarimo z domačim doktorjem prava in Kirinčićem ob čitalnici navzdol proti Malinski. Na razstanku dobim še imenitno smokvo «cvječarico» z veje.

Spotoma naju prehiti brusar Režijan v copatah. Stopraj v Rasopašnem sem mogel z njim pokramljati po naše, ko je odložil krošnjo. Golo bečo otepa po svetu. Vstuli se 80 leten mornar, razkladajoči svoje odiseje z jadrnico po Angleškem, Francoskem, preko Atlantika. Oglasi se pri bratranču učitelju, ki se baš odpravlja v lov na «orebice», zajce, lisice. Včasih se kalli ujame tudi kuna s krznom, vrédnim nad 1000 Din. Bežé zopet gonjači se je že s kopnega zatekla sem srna, ki je z nevelitno brzino preplavala 20 km ožine. No, saj celo neokretna goved plava spomlad na skoli Sv. Marak, kjer se pase vse do zime.

V ljubki luki, mali Malinski, docela zaklonjeni od vetra, me prhvači kopali-

šče s 33 kabinami, toda banje Dražice na drugem koncu ustja ne utegnem ogledati. Oddaleč tuli «Slavija». Čije propeler, izgubljen tu pred tedni, pravkar vlačí potapljač na površje. Kratak pogled na bujno vegetacijo v parku: kaktusi, juka itd., potlej pa mimo rastočih hiš in vil brž na krov. S parnika se zložno oziram na postajico Glavotok, glavo otoka (Caput insulae), z imovitim samostanom. Pomorsčak iz siromake Stare Baške godrnja, kolko drv izvažajo frančiškani češ, na tem ozemlju bi se preživljalo 20 do 30 rodbin, posebno če bi nasadili masline, ki na sploh uspeva samo po zapadni obali i daje 3000 hl olja v dobri letini, če hodi vreme po zlati sredini, zakaj:

Niti u moči blaga, niti u suši glada. Naprej po nabrežni ostanki apnenice, ena se še kadi. Potem se pokaže v presledkih utripajoč svetilnik, ki ne potrebuje 30 dni nobene pomoči. Vsek izmed njih ovaja kakšno različico, da ponoči kapetan že po obliki razvidi, kod pluje. Naš brod nosi zeleno zastavico z belim pasom v prekotnici, znamenje, da ga cariniki ne smejo ustavljeti. Kajti carinski motorji krožijo in križarjijo po Jadrani za tihotapci, ki jim je šla v času ruskih financarjev penjača v klasje. Za svaričen zgled se v Rošljanskem zalivu že leto in dan dolgočasi zasačena tihotapska jedrenjača... Ob tem obrežju naletiš edino neznatna zaselja, svet spada največ

pod mesto Krk; obdelujejo ga pa priskakoma največše zakupniki za tretjino prideika.

Pomenka se udeležuje živahen Ipa-vec, telefonski uslužbenec, stanujoč v Krku z nekim uradnikom Slovincem. Trgovci iz Aleksandrova pripoveduje, kako je g. Zorzut iz Gorice, tajnik posojilnice ter organist, pri njih osnoval orkester 14 rokodelcev in obrtnikov, kako se s tem budi zmisel za godbo in umetno petje. Upokojeni župnik Andrič, bivši deželni poslanec v Istri in ob prevratu predsednik narodnega veča v Krku, ki je v avstrijskih zaporih in pozneje kot žrtve laške zasedbe potrošil vse prihranke, jadikuje radi borne pokojnine 800 Din na mesec. Tudi njegov duhovni bra! Maračić mi je pri kosilu nekoliko tarnal, koliko se bori za svoje prejemke. Oba obenekujeta v Aleksandrovu, pravcatem pensionopolisu doslužnih svečnikov.

Izstopivši na Velem molu, začujem v mesečini med zvonikom zborom čričkov svirko na dvojinke, leseno piščal z dvema cevema. V plitkem zatonu pa deca ob farki svetilki ali smolnici lovi barbone in arbome, mahaje po njih s krivo sabljo, in sicer po predelih, koder so še nedavno stala poslopja. V spomin se mi posili narodna modrost:

Vrieme gradi niz Kotare kule, vrieme gradi, vrieme razgrajuje.

Iz življenja in sveta

Senzacionalno odkritje ameriškega fizika

Pred kakimi tridesetimi leti je našel angleški učenjak Crooks, da so atomi, ki so jih dotlej smatrali za nedeljive (odtud tudi njih ime), sestavljeni iz neskončno majhnih delcev, takozvanih elektronov, ki izžarivajo ob sproščanju žarke X.

Pozneje sta ugotovila zakonca Curie, da odmetavajo nekatere kovine, predvsem radij, okoli sebe elektrone, in sicer s toliko silo, da električni delci zdrobe atome, na katere na poti naletijo, pri tem pa se sami razkrajajo v elektrone. Ta dragocena radijeva lastnost je tudi vzrok, da je radij tako drag. Poleg tega ga je silno malo; ves svet premore jedva pol kilograma čistega radija.

Neki ameriški učenjak, dr. W. D. Coolidge po imenu, je kakor poroča »New York Times«, odkril na elektronihi neko novo lastnost, ki ji dalekosežnosti niti ne moremo pregledati. Za razkroj atomov v elektrone ne uporablja on radija, nego staro Crooksovo metodo, metodo žarkov X.

Coolidge je spustil skozi prazno, brezračno cev električni tok 350.000 voltov. Toda namesto da bi usmerili elektrone na kovinsko ploščo, jih prestraže v nekako čašo ter jih potem dirigira v kovinsko tubo. Tam dobe električni delci velikansko hitrost 225.000 kilometrov na sekundo in udarijo na majhno niklovo okenico, ki je bistvo epohalne Crooksove iznajdbe. Nikel je, kakor sleherni tvarina, sestavljena iz atomov, ki so v primerni razdalji nameščeni drug poleg drugega. Coolidgevi elektroni udarijo med njimi na dan in pridejo na plano s isto hitrostjo, to je z brzino 225.000 km na sekundo. Na ta način je dobil dr. Coolidge ob izhodu iz tube toliko elektronov, kolikor bi jih komaj mogla dati cela tona radija.

Jakost osvoboditve elektronov je izredno velika: v eni tisočinki sekunde pomore bacile, ki so jim na poti, razkroje atome, na katere naletijo in pretvarjajo pline v trdna telesa. Pod njihovim vplivom zabeste navadne substance kakor n. pr. apnenec, v šaru vseh mogočih barv. In ta blesk jim ostane še potem, ko je čudežni vpliv že ponehal. Dr. Coolidge razlaga pojav s tem, da razkroje elektroni atome drugih teles na elektrone, ki pa streme za tem, da bi se povrnil v prvotni položaj, pri čemer nastopi fluorescenca.

Ameriški učenjak je napravil nekaj vrlo interesantnih poskusov z apnenčevimi kristali, ki jih je bombardiral s kristali: na kristalih so se pojavile majhne vdolbine, ki so se nadaljevale v jedva vidnih jarkih. Elektroni so prodrli v substanco in udarili zopet na dan podobno kakor pri vulkanski erupciji. S pomočjo mikroskopa je dr. Coolidge v resnici videl na apnenčevi površini elektrone, s čimer je neizpodbitno dokazano, da Coolidgeva teorija ni zgolj hipoteza.

Coolidgevi elektroni bi se dali porabiti za primer za pastiriziranje mleka. V ta namen bi zadostovalo, da postavimo posodo z mlekom za eno tisočinko sekunde pred odprtino tube. Toda na žalost se je izkazalo, da ima na ta način pastirizirano mleko neki poseben, močno neprijeten okus. Kaj je temu vzrok, dr. Coolidge še sam ne ve. Takisto si niti iznajditelj sam niti drugi učenjaki ne vedo razlagati vrlo zanimivega dejstva, da postane zajčja dlaka, ki je za drobce sekunde izpostavljena čudodelnemu vplivu elektronov, naenkrat bela in dvakrat daljša in gostejša kakor poprej pred poskusom.

Coolidgevi poskusi so šele v zametku in zato moramo počakati nadaljnjih vesti iz Amerike. Vsekakor se smemo nadejati še velikih presenečenj.

Javno obglavljenje

Porotniki iz vojnih poročil znanega mesta Douai v severni Franciji so na smrt obsodili neko gospo Lefevbre in so določili, da se mora usmrtev izvršiti pred javnostjo. Ta izredno kruta obsodba je brez primere v Franciji, kjer navadno prezident pomilosti vsako na smrt obsojeno žensko. Tudi dostavek glede javnega obglavljenja dokazuje, da gre za izredno težek zločin.

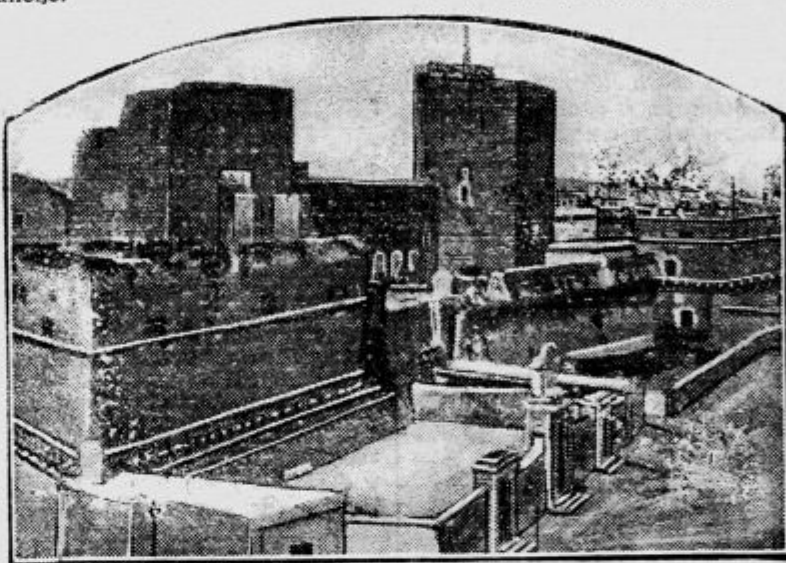
Gospa Lefevbre spada med najuglednejše meščanke mesteca Roubaisa in je usmrtila mlado sinahovo prevdarno, iz povsem vsakdanjih razlogov. Gospa Lefevbre in njen mož sta si v trgovini pridobila lepo premoženje in sta zadnja leta mirno živela ob obresti svojega kapitala in od vrednostnih papirjev. Avgusta 1924. se je njun edini sin Andrej, notar v domačem kraju, poročil z Antaneto Mülle, hčerko bogatega pivovarnarja. Zakon je bil sklenjen iz ljubezni, vse sorodstvo je bilo z njim zadovoljno in mlada zakonca sta živela popolno zdravje ter sta izdala prvo leto komaj 30.000 frankov, četudi sta dohodkov imela nad 100.000. Nista se nikakor pregrešila zoper štedljivost, ki je glavna francoska čednost. Vendar je baš tu prežala nesreča na mladi par. Gospa Lefevbre, oblastna in skopa ženska, je prišla sinahov črtiti takoj po svadbi. Ni ji bilo všeč, da vzdržuje dve služkinji: kuharico in hišno. Nadalje ji ni ukajalo, da sinah ne zahaja dnevno k maši. In kregala je mlado ženo, ker je kupovala sveža jajca, ne pa vložnih, ki so cenejša. Razkačilo jo je tudi, ko je Antaneta spravila pohištvo, darovano od gospe Lefevbre, nekam v zadnje sobe. Mladi par se je namreč sramoval stare črvice podtije, za katero je gospa Lefevbre plačal celih 300 frankov! Besna starka je zahtevala, da jo sinah formalno prosi odpustitve. Rodili so se nadaljnji prepri, ker se je sinahova vozila v I. razredu po železnici, ker si je nabavila novo obleko in ker je mize pogrnila s finimi belimi prtji. Mlada žena je jokala. Še briljanti, katere ji je tašča podarila za svadbo, so se izkazali za narejene. Sovražstvo je naraslo do viška, ko je prišel mladi par pričakovati

novorojenčka. Tašča je začela razsajati, da bodo vnuki spravili vse v nič in da bo sinah spravila Andreja na beraško palico.

Nekega dne so se odpravili z avtomobilom na izlet. Sin je vodil avto, njegova mati in žena pa sta sedeli zadaj. Pri nekem zavoju je nenadno počil strel. Zverinska starka je porabila avtomobilsko partijo, da je iz neposredne bližine ustrelila nosečo snaho. Kroglja je razbila vso lobajno in nesrečnica je umrla, ne da bi zakričala.

»Sedaj sem te oprostila!« je rekla morilka sinu, ki je hipoma ustavil avto. Značilno je, da jokajoči sin niti ni pomislil na maščevanje. Obrnil je avto ter z materjo in mrtvo ženo oddiral nazaj v mesto. Mati ga je imela v vsej oblasti.

Pred porotniki je skušala morilka svojo krivdo ublažiti z nezgodo, končno pa je priznala, da se je hotela rešiti »ničvredne, zapravljive snah«. Zdravniki so izpovedali, da strahovita skopost stare žene ni nikaka posledica umobolnosti. Ta strast je bila pač njena glavna lastnost. Porotniki so zatorej sklenili javno obglavljenje, ki je sedaj senzacija vse Francije.

Grad v Bariju

mestu v Južni Italiji, ki je bilo, kakor smo že poročali, težko prizadeto od poplav.

Pismo iz Nice

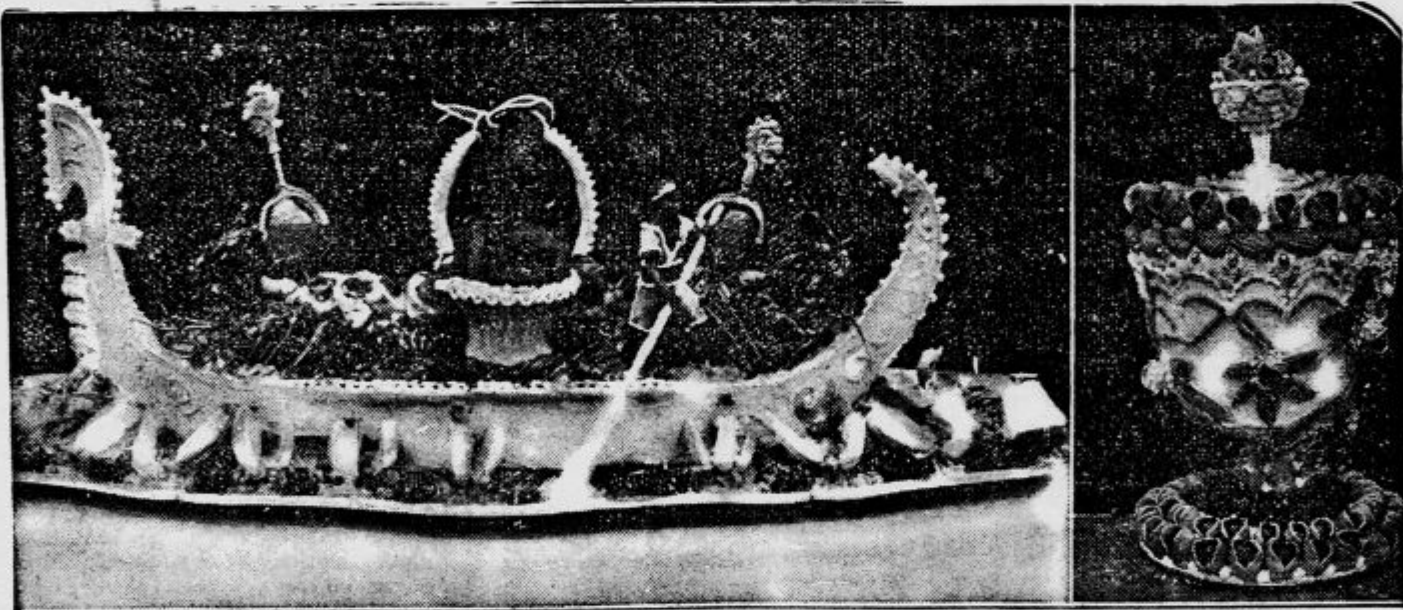
(Kako so v Nici krstili Mussolinijev prapor.)

Nica, novembra 1926
Malokdo ve, da je Nizza samo laški izraz za francosko mesto Nice (izgovor: Nis), ki leži ob francoski Rivijeri. Ker stanuje v Nizzi in okolici tudi nekaj Italijanov, naravno fašisti zahtevajo, da mora Italija zasesti francosko Rivijero, enako kakor našo Dalmacijo. Že l. 1924. so fašisti v obmejnih laških krajih, ležečih poleg Francije, zahtevali v svojem programu, da se mora vrniti kraljevini Italiji francoska Savojska Dalmacija, Nizza in otok Korzika. Javni govori in lepaki so zahtevali »Rivijero do Vara«. V kinemato-

grafih so v pavzah kazali slike Azurne obali (Cote d'Azur) z naslovi: Nizza la Bella! Nizza la Sorella! Nizza Italiana! ...

Francozi, ki so imeli opraviti onkraj meje, so začudeno gledali in pripovedovali doma o neverjetnih zahtevah črnosrajčnikov! »fuorusciti« pa, politični pregnanci iz Italije, so se s strahom spraševali, ali bodo res fašisti izpolnili svojo grožnjo in udarili čez mejo.

Kakor je znano, si je Mussolini izbral lasten prapor, ki nima ničesar skupnega z laško državno trobojnico. Na tem malem praporu je znak liktorjev. Imenujejo ga Gagliardetto, kar je v resnici prevost: rekli bi morda »junček«. V vseh mestih Italije, kjer ima sedež fašio, planola Gagliardetto, pa

S kuharske razstave v Ženevi

Na levi: bogato garnirani jadranski jastog, največji jadranski rak, ki slovi kot delikatesa po celem svetu. Na desni: lešnikov kolač.

To in ono o princezinji Astridi

Princezinja Astrid, ki se je pred nekaterimi dnevi poročila z belgijskim prestolonaslednikom Leopoldom, obvlada švedščino, nemščino in angleščino, ne razume pa niti besedice francoščine. Zato se je morala kot bodoča kraljica Belgijcev na vrat na nos vreči na študij francoskega jezika.

Belgijci so vsi navdušeni nad svojo novo kraljico. Čeprav jo poznajo šele nekaj dni, ni njihovega občudovanja ne konca ne kraja. V Bruslju prodajajo že nogavice znamke Astrid, Astridine klobuke, kolače, sladoled, čokolado ... Neki zelo obljubljeni restavrant ima celo na jedilnem listu Astridino juho!

Astrid je staro švedsko ime. Že v XII. stoletju ga je nosila norveška kraljica, hči kralja Olafa Ščotkonunga; njen polbrat je bil kralj Švedov. Ime je torej historično; srečamo ga tudi v starih skandinavskih pripovedkah »Saga«.

Beseda Astrid je menda istega izvora in istega pomena kakor stara islandska beseda Astrad, ki jo tolmači slovar Erika Jonssona v dveh smislih: kot samostalni pomeni »dobrohoten, prijateljski nasvet«, kot pridevnik pa »ljubka, dražestna«. V tem slednjem pomenu se tudi rabi kot žensko ime.

Spominska kolajna

ki so jo izdelali v Belgiji v spomin na poroko belgijskega prestolonaslednika Leopolda s švedsko princezino Astrido.

tudi že ponekod v Franciji. Francozi so namreč najbolj demokrati in svobodoljubni narod na svetu in zato tudi tujcem dovoljujejo v svoji deželi vse, kar ne nasprotuje njih zakonom. Tako so v Parizu in drugod fašisti nekaj časa počenjali, kar se jim je zljubilo. Njih javne nastope so Francozi rado vedno gledali, kakor so gledali parado ameriških mornarjev, budhistovske svečnike iz Tibeta ali urugvajske nogometaše. Toda slednjič je prišlo drugače in če se danes v Franciji prikaže na cesti kak fašist v svoji uniformi ali s svojim znakom, je v nevarnosti, da ga dejansko napadejo.

To se je zgodilo onim fašistom, ki so hoteli v Nici na slovesen način krstiti Mussolinijev Gagliardetto. Program slavnosti so nalepili po mestnih vogalih že več tednov vnaprej.

Celo najpohlevnejši niški prebivalci so se začeli vznemirjati, ker se jim je le za malo zdelo, da inozemska politična stranka organizira javen obhod ravno v onem mestu, kojega priključitev Italiji zahteva v svojih volilnih lepakih.

Delavske organizacije, udruženje bojnikov in udruženje vojnih žrtev so pismeno opozorili prefekta na provokacijo in zahtevali, da prepove javni krst Gagliardetta. Prefekt, ki se ni ho-

Gina Palerme,

filmska igralka in pevka v pariških muséu hallih (Italijanka), na katero je bil pred dnevi izvršen ponesrečen atentat v Varennu St. Hilairu pri Parizu

D. In.

Šamada

Čudna beseda, kaj ne?

Ne vem, ali so bile krive solnčne pege, ali bi kak prepil, ali me je pičila kaka muha, na enkrat sem imel v glavi silne bolečine in otekati mi je začela, da se je večala kar vidoma. Zlezel sem v posteljo in vse skrbi in moreča vprašanja so postala zame brezpomembna. Vse moje mišljenje je bilo koncentrirano le na ono kljuvanje v možganih.

Kadar sem bil bolan v mladih letih, sem se zaupal svoji rajni materi. Poznala je zdravilne sile vseh rož in zelišč, grmičev in dreves, njih korenin, lubja in plodov. Samo da sem ji potožil, pa je že kuhala kakšen čaj, ali ribala kake koreninice, ali pripravljala kako mazilo. Pomagalo je brezpopojno vselej. Enkrat samkrat smo klicali v hišo dva zdravnika in takrat bi bil res kmalu umrl. Po njeni smrti smo našli celo omaro vseh mogočih zelišč in domačih zdravil, toda žal njena znanost ni prešla na neuke potomce.

Mislil sem od tedaj, da je zdravilska vešda zlasti v mestih res v rokah študiranih mož. Pa sem se ljuto varal. Ker komaj sem bil zbolel, že so stopile vse

ženske v hiši skupaj in kot rezultat njihovega posvetoovanja sem dobil na glavo gorko laneno olje.

V familiji imamo tudi skavta, brzonogo gazelo, člana Zmajevskega stega. Kaj je Zmajev steg sicer nisem nikoli dobro razumel, toda izgovorjena je bila ta beseda vedno z nekim patosom, kakor na primer savska armija. Ta skavt uživa baje v svojem džungelskem rodu glas moža velike medicine. Prinesel mi je četrt kilograma piramidona.

Drugi dan je bila glava še večja in brnenje v njej močnejše. Kura se je do sledno nadaljevala, samo da so bile pritegnjene posvetovalcem svetovalke iz širše sosesčine. Na glavo sem dobil gorke kamilice, potem pesek, vročo paro, potem navadne gorke blazinice, piti sem moral čaje, kuhal se je žajbelj. Skavt mi je prinesel dopolne salicil, popoldne atofan. Jaz sem zavžil vse z angeljskim potrpljenjem.

Odklonil sem le, ko se mi je od strani zbora predlagalo, da naj v svrhu osvoboditve in sčistjenja popijem tudi nekaj unč — o prav malo, dve do tri unče — ricinovega olja. Žel sem zato pomilovalne poglede in pred vratmi sem potem slisal besede:

»Šamada, samo šamada!«

Precj sem bil indiferenten napram

zunanji okolici, zato se nisem dalje zanimal, kaj pomeni ta beseda, ki me je, ne vem, zakaj, spominjala na Tisoč in eno noč

Tretji dan je bila glava kakor škaf. Na noge so mi privežali hrena, »da kri doli potegne«. Ker to ni pomagalo, so me namazali z gorčico, kar me je spominilo na one lepe čase, ko smo uživali še v stari Škrjančevi gostilni njegove pečene mesenice z gorčico. Bogme, to so bili res zlati časi, boljši kakor danes, ko mora naše meščanstvo uživati po gostilnah na Dunajski cesti blede tripe ter jih zalivati z redkopeno čorbo, ki ji pravimo pivo.

Prišel je tudi skavt z nekimi pilulami sumljive zunanosti. Ko sem ga vprašal po njih, je zatrjeval, da je to največja medicina njegovega stega: da je to najčistejša celuloza, zvarjena s solno kislino in jodom in da absolutno pomaga. Na vprašanje, odkod so te pilule, je ponosno povdaril, da so njegova iznajdba. Da jih v stegu sicer še niso preizkusili, ker ni bil še nobeden tako bolan, da pa je celokupen steg mnenja, da bi bil jaz jako primeren objekt za to zdravilno poskušnjo.

Vsled mojih čudnih pogledov in ker sem začel segati po revolverju, ki je ostal še iz vojnih časov v omari, je

skavt izginil in sem samo slisal, kako je zunaj povdarjal, »da se mu nič kaj ne dopadem in da imam brčkone visoko mrzlico«.

Popoldne sem utihotapil zdravnika, ki je z nožem zmanjšal obseg glave. Žensk seveda takrat ni bilo zraven.

Pač pa so se zbrale nekaj časa po tem. Glavna govornica je povdarjala, da moram absolutno vzeti sedaj »šamado«. Trdila je, da sem to dolžan svoji reputaciji, svoji familiji, svojemu zdravju, svoji moški lepoti.

Nisem bil naklonjen in sem zato vprašal, iz česa obstoji to znamenito zdravilo.

»O, iz samih mandeljnov, repnega semena in drugih takih stvari.«

Izjavil sem, da ne bom pil.

Kaj, da ne bom pil? Ali res nič ne držim na sebi? Vsi pijejo šamado. Stari oči jo pije, teta Mica jo pije, stara mama jo pije, da, in stric Tone, ta jo pije vsak teden!

Ta argument me je podrl. Stric Tone je namreč v naši rodbini to, kar so bile včasih Kolomonove bukve. Ne samo, da se spozna na najboljšo jedajočo in pijačo, on je tudi absolutna avtoriteta pri vseh političnih in gospodarskih vprašanjih. Specijelno pa v zdravilstvu. Ves poln je raznih praškov in tablet, ki ti jih ve

prezentirati o pravem času. In če ga obiščeš na domu, si siguran, da ti gostreže z medicino, ki ti ogreje srce in okrepča želodec.

Če pije stric Tone, bom pil tudi jaz.

Drugo jutro, ko se je komaj malo svetlikalo skozi okno v deževnem jesenskem jutru, so me zbudile ženske in prve besede, ki sem jih čul so bile, »da, kar spiše naj, saj še luči ni treba prižgati«.

V polutemi sem iz ponudene mi čaše napravil velik požirek. Toda okus je bil tako kurjozen, da sem vseeno napravil svetlobo in si ogledal čudovito pijačo. Bila je neka zelenkasta brozga z rumenimi pegami, kakor bi bila zajeta iz kakega črnega gozdnega tolmuna, po katerem se podijo spomladaj žabe in močradi. Prav taka mora biti juha, ki si jo skuha hudičeva stara mati na velike praznike.

Kljub dobroti pijače, je nisem pil nadalje. Žel sem zato ogorčenje in pa priimek bojazljivca.

Toda po krivici. Kajti že tisti požirek, ki sem ga bil napravil, je znatno pomagal k osvoboditvi in brezdomno tudi moji moški lepoti. O, za mnogo let!

Zato to čudovito zdravilo priporočam vsem. Recept ve stric Tone.

tel zameriti laškemu konzulu, pa tega ni upošteval, temveč je dal samo okoličnice, kjer naj bi se vršil krst, močno zastražiti.

Cerkvena slavnost krsta je bila določena za deveto uro. Toda že ob 7. so okoličnice cerkve zasedli »fluorusciti« in okoli petsto francoskih delavcev in bivših bojnikov ter nad 3000 meščanov. Policija postavi kordon, preko katerega sme samo oni, ki pokaže fašistovsko legitimacijo. Polagoma prihajajo gosti v cerkev, koje vrata so okrašena z laškimi zastavami: italijanski generalni konzul Lebrecht s soprogo, predsednik fašja Drugmann, direktor fašja Prochet (sama pristno italijanska imena) itd.

Naenkrat se začuje v množici naraščajoče mrmranje:

— Gagliardetto! ... Gagliardetto! Mladi grof Villafranca, krepak mladenci, oblečen v črno srajco, se prikaže, noseč ponosno še nekršeni Gagliardetto.

Začuje se klic:

— Vighiacchi! ... Assassini! ... Tisoč žvižgov zadoni iz množice kakor en sam plisk, da kar spreletava ušesa. Ljudstvo predere policijski kordon: v trenutku so strgane vse črne srajce, palice padajo po fašistovskih glavah; praporščaku se posreči ubežati s praporom samim, medtem ko množica razbije na kosce veliki drog. Praporščakov tovariša odnesejo v bližnjo lekarno. Njegove zelene hlače so zadaj okrvavljene; nekdo mu je vanje zasačil nož ...

Ko pride nova skupina fašistov, začnejo nanje z oken deževati stari dežniki, čevlji, škatle, cunje ...

Policiji prihitijo na pomoč orožništvo na konjih in tem se slednjič posreči, izpustiti nekaj fašistov v cerkev. Delavci zapojejo internacionalo, tri tisoč meščanov pa nato marširajo. V cerkvi se vrši »krst« Mussolinijevega prapora, toda močnejši spev francoske himne uduši orgle in liturgično petje. Množica naskoči cerkveni portal, strga laske zastave in se noče umakniti. »Slavnost« se je začela ob devetih zjutraj, toda šele ob eni popoldne si upajo udeleženci pod zaščito orožnikov in policije iz cerkve.

Tako so krstili 24. aprila 1924 v Nizzi »Gagliardetto« ...

— Res lep krst! je ironično dodal star niški prebivalec, ki mi je živahno povedal celo storijo.

Nesrečni zdravniki

Moskovska »Krasnaja Gazeta« razpravlja o nezgodnem življenju ruskih zdravnikov, ki so prave žrtve proletarskih bolnikov. Nedavno se je zgledil v mestni bolnici tramvajski prevoznik in je zahteval, da izostane obdukcija njegove zagoneitno umrle žene.

«Le poskusite jo rešati, pa vas vse po vrsti zakoljem!» Tako je zapretil mož in zdravniki so obdukcijo opustili.

Vojaki, spolno oboleli in celo pacienti zobozdravnikov pretijo z orožjem, ako se bojijo blečati ali pa če si umišljajo, da jih zdravnik lahko preko noči ozdravi. Posebne težave imajo zdravniki s številnimi vživalci kokaina, morfija in opija, ki so nad vse nasilni. Bilo je že več umorov, a nekoliko zdravnikov je že samih izvršilo samomre, ker so jim bolniki zagrenili življenje. »Krasnaja Gazeta« pred vsem navaja primer dr. Nešelina in zdravnice dr. Norisove v Odesi. Prvega je neki komunist obdolžil politične zarote, drugo pa je spravil v obup neki nasilnež, ki se ni dal operirati.

Najstrašnejši pa je zadnji dogodek v Nižnem Novgorodu, kjer so zdravniki bolniške blaginje morali preiskati neko žensko Mihajlovno. Ugotovili so, da je ženska dovolj zdrava, sposobna za delo in torej ni potrebna invalidnine. To je delavko tako razkačilo, da je vložila pritožbo z navedbo, da so zdravniki bili pijani. V sovjetskih razmerah, kakršne so, je ta pritožba seveda zadostovala, in oblast je takoj odredila najstrožjo preiskavo. Zdravniki so bili do nadaljnjega rešeni službe in predsednik bolniške zavarovalnice Koščev je poklical v službo novega zdravnika. Ta pa je odklonil službo, češ da se strinja z zaključkom svojih tovarišev. Predsednik Koščev je ga strahovito nahrulil, končno pa po pozval k sebi štiri druge zdravnike iz ambulatorija in jim zapovedal, da

vpričo Mihajlovne ugotovijo, da so zdravniki bili pijani. Preiskava je seveda bila brezuspešna in zdravniki so morali izreči neoporečnost svojih tovarišev ter so ugotovili v zapisniku, da o pijanosti ni govora. Na ostro protestiranje Mihajlovne, ki je kričala, da vrana vrani očes ne izkljuje, je Koščev odredil, da se zdravnikom izplačajo žetodci. To se je tudi zgodilo in analiza želodnega soka je ugotovila popolno odsotnost alkohola. Razžaljeni zdravniki s vložili tožbo, ki pa je zaspala v prvi instanci, dočim je Koščev napredoval v službi.

Zaradi sličnih težkih okoliščin, pod katerimi morajo delovati ruski zdravniki je rusko zdravniško društvo, imenovano po znanem kirurgu »Zveza Pirogova«, vložila protest pri vladi, ker številni nasilneži ogrožajo vsako normalno zdravniško delovanje.

Tolovajska vzajemnost

Ameriški tihotapci alkohola so sijajno organizirani in oboroženi. Ne bojijo se nobenih zapletljivosti, ker upoštevajo pregovor, da je v slogi moč. Včasih pa se zgodi, da izbruhne smrtno sovraštvo med dvema tolpom. Zadnjič so poravnali razbojniki svoj krvavi račun kar pri belem dnevu sredi Chicaga. Neznani človek je prišel streljati s strojnico z zgornjega nadstropja neke hiše v skupino ljudi, ki je stala spodaj na pločniku. Trije so bili težko ranjeni, dva pa ubita. V enem izmed mrtvecev je policija spoznala znanega tihotapskega voditelja Weissa, naslednika lani ubitega Irca O'Baniona. Ta je padel pred letom dni na istem kraju sredi Chicaga. Tudi drugi ranjeni so člani iste tolpe »desperado«, kakor v Ameriki zovejo pustolovce. Med njimi je tudi znani kazenski zagovornik O'Brien. Bil je prej državni pravdnik, a je zapustil to službo in je raje postal zagovornik razbojnika Joe Saltonsa, člana O'Banionove tolpe.

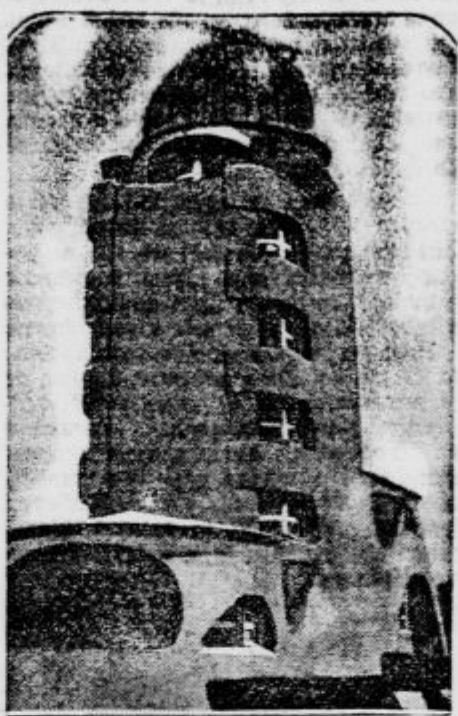
Joe Saltons je pred časom zaklal glavarja sovražne tolpe, znanega El-Capona. »Rdečekotica«. Soditi je torej, da so iz masčevanja streljali na ulico El-Caponovi ljudje. O'Brien, ki je težko ranjen, za nobeno ceno noče izdati razbojnikov, ki so streljali s strojnico. Če tudi je videti, da dobro pozna njihova imena. Med toljavci in tihotapci obstoja torej neke vrste vzajemna poštenost: Obračunajo med seboj, ne da bi se izdajali ter državnim oblastem dajali priliko zasledovanja.

Kdor še nima,

ali pa da je potreben nove zimske suknje, naj ne pozabi, da si jo kupi najboljši pri trvdri DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA

Einsteinov stolp v Berlinu

V Potsdamu, predmestju Berlina, si je dal slavnemu nemški matematik in fizik Einstein zgraditi dokaj nenavaden stolp, ki bolj spominja na vojno utrdbo kakor na observatorij. Kakor poroča londonska revija »The Sphere«, ki je bila od Einsteina izrecno pooblašena, da fotografira in priobči sliko »Einsteinovega stolpa«, je ta observa-

torij tako rekoč v celoti en sam ogromen teleskop. Sicer se ta kameniti daljnogled, ki je trdno viden v tleh, ne vrti okoli raznih osi po vzgledu sličnih astronomskih priprav, nego je vrtljiva zgolj njegova kupola. Vendar je cela priprava tako duhovito urejena, da prihaja svetloba od zazeleljene zvezde, ki jo astronom opazuje, s posredovanjem mogočih zrcal v stolp, odkoder prispe prav do vnožja zgradbe, kjer jo sprejme spektroskop. V svojem stolpu namerja Einstein študirati predvsem spektralno analizo sonca in zvezd-stalnic, poleg tega pa seveda tudi svojo slavno relativnostno teorijo.

Poišči si zdravo nevesto!

V »Zdravju« daje ženinom zdravnik dr. A. F. A. navodila, kakšnih nevest naj ne jemljejo za žene. Prihodnjič pove pač nevestam, kakšnih ženinov naj ne izbirajo za može. Kajpada je glavni pogoj srečnega zakona zdravje na obeh straneh. Lepota, mladost, marljivost, bogastvo in omika brez zdravja ne prinašajo v zakon sreče in mira. Že po zunanjih znakih je mogoče sklepati kakšne napa-

Zdrava in krepka deca so materina sreča!

Prosti zrak, svetloba, skropuliozna telesne čistote ob strogi higieni v hrani, so bitni pogoji za dobro zdravje in za čvrstost vaše dece.

Izbrano hrano, k temu redilna, bogato na vitaminih, losiorju, a v najmanjšem obsegu nudi Vam

OVOMALTINE

ako se uporablja v hrani dieteta že od odstavljenja od prsi, ona daje decemu organizmu vse sestavine, potrebne za razvoj. OVOMALTINE je močno pomagalo za čas kritične dobe rastenja, v kratkem času izboljšati splošno stanje nežne, rahilične in bolehe dece.

Ovomaltine se dobi v vsaki apoteki in drogeriji po ceni: 218

100 gr 18.50 Din, 250 gr 36.25 Din, 500 gr 63.25 Din.

Zahtevajte poskusno pošiljatev, sklicujoč se na ta list, od

Dr. A. WANDER d. d. tovarna farmacevtskih in dietetnih preparatov ZAGREB, Jurjevska ul. 37

ke in bolezenske dispozicije so v človeku.

Grobo, stiroglato čelo kaže, da je dekle rahilično, da ima možgansko vodenico ali da je slaboumno. Izredno majhna glava z nazaj padajočim čelom kaže degeneracijo ali slaboumno; brazgotine po obrazu, glavi in jeziku izdajajo padavico; vedno lišajast obraz kaže dolgotrajno bolezen, redki, suhi lasje globljo bolehnost, nos z upadlo nosno kostjo podedovani sifilis, rane ali brazgotine v nosnicah tuberkulozo, skrofulozo ali sifilis; smrad iz ust ali nosa celo vrsto bolezni, zverženi, razjedeni, rujavi zobje prestano rahititis ali sifilis ali bolezen sploh. Spičasta uhlja s popolnoma prirastlim uhljevim jezičkom kažeta znake degeneracije; isto kaže prevelika kožna kosmatost. Rdeče trenjalnice s čestim vnetjem in bojaznijo pred svetlobo kažejo na skrofulozo, kronično vnetje oči trahom ali egiptovsko bolezen, ki lahko dovede do oslepelosti; slepota za barve je dedična. Rdeče lise po licu so znak jetike, rmenkasta barva obraza očituje zlatico ali bolezen jeter in žolča; kratak debel vrat naglajenost k mrtvoudi; rane po vratu ali nabrekli bezgavke kažejo skrofulozo; golša je včasih znak degeneracije. Ob korenu plavkastih nohti dajo sumiti srčno napako. Ozki hoki kažejo ozko medenico; na ven skrivljene noge rahititis, isto kriva ali gosja hoja.

Dedične so duševnost, značaj in razne napake, nesmisel za red in čistost, lenoba i. dr. Hčerke edinke so opasne. Moški tip ženske ni za možitev. Tako je še cela vrsta zunanjih znakov, ki bi jih morali upoštevati ženini. Najbolje je pač, da se posvetujejo z zdravnikom.

Pravilne živali v Kongu

V angleških listih čitamo, da se pripravljajo pod vodstvom polkovnika Fenna, znanega lovca na divje zveri, ekspedicija v belgijski Kongu. Ekspedicija si je nadela nalogo doznati koliko je resnice na trditvi urojenec, da žive v neraziskanih predelih okoli jezer Kivu in Edouard in v Ituvijških pragozdih neke živali, o katerih kaže zoologija še ni čula ničesar.

Ena teh živali, ki bi se je polkovnik Fenn za vsako ceno rad žive polastil, se imenuje v jeziku pigmejcev »irizema«. Pravijo, da spominja zver na leva, samo da ima belo dlako s pegami kakor leopard. O tej živali je čul govoriti tudi princ Viljem Švedski, ko je lovil v omenjenih predelih. Toda irizeme ni nikdar dobil pred oči. Pa tudi drugi afriški raziskovalci vedo povedati o njej. Pigmejci jo baje radi vrezujejo v štor posekanih dreves.

Druga žival, ki bi jo ekspedicija rada prinesla v Evropo, je neka dvoživka, podobna i nilemsku konju i nosorogu, toda še enkrat večja od nosoroga. Baje so jo nekateri Evropejci že videli. Slednjič živi v Ituvijškem pragozdu tudi žival »yiva« ali slon-prikljavček.

Ne moremo presoditi, v koliko utegnejo biti vesti o teh pravilnih afriških živalih resnične. Posneli smo jih, kakor že omenjeno, po angleških listih, ki jim prepuščamo vso odgovornost za njih istinitost.

Spominjajte se nesrečnih poplavljenecv!

A. P.:

To myrikion...

Stara resnica je, da imamo Slovenci veliko sposobnosti za učenje tujih jezikov. Ne trdim, da bi bila ta sposobnost izmed naših prirojenih vrlin; bolj ko to je ta naša lastnost plod tisočletne odvisnosti od tujcev, ki nas je silila, da smo se vedno učili vseh mogočih jezikov, zlasti onih naših sosedov. V tem smo dosegli lepe uspehe; vsak naš povprečni izobraženec je nekaj poliglota, ki bere prav dobro nemški, zna par besenic italijanski in prečita bolj ali manj pravilno francoska imena, v slovenščini sami pa dela grozne slogovne in slovnične napake. Taka je z našim poliglottstvom!

Ker pa nam nudijo naše člove obilo prilike za učenje živih in mrtvih jezikov, je s tem podano jamstvo, da se nam bo ta sposobnost tudi v svobodi razvijala, kakor doslej. Že v nižjih razredih obračajo glavno pažnjo na to slovensko vrline, zato ima desetleten palavec v učenem načrtu slovenščino, srbohrvaščino, nemščino in latinščino. Čez dve leti dobijo mladi humanisti na grbo še grščino, brez katere menda sploh ni prave izobrazbe in ki je neob-

hodno potrebna, da se razume naslov tega podlistka; v ostalem ne vem, kje in kdaj bi prišel komu prav ta pramrtvi jezik.

Kljub čudnemu naslovu sem si svest, da se bo del čitajočega občinstva, zlasti on s klasično-humanistično izobrazbo, skušal poglobiti v te vrstice z onim prizadevanjem, s kakršnim se pripravljajo v srednji šoli latinski in grški klasiki. Gotovo bo našel užito zrno, ako ga vzame cum grano salis.

Naj popeljem humanistično izobraženega čitatelja v one srečne čase, ko smo sedeli v šesti šoli in smo si bistrili prarodni razum s klasiki, pisali v dolgotrajnih urah ode in sonete na svoje ideale iz višje deklishe šole ter si na ta način sladili in krajšali dolge in grenke ure, ki so nam jih naši vzgojitelji znali omrčiti z iznajdljivostjo in vztrajnostjo, vredno boljše strani.

Iz teh srečnih časov mi je jasno v spominu dogodek, ki je bil ne le pomemben za vse moje poznejše življenje. Ne vem več, v katerem spevu Ilijade se pojavi — samo enkrat v vsem Homerju — beseda »myrikion«; posveti se kakor komet in izgaš v pozabo. Dva moja prednika po abecedi sta že potegnila za svojo gotostasno nevednost zaslužno dvojiko in prišla je vrsta na-

me, da povem, kaj pomeni tajinstvena beseda.

Med tem sem bil že pogledal v Vosta in sem našel, da je to tamariska, grmič, ki se je obenj spotaknil Hektorjev konj in podstavil glavo svojega gospodarja pod Ahilov meč. Za to globoko učenost me je profesor pohvalil in ugotovil, da edini v razredu vestno pripravim božanstvenega Homerja. Ob teli okoliščinah mi je beseda »myrikion« ostala v spominu in priča še danes, ko sem vso grščino temeljito pozabil, o moji klasično-humanistični izobrazbi, ki nam jo je z obojestranskimi mukami vtepal v glavo učeni g. prof. dr. Asfodelos.

Podobno pridobitev sem si oskrbel pozneje, ko sem se začel učiti francosčine. Ker smo v tistih časih študirali vse z nemškim učnim jezikom, sem se lotil francosčine po znanem in priznanim dobrem sistemu Toussaint-Lanzen-scheidt, ki pa smo ga kmalu prekrstili v vzdih: Vsi Sveti — Dolga dilja!

Ta dolgi sistem smo kmalu opustili, vendar mi je iz prve lekcije ostala beseda »la fenouille«, kar se pravi po nemško »Fenchel«. Še danes ne vem natančno, kaj je to, vem da spada tudi ta stvar v botaniko, o podrobnostih pa nimam pojma. Vendar sta zavzeli tudi ti

dve besedi v mojem izrazoslovju zelo važno mesto.

Z besedama »myrikion, fenouille« in »Fenchel« sem zaznamoval nekaj neopredelljivo sladkega, vzvišeneja in lepega, kratka; zapovedek idejne in fizične lepote in dovršenosti in sem jih tudi rabil dosledno in z uspehom v tem smislu.

Prvi Francozinji, ki sem se bil vanjo zaljubil, sem napravil poklon, da je očarljiva, comme une fenouille. Zasmehljiva se je v neki sladki zadregi, kakor človek, ki ga hvalijo, pa ne ve, v čem je pohvala. Res da sem pozneje doznal, da je mlle. Haydée bila rodom iz Bukovine in iz israelskega porekla, toda kaj bi tisto. Saj sem vprašal nekaj pristnega Francoza, z lepo kozjo brado, kaj da je »fenouille«, pa mi ni vedel dati pravega odgovora. Tudi Nemci mi niso vedeli natančno opredeliti, kaj je »Fenchel«. Neverjetno, kako globokih učenosti se človek nauči, da sam ne ve, kako!

V Solunu sem nekaj v uri vinskega navdušenja prijel za roko boopis in lenoklenos Aglajo, hčerko našega krčmarja ter jo pozdravil s klasičnim zanosom: »To myrikion, tu myrikion!« Sladko se je zasmejala vitka Aglaja, razumela me pa ni, ker ni pohajala z menoj v šesti razred latinsko-grških šol. Vendar je

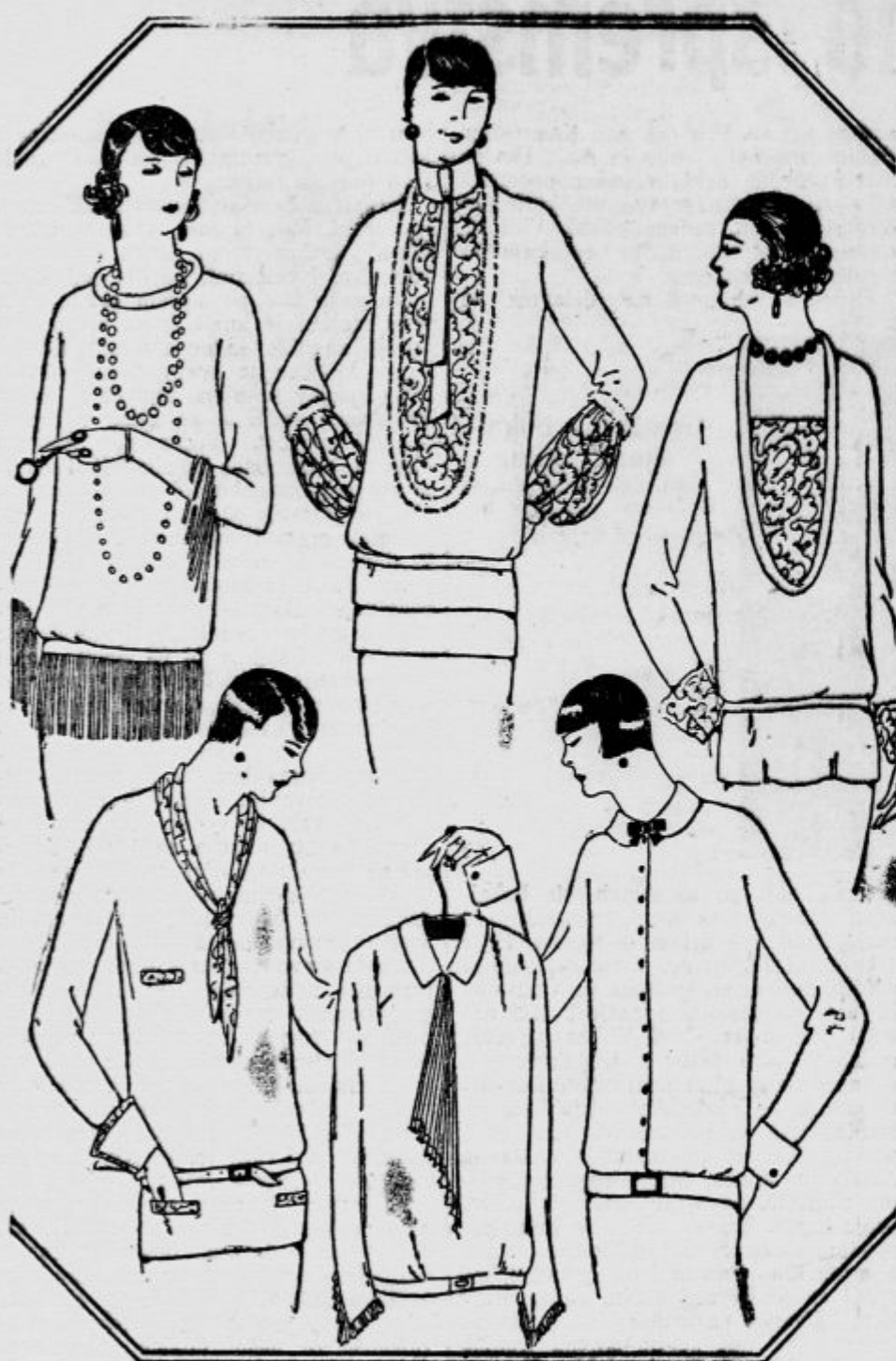
čutila v tej besedi vse občudovanje in hrepenenje moje izmučene kranjske duše. O, glankopis Aglaja, kje si sedaj, ti vitkostasa hčerka solnčnega; juga in svojega sleparskega očeta, ki je tako ljubil dobrovoljce ter njihove dinarje, franke in drahme!

Tudi moja Minka je bila vedno v nekaki sladki omami, kadar sem jo primerjal z vitko tamarisko, hčerko trojanskih livad. Še sedaj jo včasij objamem in ji zašepečem na uho: »To myrikion, tu myrikion...« Vselej se ji stori inako!

Bodi mi zato zahvaljen oboževam prof. dr. Asfodelos, ki si mi dal piti v obilnih požirkih krasote in omamitve vonjave grških klasikov! Kako velkanske prednosti imajo tvoji učenci pred drugimi smrtniki!

Zdaj sem že dolgo oženjen, sin mi že hodi v gimnazijo in komaj čakam, da začujem iz njegovih ust jezik, ki živi samo v humanističnih gimnazijah od tretjega razreda dalje. Pozneje ga vsakdo temeljito pozablja, toda kak drobec le ostane in ta drobec je namen mukepolnemu šestletnemu študiju. Bože moj, v kako dobrih rokah je naša srednješolska nastava, kake pametne glave jo vodijo!

Kraljestvo mode

Moderne bluze

Kdor dobro pozna modo ter skuša prodrati v vse njene podrobnosti, lahko opazi, da se sedanji stil močno opira na nekdanje linije in da se pravzaprav nahajamo v nekaki modno reakcionarni epohi. Kdor je zadnja leta zasledoval modeno moško noto, lahko upravičeno ugotovi, da se najnovejši modeli (vsaj popoldanski) oddaljujejo od tega stila ter se zopet približujejo subtilnejšim ženskim linijam. Moda ne polaga več toliko važnosti na celotni vtis brhkosti, marveč posveča pažnjo raznim podrobnostim, ne da bi pri tem omalovaževala gotovo apartnost.

Ni se čuditi, da se ta nova struja dotika tudi mode bluz, tembolj, ker se že dolgo govori o povratku bluze. Mnenja samo niso bila enotna, v kaki obliki naj se bluz zopet pojavi, ker je večina dam že naveličana ravne jumperjeve fasona. Splošno je pač znano, da se bluzi odslej ne bo več nosila ravno, marveč da kaže precejšnje bohote forme, ki se docela skladajo s dnevnim modo.

Sportne fasona se bodo vnašale v krilo, primerne pa so le za vitke postavne. V ostalem se izdelujejo nove oblike čisto s krilnimi nastavitvami, ki padajo preko krila. Te partije okrog pasu je posvečena posebna pozornost in jo mojstri skušajo opremiti z volani, plišaji, gubami, franžami ali čipkami.

Bluze bodo v letošnji zimi seveda krojene samo iz neprozornega materiala. Za sportne in dnevne vrste bo služila surova svila ali vsakovrsten močni svileni material. Modne barve so tudi na tem področju iste kakor jih nudi dnevna moda. V ospredju je črna, rožna barva, pa tudi než-

na barva predliva, torej boje, ki so v kombinaciji s črnim krilom zelo prikupne. Poleg rožnate pa dobro učinkuje tudi slonokoščena bela barva, ki ima to prednost, da je moda nikoli ne pomakne v ozadje. Naravno pa je na izbiri materiala tudi v lepih vmesnih barvah, ki so vselej decentne: peščena, beige, tobačna itd., ki jih je treba primerno kombinirati z barvo krila. Za starejše dame pa je zelo prikladna črna barva, ki vselej izraža primerno dostojanstvo.

Oprema zimskih bluz izključno ustreza zahtevam sedanjega moda. Videti je franže, biserne vezenine, čipke (mestoma pretkane z zlatimi in srebrnimi nitkami ali pa okrašene z aplikacijami kovinastega usnja), nadalje različne šalaste efekte in čisto tudi male primerno nameščene krznenne obrobe.

Naša slika nudi na ogled par tipičnih novih vzorcev. Prva slika v gornji vrsti predstavlja gladko bluzo z dolgimi ozkimi rokavi in ozkim zvitim ovratnikom. Zapestja je zdaj na hrbtu z malimi vdolženimi gumbi. Opremljena je v pasu s poldolgimi svilenimi franžami, ki se skladajo z enako opremo na rokavih. Franže so naravno iste barve kakor bluz. Tak model je najprimernejši v rožnati barvi, crevette, tirkis itd., pri čemer franže odlično kontrastirajo temnemu krilu iz blaga ali svile.

Druge skica predstavlja elegantno bluzo za starejšo damo. Mehak visok ali šalasto prirezan ovratnik je spredaj zavezan tako, da oba trakova ležita globoko preko prsi. Plastron iz močnih čipk (guipure) učinkuje vedno odlično in korektno ter je posebno eleganten s krznenim obrobjem. Model je izgotovljen v črni svili.

Bluza, ki jo predstavlja zgornja skica na desni, je vrlo elegantna, čeprav ne povsem mladostna. Njena barva je lahko mahovito zelena, rjavkasta, beige peščena ali bordeaux. Ozki zaviti ovratnik sega globoko ter obkroža plastron iz čipk, ki so uporabljene tudi na manšetah ozkih rokavov.

Na levi spodaj je predložena posebno prikupna bluz za vsakdanje potrebe. Izgotovljena je iz naravnobavne japonske svile s pestrnim šalastim ovratnikom, ljubimi manšetami, žepi in barvanim pasom iz divjega usnja.

Srednja bluzi spodaj je polsportna, ki se da posebno uveljaviti v kombinaciji s primernim kostumom ter mora biti opremljena s potrebnim pasom, da se že na ta način vidi novi način jumperjeve bluze, ki se nosi nad krilom, a se navzlic temu zdi, da sega pod krilo. Desna skica spodaj se komčno opira na isto tehniko. Izgotovljena je istotako iz japonske svile ali pongisa. Zapeta je v sredi z okusnimi gumbi ter pri ovratniku z malo pentljo v barvi gumbov.

Zimski vrhnji čevlji

postajajo priljubljeni pri damah kakor tudi moških iz higijskih kakor tudi praktičnih razlogov. V kolikor pa smo se takih čevljev doslej branili, je bila kriva monstruozna oblika, v kateri je noga izgledala preveč štor-

ljasta. Letos se pojavljajo novi tipi, ki so okusno izdelani, obloženi s krznom. Pravilno je, če je tudi barva vrhnega čevlja v skladu z obleko. Moda neobvezno predpisuje za popoldan rjave modele, za popoldan in večer pa črne s sivim ali rjavim krznenim obložkom. Ker za obrobke zadostuje najcenejša fantazijska krzna, je tudi cena letošnjih vrhnjih čevljev razmeroma nizka.

Pariške večerne toalete

«Fregoli-capé»

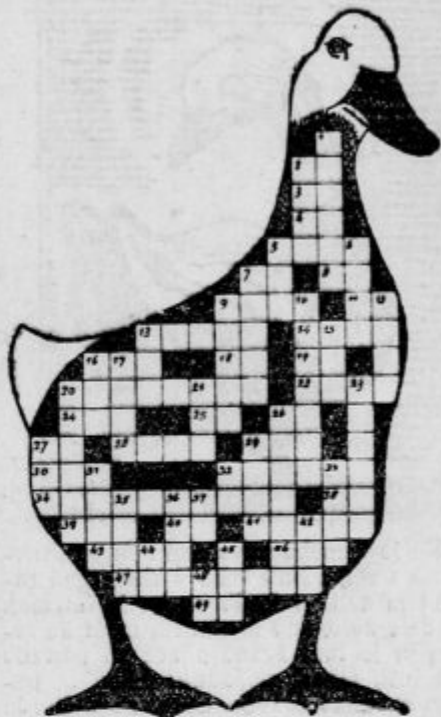
Zimsko moda priuča plašče, ki se lahko nosijo tudi kot škepi in so primerni za štrpac kakor tudi za elegantnejše prilike. Temu posebno ustreza letošnji «fregoli-kep», ki ga predstavlja skica. Enostaven raven plašč je opremljen s kepom, ki ne pokriva samo hrbta, marveč sega tudi spred in je pričvrščen s stranskim plaščevim šivom. Ovratnik, manšete in spodnji rob kepa so obloženi s kožuvinom. Skica v treh pozah predstavlja tak fregoli-kep, ki bo radi nevsiljivo originalnosti letos gotovo imel precej uspeha.

Diplomatsko

— Kupila sem sredstvo za ohranitev kožuhov pred molji.
— Počemu neki, saj nimaš kožuha?
— Baš na to sem te hotela opozoriti, dragec!

„Martinova gos“

Pomen besed.

Vodoravno: 2. členica, 3. osebul zaimek, 4. osebul zaimek, 5. množica, 7. predlog, 8. medmet, 9. povratni zaimek, 11. igralna karta, 13. bitje brez napak, 14. svečenik, 16. bolest, 18. členica, 19. vas pri Ljubljani, 20. prometno sredstvo, 22. pridevek rimskega pesnika, 24. kemična tvorba, 25. romanski veznik, 26. osebul zaimek, 27. osebul zaimek, 28. godbeni instrument, 29. mesec, 30. števec, 39. mitološko bitje, 34. asirska kraljica, 38. medmet, 39. priprava za pretakanje, 40. konjska sila, 41. barbarski kralj, 43. Zolajev roman, 46. pesnitve, 47. pripomba h pozornosti, 49. egiptovsko božanstvo.

Navpično: 1. kompozicija, 2. ud, 3. svetopisemska oseba, 6. judovski kralj, 7. vrtna rastlina, 9. židovski praznik, 10. mitološko bitje, 12. kuhinjska potrebščina, 13. ilovica, 15. turški plemič, 16. turški plemič, 17. zemljiska mera, 20. afriški narod, 21. žensko ime, 23. mesto v Rumuniji, 26. staro grško mesto, 27. perutnina, 29. mitološki kralj, 31. tako naj se zgodilo, 32. pomožni glagol, 33. sestavljen veznik, 35. moško ime, 36. dragoceni kamen, 37. kratka na listinah, 42. usodni rimski datum, 44. členica, 45. števec, 48. zemljiska mera.

Rešitev nedeljske križanke.

Vodoravno: 1. rakija, patina, 2. če, Farnamet, po, 3. Avala, nos, koliba, 4. Rusini, vino, kose, Janina, 5. le, carina, skitalec, pa, 6. tako, bič, jo, Anka, 7. Lena, Loti, 8. ura, na, po, lido, 9. te, radirka, Saljapin, br, 10. žirafa, mesto, remi, celina, 11. Elvira, si, sobota, 12. ni, Divača, ro, 13. krmija, čajevce.

Navpično: A. ruleta, uteži, B. si, kolera, Ra, C. Anica, na, Rafael, O. Račeva, ribič, nadir, vinike, E. ki lavina, kamera, mi F. Jafa, sto Dija G. Nanos, siva, H. pamet, ko, re, Čača, I. ti, Koseski, Samiso (Chamisso), je, J. Napoli, Taj, polja, borovec, K. baja, lec, lo, pinceta, L. ni, Antili, li, M. napaka, Dobrna.

To je pravi zametek

Aspirin
tableta Bayer

Pazite na modro-belo-rdečo pečatno znamko!

O. Henry.

Sobolj

Ameriška črtica.

Ko je Molly Mac-Keever s čarobnim pogledom svojih modrih oči premagala Kida Bradyja «knocked out», je zapustil tolpo iz Dimnikov.

Ta tolpa je imela ime po mestnem delu, imenovanem «Dimniki», ki se razteza vporodno z enajsto in dvajseto avenijo. Glavni posel njenih članov je bil, jemati pasantom denar ali papirje, opravke, ki so ga izvrševali s pomočjo posebnih prijemov brez hrupa, brez pozornosti in nasilnosti.

Kid Brady je obljubil Molly, da se bo poboljšal. Njegovi tovariši so obžalovali njegov odhod, a razumeli so, da ne more omalovaževati nasvetov in želja svoje izvoljenke.

«Ne jokaj!» je dejal nekega večera Kid Brady. «Pustil bom tolpo... Delal bom, Molly, in v enem letu bova mož in žena. Najela si bova stanovanje, imela bova flauto, šivalni stroj, avto in bova živela kar možni stoletje.

Osem mesecev je minilo. Kid Brady se je bil lotil svojega prejšnjega posla — kleparstva, med tem pa je tolpa nadaljevala svoje pohode, razbijala glave policistom in praznila žepe zakasnelih pasantov.

Nekega večera prinese Kid skrivnostni zavoj in pravi Molly:

«Odpri tole. Zate je!»

Molly raztrga papir in krične.

«To je ruski sobolj.» razlaga Kid ponesno, dočim je mehko krzno že božalo Mollina rožna ličeca... «Pa nikak posnemek, da veš! Nič n. pride iz Rusije, kar bi bilo prelepo za mojo malo Molly!»

Molly žari od veselja. A nakrat začuti košček ledu v vročem toku svojega navdušenja.

«Ljubček moj si!» pravi iz najbolj iskrene hvaležnosti. «Nikdar v svojem življenju še nisem imela krzna... Ali... ali pa ni sobolj strahovito drag?»

«Si me mar kdaj videla kupovati na dolg?» odgovori Kid veličastveno. «Ali si me kdaj videla nakupovati po bazarjih, kjer dobiš deset stvari za pet dolarjev? Računaj dve sto petdeset dolarjev za boo in sto pet in sedemdeset za muf, pa si lahko predstavljaš ceno sobolja!»

Molly stisne krzno k prsim. Dobešno očarana je. A njen nasmehek pomalem izginja. Molly začne prodirno gledati Kida.

On uganje njeno misel.

«No,» pravi z igrano okornostjo, «ne vznemirjaj se. Kupil sem to za pošten denar.»

«S pet in sedemdesetimi dolarji mesečno?»

«Da, štedil sem.»

«Položil si na stran štiri sto pet in dvajset dolarjev v osemih mesecih, Kid?»

«Ej, tiho že!... Imel sem še malo denarja poprej. Misliš, da sem se vrnil med tolpo? Pravim ti, da sem pošteno plačal. Ogrni si krzno, dragica, pa pojdiva na sprehod!»

Molly je pomirjena. Odideta. V siromasnem delu mesta, kjer stanujeta, zelo občudujejo njeno soboljevo krzno. Na nekem vogalu zagledata nekaj zapuščenih tolpe. Ti spoznajo Kida, pozdravijo njegovo ženo in oprezujejo naprej.

Za Kidom pa je hodil neki mož v razdalji sto metrov. Bil je nadzornik Ransom iz General Office-a. Ustavi bledega fanta v rdeči pleteni srcaji pa ga vpraša, zakaj je tako reč po ulicah.

«Ker je ona Kidova ženščina tako našemljena,» pravi fante. «Govorijo, da je zmetel devet sto dolarjev za njeno kožuvinom.»

«Ali se je res lotil svojega starega posla?»

«Da. A vendari,» — zavaljeni klepar in pa krzno deklini ne xresta skupaj; ali ne?»

Ransom se požuri. Dojde Kida in mu položi roko na ramo, pozorno motreč Mollino soboljevo krzno.

«Kid Brady, rad bi spregovoril z vami besedo.»

Kid namrši obrvi in stopi dva koraka v stran.

Ransom nadaljuje:

«Ali niste šli včeraj popravljat neke cevi h gospe Hethcote, West, Sedma ulica?»

«Da.»

«Soboljevo krzno, vredno tisoč dolarjev, njena last, je istega dne izginilo. In njeno krzno je bilo izredno podobno temu, ki ga ima vaša spremljevalka.»

«Za vraga!» zavpije Kid ves divj.

«Kupil sem to krzno včeraj pri...»

«Vem, da pošteno delate, Kid, in želim samo, da bi se bil zmotil. Spremim vas torej k trgovcu, ki vam ga je prodal. Moj predlog je sprejemljiv, kaj?»

«Prav,» odgovori Kid Brady.

Potem pa se namah ustavi, čudno pogleda Molly in reče:

«Ne... Ni potrebno. Saj je res krzno gospe Hethcote... Molly, vrni ga boš morala.»

Molly se obupana oklene Kidove roke. Skoraj neslišno šepne:

«Oh, Kiddy... in jaz sem bila tako ponosna nate! Kako strašno! V ječo te vtaknemo, pa bo konec naše sreče!»

«Brž pojdi domov!» zaukaže Kid.

«Pojdi! Pojdi brz!... Pridite, Ransom. Vzemite njeno krzno... Počakajte malo! Ne!... Tristo vragov!... Pojdi, Molly! Sledim vam, Ransom!»

Detekti dā znamenje policistu Kohenu, ki gre pravkar mimo. Kohen se približa. Ransom mu razjasni zadevo.

«Da,» izjavi Kohen, «slišal sem o tem ukradenem sobolju... Pravite, da ga imate tu?»

Policist vzame krzno v roke in ga pozorno ogleduje.

«Preden sem šel k policiji,» pravi, «sem bil krznar... šesta avenija...»

«Da... To je pač sobolj... pa ne iz Rusije, ampak iz Alaske... Boa stane okoli dvanajst dolarjev, muf pa...»

«Vam zamaši usta!» krikuje Kid in položi svojo roko policemanu na široka usta.

Kohen se opoteče. Molly joka. Nad zornik se vrže na Bradyja in ga s Kohenovo pomočjo uklene.

«... Boa stane dvanajst dolarjev in muf devet...» spet povzame policist.

«Kaj je zdaj s historijo o sobolju za tisoč dolarjev?»

Kid Brady ves rdeč odgovori:

«Prav imate... Plačal sem ena in dvajset dolarjev petdeset za oboje...»

A raje bi bil sedel šest mesecev, kakor da bi to priznal Molly...»

Namah se ga Molly oklene.

«Kaj je meni za sobolja, za tvoj denar in za vse skupaj,» pravi. «Svojega Kid-dyja hočem... tebe. Ljubi moj Kiddy, vkljub temu, da prerad visoko letaš!»

«Odvzemite mu okove!» zaključí Kohen.

«Ko sem šel s komisarijata, sem zvedel, da je dotična dama dobila svoje krzno nazaj...»

In obrnjen h Kid Bradyju dodá:

«Mladi mož, odpuščam vam, da ste mi položili roko na usta!... A pazite drugič!»

Ransom vrne krzno Molly in ona s čarobnim nasmeškom gleda svojega Kid-dyja, med tem ko si z gracio kakne knežnje ogrinja kožuvinom...

(Prev. N. K.)

Martinova gos in njeno spremstvo

Ko je v mehu nova moka in pospravljeno s polja, tudi kuha v kleti, repa zasa in zelje v kadi, pa ko je kostonj, ki dela žejo, suh in sladek, mošt že rezen in je tudi žgane pijače za potrebo pri hiši, takrat popadajo muhe in potem se lahko zakolje. Samo za v dim in klobase, pozneje ko je vinta zalita, pa za zabelo.

Listovnoja drugi teden prija vojščak in sveti škof Martin na konju in za njima prigaca gos, slaščica, kakor jo imenujejo v Mohorjevi bukvali pobožni fajmošter Torkar, ki so pisali »Žiljenje svetnikov«. Gospoda Torkarja Matijo je rodila slamnata streha, oče pa je kahal ogije na Možakiji za fužino na Savi. Pastirček Matija je pasel na planini in že takrat videl veliko sveta, pozneje se je pa naučil latinskega branja. In bral je, kako je bil sv. Martin rojen v ravni ogerski deželi leta 316. ali 317. v mestu Sabariji ali v Ogrski Subotici po slovensko, ki se po nemško pravi Steinamanger, po madžarsko Szombathely in v novem atlasu Kamenec.

Čudež sv. Urha.

Freska v cerkvi na Križni gori pri Škofji Loki.

Tam žive Slovenci in Hrvatje, Nemci, Madžari in Judje. Pred šestnajststo leti, takrat ko se je rodil svetnik premožnim staršem, pa tam še ni bilo narodov in Judov, ampak sama Panonija in rimski soldati. Morale so pa biti takrat tudi hude vojske, ker so komaj 15 let starega Martina potrdili. Ker je bil iz dobre hiše in je v tistih krajih od nekdaj dosti konj, je jahal kakor veliki in so ga dali h kavaliriji. Njegov eskadron so poslali na Francosko, ki so ji takrat rekli še Galija, v mesto Amiens. Huda zima je bila tistega leta in velika zmrzljav, da bi ne mogli nikamor, če bi ne imeli konji širanih podkev. Ali so bili huzarji ali gulajnarji ali dragonarji, tega gospod Janez ne pišejo v Mohorjevi bukvali. Dosti je, da so bili z Madžarskega, pa so pred mestom vsi jahali brez usmiljenja mimo nagega berača ob cesti. Samo Martin je našel srce, potegnil meč, brez pomisleka na na raport presekati svoj plašč (= šinjel) in ga vrget beraču, da se je pokrtil in zavil vani.

Tisti berač pa ni bil berač, ampak sam izveličar in kralj vojnih trum. Nič ne rečemo, ampak samo mislimo, da je Martin po tem dogodku hitro prišel naprej, pravimo pa, da je postal že z 18. letom kristjan, potem pa brez lemenata in novicijske gvardije. Meni in puščavnik so se od vseh krajev zbirali

okrog njega in imel je veliko besedo. Kako je bilo tisti čas z nunami, Mohorjeve bukve nič ne pišejo.

Da bi spreobrnili družino, je popotoval gvardijan Martin v svojo domačijo, ravno Panonijo. Se vé, z materjo je šlo in z otroci, oče se pa ni pustil krstiti, ker se je bal vode. Bil je ugleden

jed, ki je potrebna k pijači domačega pridelka. In narobe tudi ni napak.

Zakaj ima sv. Martin ravno gos, pravzaprav še fajmošter Matija ne vedo natančno povedati. Toliko je gotovo, da huzarji iz Madžarske niso nikdar rekvirirali gosi. Gospod Matija pravijo le toliko, da so o sv. Martinu gosi ime-

slikano pri sv. Primožu nad Kamaškom. Babica pripravlja vodo za malo Devico Marijo, čedna dekla v belem predpasniku pa ravno nese sv. Ani, ki leži v otroški postelji, pečeno kokoš. Vidi se, da so naši ljudje takim ženskam od nekdaj radi postregli.

Dobro so se imeli na delavnik in

Gostje na bokalškem gradu.

Slika, delo Almanaha, se še vedno nahaja v Bokalcu.

mož in gospodar in ni mogel zavoljo politične situacije in konjunktore. Upajmo, da zaradi teza oče ni pogubljen, ker je bil gotovo prikrit simpatizer svojega sina Martina. Kdor ima zlahto med svetniki božjimi, se mu ni bati hudega.

Ker je gvardijan Martin še iz vojaških let imel znanje v naših krajih, jo je mahnil v Ilirijo. O tem izletu pišejo fajmošter Matija tako-le: »Ker pa gredé povsod katoliški uk, da je Kristus pravi Bog, očitno spoznava in zagovarja, čertijo ga priverženci neznabožnega krivoverca Arija kakoršni so bili tedaj škofje v Iliriji, do smrti, ga za-

nitna slaščica. Tudi so za ta praznik kmetje morali najtežje gosi in najbolj tolste gosmane znositi v farovže, samostane in gradove, pišejo gospod fajmošter. Tudi kak puran je bil vmes ali lep par rac, da je bila sorta. Tako ima na naši sliki sveti škof Urh v rokav puranov beder. Tako se je zgodilo. K sv. Urhu je prišel v četrti zvečer škof sv. Korbinijan na svet pogovor. Večerjala sta po škofovski in se menilo o stvareh čez polnoč, celo dolgo noč, in še v petka dan. Hudoben kralj, ki je škofu Urhu stregel po življenju, pošlje hudobnega služabnika s pismom v škofijo. In služabnik je za-

praznik tudi po graščinah. Na bokalškem gradu so se zbrali prijatelji, pred majolikami h kvartam in tobaku, ki je takrat prišel v modo. V eni majoliki je sladka malvazija, v drugi pa vipavsko, ki ju je pol stoletja pozneje L. 1728 naročil tudi cesar Karel VI. za največjo požrtjio vseh časov v Ljubljani. Na desnem koncu mize sedi umetnikar Almanah, ki je tedaj slikal v Ljubljani pri frančiškanih in je napravil tudi našo podobo. Ker so vsi umetniki enaki na ženske in pijačo, tudi njemu ne smejo zameriti, če se je zmotil in odkril svoje karte. Zraven njega se hišni gospodar, baron Strobl z Bokalc, vesel s neznanim kibicom lepih podob, na sredni se je pa naš slavi Janez Bajkart Valvazor naslonil na grofa Barbo in počel, kaj se bo zmenil frančiškanski slikar s čvrsto dekle. Tak je

Pijanci in smrt.

Bakrorez iz Valvazorjeve knjige Theatrum mortis humanae. Ljubljana 1682.

ničujejo, pretepo in iz dežele privede. Res imenitno je moralo biti, ko so lemenatarji, ki so takrat nosili še cilindre, nune v kofricah in zaripli korarji demonstrirali pred hotelom. Še imenitnejše je bilo pa potem, ko so ga arijski akademiki privlekli na cesto in ga je z zakrivljeno palico nalinal sam knezoškof ter ga izročil pendrekom v nadaljno poslovanje. Tako se je pozneje zgodilo z vsakim, ki si je predrznil v Iliriji oznanjati pravo vero Kristovo.

Po Laškem je iz Ilirije izgnani Martin obiskoval iz soldaških let mu že znane družine in hiše, po Baedekerju zapovedane cerkve in muzeje, dokler se ni oddahnil na otoku sredi morja. Premišljeval je o penzionu in pa tistega pol šinjela ga je prestavilo v Tours za škofa. Ljudje so ga imeli radi, dolgo je še živel, v 84. letu umrl in v nebesa prišel. Tam sta ga že čakala dekret za svetnika in dobra služba v officerskem zboru nebeških trum. Pritožbe ni nobene, ker se dobro razume s sv. Mihe-lom, Perjanom in kapetanom Longinom od pešadije, še bolj pa z vitežem Jurijem, ki si delita službo pri gardi. V nevarnost ne pride, ker gori ni diplomatov, da bi delali vojske. Dosti ima pa opravka s paradami.

Tako smo si ogledali sv. Martina s strani njegovega konja in zakrivljene palice. Vajnejša je gos, vsaj kar se tiče našega naroda. Njena zasluga je, da ga danes slavimo in poveličujemo. Sicer nečemo v nič devati konja, čeprav ga ima tudi pomladanski sv. Jurij, v glavnem mu je pa le gos pomagala do 15 fara in 26 podružnic v ljubljanski, ter do imenovanja za patrona 14 farnih cerkvam in 5 podružnicam v mariborski škofiji. Oltarjev njegovih s konjem in gosjo si pač nikdo ne upa šteti v naši domovini. Ta velika čas kaže, da so Slovenci vedno veliko dali na pravo vero, dobre konje in tolste gosi. To se pravi, da obračtamo dobro

Juzina.

Slika v galeriji Karla vi-teza pl. Strahla v Stari Loki.

Grajska kuhinja.

Slika v dr. Demšarjevem gradu pri Sv. Duhu, torej tudi še na prvotnem mestu.

bil baron Valvazor med grofi in baroni in sicer je sio za pijačo. Svetu je pa namenil strašno knjigo o minljivosti, kjer smrt nalva iz cinastega vrča zanj požirop pijancu v grlo. Iz velikih kupic so pred 250 leti bili v naši deželi in radi so se imeli. Kakor danes na Martinovo nedeljo. Tudi kuhinja škofjeloškega mestnega glavarja Lampfrizhalma v njegovem novem gradiču pri Sv. Duhu priča, da so morali za godovanje sv. Martina tudi pred 250 leti pripraviti dosti najboljšega. S konstantjem nabasan puran se vrtil na raz-nju, kuhar odira zajca in priskujuje mačko ob fazamu na oknu. Kolerabe, pesa, korenček in zeline glave so rastle pri Sv. Duhu že takrat in že ta-

boljše. Med slovensko študentarijo in meo domaco purgarijo, slavnihi gurmani, so najbolj slovele kranjske klobase v frančiškanski kleti na Dunaju. Restavracija ni skrivala dobavitelja, ker je rada dokazala pristnost klobas. Tudi gospod Rus z Bleda se je zanimal za provenijenco prvovrstne delikatese. Postregli so mu z napisano adresno z imenom, pošto, krajem in hišno številko. Gospod Rus je prečital ime najbližjega — konjederca.

Oglejte si naše izložbe za jesen:

Damski velur plašči iz čiste volne v vseh modernih barvah od Din 550 naprej

Grčar & Mejač

samo

Selenburgova ulica, štev. 3.

Najsoštnejša ter znano najcenejša moška in damska konfekcija.

Rojstvo Marije.

Freska v cerkvi sv. Primoža pri Kameniku.

Stanovanjsko vprašanje

Dr. F. Windischer:

Pereč problem

Kdor danes razpravlja o stanovanjskem vprašanju, se giblje v občutljivem okolju. Pred seboj ima tri velike skupine: hišne posestnike, ki so polni nevolje, ker imajo dolgo dobo trdo vezane roke, hišne najemnike, katerih velik del ščiti še zakon in jim tudi po dopustnem povišanju še priznava ugodnostno najemščino, nesrečno skupino tistih, ki so brez stanovanja in si žele izboljšati neliub položaj. Čim dalje smo od vojne in čim bolj napredujejo normalne prilike, tem težje je najti zadovoljivi izhod iz dobe zaščite v slobodno razpolaganje s stanovanji. Nedavno smo v naši državi dobili nov stanovanjski zakon, kateri napoveduje za november 1. 1927 konec stanovanjske zaščite. S tem dejstvom je treba računati in se pripravljati na položaj, ki nastopi prihodnje leto ob Vseh Svetih. Rešitev vprašanja o novem našem stanovanjskem zakonu je dejansko drzen poskus in je tu in tam resen dvom, ali bo ob napovednem terminu mogoče praktično izvesti trdo določilo zakona. Imeti pa je treba pred očmi da je pri nas mnogo odločnosti v takih vprašanjih, pa je dobro vsled tega, da pogledamo tudi greški resnici v obraz. Zle posledice bi moglo roditi, ako bi se lahkoverno zanašali, da ob danem roku vendar ne pride do uresničenja zakona, ki ustvarja bistveno druge prilike. Ako pride zakon do veljave in nastopi slobodno razpolaganje s stanovanji, je na vsak način računati s tem, da pride do velikih izprememb. Poznavalci dejanskih razmer so mnenja, da bo velikih in večjih stanovanj dovolj na razpolago, ker je razmeroma šibka plast tistih najemnikov, ki zmorejo visoke najemnine, recimo do zlate paritete. Krog takih stanovanjskih interesentov bo v naših priklakah celo še manjši, ker gospodarji gospodarska kriza in dohodki vobče padajo. Mnogo najemnikov, ki imajo danes stanovanja iz različnih razlogov večja nego odgovarjajo njihovim dohodkom, bo po silni razmeri prisiljenih, da se utesne glede svojih stanovanj. Vse pa tako kaže, da hišni posestniki ne bodo dovolili uresničenja svojih pričakovanj glede dosežne najemnine tudi ob času slobodnega razpolaganja. Maksimalni bo razočaran in bo vesel, da marsikateri bo razočaran in bo potreba popustiti od pretiranih zahtev. Kakor je bilo vedno tudi v normalnih priklakah in je tudi v deželah, ki niso bile v svetovni vojni, je treba računati z dejstvom, da bo posebno veliko povpraševanje za mala in majhna stanovanja. Na vsak način bo likvidacija starega položaja prinesla mnogo pojav, katerih si pregoreči lastniki niso obetali. Prazne hiše nikdo ne želi imeti.

Previdno in umestno je, da pospešujemo in poživljamo graditev novih stanovanjskih objektov kar le moremo. Pri tem je v interesu stvari same, da se velike občine držijo praktične smeri in skušajo za obseg svojega ozemlja doprinesati k izboljšanju položaja. V Ljubljani je dejansko zadnje čase gradbena delavnost precej živahna in bi se reklo delati krčivo naši največji občini, ako bi zanimali ali prežrli dejstvo, da se je v stanovanjskem pogledu mnogo storilo. Velikih stanovanjskih poslopj, takozvanih najemniških kasarn, se dejansko ne zida. Take stavbe so redka prikazen, ker zlasti manjka podjetnosti privatnega kapitala. Mestna občina sama pa je mnogo storila in tudi privatna podjetnost je hvalevredna, samo da po sili dejanskih razmer gradi najhne stanovanjske objekte. Težava za stanovanja, želja po neodvisnosti, pa tudi dokaj živahno razpravljanje stanovanjskega vprašanja zanaša zanimanje med ljudi in jih navaja, da gradijo. Koristno in hvalevredno je prizadevanje tistih, ki so se združili v združenja in ta namen, da pridejo do težko pridobivega stanovanja. Dasi je dejansko še precej novega razpoloženja za graditev stanovanjskih hiš v krogu zasebnikov, v krogu zadrug in tudi na strani mestne občine, je vendar dobro in potrebno, da se resno razmislija in skrbno pripravi akcije in podjetja, katere vodijo, do čim višjeje gradbene delavnosti v naših krajih. Ob vsi dobri volji občine, zasebnikov in stanovanjskih zadrug je v očigled dejstva, da je blizu nevarni termin, ko nastopi po sedanjih predpisih zakona sloboda za hišne posestnike, prav posebno umestno, da se razmislija o tem, kako bi bilo dobiti in zbrati potrebna večja sredstva za namene fonda, kateri bi omogočal postaviti stanovanjska poslopja v najbližji bodočnosti za velike potrebe, ki jim imamo. Pretrpani programi in preveč tveganih načrtov je treba v današnjih težkih časih ogibati se. Ali je na drugi strani vendar neodložno potrebno, da se računa z novimi težkimi prilikami in pravočasno v nekaj praktične izvedljivosti misli na graditev stanovanj v večjem obsegu po določenem načrtu. V tem pogledu gre velikim občinam vodilna vloga. One morajo biti temelj in oporišče za take akcije, če naj bodo zadostno velikepotezne. Izkrvaveti pri tem občine ne smejo in je krivo zahtevati stanovanja po nemogoče nizki cen. Od realnosti se ne kaže odmakniti. Velikim občinam pa je vendar mogoče dokaj koristnega napraviti in se pri tem okoristiti tudi prispevkov iz raznih fondov, katerih so se nabirali za slične svrhe. Iz normalnih svojih dohodkov bo najboljša vodena občina težko mogla dati na razpolago dovolj velika sredstva. Mislimo pa pač treba na ustanovitev in na nabiranje gotovega fonda po določenem načrtu in programu ter iskati v izrednih priklakah za ta fond posebnih virov. Samo z dobrovoljnostjo in prostovoljnostjo ne bo šlo in treba bo, odločiti se za ukrepe in sklepe, kateri bodo omogočali pritegniti k prispevanju tudi tiste, ki bi sami od sebe na bili pripravljani za prispevke takemu fondu. V tem pogledu je bil že govor o različnih načrtih in predlogih, katerim ne

gre kratkoma odrekati izvedljivosti in zdrave zamisli, marveč je edino pravilno, da se jih vzame v resen pretrp in jih prikoži tako, da ne bo v praksi nezmagljivih trdot. Kakor pa razmere pri nas stoji, je na vsak način, če hočemo ostati na realnih tleh, omejiti tako stremjenja in tako podjetja na omejene posamezne občine. Občina kot taka ima tudi legitimacijo za to, da trka s svojimi zahtevami za tako akcijo pri državi in pri fondih, ki so v njeni upravi. Ob dobri volji, ob stvarnosti in resnosti bo marsikaj zmogoč, samo moramo v tem vprašanju najresnejše določnosti odložiti vsako demagozijo.

Filip Urahtnik, tajnik delavske zbornice:

Gradbeni problem v Ljubljani

Tudi pri lečenju socialnih kriz in boleznih pomenja pravilna ugotovitev značaja in obsega bolezni že pol uspeha pri zdravljenju. Ali če govorimo konkretnije: tudi v našem slučaju pomenijo polovico uspeha, ako ugotovimo vsa važna dejstva, s katerimi imamo bodisi pri takem ali drugačnem reševanju stanovanjske krize računati.

To ni prazna teorija. Če so podobni vsi praktični delavci, ki rešujejo stanovanjsko krizo s hvalevredno poštenostjo, človeku, ki plava čez naraslo reko na polomljeni deski, to je, če moramo reševati težko krizo brez zakomite opore in čisto čisto brez potrebne umevanja in podpore od strani upravnih oblasti, potem je iskati glavnega razloga za to v tem, da naši vodilni krmarji v tem vprašanju prav čisto ne poznajo poti in nebeske strani.

Tako je padla na enem izmed razgovorov, ki smo jih imeli s tem vprašanjem, izjava, da bi pravzaprav v Ljubljani ne smelo biti absolutnega pomanjkanja stanovanj, ko smo vendar že toliko gradili. Z ozirom na take in podobne izjave sem izdelal z vsjo previdnostjo centev, s katero sem poskušal ugotoviti, koliko stanovanj je v Ljubljani 1. 1927 primanjkovalo. Prišel sem pri tem do številke 1200. To številko so smatrali na sobotni diskusiji menda splošno za absolutno pretirano.

Poglejmo si zato najprej, kako je s to stvarjo. Jaz sem prišel do te številke na ta način, da sem računai, da bi se moralo graditi v Ljubljani od 1. 1914 do 1. 1926 vsako leto po 140 stanovanj, — kar odgovarja statistično ugotovljenemu povprečju zadnjih 40 let pred vojno. Tako sem prišel do številke 1750 stanovanj. Od tega sem odštel število stanovanj, ki so se v povprečnih letih zgradila.

Tako sem ugotovil, da je primanjkovalo v Ljubljani leta 1920 — 687 stanovanj, leta 1926 pa že 1200. Kljub temu, da si torej domišljamo, da smo za omiljenje stanovanjske bede mnogo storili, smo gradili le dve leti približno za normalen letni prirastek, to je leta 1922 in leta 1927, vsa ostala leta pa smo šli globlje v krizo.

Človek bi mislil, da je ta račun dovolj eksakten in jassen in da je cenitev, ki smo jo podali, vsestransko podprta. Napram temu se je na diskusiji povdarjalo, da je ta cenitev znatno pretirana. Ta trditve se je utemeljevala s tem, da je baje pri stanovanjskem uradu komaj okrog 500 prošnj. Napram takemu argumentiranju bi lahko navedli celo vrsto ljudi, ki so stanovanja krvavo potrební, ki pa jim niti v sanjah ne pade na um, da bi se šli postavljati na 501. mesto k stanovanjskem uradu, posebno če nimajo prvenstvene pravice. Koliko je nadalje tistih ljudi, ki bi se radi poročili, — a se ne marajo poročiti na ulico, to pa tudi vedo, da bi bila za nje pot na stanovanjski urad že celo brez uspeha.

Zato moramo ostati napram takim argumentacijam pri svoji cenitvi, ki bazira na zgoraj omenjenih eksaktnih številkah, — razven tega pa še na drugih razmišljanjih, ki jih tu ne bomo razvijali.

Iz tega sklepamo: Če računamo, da bi gradili na leto po 250 stanovanj, bi prišli po tem računu šele v osmih do desetih letih v normalne razmere. Za tako forsirano gradbeno delavnost bi bilo treba letno dvajset milijonov dinarjev gradbenih investicij. To je vsekakor ogromna naloga, a bi nikakor ne bila nerešljiva, ako bi bila povsod dobra volja za to.

Kje je glavni finančni vir za to akcijo? V Ljubljani znašajo v razmerju 1 zlate krona = 7 Dm povišane predvojne najemnine nad 11 milijonov dinarjev, v razmerju 1 K = 15 Dm povišane najemnine pa 22 milijonov dinarjev.

Pravilna pot bi bila, da bi se najemnine do predvojne normale zvišale, najemniški iznos pa v kolikor ni nujno potreben za popravila hiš, v celoti porabil za gradnjo novih stanovanj. Če bi bilo še to premalo, — bi se dalo najti pri dobri volji tudi v naši rejni Sloveniji še virov, ki bi tudi lahko pomagali. Cenim, da bi zadostovalo 4% leta, ki za priraste v Sloveniji letno v nad 50 ha velikih, vsled vojne razdvojenih gozdnih kompleksih, za vsjo forsirano gradbeno delavnost v Ljubljani!

Javne pomoči je tu treba, ker je problem gradnje cenih stanovanj radi visoke obrestne mere za privatnika nerešljiv.

Za stanovanja še rabí delovna sila, les, zemlja, apno, kamen, premog, železni izdelki, — po večini sami čimtelji, ki izdajajo vsled gospodarske krize neobrestovani in neizrabljeni. V stanovanja pa jih ni mogoče spremeniti, ker jih ni mogoče tako visoko obrestovati, kakor zahteva to položaj na denarnem trgu.

Računa se lahko, da stane danes srednje veliko stanovanje toliko po sto letarjev na mesec, po kolikor odstotkov se

obrestuje investiran kapital. To pomenja, da bi stalo pri 10 odstotnem obrestovanju kapitala srednje stanovanje 1000 Dm, — torej skoraj toliko, kakor velik del delavcev in nameščencev na mesec zasluži.

Iz tega sledi, da stoji tu privatno gradbena delavnost pred pretežitimi problemi. Treba ji je prisločiti na pomoč ali s ceninim stavbenim kreditom ali pa z doplačili obrestne diference. To so izhodišča in temeljne ugotovitve, ki jih moramo imeti vsi pred očmi, — pa najsi si skušamo napraviti na podlagi njih potem že take ali drugačne praktične zaključke. Praktične zaključke delati pa je silno težko, ker nam manjka skoro za vsako stvar, ki bi bila potrebna, zakonite podlage.

Gospod vladni komisar Mencinger je stavil v diskusijo predlog: Zida naj se z obligacijami, ki se bodo obrestovale po 4% ali 5%. Na to je treba odgovoriti, da takih obligacij iz trgovsko-poslovnih ozirrov ne bi nihče kupil. Dati celí akciji manipuliran značaj, — to bi pomenilo k večjemu ustanovitve ene nove stanovanjske zadruge, — ki morejo, kot kaže izkušnja, le tam prosperovati, kjer imajo kreditno zaledje izven sebe. To je pot v circulus vltusos.

Uspehe obeta toraj tudi v tem slučaju je prisilna pot, če hočemo, davčna obremenitev. Prisilno gradbeni nalogi večjim podjetjem na podlagi veljavnega stanovanjskega zakona, ki so se tudi omenjali, bi mogli biti eno sredstvo za zbiranje takega obligacijskega kapitala. Vendar bi bil po našem verjetju tudi v tem slučaju efekt premajhen, ker je krog velikih podjetij, ki se jih da siliti h grajenju, zelo ozek. En vir za zbiranje kapitala pa ne bi bil, — vsaj za čas, dokler velja sedanji stanovanjski zakon.

Zveza stanovanjskih zadrug je stavila predlog, naj bi predpisale občine vsem gospodarjem rodbin prisilna obligacijska posojila, ki bi se ravnala po velikosti zasedenega prostora. To bi dalo večji denarni efekt. Pripomniti pa je, da bi bilo treba take emisije večkrat ponoviti, ker bi to, kar bi se spravilo skupaj na ta način v enem letu, ne zadostovalo. Dalje je treba pripomniti, da bazira to na predpostavki, da bi morali plačevati najemniki poleg tega še povišane, valorizirane najemnine, — kar bi značilo kot smo zgoraj pokazali za slučaj odpravitve stanovanjske zaščite, ogromne milione. To se pravi, da smo se spriznali z mislijo, da se naloži na rame najemnikov dvojna obremenitev.

Nastane vprašanje: ali je ta dvojna obremenitev res muija? Tu je najti težko izhoda, vendar opozarjamo na tole: Mi imamo danes ogromne hišno-najemniške doklade, ki jemljejo po nekod skoro vso stanarino. Ako bi pri tej višini doklad ostali in še določili, da se smejo najemnine valorizirati in ako bi zbrale občine večji del valoriziranih najemnin, — za kar bi se mogle dati oškodovanim hišnim posestnikom po vzoru češkega zakona nizko se obrestujoče obligacije, — bi bil problem rešen. Gostaščina daje drugo možnost za zbiranje valoriziranih najemnin.

Ugovarjalo se bo, da bi bilo treba za vse to ali novih državnih zakonov, ali pa vsaj zelo dobrohotnega tolmachenja sedanjih zakonov. Zdi se mi, da bo najmanj isto s prislilnim predpisovanjem obligacijskih posojil na podlagi zasedenega stanovanjskega prostora in sploh vsega, kar naj v tem pogledu res učinkovito započnem. Naj se odločimo tu že za tako ali drugačno pot, vsako bomo z veseljem pozdravili, če se nas bo prepričalo, da je pravno in praktično izvedljivo.

G. Ivan Tavčar je nastopil v diskusiji z idejo, ki jo tudi velja omeniti. On predpostavljá, da v naših denarnih zavodih mobilni denar narašča, tako da bi se moglo s tem rednim prirastkom kapitala tudi graditi. — Treba bi bilo samo, da bi se dala garancija za izposojen denar in da bi se krila od nekod obrestna diference.

Konkretno: Mestna občina ima v svojih hišah več desetmilijonske vrednosti. Ako bi ustanovila občina po trgovskih načelih upravljan gradbeni fond in poklonila temu fondu te hiše, bi se mogel potegovati ta fond za precejšnja gradbena posojila. Iz zgoraj omenjenih davčnih virov, — ki bi morali imeti svoji zadnji izvor vsi valoriziranih najemninah, — bi se z lahkoto spravili skupaj dovolj veliki zneski za obrestna doplačila, ki so potrebna pri prevloških obrestih za gradnjo stanovanj z zmagljivimi stanarini.

Ta načrt se sicer ne drži dobesedno modrega nauka, da občina ne sme zbirati javnih sredstev, s katerimi bi pomagala reševati za privatno gospodarstvo nerešljive naloge na polju socialne politike. A ta moder nauk menda ni sveto pismo, — zato smatramo, da se more ta nauk tudi spremeniti in da je tudi ta iniciativa vredna, da jo omenimo.

Tako je odprla zadnja diskusija pred nami celo vrsto možnosti.

Vse te možnosti so prazna teorija in zopet niso. Se pravi teorija, če jih govori človek, ki ne more vplivati na zakone in upravo, — a imajo zopet praktično vrednost, če jih govori kdo drug.

Tega drugega iščem!

Če pa ga ne najdemo, bomo radi dali dolžno spoštovanje sistem, ki nam bo zgradil pri razmerah, kakor so, par hiš. Naša dolžnost pa bo povedati, da je ostala pri tem naloga v vsej svoji ogromnosti — nerešena.

Dr. A. G.

Ali sme hišni lastnik razpolagati s praznim stanovanjem, ki ima nad štiri sobe?

Člen 6. zakona z dne 23. oktobra 1926. o dopolnitvah v zakonu o stanovanjih so začeli nekateri tolmачiti v tem smislu, da smeo hišni lastniki povsem prosto razpolagati z izpraznjenimi stanovanji, ki imajo več nego štiri sobe, da jih torej niso dolžni prijaviti v smislu čl. 16. dosedanjega zakona stanovanjskemu sodišču, ker le-to nima več pravice taka stanovanja dodeljevati. Tako tolmachenje pa ni nikakor utemeljeno in je v nasprotju z zakonom. Kakor je tudi novi stanovanjski zakon na mnogih mestih nejasen, ne dopušča besedilo čl. 6. nobenega dvoma o tem, kaj je pomen besed, ki jih zakonodajalec uporablja in kaj je duh in namen te nove določbe. Zgoraj omenjenemu naziranju je dal povod predvsem netočni prevod odst. 1. čl. 6. v Uradnem listu, ki se glasi: »Nikomur se ne sme dodeliti stanovanje več je od štirih soba. V izvršniku je rečeno: »Nikom se ne može dodeliti više od 4 sobe. Izvirnik torej ne govori o »stanovanju«, ampak zgolj o sobah. Prevod bi bil torej pravilen: »Nikomur se ne sme dodeliti nad 4 sobe.« To pomeni: če ima stanovanje več nego 4 sobe, n. pr. 5 ali 6 sob, se ne sme nikomur več dodeliti celo stanovanje, ampak največ 4 sobe tega stanovanja (seveda tudi kuhinjo in druge priklake). Ni pa rečeno, da stanovanjsko sodišče mora dodeliti 4 sobe; z ozirom na prosilčeve razmere (če družina ne potrebuje 4 sob) mu dodeli lahko samo 3 ali 2 sobi takega stanovanja. Tako skrčenje bo na mestu osobito tedaj, ako je razporedba prostorov takšna, da tvorijo 2 ali 3 sobe uporabljivo enoto, dočim spada četrta soba k ostalim. Proti tolmachenju v gornjem smislu govore tudi vsa pravila zakonodajne tehnike. Če more zakonodajalec izraziti misel na izvesten način tako, da je vsakomur jasna, s pripristimi besedami in enostavno stilizacijo, ki leži takorekoč na dlani in vendar tega ne stori, in se izrazi drugače, je očitno, da je hotel izraziti tudi drugo misel. V navzočem primeru: če je hotel zakonodajalec reči, da so stanovanja, ki imajo več nego 4 sobe, prosta vseh omejitev, bi bil to izrazil z besedami: »Nikom se ne može dodeliti stan, koji ima više od 4 sobe«, ali pa: »Izuzimaju se od dodeljivanja stanovi sa više od 4 sobe.« Ker pa zakonodajalec »stanovanja« sploh ne omenja, je nujno sklepati, da ga namenoma ne omenja in govori namenoma samo o »sobah«, ki se smejo dodeliti. Da je temu tako, izhaja tudi iz naslednjega stavka prvega odstavka čl. 6. ki se glasi: »Onim, ki že imajo večje število dodeljenih sob, odvzamejo stanovanja« aka sodišča na lastnikovo zahtevo sobe nad štiri ter jih dodeli drugim.« Če niti v tem primeru, ko se je odvzela najemniku morda samo ena soba (če ima stanovanje 5 sob) in sicer na lastnikovo zahtevo, ne dobi poslednji te edine sobe na prosto razpolago, ampak mora dopustiti, da se dodeli drugim, bi bilo absurdno sklepati, da mu v zgoraj navedenem primeru daje zakon pravico razpolagati kar s celim 5 ali 6 sobnim stanovanjem. Kjer zakon ne priznava manjše pravice, ne more istočasno priznati večje. Razume se, da tudi presek preko 4 sob ni na razpolago lastniku, ampak ga je dodeliti, enako kakor presek želez dodeljenega stanovanja, ki ima več nego 4 sobe. V tem ožiru se mi ne zdi pravilno postopanje mariborskega stanovanjskega sodišča (glej notico v dopisih »Iz Maribora« v »Jutru« 9. XI. 1926), da razpolaga s 4 sobami, peto pa prepusti hišnemu gospodarju. V zakonu ni nikjer nobene določbe, ki bi to postopanje opravičevala.

Če bi bilo res, da je zakonodajalec stanovanja, ki imajo nad 4 sobe, opustil vsake omejitve, bi bil dopolnil v tem smislu tudi čl. 22 zakona o stanovanjih z dne 15. maja 1925, ki našteva pod točkami 1 — 5 izpraznjena stanovanja, ki se izvzemajo od dodeljive. Trditve, da so stanovanja s 5 ali 6 sobami prosta, se utemeljuje tudi s tem, da se sploh smejo dodeljevati samo stanovanja in je pod 4 sobami eo ipso razumeti samo zaključena stanovanja 4 sob. Ta razlog pa ne drži. Po zakonu z dne 15. maja 1925 in 30. decembra 1921. so se sicer imela dodeljevati samo zaključena stanovanja in je bila revizicija stanovanjskih delov ukinjen, zakon z dne 23. oktobra 1926. pa je s tem načelom prelomil, ker je v prvem odst. čl. 6 izrecno določeno, da se morejo dodeliti tudi deli stanovanj oziroma tudi posamezne sobe. (Seveda samo pri stanovanjih, ki imajo nad 4 sobe.) Zgoraj navedeno tolmachenje pa tudi duhu in namenu zakona ne odgovarja. Nove določbe zakona ne grejo za tem, da se razširi krog zgradbe ali stanovanj, ki jih že imajo lastniki na prosto razpolago; samo malemu lastniku se je dalo še tretje stanovanje, ali še to pod gotovimi pogoji. Določba čl. 22. je, kakor rečeno, ostala nespremenjena in istotako določba čl. 2 t. 1 — 8. Z novelo z dne 23. oktobra 1926. se je v bistvu zožil samo krog zaščitenih oseb in obseid stanovanjskih objektov, ki so tem zaščitenim na razpolago. Zakonodajalec je hotel ukiniti in je ukinil samo pravico zaščitenih, da bi razpolagali z večjimi stanovanji, kar je razločno izraženo niti potrebe, ni pa bil njegov namen sploh zmanjšati število stanovanj, ki so tam zaščitenim na razpolago.

Iz borbe za stanovanje

(Zanimive odločbe višjega stanovanjskega sodišča v Zagrebu.)

Znano je, da vlada v Mariboru velika stanovanjska beda in srečen je tisti, ki mu ni treba predolgo čakati na dodelitev stanovanja, ako se sme prištevat med zaščitenene. Vsi taki si pomagajo boljše ali slabše kot podnajemniki, ako trpi hišni lastnik podnajemnike v svoji hiši.

Tako sta si že začetkom leta 1925 pomagala dva prošnjaka za stanovanja, in sicer tovarniški ravnatelj J. in podpolkovnikova vdova Z., ki sta se priselila kot podnajemnika k neki vdovi, katere je imela v Gosposki ulici trisobno stanovanje. Ko je ta gospa tekom lanskega leta razprodala svoje polhišvo in se končno izselila v Avstrijo, je mesec oktobra bilo dodeljeno stanovanje, za katerega sta prosila tudi oba podnajemnika, nekemu državnemu uslužbencu z družino, ki je čakal že od leta 1920 na stanovanje in je imel kot aktivni državni nameščene prvenstveno pravico po čl. 20. točba b) stanovanjskega zakona. Tovarniškega ravnatelja stanovanjsko sodišče očitno ni smatralo za zaščitenega, ker ima zasebno premoženje in ker je domnevalo, da ima kot tovarniški ravnatelj svojemu položaju primerno plačo, otičirska vdova pa tudi ne more konkurirati z aktivnim državnim nameščencem.

Oba sta se seveda pritožila, češ da bi se moralo stanovanje nakazati njima, ker bi sicer dve njuni družini ostali brez strehe. Višje stanovanjsko sodišče v Zagrebu je dalo poizvedovati se o premoženjskih razmerah tovarniškega ravnatelja in je 16. januarja 1926 pod št. 221 odločilo, da se stanovanje dodeli obema pritožiteljema, gospo Z. kot vdovi oficirja in tovar. ravnatelju J. po čl. 12. točka 8. stanovanjskega zakona, ker ni dokazano, da bi imel nad 3000 Dm mesečne plače, dočim drugi dohodki in imetek po čl. 13. stan. zakona ne prihajajo v poštev pri presoji, dali je zaščiten ali ne. Poizvedbe so namreč dognale, da ima gospod tovarniški ravnatelj lastno hišo s posestvom v nekem drugem mestu.

S to odločbo sta sicer ostala oba bivša podnajemnika pod streho, državni uslužbenec pa na cesti, vendar se je prvi bil za stanovanje med njima samima šele začel. Vsak je hotel sam razpolagati s kuhinjo, stranskim in postranskimi prostori, pa tudi z najmanj dvema sobama.

Ker ni prišlo do sporazumne skupne uporabe stanovanja, zlasti glede kuhinje, se je gospa Z. obrnila na stanovanjsko sodišče s prošnjo, naj ono razdeli obema strankama stanovanje do polovice, ker imata enako veliko obitelji. Dobila pa je rešitev višjega stanovanjskega sodišča v Zagrebu, ki se je izogibilo kočljivemu vprašanju in jo samo počulo, da sta oba najemnika ravno pravna napram hišnemu lastniku.

Ker ni našla svoje pravice pri stanovanjskem sodišču, je gospa Z. vložila pri stanovanjskem sodišču v Mariboru pod C III. 441/26 tožbo zoper tovarniškega ravnatelja, ki ji je od celoga stanovanja prepustil samo kabinet, in zahtevala, da ji prepusti bodisi eno večjo sobo in kuhinjo ali pa 2 manjši sobi, ker je pridobila s skupno dodeljivo pravico do polovice stanovanja. Okrajno sodišče se je izreklo kot stvarno nepristojno iz razloga, da je za dodeljevanje stanovanj pristojno stanovanjsko, ne pa redno sodišče. Ni stvar rednega sodišča, da tožiteljici poleg sobe, katero že ima, dodeli, ako je to sploh možno, vsakemu na polovico. Tudi ni stvar rednega sodišča, da z razsodbo avtentično interpretira smisel odločbe višjega stanovanjskega sodišča.

Vsled tožiteljčinega rekursa je okrajno sodišče v Mariboru potrdilo sklep okrajnega sodišča. Tu ne gre, kakor trdi rekurentinja, za delitev skupne stvari, t. j. kake stvarne pravice v smislu XVI. glave o. d. z. ampak za vprašanje, kakšne pravice sta tožiteljica in toženec z odločbo višjega stanovanjskega sodišča v Zagrebu glede skupnega stanovanja v medsebojnem razmerju pridobila. Stanovanjsko sodišče je z izpraznjenim stanovanjem razpolagalo ter ga dodelilo obema po stanovanjskem zakonu. Jasno je, da more samo stanovanjsko sodišče odločati tudi o tem, v kakem razmerju je stanovanje tema osebam dodeljeno in kateri prostori pripadajo eni ali drugi stranki. Redno sodišče ni pristojno glede na določbe §§ 1 in 42 i. n.

Po polletnem pravljanju se je gospa Z. zopet obrnila na stanovanjsko sodišče za odpono, češ da ji kot ravnopravni najemnici pripada polovica stanovanja, ker je kabinet za njo in njenega sina-dijaka absolutno premajhen. Na to vlogo je višje stanovanjsko sodišče v Zagrebu dne 7. oktobra 1926 pod št. 4914 odločilo, da je imela odločba, s katero je bilo stanovanje obema strankama dodeljeno, v mislih tako medsebojno razmerje stanovanjskih delov, kakršno je bilo ob času vlozene prošnje za dodelitev tega stanovanja.

S to odločitvijo je prišla gospa Z. tja, kjer je bila pred enim letom, ko še ni imela dodeljenega stanovanja, toda je toliko na slabšem, ker ne more souporabljati kuhinje, katere ji gospod soujemalec ne dovolí. Ta pa ima sicer obsežnejši del stanovanja, zato pa nobenega miru, ker mu soujemalec ne priznava njegovih »pravice«. Med njima in družinskimi člani so prepričani na dnevnem red, policija intervirira in opravlja ima dovolí civilno in kazensko sodišče. Vse to iz edinega razloga: ker je bilo v nasprotju z besedilom in duhom stanovanjskega zakona dodeljeno eno stanovanje dvema strankama.

OBLEKE

asnege izdelka Vani nudi

67

NAJCENEJE

Jos. Rojina, Ljubljana, Aleksandrova 3.

Spominjajte se nesrečnih poplavljenecv!

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Začetek ob 20. uri zvečer.

Nedelja, 14.: «Slaba vest». Izv.
Ponedeljek, 15. novembra: «Macbeth». D.
Torek, 16. novembra: Zaprt.
Sreda, 17. novembra: «Skopuh» Red A.
Četrtek, 18. novembra: Ob 16. uri: «Doktor
Knock» ali «Triumf medicine». Dijaška
predstava pri znižanih cenah.
Petek, 19. novembra: «Joy». Red C.
Sobota, 20. novembra: «Hlapci». Delavska
predstava pri znižanih cenah.

Ljubljanska opera

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Nedelja, 14. novembra: «Terezina». Ope-
reta. Izv.
Ponedeljek, 15. novembra: Zaprt.
Torek, 16. novembra: «Otello». Red C.
Sreda, 17. novembra: Zaprt.
Četrtek, 18. novembra: «Nižava». Red B.
Petek, 19. novembra: «Mrtve oči». Red A.
Sobota, 20. novembra: «Brivce sevilijski». E.

Mariborsko gledališče

Nedelja, 14.: ob 15.: «Danes bomo tihi».
Ob znižanih cenah. Ob 20.: «Veseli kme-
ti».

Ponedeljek, 15. novembra: Zaprt.
Torek, 16. novembra: Ob 20. «Miss Hobbs».
Red C.

Sentjakovski gledališki oder

Nedelja, 14.: «Vozel». Ob 20.

Danes zvečer ob pol 20. uri je v operi
prva repriza Straussove zabavne opere
«Terezina» z go. Poličev in naslovni vlogi.
Opereta je pri premijeri izvrstno zabavala
navzoče občinstvo, ki želi v sedanjih tež-
kih dneh tudi lahkega razvedrila. Opereta
«Terezina» je ravno sedaj stalno na rep-
ertoarju gledališča v Zagrebu, na Dunaju,
v Gradcu, Brnu itd. V dramu pa se igra An-
zengruberjeva narodna igra «Slaba vest».
Začetek dramske predstave ob 20. Obe
predstavi sta izven.

»Bajka o volku« na mariborskem odru.
Ogrski dramatik Molnar je nedvomno danes
«den najpopularnejših sodobnih dramati-
kov, ki s svojimi množičnimi deli ni
znan samo v svoji domovini, temveč ga uva-
žujejo vsa Evropa. Njegova dela uprizarjajo
z največjim uspehom skoro vsi nemški odri,
dalje italijanska in francoska; celo preko
oceana v Ameriko je prodrl njegov glas,
kjer so z velikim uspehom uprizorili nje-
govo legendarno igro »Lilom«. »Bajka o
volku«, ki jo uprizori naše gledališče v so-
boto 13. novembra, je eno odredsko najefek-
tnostnih del, ki po svoji originalni zasnovi
in učinkoviti tehnični kompoziciji narav-
nost fascinira. Režira prof. O. Šest kot gost.
V glavnih vlogah nastopijo ga. Bukšekova
in g. Kovič, Zeleznik itd.

Nedelja v mariborskem gledališču.
V nedeljo 14. t. m. bosta v mariborskem gle-
dališču zopet dve predstavi. Popoldne ob
15. se uprizori vitezabavna Nestrojeva ve-
seloigra v osmih slikah z godbo in petjem
»Danes bomo tihi«. Zvečer ob 20. pa vedno
privlačna in priljubljena Fallova opereta
»Veseli kmetič».

Mariborsko gledališče

Maribor, 13. novembra.

Mariborsko gledališče je dalo ta teden po
nekaj reprizah iz lanskega leta že tretjo
dramsko premijero Jeromejevo veseligo
»Mis Hoobs« in včeraj Molnarjevo »Bajko
o volku«. »Mis Hoobs« je bila dobra pre-
stava. Ni sicer posebno zadovoljiva, vendar
je stala znatno nad »Moralo«.

Vsem igralcem in tehniiki igre je bilo
poznati, da je manjkalo zmogljivega režiserja,
ki bi znal igralcem pokazati finese in izpili
tam, kjer so se posamezniki približali nad-
povprečni višini. To smo čutili zlasti pri
predstavitelji glavne vloge gođ. Kavčičev:
ki je igrala sovražno moškega spola, su-
ražetko Miss Hoobs. Tam, kjer bi morala
preiti iz zakrknjene bojevnice ženske samo-
stojnosti v čustveno nežnost, je pokazala sa-
mo grbančenje čela, mesto da bi se ji ob-
raz zjasnil v osvajajočo milino. Vsekakor
pa je dokazala, da spada med najbolje ma-
riborske dramske moči. Dober je bil tudi
g. Grom. Režijo je vodil g. Zeleznik.

V ostalem je naša drama taka, da mora-
mo s strahom gledati v bodočnost našega
gledališča, če bi se uresničile napovedi o re-
dukcijah oper in sploh glas. prireditvev v
oblasti gledališčih, kar ima baje v načrtu so-
danja vlada. Maribor bi s tem izgubil svoj
glavni kult. plus in to gotovo le v korist bio-
grafov ali šarlatanskih teleputov. Drama v
sedanji sestavi si bo težko osvojila publiko
in kot je videti, Slovenci sploh nimamo po-
sebno dosti talentiranega naraščaja. Ma-
riborsko gledališče bo moralo torej radi tega
že s posebno izbiro urejati svoj repertoar.

»Miss Hoobs« je sicer prav čedna stvar, bila
bi pa efektnost, če bi z drugim dejanjem
že končala. Potem začne že dolgočasiti, a. r.

Denuncirani Prešeren

»Srčen Prešeren, ki še ni poznal našega
tiskovnega zakona! Naš tiskovni zakon se
je namreč lotil tudi kritiki. Naj bo beseda
malo ostreje napisana, pa je že pod para-
grafom. Še nekaj časa tako, pa bomo brez
kritike, samo limonado bomo še imeli. Ubi-
ta bo pa »ona prava žgoča in neizprosna
kritika, ki edino more odpraviti napake, ki
edina zbliža ljudi.« Tako smo čitali pred
nedavnim v nekem ljubljanskem dnevniku.
V tem stilu in s to gramatiko pišejo danes
nekateri naši literati, ravno tisti, ki si žele
»žgoče in neizprosne« kritike. Njihov an-
onimni predstavnik nadaljuje, da bi naš ti-
skovni zakon dal — Sednitiškega cenzuro
»v žakel«. Ta literat je dokazal, da ne zna
slovenski, da nima sloga, — t. j. ima ga,
pa slabejšega, ko kdaj mi še pred peto
šolo. Naš literat se spušta še v pravniška
razmotrivanja in docira: »Prešeren naj bi
danes zaklical učenjaku, le čevlje sodi naj
Kopitar, pa bi bil preskrbljen s par dni
zapora.«

Gospod, še enkrat: Pojdite in učite se
najpreje slovenščine! Jezika, gramatike,
sintakse. Stil Vam odpustim!

Kar pa se tiče literatove pravniške raz-
lage, pa naj se gospod kar pomiri. Rečeni-
ca »le čevlje sodi naj Kopitar« je prav ta-
ko mogoča še danes, kakor 1847, tudi kjer

Mariborska umetnostna razstava

Skupina mariborskih umetnikov je raz-
stavila v veliki kazinski dvorani svoja naj-
novejša dela. Zastopani so: Viktor Cotič,
Ivan Kos, Jan Mežana, Nikolaj Pirnat in
Lojze Zagar. Razstavljenih je 84 del, po
pretežni večini risbe, za njimi slede leso-
rezi in linorezi, potem slike v olju in akva-
reli. Plastično predstavljajo 4 Pirnatova de-
la v mavcu ozir. bronu.

Skupina ne pomeni posebne umetnostne
struje; skupna razstava ima zgolj prakti-
čen pomen. Trije izmed razstavljalcev (Co-
tič, Mežana in Kos) so namrečeni kot pro-
fesorji na mariborskih srednjih šolah, ost-
la dva sta svobodna umetnika, hkrati tudi
najmlajša po letih. Niti razstava sama ni
ti posamezni razstavljalci nimajo širšega
umetnostnega pomena, ne utrjuje novih
potov in ne dajejo senzacij; ali tudi s splo-
šnega vidika je razstava zanimiva, saj je
po svoji umerjenosti odraz tiste tišine, ki
počasi zopet nastopa po velikih prevrat-
nih viharjih v oblikujoči umetnosti. Kakor
so se vzburkali valovi anarhičnih vrtincev
v povojnem slikarstvu zrcalili celo v oz-
kem krogu umetnosti slovenskega provin-
cijalnega mesta, o čemur so pričale dose-
danje mariborske razstave, tako odseva s
te razstave težnja po miru in tradiciji. To
čuti tudi občinstvo, ki ne obstaja več pred
zamotanimi problemi oblik, barv in per-
spektive, temveč pred slikami in risbami,
ki priznavajo vsa že konvencionalna pra-
vila. Temu dekorativnemu, pojmovanju na-
šega občinstva bližnjemu značaju razstav-
ljenih del gre hvala, da se slike bolj ko
doslej kupujejo.

Viktor Cotič je v slovenski umetnosti
znano ime. Razstavil je 9 del: tri olja, štiri
akvarele in dva lesoreza. Posebno zanimi-
vi in za Cotiča značilni sta sliki »Pogled v
Dravsko dolino« in »Kristus v templju«. V
prvi je podal lep mariborski pejsaž, gledan
s Kalvarije s popoldanskim soncem, ki se
lomi med oblaki in čigar žarki padajo na
pokrajino v temnozelenem tonu. Čutimo
pa, da sprično močnega efekta na dravski
strani pokrajine trpi druga polovica slike,
čije pokrajinska konfiguracija zaostaja gle-
de plastičnosti in jakosti. Zanimiva s svet-
lobno in prostorno strani je študija »Kri-
stus v templju«. Akvareli so prikupljivi,
»Kalvarija« pa je prav moderno občutna
umetnina na lesu.

Ivan Kos ima dva portreta in par pokra-
jinskih motivov v olju, ostalo pa so razen
enega akvarela linorezi in dve risbi. V por-
tretih ni baš samonikel in močen, ima pa
mehke barve; najjači je v linorezi, iz-
med pokrajinskih slik pa je »Okrogli stolp«
najefektnostje Kosovo delo.

Jan Mežana zanimajo tako portreti ka-
kor pejsaži. Razstavil je tudi edino fresko
sliko na tej razstavi »Mati z otrokom«, ki
pa se nam ne zdi posrečena. Otrok je pre-
več mrtev, mati ima premalo resničnosti
in toplote. Izmed akvarelov so jako mični
»Sv. Frančišek« in motiv iz Puščave. Por-
treti so tehnično zanimivi, ali ogreti nas
ne morejo. Zato pa je v pokrajinskih precej
življenja.

Nikolaj Pirnat je bogat tako po številu
razstavljenih del, kakor po velikih nade-
h.

Bernard Shaw,

odlikovanec z Noblovo literarno nagrado,
v karikaturi

jah, ki jih smemo upravičeno polagati na
njegov umetniški razvoj. Ze prve slike in
risbe so pričale o močnem nagnjenju k pla-
stiki. Pokazalo se je, da je ubral pravo
pot, ko je šel v Meštrovico solo. Najzna-
čilnejše Pirnatovo delo na tej razstavi je
busta Ivana Cankarja, ki stoji v pročelju
dvorane. Glava nas po legi in po nekat-
rih detajlih spominja — od daleč, kaj pa
— Rodinovega Rocheforta. Tu kakor tam
izraz misleca, samo da je pri Cankarju ak-
centirana bolest; goličasti ton prevladuje
na potezah obraza. Tista izrazita lična kost
je skoraj posneta po Rochefortu. Cankar
s portretov in fotografij to ni, ali umetnik
je zadel duševno fiziognomijo Cankarja in
jedro cankarščine. Vsekakor zanimivo in
močno delo; o solidnosti Pirnatovega do-
kaj naglega razvoja priča tudi portret V.
O. in glava druga Vanje. Pirnatove risbe
so dokument duha, ki se mora izražati v
plastičnih, krepkih potezah »Kompozicija«
(olje) in kdovekake posrečena, a je za mla-
dega umetnika značilna, prav tako risbe
»Erotika«, kjer opazujemo privlačnost dveh
spolov in zlivanje telesnih oblik na tehni-
čno zanimiv in umetniško brezhiben način.
Tudi kolorirane perorisbe so lep prispevek
k študiju Pirnatovega umetnostnega hote-
nja in razvoja.

Prijeto je iznenadil Lojze Zagar, ki je
razstavil večino kolorirane perorisbe.
Najzanimivejše so brez dvoma njegove
religiozne risbe, zlasti pa »Veseli del sv.
rožnega venca«, pet risb, ki kažejo, da je
Lojze Zagar resen umetnik, ki utede v
tem žanru ustvariti marsikako umetno
trajne vrednosti. Njegove risbe so težke
in mračne, a prav radi tega se umetniku
prilega verski motivi. Značilna je s sta-
ro tehnično verskih slik v naših kmetijskih
hišah izdelana kol. risba »Kristus ozdrav-
lja«. Kristus je predstavil kot proletarca.
V skupinah ljudi je izražena silna dina-
mika verujoče mase. V koloriranih risbah
je pokazal L. Zagar največ samoraslega
značaja, tu govori s svojo — čeprav še
detinsko, jeclajočo »psihično materinščin-
no«, da se poslužim duhovitega izraza F.
M. Salde.

Bilanca te umetnostne razstave tedaj ni
slaba in je zlasti z ozirom na dva mlada
talenta Pirnata in L. Zagarja tudi za splo-
šno slovensko umetnost do neke mere za-
nimiva.

B. Borko.

Igor Stravinski,

modni ruski kompozitor, čigar novitete
vzbujajo v Parizu novo pozornost

Pariško gledališko pismo

Pariz, v začetku novembra.

Nova gledališka sezona v Parizu je že
v polnem teku. Pretekla dva meseca nista
nudila velikih gledaliških senzacij. »Dikta-
tor«, drama Julea Romainsa, o kateri so
že pred uprizoritvijo mnogo pisali, ker da
cika na Mussolinija, se je morala zadovol-
jiti samo za literarnim čistim uspehom.
Primer raznih drugih iger, posebno veselo-
iger, je bilo nekaj, toda ne spleta se jih
omeniti, ker niso nove v tem zmislu, obde-
lujejo stare probleme. Posebno znana sen-
zacionalna Bourdeto igra »Ujetnica«, ki
se peča s problemom ljubezni dveh žensk,
je našla nekaj posnemovalcev oziroma pre-
oblikovalcev. Prejšnji uspeh je dosegla igra
Luciena Descavessa »Le coeur blanc« v štiri
delih dejanjih. Vrši se v dobi neposredno
pred steovno vojno v dijaškem domu. Dva-
set študentov se zaljubi v svojo mlado goz-
darico. Zanimiv je ta povratek v predvojno
veselo razpoloženje in humor miru. Uspeša
je tudi drama znanega no-elieta Chluta
Aneta »Mademoiselle Bonrrite. Anet je go-
tovo znan tudi pri nas po svojih dveh ro-
manih »Arian« in »Quand la terre tremble«
in po svoji novelisti zbirki »L'amour en
Russie«.

Kar se tiče repertoarskih načrtov posa-
meznih gledališč, ni mogoče mnogo pove-
dati. Razmere so težke in ravnateljem ni
mogoče, da bi že vnaprej določili cel pro-
gram. Vse zavisi od prvega uspeha igre. Če
se jim posreči, da dobijo dve posrečeni no-
viteti, potem je gotovo, da jih bo publika
gledala celo leto. Če pa prve premiere ni-
majo uspeha, potem so ravnatelji prisiljeni,
da se radi blagajne odrečejo umetniškemu
programu t. j., da najdejo bogatega, dile-
tantskega avtorja, ki si za uprizoritev svoje
problematične igre išče primerno gledali-
šče. Ravnotako si je treba potem poiskati
tudi primerno amatersko igralko, ki za svoj
nastop in igranje da gledališki blagajni še
kaj iz svoje naložene blagajne. Take so pač
razmere v velenem mestu, posledica privatnih
gledališč.

Na splošno je treba pripomniti, da se na-
hajajo teatralni običaji na Francoskem v sta-
diju nekakšnega približevanja. Ta evolu-
cija se kaže v spopadu dveh nasprotnih sme-
ri. Prva zahteva, da naj vpriparjajo franco-
ska gledališča le francoska dela, torej ne-
kakšna literarna Monrojeva doktrina. do-
čim zahteva druga smer, da naj vpriparjajo
še vse več tujih del in da se povabi še več
tujih gledaliških družb v Pariz. Ta druga
smer upa, da se bodo po reciprocity vpri-
parjala zopet francoska dela v inozemstvu,
kjer so se v zadnjem času začela nekako
zanemarjati. Ti dve nasprotni smeri se bo-
jujejo v revijah in dnevniki, v tednikih in
javnih debatah.

Paul Ginisty, bivši ravnatelj državnega
gledališča Odeon v Parizu, kritik enega naj-
večjih francoskih dnevnikov »Petit Parisien«
je pred kratkim izjavil o krizi gledališča
sledenče: »Gledališče po vsem svetu se na-
haja v težki krizi radi dveh svojih močnih
nasprotnikov in to sta: musikhall in kino.
(Tip musikhalla je prišel iz Amerike in je
kombinacija varietete, kabareta, gledališča
in celo cirkusa). K temu pride še, da je
tisti meščanski sloj, ki je prej polnil gleda-
lišča in je imel pravi teaterski okus, danes
tako obubožen, da težko plačuje drago vstop-
nino. Tudi okus občinstva je bistveno druga-
čen in zahteva lahko razvedrilo in ne več
globokih in resničnih emocij in doživetij.
Tako je treba priznati da so tudi naša gle-
dališča v težki finančni in umetniški krizi

Kljub tem pesimističnim stavkom je tre-
ba ugotoviti, da so pariška gledališča še ve-
no polna in da tudi občinstvo s tistimi pra-
vim, izbranim gledališkim okusom ne manj-
ka. Omembe vredno je dejstvo, da se dela
za kulturno zblizanje Francije in Nemčije
tudi na gledališkem polju. Ze po vojni so se
uprizorjela dela nemških dramatikov in si-
cer: Kaiser, Sternheim, Schönherr, Schnitz-
ler, Klabund. Zdal mislijo vpripariti mnogo
nemških iger. Pred kratkim so igrali v sta-
rem gledališču za veseligo »La Scala«, ko-
medijo »Die Herzogin von Elba« v franco-
skem prevodu »Vive l'empereur«, nemških
avtorjev Rudolf Lothar in Oskar Winter-
stein.

»Nova Evropa«, št. 9. in 10. sta pravkar
izšli v skupnem zvuku in sta izključno po-
sveteni največjemu italijanskemu umetniku
Mikelandelu (Michelangelo) Vezeku je pri-
dejanje 6 umetniških prilog, med temi je
tudi reprodukcija kipa, ki predstavlja Mi-
kelandela in ki je umotvor Ivana Meštro-
viča. Značilno je, da je izšla ta številka
»Nove Evrope«, ki je izključno posvetena
spominu velikega italijanskega umetnika
baš v času, ko Italijani na razbojniški način
uničujejo v Julijski Krajini vse naše kultur-
ne ustanove in tirajo naše ljudi v ječe. Pa
pravijo, da smo mi barbari, oni pa nositelji
kulture in civilizacije!

Zikovec v Španiji in Afriki. Zikov kvar-
tet je lanskega leta imel po Španiji take
uspehe, da so jih letos povabili še za večje
število nastopov. Družbi »Asociación Cultur-
Musical« in »Asociación Filarmónica« v
Madridu sta jim sijajno aranžirali turnejo po
vseh večjih mestih Španije. V Madridu so
imeli tri koncerte, v Gibraltaru dva, v Ca-
dizu tudi dva, v drugih mestih po enega.
Absolvirati morajo v Španiji 27 koncertov
in tri v Afriki (v Centi, Tetuanu in Tangeru),
kamor so se te dni odpeljali. Repertoar
španske turneje je: Mozart, Beethoven, Schu-
mann, Reger, Revel, Debussy, Čajkovski,
Borodin, Glazunov, Smetana, Dvořák, Sukl,
Novak, Grieg, Sinigaglia in Lhotka. Po kon-
čani španski turneji nastopijo pot v Nem-
čijo, kjer začnejo koncertirati že 25. novem-
bra. Uspehov Zikovega kvarteta se lahko
veseli tudi Ljubljana — njegovo rojstno me-
sto.

Olepša
Vas le
ELIDA
IDEAL-MILO

Čisto, blago in izredno parfimirano.

bavljavev na Prešerna je literarni »sukrileg
v konkurenci z omejeno domisljajstvom,
ki citira »devištv« tatus Epigram Slomšku
se namreč glasi nekoliko drugače, »deviš-
stva tatus« je — neke drugje, ne v tem in
v nobenem drugem epigramu, marveč v
»Zidanju cerkve na Šmarni gori« (»Ubi-
je grom, devišta tat, — že sedem mesecev
hodim mat«). Takšen moderen literat bi
Anno Domini 1926 to že se smel vedeti,
že radi Prešerna, če ne radi samega sebe.
Med vojno so šole bile pač slabše.

O zlati vek (ko se niste poznali sode-
njega tiskovnega zakona, ki je bolj zabit,
ko nekdanja cenzura!) vzkliska naš literat
v dnevniku. Ali bi po našem tisk. zakonu
bile mogoče stitnosti radi znanih verzov,
»zdaj od nedelje do druge šestkrat se srce
uname, je šega, d. kdor pride pred, pred
melje« —? Takrat je bilo nekaj stitnosti.
Ali je »tožliva«, kakor pravi laik, epigram
»pred pevco potlej homeopatu? Ali »Če
belarjav? Vodnik me mišiču? Ravnikarju
molitve bravi? Abecedarju, Ahaclju,
Kremplju (dobil si slovenščino v krem-
plje)? Jako »žgoče in neizprosno« so pu-
ščice »izdajavcu Volkmerovih fabul«, »No-
vičarjem«, »Kopitarjem«, »Dančarjem«,
Stanku Vrazu uskoku narobe Katonu, —
najstrožji sodnik ne bi bil takrat ne danes
mogel glasovati za obsodbo Ali i menih
mogli po današnjem čl. 55 tožiti radi ver-

za »Od tod se menih ženstvu ne boje, za
dušo in truplo njih radi akrcbe? Veruj mi,
dragi literat, tožiti bi morda že kdo mogel,
»ledila bi pa soglasna oprostila sodba.

Eno »kleveto« pač najdem, ki bi pa bila
kaznjiva i po tiskovnem in splošnem pre-
šajnem, ne le po sedanjem tiskovnem zakonu,
namreč »Zopet izdajavcu Volkmerovih
fabul in pesem:« »Zdaj nosiš veliki zvonec
med nemškavci. Slovenci v tvoji kličejo
deželi: Gorje, gorje, gorje mu, izdajavcu!«
Murko bi radi tega epitheta tožili, radi
uvrede, toda advokat Prešeren bi se bran-
nil: To ni uvreda, to je kleveta, a očitek
je resničen, in bi zmagal z dokazom res-
nice. Drugače pa mu ne morejo blizu ne
A. M. Slomšek z devištvom, ne Repič, ne
metelčica, ne glosator Kranjc.

Naš literat, ki je po dnevniku moralno
ogorčen in se boji za telesno varnost nove
kritične pisarji se sklicuje le na prvo
puščico puščicarjem: »Puščičica brez žela
— z »belega je čela« Pozabil pa je na
drugo, ki je naperjena naravnost vanj:
»Če ti nisi imel »slavico zvito Terzit ne-
slan je, kdor ima zabito.« Tako se pišejo
»žgoče in neizprosne« Kratko, preglatno,
z želim, da, toda »zvito ne zabito«, ele-
gantno, ne terzitski Kritika ni v tem, da
napadeš in rečeš »visokom vrhu«: ti si
tepec mojster skaza, tvoje besede so gnoj-
nica, ti si na slabem glasu, ali slično. Tako

Gospodarstvo

Tedenski borzni pregled

Zasebne vrednote mirne: le Trbovlje so precej poskočile. — Voja škoda valuje. — Dinar v Curihu na svojem stalnem nivoju. — Gibanje franka in lire. — Nezadostna ponudba deviz v Zagrebu.

Zagreb, 13. novembra. Bančne in industrijske vrednote so bile ta teden kakor običajno precej mirne. Promet je bil majhen. Od vseh zasebnih vrednot so zabeležile pomembnejši skok le Trbovlje, ki so bile še nedavno na okrog 300 a so včeraj došle 345. V Zagrebu so poskočile zaradi svoje čvrstosti na Dunaju, kjer po tem papirju mnogo povprašujejo švicarske banke, in sicer kaže za italijanski račun. Druge vrednote so ostale deloma nespremenjene, deloma pa so zabeležile neznatne spremembe.

Druge vrednote, ki so bile prejšnji teden čvrste, so ta teden začele valovati. Vojno škodo je ta teden več ali manj premakla špekulacija, ki je bila posebno močna v Beogradu, kjer je imela močno besistično tendenco. Kljub temu, da se od gotovih strani skuša rušiti tečaj, je vojna škoda razmeroma le malo popustila. Na tržišču se namreč ne pojavlja mnogo blaga. Zatrjuje se, da v rokah špekulacije ni posebno mnogo blaga in da je mnogo vojne škode vezano pri obročni trgovini ter v obliki kavčij. Dejstvo je tudi, da kmetije vedno v manjši meri ponujajo svoje komade, ker je ta vrednota rentabilna. Terminalsko blago se ni v večji meri iskalo. Investicijsko in agrarno brez znatnejših sprememb. Promet v teh dveh vrednotah je zaradi običajnega pomanjkanja blaga omejen.

Na deviznem tržišču je bilo prilično mirno, dasi je morala skozi ves teden Narodna banka pokrivati večji del povpraševanja, zlasti v močnejših devizah ter v devizi na Prago. Skozi ves teden je bila prilično velika potreba v devizah na Svico in New York. V devizah na Dunaj se je pojavilo več zasebnega blaga šele včeraj. Večjih tečajnih sprememb ni bilo, promet pa je bil močnejši kakor prejšnji teden. Izmed vseh deviz sta bolj valovila le Italija in Pariz, ki sta se ravnala po zunanji tržišči. Lira je ta teden izgubila svojo krepko pozicijo in je precej popustila, dočim je bil francoski frank vedno precej čvrst. Dinar je bil stabilen.

V današnjem svobodnem prometu je bila tendenca za devize nespremenjena in promet minimalen. Tečaj so ostali nespremenjeni. Le Italija in Pariz sta se neznatno okrepila. Italija je porasla na 234,5—235 Pariz pa na 188 denar. V vojni škodi ni bilo mnogo poslov. Za promptno blago je zabeležen tečaj 232,5—233,5.

Gibanje cen in trg za hiše in posestva

Cene imajo svojo igro. Muhaste so, nestanovitne in težko predvidne. Srečen je v gospodarstvu, kdor ima pravčasno pravo slutnjo za njih ranjanje. Predpomis in ukazovanje se nerado vda. Svojo glavo imajo in so doslej najbolj še poslušne staremu pravilniku o ponudbi in povpraševanju. V kupitju na debelo so vsekar poskočnejše in poznejše nego v kupitju na drobno. Naravno in umljivo. Velika kupitja je neprimerno občutljivejša napram novim pojavom. Po svojem bistvu mora hitreje slediti novi nagibnosti. V kupitju na drobno se svet okorneje giblje, navzgor in navzdol ubira umerjeneje svoja pota.

Komaj polpretekli so časi, ko se je vse gnetlo za blagom. Vere ni bilo v običnega merila. Vse se je tedaj izmikalo denarju, pa je svet nabavil brez prevdara nove in stare reči, da ne bi imel preveč gotovine. Tako okolje pa še ponudba blaga daleč za

povpraševanjem sta morala tlačiti cene navzgor. Kako je vsakdo lekal stvarnih vrednosti! Ugodniki so bile premešane in nepremičnine. Osebito za nepremičnine se je svet pehal. In zasedli so se tisti, ki so bili posestniki gozdov, posestev, hiš. Pa je hitro prišel preobrat! Preko noči skoro je prišlo stremženje. In je pravzaprav prav imel tisti, ki je, od vseh preziran, čuval in zbiral svoje zaničevane krome in dinarje. Bogata ponudba blaga in potrebščin vseh vrst je sledila. Kmetijska proizvodnja in fabrikacija je začela nuditi pridelkov in blaga v izobilju. Stresla se je zgradba cen in naglo je šlo navzdol. Reva tistim, ki so premočno tičali v velikih blagovnih zalozah. Vrednosti zaloz so kopelele in ginile. V mnogih strokah je bila drča tako strma, da se je ob brzo padajočih cenah odražal le, kdor je bil res korenjak, kdor se je hitro odločil in ni delal premočno z izposojili.

Zlati nauk: Ne prenapenjaj sil preko svojih moči. Ne širi tudi ob črto konjunkturi kupitje čez svoje sile in ne najemaj denarja preveč. Dolg je nevaren drug. Napravi me in delaj se bom sam, je modrost starega našega gospodarja.

Posebno zanimiv je preobrat v cenah nepremičnin. Tri leta že teče cena nepremičnin navzdol. Pri nas in drugod so izgubila močno svojo vrednost nepremičnine vseh vrst, hiše, posestva in tudi gozdovi. Če vprašaj pri posredovalcih, če bereš objave posredovalcev za promet z nepremičninami ali če čitaš oglase v dnevnikih, vidiš, kako številne so ponudbe za prodajo. Kupcev, resnih in petičnih, pa je malo dovolj. Dasi se čanes zida in gradi še vedno razmeroma drago, je vendar vrednost hišne posesti v mestih in na deželi jako občutno padla. Na dražbe prihaja malo ljudi in tudi pokleni posredovalci dobivajo več naročil za prodajo nego za nakup. Vzroki so različni, stvarni in osebni. Veliko ulogo igra poleg dolgotrajne krize dejstvo, da se je vrnilo zaupanje v denar in da se jako cenil vsak čas razpoložna gotovina. Hiše malo donosajo, vzdrževanje stane, javna bremena so trda. V svoji hiši si res na svojem, bivanje v lastnem domu pa je od nekdanj valjalo za dražje. V večjih mestih kakor je Ljubljana, Zagreb, Beograd, je promet s hišami zadnji čas dokaj živahen. Kupnine so pa razmeroma nizke in imajo tendenco v smeri odločno navzdol. V Ljubljani smo zadnji čas doživeli več prodaj precej znanih posloj. Kupnine, ki so jih stari lastniki dosegli, so v resnici jako zmerni, dasi je šlo za lepe objekte na ugodnih krajih mesta. V tej za hišno posest neugodni konjunkturi je treba seveda upoštevati povprečni promet. Izjeme se vedno pojavljajo. Kdor preplača predmet, ker se kapricira nanj iz kateregakoli vzroka, seveda ne more biti merodajen ob presoji splošnega razpoloženja. Posebno težko je spraviti v denar večje hiše ali vile z velikim številom sob, zlasti če so taka poslopja zgrajena le kot enorodbinski dom.

Jako živa je prodaja hiš na Dunaju. Eksekucije so na dnevnem redu. Zadnja poročila pravijo, da je vsak dan v vsakem okraju po eno poslopje na dražbi. Za prihodnje mesece je na Dunaju oglašanih sila priličnih dražb. Od 45.000 dunajskih hiš je 18.000 nujno potrebnih poprav, 2000 bo pa prodanih do konca leta. Cene so neverjetno nizke. Dražiteljev je malo in po navadi je dobiti hišo malo nad vzključno ceno. Rado se dogaja, da gre hiša za kupnino, ki jedva odgovarja letnemu donosu iste hiše pred vojno. Upniki s hipotekami gube silne svote. Zanimivo je, da je kupec hiš na dražbah in pod roko na Dunaju največje dunajske mestne občine, ki ima že nad 6000 hiš v svoji roki. Socializacija hišne posesti na Dunaju hitro napreduje. Tudi v provinci je obilo hiš na prodaj, celo kmečka posestva se pridno ponujajo.

Dr. Fr. W.-r.

Ljubljanski trg

Cene ta teden z izjemo blaga, ki ga sprito pozne sezone prihaja manj na trg, niso pokazovale pomembnejših sprememb. Sploh vse letošnje leto ni bilo kakšnih znatnejših valovanj. Drag je letos krompir, ker ga primanjkuje. Jajca so dražja, kakor je to od nekdanj običajno ob tem času. Močno se je podražilo grozdje, ki ga je že malo na trgu. Cene so bile naslednje:

Meso in mast: goveje meso 15—18, teletje 17—20, svinjsko 19—22,50, slanina 18—22, mast 23—25, kostrunje meso 13—14, jagnjetina 20 Din kg. Perutnina: piščanci 15—25, kokoši 25—40, petelin 30—35, race 20—30, nepitane gosi 130 Din za komad. Divjačina: divji zajci 30—65 Din komad, srnje meso 20—30 Din kg. Ribe: krapci 25—30, ščuke 35, postrvi 55—60, klini 15—20, pečenke 10 Din kg. Mlečni proizvodi: mleko 2,50—3 Din za liter, sirovo maslo 45, čajno 55, kuhano 40 Din kg. Jajca: 175 D komad. Sadje: jabolka 3—8, hruške 3—10, navadni kostanj 4—6, maroni 10—12, grozdi je 23—24 Din kg. Specerija in kolonialno blago: kava 42 do 72 Din, sladkor kristalni 13,50 Din, v kockah 15,50 dinarjev, riž 8,50—10 Din kg, olje 18—20 Din liter. Mleški proizvodi: moka 50c 5,75, kaša 6, ješprenj 7, turščica moka 3,50—4, turščini zdrob 4, pšenični zdrob 7, ajdova moka 7—9 Din kg. Zelenjava in drugo: endivija 6—7, motovile 10, zelje 1—2, rdeče 5—6, kisl 3,50, karfiola 12—13, paradižniki 12—13, čebula 2—3, česen 7, krompir 1,50—1,75 Din kg. Krma: seno 75—100, slama 50 Din za 100 kg.

Mariborski trg

Na včerajšnjem trgu, ki je bil, kakor običajno, dobro založen, so se pojavile tudi ribe in divjačina. Krme je bilo precej; cene stalne. Slaninariji so pripeljali 56 vozov s 161 zaklanimi svinjami ter prodajali svoje blago po 10,50—27 Din kg na drobno in po 14—17 Din kg na debelo po komadih. Krompirja je bilo 14 vozov; cene 1,50—2 Din za kg. Zelje, katerega je bilo 52 vozov, se je prodajalo po 0,50—0,75 Din.

Ostale cene: Perutnina: kokoši 35—45, piščanci 12,50—35, race 30—40, gosi 80 do 100, purani 60—100 Din komad. Ribe: morske 15—25, karpi 20—30 Din kg. Divjačina: divji zajci 35—45 Din komad, srnje meso 20—30 Din kg. Zelenjava in podobno: česen 15—20, čebula 2—3, kisl zelje 3—4, kisl repa 2, paradižniki 3—4 Din kg, ohrovti 0,50—2, buče 1—2, endivija 0,50—1,50, glavna solata 1 Din komad. Sadje: jabolka 2,50—6, hruške 4—8 Din kg, kostanj 2—2,50 (pečeni 6) Din liter. Mlečni proizvodi: mleko 2—3, smetana 12—14 Din liter, sirovo maslo 32—40, čajno 55—65, kuhano 48 Din kilogram. Jajca: 175—2 Din komad. Med: 25—30 Din kg.

Dalje so pripeljali kmetje 10 voz sena, 4 otave in 16 elame. Cene: seno 75—85, otava 80—85, slama 45—50 Din za 100 kg.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (13. t. m.). Pšenica: baška, 1 vagon 296; baška, 75 kg, 7 vagonov 285—290. Ječmen: baški, pomladni, 2 vagona 180; banatski, 1 vagon 150. Turščica: baška, za december, 1,5 vagona 132,50; baška, nova, Celebija, 4,5 vagona 142; banatska, stara, 1 vagon 178; sremska, 5 % zlatega zubana, 5 vagoni 185; sremska, sušena, 8 vagonov 155 do 156. Moka: baška, 60, 1 vagon 455; baška, 60, 1 vagon 295; baška, 67, 1 vagon 195. Otrobi: sremski, v jutastih vrečah, 5 vagonov 110; baški, v jutastih vrečah, 1 vagon 112. Tendencia mirna.

— Srednjeevropska prometna konferenca se je vršila te dni v Zagrebu. Udeleževali so se je delegati našega, avstrijskega, italijanskega in češkoslovaškega prometnega ministarstva. Na konferenci se je dosegel popoln sporazum v pogledu ureditve mednarodnih transitijskih vprašanj Jugoslavije, Avstrije in Češkoslovaške z Italijo. Te konference se je naša država udeleževala samo za oni del prog, ki se nahajajo na področju ljubljanske železniške konference.

— Švicarji kupujejo delnice Trboveljske premogokopne družbe. Z Dunaja poročajo, da na tamošnji borzi švicarske banke v veliki meri kupujejo delnice Trboveljske premogokopne družbe. Domneva se, da so za švicarji italijanske banke. To je prav verjetno, ker je na premožu in sploh kurivju siromašni Italiji ta premogokop dišal že ob prevratu. Ker ga ne morejo anektirati, bi ga radi dobili v svojo last.

— Za olajšanje izvoza lesa v Turčijo. V svrhu olajšanja izvoza stavbnega lesa v Turčijo je turška vlada dovolila, da se lahko denarna kavcija, ki jo mora uvoznik lesa v Turčijo položiti, zamenja z garancijo. Turška vlada bi rada s pospešenim uvozom lesa pospešila gradbo v onih delih Carigrada, ki so bili prizadeti po požaru. Podoba je, da bo Turčija po vzgledu Grčije kmalu dovolila svobodno uvoz stavbnega materiala.

— Vojvodinska tvornica sladkorja v češkoslovaških rokah. Po praških vesteh je Praska kreditna banka, ki je imela doslej večino delnic tvornice sladkorja v Crvenki (Vojvodina), kupila še ostale delnice, tako da je banka sedaj izključna gospodarica podjetja.

— Zemaljska banka v Beogradu povišuje glavnico. Zemaljska banka v Beogradu je sklenila povišati delniško glavnico od 20 na 30 milijonov dinarjev. Podpisovanje novih 100.000 delnic se bo vršilo od 15. t. m. do 30. decembra t. l.

— Alpska montanska družba in zapadnoevropski železarski kartel. Z Dunaja poročajo, da so pogoj za pristop Alpske montanske družbe k zapadnoevropskemu kartelu že določeni. Rok za pristop je odvisen samo od tega, kdaj bo prišlo do sporazuma v češkoslovaški železarski industriji. Ako bodo pogajanja v češkoslovaški industriji železa trajala predolgo časa, se bo avstrijska industrija železa priključila zapadnemu kartelu ločeno.

— Prodaja kosti. Dne 23. t. m. se bo vršila pri komandi mesta v Ljubljani obitalna licitacija glede prodaje kosti. Natančnejše v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo

Borze

13. novembra.

CURIH. Beograd 9.1425, Berlin 123.125, New York 518.50, London 25.1525, Pariz 17.20, Milan 21.45, Praga 15.36, Budimpešta

0.007260, Bukarešta 2.85, Sofija 3.75, Dunaj 73.05.

TRST. Devize: Beograd 42.50—43.25, Dunaj 325—345, Praga 71—72, Pariz 79.75 do 80.50, London 116.50—117.50, New York 24.15—24.35, Curih 460—470, Budimpešta 0.0390—0.0340, Bukarešta 13—14; valute: dinarji 42—43, dolarji 24—24.30, 20 zlatih frankov 96—101, zlata lira 468.80.

DUNAJ. Devize: Beograd 12.4825 do 12.5225, Berlin 168.05—168.55, Budimpešta

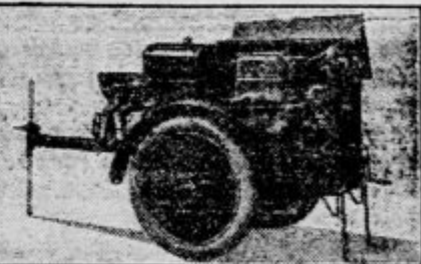
99.19—99.49, Bukarešta 3.8850—3.9050, London 34.3875—34.4475, Milan 29.16—29.26, New York 708—710.50, Pariz 23.50—23.60, Praga 20.9725—21.0525, Sofija 5.0950 do 5.1350, Varšava 78.45—78.95, Curih 136.50 do 137; valute: dinarji 12.49—12.55, dolarji 706.70—710.70.

Deviza Beograd na ostalih borzah: v Berlinu 7.145, v Londonu (popoldne) 275, v New Yorku (12. t. m. po borzi) 1.76 in tri četrtinke.

Gasilna društva, pozor!

Motorna brizgalna 60 m³ na uro do 60 m visokine
Motor: 4 cilindre z 22/36 HP. — Cena brez cevi franko tu: Din 38.000 do 40.000
Vse auto-brizgalne 30—40% ceneje kot druge
Konkurenčni izdelki.

dobavlja zastopstvo Renault
A. LAMPRET, Dunajska cesta 22

Zahtevajte pravi
Trapistovski sir

Pazite na zgornjo zaščitno znamko pravega Trapistovskega sira, ki se proizvaja že 50 let samo v trapistovskem samostanu „Marija Zvezda“, Banja Luka, Bosna. Pri kupovanju trapistovskega sira zahtevajte vedno samo Trapistovski sir „Marija Zvezda“ v Bosni, ki je opremljen z gornjim zaščitnim žigom.

Treba je, da si zapomnite samo besedo

„TRAPEZ“

ker pod to značko prodaja rusko-švedska tvornica galoš in snežnih čevljev svoje proizvode, sloveče po vsem svetu kot absolutno najboljši.

Dobijo se v Ljubljani pri:
A. KRISPER
Ljubljana, Mestni trg 26

Ne uvažujte samo nizkih cen, temveč tudi daleko boljšo kakovost blaga tvrdke T. EGER, Sv. Petra cesta št. 3

Modne potrebščine za dame in gospode — Veznine. — Čipke. — Gumbl. — Žnore. — Korale. — Perlo. — Filet vložke. — Opreme za neveste.

Toaletne potrebščine. Crepe de Chine. Pungis svilu za senčnike.

GAZELA
MILO

Tako krasno se pere edino le z milom „Gazela“

Vedite pa tudi, da se v vsakem tisočem kosu nahaja zlatnik. Ako ga najdete, pomeni to za Vas dvojno srečo!

Enrilo

Splošno priljubljen

kavni nadomestek

okusen i cenen.

Dobiva se v vseh

dobro asortiranih

kolonialnih trgovinah.

znajo v Rovtuh, kjer po stari šegi še drečkajo, to ni žgoča in neizprosna kritika, to je samo zmerjanje. Literarno zmerjanje, klevetanje ali vedjanje je pa ravno tako kaznivo, kakor vsako drugo. Literat je za to literat, da pove, kar hoče, v literarni obliki, če zna. Prešeren je znal. Če pa v preprič-o literarnem predmetu koga ozmerjam, ga šmem z isto pravico tudi počiti za uho. Ker je „literarni ton surov, če je polemičen“, je tudi klofuta upravičena.

„Srečen Prešeren, srečen Levstik in srečen Cankar, fer vsi drugi, ki se niste poznali našega tiskovnega zakona. Mi žal nismo tako srečni in zato rečemo v nasprotju z Levstikom: Doli kritika!“

Tako končuje naš literat filipiko. Preserhu bi naš tiskovni zakon ne bil škodil. Ali Levstiku? Kakšnega misljenja je on bil o stvarni kritiki, je povedal 1868 v podlistku „Objektivna kritika“. Priporočam. Kar ko je znal polemizirati, jedko, „žgoče in neizprosno“, glej n. pr. v poslanici naročnikom „Pavlihu“. Brez žalitev! Priporočam. („Navidezno velikačstvo torej zdaj pšenece bogato cvete, in še dolgo bodo cvetla. A gorje človeku, kateri si upa zoper to ziniti!“) Ali pa vzemi njegov „Signum temporis“, ali pa, dragi literat, ki spadaš med „pšace“, to ime bodi vsem onim, katerim ne smemo reči „pisatelj“, in katerih čisto je tema, — vzemi prvi dve strani Levstikov kve kritike Kleinmayrjeve „Zgod. slov. slovstva“. Tu vidiš, kako treba storiti, da nasprotnika zmešješ in mu očitaš „duševno ubožstvo, nekritičnost, nezrelost, vihravost, nevednost, strašen jezik.“ „nečist curek v slovenskem slovstvu,“ pa ta

ko da nihče ne more tožiti nikogar po nobenem zakonu. Les se prid' učiti, potem se le uči nas, in ne pritožuj se nad tožbo, če ne znaš pisati tako, kakor treba. „Kdor se vrabce boji, naj prosa ne seje.“ Umeš li?

O Levstiku vemo, da je „sedel“, pa niti radi klevet niti uvrede. Ali pa bi ga mogel kdo tožiti radi njegovih zavbavljenj, n. pr. v „Slov. slovstvu“, n. pr. „Kuhar Tursternjak“, ali Hicinger radi „novoletne noči 1860“, („v vsako lajno se bom silil, dokler ne povrnem se k blatu domú“) ali radi besed „Aftergenica“? Niti tu ne, niti radi uvrede ne. Toman, Obreza, Zarnik, Costa, — molčimo! Hacedelj, prvi v redi, se smeje v abecedi, Strgar in Haderlap, nikdo ne more tožiti, — hop, evo ga: „Nabiraš si v misli črepinje in smet, i jezik ti je, ko razdrasna ščet.“ Dragi literat, daj, toži, tale gre tebi! Samo adressa ni izrečena.

Seveda, če se s Prešernom in Levstikom imenuje še Cankar, potem je treba z besedo na dan: Za Cankarja ni potreben baš sedanj tiskovni zakon. Razven umetnin je napisal tudi tekste, ki so vsebovali „prestopke zoper varnost časti“ ali „klevetov“ in „uvredov“. Mislím pa, da je bolj literaturo, tudi za kritike in polemike, če se drži po vzgledu Prešerna, Levstika, a po vzgledu Cankarja le, kadar se je tudi on držal Prešerna in Levstika. Kadar je pa grešil, — mi nau nismo sodniki, a če ga prizadeti ni tiral pred sodnike, niso s tem epigončki dobili pravice, da smejo Cankarja posnemati v slabem, ko ga v dobrem ne znajo.

M. A. C.

M. Zévaco

Papežinja Favsta

Roman

»Slavna gospoda,« je kričal, »evo vam našega slavčka! Prostor za čudovito pevko Violetto! Gospod Picouic! Gospod Croasse! Kje sta, lenuha? Spravita ljudstvo v red!...«

Kmalu je bil napravljen velik krog, sredi katerega je stala ubožica in ubirala svojo gitaro. Tihe solze so ji kapljale na strune... Njeni drobni prsti so začeli sladkati ritorel.

»Zate, ljubljena mamica,« je smirala sama pri sebi. »Za majhen šopek, da ti ga položim na grob...«

In njen mili, čisti glas, ki je segal vsem poslušalcem v srce, je zapel preprosto ljubavno tožbo. Toda že pri prvi kitici ga je zadušilo intenje... Vojvoda Guiški je naglo pristopil. Pozabil je, da se upira vanj na tisoči oči.

»Plakate?« je vprašal z glasom drhtečim od strasti. »Zakaj?«

Pevka je dvignila solzno oko in ga je uzrla.

»Vi?« je vztrepotala. »Pustite me! Oh, zaklinjam vas, ne hodite za meni!«

»Plakaš, dekle,« je povzel vojvoda težko dihaje. »Če bi le hotela, ti ne bi bilo treba plakati nikoli več!... Poslušaj me, ne odmišljaj se tako... Znaj, da te ljubim...«

Karel Angoulémski je videl ta prizor. Položil je roko na držaj svojega meča in trepetaje krenil proti vojvodi... Prav tisti mah pa je zabučalo po Grèvskem trgu rezko trobljenje fanfar. Vsa tisočglava množica je zavalovala in zagnala besen krik:

»Kraljeva garda! Crillonovi Švicarji! Smrt jim!... V vodo jih!...«

Ta garda in ti Švicarji so bili tisti, ki so prejšnji večer poizkušali zavzeti vstaške barikade!... Pred pritiskom nasprotnikov so se umaknili v Mestni dvorec in so tam prenočili, a zdaj so se pokazali spet in še s trobentači na čelu!

Vojvoda Guiški je zaklel in jim je planil naproti. Njegovi plemiči so z napol izdrtimi meči udarili za njim. Trg, pravkar še tako miren, je bil zdajci poln srditega vpitja, pehanja, meščanov, ki so tekli po orožje, in prestrašenega vrišča žensk, ki so padale v nezavest... »Z orožjem nanje! Smrt Herodovim privržencem!...«

»V vodo gardiste! V vodo Crillona!...«

Ko je Karel Angoulémski videl, da je planil Guise proti Crillonu, je spravil meč v nožnico in je obstal pri mladenki. Zarja upanja je zasijala Violetti v krasnih očeh... Prvikrat sta se gledala od blizu in govorila drug z drugim. Oba sta bila bleda, oba sta trepetala od vznichenja te minute...

»Za Boga,« je tiho izpregovoril vojvoda. »ne bojte se ničesar... Plakali ste... Ali je ta drzni plemič nemara...«

»Ne, ohi ne,« je odgovorila z grozo. »Plakala sem... vidite...«

zato ker...«

Sklonila je glavo in dodala z dušečim se glasom, polnim neskončne žalosti:

»Mati mi je umrla... Tam notri leži... sama!... In nikogar ni, da bi opravil molitev ob njenem ubogem truplu...«

Spet si je pokrila oči in zajokala.

»Vaša mati leži mrtva!« Karel je prebledel od sočutja, kakor je malo prej prebledel od ljubezni. »In vas, ubogo dete, so silili peti?... To je strašno!...«

»Ne, ne!« je rekla ona in z grozo vrgla oko na Belgodera, ki je renč postal okoli nju. »Pela sem, da bi mogla kupiti materi cvetlice...«

Tisti mah je zavladalo nad Grèvskim trgom globoko, svečano molčanje. Trobente so bile utihnile, krik ljudstva se je polegel; Crillon in vojvoda Guiški sta govorila in vsak se je prizadeval, da bi ju razumel.

Karel je prijel Violetto za roko. Povel jo je k telegi, počakal, da je vstopila, in krenil za njo. Ko je ugledal slamnato s Simoninim truplom, se je odkril. Violetta je pokleknila...

»Le čujte pri svoji materi,« je dejal z glasom polnim pomilovanja.

»S cvetjem jo okitim jaz, ako mi dovolite...«

Violetta ga je pogledala z vročo hvaležnostjo. Ganjen do dna duše je mladi vojvoda stopil z voza ter krenil k najbližji cvetličarici. Brez besede je vrgel osupli prodajalki zlatnik ter zagrabil polno naročje cvetja, rdečih in belih rož, nageljnov, jazmina, lilij in zrebic. S tem dišečim tovorom se je vrnil v telego in jel posipati Simonino truplo, dokler ni izginilo pod cvetno odejo...

Violetta je klečala s sklenjenimi rokami ter gledala njegovo početje, vsa žalostna in obenem vsa blažena, kakor da sanja o raju...

»Ne kraj ne ura nista taka, da bi lahko govoril z vami od srca,« je rekel Karel Angoulémski. »Toda ne bojte se poslej ničesar več... Nemogoče je, da bi še delj ostali pri teh ciganih. Jutri zarana pridem in se dogovorim z vašim gospodarjem...«

»Ki bo svetlosti drage volje na razpolago!« je rekel tik zraven Charlesa porogljiv in raskav glas.

Mladi vojvoda je z viška premeril klateža, ki se mu je klanjal do tal.

»Kje morem govoriti s teboj, mojster?« je vprašal.

»Ne daleč od tod, svetlost: v Tissanderijski ulici, v gostilni pri Dobri nadi, kjer spravljam konja kočijo, leoparda in svoje ljudi.«

»Dobro. Pričakuj me jutri zjutraj.«

Karel Angoulémski se je še enkrat ozrl na Violetto in na mrliča.

»In zdaj sem tvoj, maščevanje!« je zamrmral. »Glej, oče, na svojega sina in blagoslovi njegovo osvetlo!«

Stopil je z voza ter krenil naravnost proti vojvodi Guiškemu!... Belgoder, ki je stal s prekrizanimi rokami na stopnicah, se je rogala za njim:

»Le pridi jutri zjutraj, bedak. A kje bo takrat Violetta!«

Nato je zagodrnjal sam pri sebi:

»Poskrbeti moram, da me odrešijo mrliča. Čim prej se ločiva, Simona, tem bolje zame. Srečno pot!...«

Že je hotel odhiteti, ko je stopil predenj mož v črnem baršunastem odelu, ki je s svojim blešnim, otrplim obrazom sam nalikoval mrliču. Glas tega moža je bil izmed tistih ledenih glasov, ki delajo, da obliva poslušalca mrlja zona.

»Ti si Belgoder, lastnik tega voza?« je vprašal cigana.

»Peklenska figura,« je pomislil lopov in nehote vztrepetal. »Da, gospod plemič,« je odgovoril na glas, »jaz sem pokorni sluga vaše svetlosti.«

»Teda si ti gospodar mlade pevke Violette?« je počasi nadaljeval črni tujec.

Belgoder se je zdrnil, udaril se po čelu in se priklonil še globlje. »Že vem!« je pomislil. »To je plemič, ki ga je napovedal vojvoda Guiški, da mi po njem sporoči svojo voljo... O, zdaj te imam, mojster Claude! Sladke novice boš slišal o meni in o svoji hčeri!«

Vzravnal se je in rekel naglo:

»Čakam vaših ukazov, gospod.«

Plemič ga je prijel za komolec, sklonil se in dejal obotavljaje, z zamolklim glasom:

»Poslala me je mogočna oseba. To dekle... vaša Violetta...«

Premolknil je. Vzdihljaj neizmerne muke mu je razširil prsa.

»Violetta in jaz sva na razpolago tistemu, ki vas je poslal,« je rekel Belgoder. »Kaj ukazujete?«

»Evo... Ako izpolniš vse, dobiš...«

»Deset mošnjak po deset zlatnikov! Kaj moram storiti?«

Neznane je ošabno zamahnil, meneč, da je lopov s tem povedal ceno svojih uslug.

»Kaj moraš storiti?« je ponovil, otiraje si čelo. »Poslušaj. V Starem mestu, za cerkvijo Naše Gospe, na koncu otoka, stoji tik ob vodi napol razpala hiša. Vrata so železna, trkalo bronasto; tja jo pripelji nocoj ob devetih... Razumeš?«

»Nocoj ob devetih! Kako ne bi razumel, tristo vragov?«

Črni plemič se je za trenutek pogreznil v svoje temne misli. Nato se je zdrnil kakor do dna duše in povzel tiše, z glasom, v katerem je drhtel še tesnobnejši nemir:

»Kdo je bila tista ženska z rdečo krinko in plavimi lasmi, ki sem jo pravkar videl?... Kdo, povej?...«

»Ciganka mojega rodu.«

»Ciganka?... Kako ji je ime?...«

»Saizuma.«

»Ciganka... res?... In Saizuma ji je ime...«

»Drugega imena nima.«

Tujec se je vzravnal. Črte njegovega obraza so se razvezale, kakor da ga je minil skrivnostni strah. Mahnil je ciganu v slovo, potegnil izza telovnika pismo, ki mu ga je bila dala Favsta za vojvodo Guiškega, ter izginil med množico, kakor izgine kamen v kalni vodi... med tem, ko je Belgoder z mirko radostjo ponavljal: »Drevi ob devetih, v Starem mestu!... Ne boste me zaman čakali, gospod vojvoda Guise!«

SAPUN PALMOLIVE prvi je sapun koji nije farban Njegova je zeleva bo a naravna od čistog palminog i maslinovog ulja, koja pomlađuju

SAVON PALMOLIVE

Palminsko Maslinasto

Človek brez spanja

je obžalovanja vreden. Vsakdanje negovanje telega telesa: »Fellerjev« Elia fluid, v poroknih steklenicah po Din 67, v dvojnab steklenicah po Din 97, ali specijalnih steklenic po Din 265. Po polni prid - tem cenejši, čim več se naroči namkrat, z zvojnino in postojno siane 9 poskusnih ali 6 dvojnab ali 2 speijalnih steklenic. Din 67 - 27 poskusnih ali 15 dvojnab ali 6 speijalnih steklenic. Din 133 - 54 poskusnih ali 36 dvojnab ali 12 speijalnih steklenic. Din 265 -

Naročila nasloviti različno takole:

Eugen V. Feller, lekarna v Stubici Donji, Eliastrg 245 Bratstva

Tisoče

»tisoče sem zavrgel, ker nisem vedno upoval sokna« veletgovini!

R. Stermecki, Celje, št. 20

katera prodaja močno sušno Din 72 - krasen ševijot Din 77 -

lini kamgarn Din 90 - Ravno tako se poceni prodaja volnena roba za fine damske obleke in moderne plašče.

Cenik z tisoči predmeti in slikami se pošlje vsakemu zastoj!

Železniška vožnja se nakupu primerno ovrne 87 a Trgovci engro cene

TAKI ČEVLJI

izgotovljeni predvsem za jesenski in zimski čas iz 1^a boksa

na rom šivani stanejo samo **Din 265.-**

Najcenejši in najtrpežnejši v državi.

Aleksand'rova c. št. 1. Breg štev. 20.

Izšla je Blasnikova VELIKA PRATIKA

za navadno eto 1926, ki im. 365 dn

»VELIKA PRATIKA« je najstarejš slovenski kmetijski koledar, koji e bil že od naših pradedov na bolj vpoštevan in je še danes najbolj obratjan.

Letošnja obšina zdaja se od kuje po bogati vsebini in slikah Opozarjamo na davčne spise, koje mora vsak čitati, da bo vede. kar smo plačevali nekda, kar in koliko mora plačevati danes zlasti Slovenija

Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 Din. Kjer bi jo ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisnici pri

J. Blasnika naslednikih tiskarna in litografski zavod **Ljubljana Breg tev 12**

VIM

LEVER BROS. LTD., Port Sunlight, ENGLAND.

Vim je kulin... Čsji in polra vse.

Zastopstvo in depot: **HARBERT WEISS i druž, Zagreb** Samište 51 Telefon 7 43 Brz. na lov Nerb 11

Kako se Parižanke olepšavajo

Znano je, da ima sloveča Parižanka de Milliere izredno lep obrez in divne roke. Njene bleščeče in ognjene oči zato nijo v modrikastih sencih njenih gostih obrvi, a njene rožne ustnice skrivajo prekrasne zobe. Njeno lice, ramena, grudi, roke so bele kot sneg, a njeni kratko prstriženi lasje povzro čajo čaroben izraz

Ona sama trdi, da je vse to dosegla z uporabljanjem specialitete »NEIGE DES CEVENNES« (Sneg iz Sevenov), in to: s kremo, pudrom, ružom, citroneigom in kaniom za nohte »DIAMANT« Omenjeni produkti olepšajo ono, kar je pri ženski lepo, zapeljivo in s čemur ženska najbolj očara.

Samo »SNEG IZ SEVENOV« nam povzroči befino, kakor jo imajo visoke gore srednje Francije, a uporaba tega, nam to dokazuje.

Kakor hitro so dosepele omenjene specialitete v velika pariska skladišča, takoj so jih razprodali in ne samo francoski, marveč vsi svetovni časopisi so prinašali senzacionalne članke iz strokovnjajskih peres, ki niso mogli prehaliti teh predmetov: postali so predmet razgovorov in prvih, najfinejših damskih družbah.

Najslavitejšje svetovne gledališke umetnice so izrekle pohvalo tem izdelkom. — Dovoljujemo si navesti njih slavna imena: Marte Chenal, Vere Serg'ne, Napierovska, Mistinguett itd. — od katerih prinesemo slike z njihovimi originalnimi izjavami in podpisi

To društvo so ustanovile svetovne kapacitete v kemiji in kosmetiki in potem ni čudno, če je tako podjetje s svojimi nenadkriljivo izvršenimi kosmetičnimi predmeti doseglo tako sijajen rekord modernega sveta. — Neboj zahval najlepših in najmodernejših Francozini, ki so zavrgle vse druge kosmetične predmete in uporabljajo samo naše, pričajo, kaj mi izdelujemo

Znano je, da so zdravniki in kosmetiki skozi leta poskušali naše izdelke in jih vedaj nadvse priporočajo.

SPECIJALITETE: Creme »Neige des Cevennes« citroneige (posebnost za roke), cold cream, poudre de Riz Bouquet, ruž za ustnice in lice, v tekočini in stogli, ki se ne razmaže, matineige tekoča krema in puder za večer, mousse de conombres (kumarčna pena), ki odstranjuje pege, mozolje in je za olepšanje. lait de concombres (kumarčno mleko) za vzdrževanje lepote, shampooing za lase, dentinodol pasta za zobe, ki odstranjuje zobni kamen, mlo neige in citronaige, »Diamant«, posebni kamen za svetlikanje nohtov (nenadomestljiv), sol za kopanje, parfemi, lotioni itd.

Vse navedene produkte dobite povsod; kjer pa jih še ni, jih razpošilja glavno sfrancosko skladišče za vso državo v Osijeku 1

Tvornica v Parizu 12, Rue Calmels, «NEIGE DES CEVENNES».

INŽ. J. H. BUHL

DIN 300

ALUMINIJ

kompletna garnitura 12 kom kakor na sliki

franko dom proti predplačilu ali povzetju

MARIBOR

Zahtevajte gratis cenike!

Vsak bo lahko spal

na blazinah iz finega puha 11423-a

ako si bo naročil puh pri eksp. firmi za Jugoslavijo

BRAČA HOLLANDER, SUBOTICA.

Naceneje perje in specijalni puh za blazine.

Zahtevajte cenike in vzorce!

Pozor! Pozor!

Čast mi je priporočiti spoštovanim trgovcem

garantirano čisti

MED

11897

v posodah od 50 kg dalje po dnevni ceni.

Svetislav Maksimović

Telefon 72 St. Vrhac (Bačka)

Konkurzna masa kemotehnične tovarne «Dana» v št. Vidu nad Ljubljano proda različne heliografske in kopirne stroje s pripadki. — Oferti se naj vložijo do dne 19. t. m. pri konkurznemu upravitelju dr. F. Luckmannu, odvetniku v Ljubljani, Gradišče 4. — Tam se dobijo tudi ev. informacije.

Zahvala.

Zahvaljujemo se za vso požrtvovalnost in za vse izraze sožalja ob težki nesreči, ki nas je zadela s tragično smrtjo našega

Lojzeta.

Zahvaljujemo se za veliko udeležbo na njegovi zadnji poti, za spremstvo preč gg. župniku Barletu in kaplanu. Posebno se zahvaljujemo gg. prof. Ravniku, univ. prof. dr. Jesenku, ing. Debelaku, Striciju, Kastelicu, Merzelju in Fabianiju za lepe poslovilne besede, nadalje vsem darovalcem krasnih vencev in buketov: klubom A. S. K. Pri morju, S. K. Iliriji in T. K. Skali; Miss Copelandovi, Deržaju, Pavli Jesihovi, Miri Marko Debelak, Pibernikovi, Divici Medicovi, sostanovalcem in drugim. Prižnanje in zahvala pevcem genljivih žalostink!

Bog plačaj trud požrtvovalnim ljudem v Viktrah in Smledniku.

Sv. maša zadušnica bo v torek 16. t. m. ob 7. uri v cerkvi sv. Jakoba.

Ljubljana, dne 13. novembra 1926.

Rodbina de Reggi.

Zahvala.

Za vse dokaze iskrenega sočutja povodom smrti našega srčno ljubljenega papana, starega papana, strica in tasta, gospoda

Ivana Zupančiča

tovarnarja in posestnika,

se tem potom zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem. Posebno se zahvaljujemo gospodom pevcem, Sportnemu klubu «Ilirija», vsem onim, ki so poklonili toliko lepega cvetja ter sploh vsem, ki so spremili dragega pokojnika na njegovi zadnji poti.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v cerkvi Mariji-nega Oznanenja v četrtek 18. t. m. ob 7. uri.

V Ljubljani, dne 13. novembra 1926.

Žalujoče rodbine: Zupančič, inž. Fr. Finc, E. Betetto, Jul. Betetto.

Poslovodjo za električno delavnico

sprejme veliko električno podjetje v Zagrebu, z takojšnjim nastopom. Pogoji: popolnoma samostojen, ter z večletno prakso, izkušen v vseh popravilih strojev, transformatorja in v motranju ter popolnoma vešč v izdelovanju razklopnih postrojev. V poštev pridejo samo prosilci ki posedujejo spričevala o večletnem vodstvu pogona in delavnice. Zajedno iščemo monterje. Takojšnje ponudbe na **Pablistas d. d.**, Zagreb, Gunduličeva 11, pod „Za 10.067“.

11853 a

Dobro idoča trgovina

v Mariboru se pod ugodnimi pogoji odda s 1. I. 1927. Posredovalci: izključno it. Dapisi pod: „Sigurna bodočnost 177“ na Novinsko agencije Vrsič, Maribor, Vrhanova 19.

Čreva

vsakovrstna po najugodnejši ceni kakor vsako leto vedno v zalogi.

Kupim tudi:

surovi in stopljeni loj.

Plačam ga po najvišji dnevni ceni

Jos. Bergman, Ljubljana.

Poljanska cesta 85.

Za krojače!

Izšla je nova velika

Knjiga krojaštva

za samouke v prirojanju. III. izdaja v slovenskem jeziku

Vsakemu krojaču neobhodno potrebna, ker vsebuje vse kar mu treba vedeti. Opis knjiže se dobi brezplačno

pri A. KUNC, Ljubljana,

Gospodarska ulica 7.

17-0

Ferdinand Tuma

v soboto, dne 13. t. m. po kratki in mučni bolezni preiden s tolažili sv. vere mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek, dne 15. novembra 1926 ob 3 uri popoldne iz hiše žalosti Dunajska cesta 17. na pokopališče k Sv. Kržu

V Ljubljani 14. novembra 1926.

Žalujoci ostali.

11880 a

Cevljarska zadruga v Ljubljani

sporoča vsem svojim članom, da je v soboto, dne 13. t. m. preminul njen dolgotrajni zvesti član, gospod

Ferdinand Tuma

čevljarski mojster

Pogreb nepozabnega tovariša bo v ponedeljek, dne 15. novembra 1926 ob 3 uri popoldne iz hiše žalosti Dunajska cesta 17 na pokopališče k Sv. Kržu

LJUBLJANA, 13. novembra 1926.

ZAHVALA.

Povodom smrti našega predragega pokojnika, gospoda

Karla Rosmanna

so številni prijatelji in znanci počastili njegov spomin in nam izrekli svoje sočustvo-vanje. Zahvaljujemo se jim, kakor vsem onim mnogobrojnim, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se še posebej predstavnikom raznih oblasti, gasil-nemu društvu, gg. pevcem, sokolski četi, učiteljskemu zboru in šolarjem osnovne šole ter onim, ki so mu prinesli rož in cvetja za zadnji pozdrav in zdravniku g. dr. Ropasu za izredno požrtvovalno in skrbno nego.

V Novem mestu in Ljubljani, dne 13. novembra 1926.

Žalujoči ostali.

Potrij v globoki tuznosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naša ljubljena in nepozabna mama, oziroma tašča, gospa

FRANJA STOPAR

vдова po drž. gozdarju

dne 11. novembra ob 22. uri, previdena s sv. zakramenti, po kratki mučni bolezni za vedno zatisnila oči.

Pogreb se vrši v nedeljo, dne 14. novembra ob 15. uri iz javne bolnice v Celju na mestno pokopališče.

Radeče—Celje, dne 13. novembra 1926.

Žalujoči: Minka por. Čuk, Štefka por. Pfannenstil, hčerki; Kristjan, sin; Rada por. Stopar, snaha; Franjo Čuk in Heinrich Pfannenstil, zeta; Hinko Pfannenstil, vnuk ter ostali sorodniki.

ZAHVALA.

IVAN OBLAK se v svojem in v imenu svoje hčerke **Mici** iskreno za-hvaljuje za mnogobrojne izraze priskrbenega sočutja, ki sem jih prejel povodom nenadomestljive svoje nepozabne soproge in mame gospe

MARIJE OBLAK roj. KANC

za poklonjeno prelepo cvetje in vence ter za mnogobrojno čaščeče spremstvo na njeni zadnji poti.

Dolžnost me veže se še posebej zahvaliti prečastiti duhovščini, društvu „Sokol“ za spremstvo ter sokolskemu pevskemu zboru za v srce segajoče žalostinke. Istotako se priskrbeno zahvaljujem tukajšnjemu godbenemu društvu za spremstvo na njeni zadnji poti.

Vsem dragim sorodnikom, prijateljem in znancem od bližnjih in daljnih krajev, ki so častno spremili pokojno, se najiskreneje zahvaljujem.

Vrhnika, dne 10. novembra 1926.

Zahvala.

Ob smrti ljubljenega soproga

Štefana Skrbinška

se zahvaljujem iskreno vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti ali pa so se s sožalnimi pismi spomnili njega in žalujoče družine! Zahvaljujem se za spremstvo pri pogrebu predvsem Direkciji drž. žel. v Ljubljani, zastopani po njenih najvišjih uradnikih ter šefih oddelkov in številnemu osebju. Raynatelstvu priskrbeno hvala za počastitev z velikim šopkom s trakovi, osebju brzojavnega urada za krasen venec s smiselnim napisom o «neumorni delavnosti» pokojnika, ravno tako udana hvala mariborskim odposlancem žel. osebja, ki so prinesli pokojniku z vencem pozdrav iz Stajerske, spominjajoč se ga kot narodnega prvoboritelja, priskrbeno hvala sploh vsem, ki so posuli pokojnikovo zadnjo pot s cvetjem. Srčna hvala še zastopniku uprave Narodnega gledališča, številnim umetnikom, zastopnikom tehničnega osebja za spremstvo in vsem drugim, ki so od blizu in daleč v tako velikem številu sledili krsti pokojnika.

Izrečna zahvala za veličasten pogreb pa gre železničarski godbi in pevskemu zboru železn. godb. društva «Sloga», ki sta z žalostinkami dala sprevedu baš za pokojnika, ki je glasbo tako strastno ljubil, smiselno obiležje.

S posebno hvaležnostjo se spominjam tudi vseh onih, ki so stali pokojniku ob dnevih njegove bolezni ob strani. Iz dna srca se tu zahvaljujem predvsem g. prof. dr. Štajmerju, ki je s svojim velikim zdravniškim znanjem, očetovsko skrbli-vostjo in sočutjem rešil pokojnika velikih bolečin in storil sploh vse, da mu olajša trpljenje na neizogibni poti v večnost. Hvaležno se spominjam tudi nad vse skrbnih in dobrih usmiljenih sester v Leonišču, ki so z velikim potrpljenjem in nežnostjo stregle pokojniku.

Končno še hvala vsem onim, ki so se udeležili naše zadušnice za pokojnika, V svojem in imenu svojih otrok ter vseh sorodnikov

Franja Skrbinškova, vдова po žel. nadzrev. in bivšem vodji brz. urada na Dir. drž. žel. v Ljubljani

POZOR

ženini in neveste

Žimnice

matrace, posteljne mreže, železne postelje (zložljive), otomane, divane in tapetniške izdelke nudi najceneje

Rudolf Radovan, tapetnik

Krekov trg št. 7 (poleg Mesinega doma)

J. Stjepušin 26 Sisak

priporočam boljše tambarice, strano, kartirane, žele in ostale so-trebnosti se vso ceno-bila

na Opatkovski tranki pri Opatki

PODRUZNICE:

Maribor, Kamnik, Novo mesto, Ptuj, Rakek, Slovenske Konjice, Slovenj-gradec, Prevalje

TRGOVSKA BANKA, D. D., LJUBLJANA

DUNAJSKA CESTA št. 4 (v lastni stavbi)

KAPITAL in REZERVE preko Din 20,000.000

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzojavke: TRGOVSKA

Telefoni: 139, 146, 458

Lokal

Vinotoč v Mariboru
v obliki inventarja, ve-
liko kletjo, sredi mesta pro-
da lastnik A. Koc. Maribor,
Klavarska ulica 15. 34130

Gostilno

dobro kletno vsem v na-
tem, najraje na delu ali
blizu mesta. Ponudbe na
oglasni oddelku »Jutra«
»Gostilna 66«. 343011

Večji, lep lokal

primeren za pisarno ali
ordinacijo prevzemam, ev-
v družbi kot sonajemnik
ali podnajemnik; v ta na-
men izjemno interesna in
lokal. Ponudbe pod značko
»Centrum Ljubljana« na og-
lasni oddelku »Jutra«, kjer leži
naslov. 33967

Lokal s stanovanjem
za trgovino ali obrt na
najprejetoj točki kra-
jneje mesta, ob železnici
odm. Dopise pod značko
»Velika prihodnost« na
oglasni oddelku »Jutra«
33830

Lokal za pisarno
v centru Ljubljane (3 ve-
ste ali 4 manjše sobe) izjem-
no 1. februarja, event. 1. ma-
reja 1927, event. kupim hišo
s prostimi pisarniški lo-
kali. Ponudbe pod »Prima«
na oglasni oddelku »Jutra«
— kjer leži naslov reflekt-
anta. 32513

Skladišče
svetlo, zračno in suho, gla-
betirano, oddaljeno takoj po-
kojniki zavod v Ljubljani,
Aleksandrova cesta. 269

Kavarnic in restavracij

»Bellevue« v Spodnji Šiški
pri Ljubljani — damo na ra-
stani ali v najem. Reflek-
tanti naj se zglašijo istotam
34259

Enodružinski hišo

v Ljubljani, s majhnim vr-
tno in kmetij. Ponudbe s
opisom in cenami na oglasni
oddelen »Jutra« pod šifro
»Lastni dom«. 33500

Majhen lokal

s delavnico ali brez, izjem-
no prometnem kraju. Po-
nudbe na oglasni oddelku
»Jutra« pod »Lokal 10«. 34226

Gospodična

smolna, tudi nemška, iste
gostilno v zvezni ali na ra-
stani. — Event. gre tudi k-
otokom. Ponudbe pod šifro
»Majna« na upravo šifro
v Celju. 34206

Gostilno in trgovino

s tujskimi sobami in veli-
kimi skladišči ter najvami,
s vso opremo oddam s naj-
em. Pojavila daje lastnik
Marja Hraš, Ljubljana,
Alajčeva 5. 34157

Pripravljen lokal

s majhnim stanovanjem, ki-
je na prodajo delavski točki
v kraju, kjer je ni trgovine
za stroje. Cenene ponudbe
pod »Vdova 38« na oglasni
oddelen »Jutra«. 33988

Prazno sobo ali dve

skupaj za pisarno, v sredini
mesta vsem v najem. Po-
nudbe na oglasni oddelku
»Jutra« pod šifro »Prazna
soba 62«. 34202

Gostilno

vsem v najem. Ponudbe
pod »Najemnik gostilne« na
oglasni oddelku »Jutra«. 34254

Lokal

v prometni ulici s vso op-
remo. Naslov v oglasnem
oddelen »Jutra«. 34290

Lokal

v sredini mesta Ljubljane,
s popolno mesarsko opremo
in vodovodom ter eno iz
lokalov vedno sobo, pripra-
vno tudi za drugo obrt,
prodajo, event. damo tudi
v najem. Naslov v oglasnem
oddelen »Jutra«. 34251

Avto garaže

(bivše Thalerjeve garaže)
oddam na Trški cesti. 34219

Lokale

za delavnico oddam. Po-
nudbe na oglasni oddelku
»Jutra« pod »Delavnice«. 34281

Lokale

za skladišča ali tovarniški
obrat oddam. Ponudbe na
oglasni oddelku »Jutra« pod
»Večji prostori«. 34232

Kapital

Družabnika

11500 s kapitalom 10.000
Din za izvedbo novega pa-
tenta, ki lahko dosegne
si lahko zasluži nad 100.000
Pisane ponudbe na upravo
»Jutra« v Mariboru pod
»Stalna služba«. 34179

Samostojna vdova

trgovca in gostilničarja s
hikami, večmilijonskim pre-
moženjem prosi dolgoro-
nega gospoda 50.000 Din
posojila za 1 leto. Obresti
po dogovoru ali hrano in
stanovanje zastoj. Cenene
ponudbe na oglasni oddelku
»Jutra« pod »Pomoč 50«. 34136

Družabnika

s do 900.000 Din izjem-
no plodovitim podjetjem —
Cenene ponudbe na oglasni
oddelen »Jutra« pod šifro
»200.000«. 34087

Stanovanja

Sobico s kuhinjo
mesečno, o d d m eni ali
dvema osebam, ki sta ve-
dan odstotni Naslov pove
oglasni oddelku »Jutra«. 34115

Opremljeno sobo
pripronto — s številnim
kotom za takoj. Ponudbe
na oglasni oddelku »Jutra«
»Cel dan odstotna 104«. 34113

Soba s hrano

lokal oddam gospodu. —
Naslov v oglasnem oddelen
»Jutra«. 34091

Lepo, prazno sobo

s elektr. razsvetljavo, od-
dam na periferiji mesta. —
Naslov v oglasnem oddelen
»Jutra«. 34095

Opremljeno sobo

s strogo sepranim vbo-
dom v centru mesta iste
gospod, event. s hrano. —
Ponudbe na og. oddelku
»Jutra« pod »Centrum 20«. 34036

Dijaki ali akademiki

sprejem na hrano in sta-
novanje Naslov v oglas-
nem oddelen »Jutra«. 34095

Soba

opremljeno ali prazno, zrač-
no, s posebnim vodom iste
s 1. decembrom t. l. za-
noski par. — Ponudbe na
oglasni oddelku »Jutra« pod
šifro »Poseben vbo 926«. 33926

Opremljeno sobo

s zajtrkom oddam v šiški
Naslov v oglasnem oddelen
»Jutra«. 33919

Stanovanje

obstoječe iz 3-4 sob s vsi-
mi pritlikalnimi — tudi v
novi hiši. Ižem. Ponudbe
pod »Konfortno« na oglasni
oddelen »Jutra«. 33744

Dobro plačnik

iste v centru mesta v bol-
jši hiši eni ali dve opre-
mljeni mesečni sobi s strogo
sepranim vodom na 15.
novembra ali 1. decembra
Cena postanka strar
Pisane ponudbe pod šifro
»Vhod s stopnic« na oglas-
nem oddelen »Jutra«. 33732

Soba

prazno ali opremljeno, v
mestu, s posebnim vodom
in solno, isto, najraje
pri bližnjem gospodarju ali
stranki brez otrok. Po-
nudbe na oglasni oddelku
»Jutra« pod »Stalna 34«. 34254

Stanovanje

lepo in solno, obstoječe
iz 2 velikih sob, kuhinje in
drugi pritlikali o d d m v
novi hiši. Naslov pove og-
lasni oddelku »Jutra«. 34259

Stanovanje

v novi hiši, obstoječe iz
2 sob, kuhinje in pritlikali
tako oddam »mirni in so-
lini stranki. Naslov pove
oglasni oddelku »Jutra«. 34063

Mirno sobo

tudi s dobro hrano oddam
s 15. novembrom. Naslov
v oglasnem oddelen »Jutra«. 34218

Na stanovanje

in hrano sprejem 6 gospo-
dov, dijakov. Sobe čiste,
elektrika, poseben vbo, v
bližini obrtne kole. Naslov
pove og. oddelku »Jutra«. 34241

Soba

prazna ali opremljena, s
eno ali dvema posteljama,
se počeni oddam. Vhod pose-
be, elektrika, event. dam
uprabo kuhinje kopalnice
in pralnice. — Istotam se
sprejem. 34240

Soba

s posebnim vodom in elek-
trično razsvetljavo, v tre-
dini mesta isto za takoj
gospodu. Ponudbe na og-
lasni oddelku »Jutra« pod šifro
»Takoj 338«. 34183

Opremljeno sobo

lepo in snažno, s posebnim
vodom, oddam. Naslov v
oglasnem oddelen »Jutra«. 34190

Gospodično

sprejem na stanovanje. —
Naslov v oglasnem oddelen
»Jutra«. 34212

Opremljeno sobo

snažno, s električno raz-
svetljavo in vodom iste
stopnje, oddam 1-2 bol-
jšina gospodoma ali gos-
podičnima. Naslov pove og-
lasni oddelku »Jutra«. 34213

Prazno sobo

iste gospodični pri gos-
podarju v sredini mesta, ali
na Rimski, ozir. Trški
cesti. Ponudbe na oglasni
oddelen »Jutra« pod šifro
»1. decembra«. 34186

Kot sestanovalec

sprejem s 16. novembrom
solidega gospoda. Naslov
v oglasnem oddelen »Jutra«. 34183

Gospoda

solidega, sprejem na sta-
novanje s zajtrkom. Naslov
v oglasnem oddelen »Jutra«. 34184

Krasno stanovanje

3 sobe, kuhinja, klet in pri-
tlikline, parčni podl. na
deleži blizu Ljubljane ugod-
no oddam v podnajem. Po-
nudbe na oglasni oddelku
»Jutra« pod »Podnajemnik«. 34185

Opremljeno sobo

veliko in solno, s elektr.
razsvetljavo in posebnim
vodom, oddam tudi zakon-
cem na Mišičevi cesti 25/1.
Ižem. 34114

Gospoda

sprejem kot sestanovalec
k 1 gospodu. Naslov pove
oglasni oddelku »Jutra«. 34235

Stanovanje

1-2 sob s kuhinjo iste
mlad zakonski par. Ponudbe
na oglasni oddelku »Jutra«
pod šifro »Takoj 1. XII«. 34296

Prazno sobo

olizoma stanovanje 155cm.
Ponudbe pod šifro »1. XII«
na oglasni oddelku »Jutra«. 34267

Kot sestanovalec

sprejem gospoda v lre-
novi ulici 19 — pritlikje. 34263

Zakonski par

brez otrok, iste prazno
solno stanovanje
ali tudi samo eno, ozir. dve
sobi. Plaša naprej. Posodi
večjo vsoto. Ponudbe pod
»Solno 60« na oglasni od-
delku »Jutra«. 34260

Čisto sobo

s posebnim vodom in s
hrano ali brez, iste gospod.
Ponudbe na og. oddelku
»Jutra« pod šifro »Cena?«. 34277

Opremljeno sobo

snažno, v sredini mesta od-
dam s 15. novembrom. —
Naslov v oglasnem oddelen
»Jutra«. 34276

Prazno sobo

s vodom s stopnic oddam
Naslov v oglasnem oddelen
»Jutra«. 34290

Sostanovalec

sprejem k gospodični v
lirski ulici 20/1. 34279

Stanovanje

3 sob, kopalnice in prit-
lik oddam za takojšnjo
vseletje Naslov v oglas-
nem oddelen »Jutra«. 34294

Soba s hrano

oddam Naslov v oglasnem
oddelen »Jutra«. 34289

Opremljeno sobo

s 2 posteljama, električno
razsvetljavo in posebnim
vodom oddam takoj v bli-
žini bolnice. — Vila Delak.
Kodeljevo št. 235/I. 34299

Akademik

iste s 1. decembrom sobo
s posebnim vodom, na de-
leži od Tehnika. Ponudbe na
oglasni oddelku »Jutra« pod
»1. decembra«. 34301

Dopisi

iste dobrega prijatelja, ki
ji posodi 1500 Din Dopise
na oglasni oddelku »Jutra«
pod značko »Sreča v nesre-
či«. 34303

2 »feš« gospodični

zapisnici, čista znanja ter
dopisovanja. — Dopise pod
»Violeta« in »Faveta« na
oglasni oddelku »Jutra«. 34293

Uradnik-jurist

40leten, iste poznanje
rešne, naoblašene dame. —
Ponudbe na og. oddelku
»Jutra« pod »Resnost 99«. 34199

Dva golobčka

iste znanja s dvema go-
lobčama. Dopise na og. oddelku
»Jutra« pod šifro
»Ljubzen«. 34194

Gospod

dobro slišan, 30 let star,
zeli znanja s inteligentno
damo visoke postave. Cen-
ne ponudbe na og. oddelku
»Jutra« pod »Poznanje«. 34246

Inteligentna dama

mlada, iste duševnega raz-
svetila s starejšim, dobro
situiranim gospodom. Dopise
pod »Dobro tovariš« na og-
lasni oddelku »Jutra«. 34313

Revirni gozdar

30 let star, dobro slišan,
mirnega značaja in s takoj
gotovino. Zeli znanja s do-
brošim gospodično, lepe
znanosti. Dopise, če mo-
goče s sliko pod »Rumelini«
na oglasni oddelku »Jutra«. 33975

Fleten jagerček

zeli izobraženo, lušno in
veselo deklico za družico.
Dopise pod »Primorec« na
oglasni oddelku »Jutra«. 33976

Osamljena gđ.

iste razvedrila v dopisova-
nju s resnim gospodom. —
Cenene dopise na oglasni
oddelen »Jutra« pod šifro
»Išaletna«. 34295

Mlad uradnik

Ceh, zeli slovensko dopis-
vati s inteligentno gos-
podično. Dopise pod »Češka
za slovensko« na oglasni
oddelen »Jutra«. 34283

Kateri inteligent

mi ozdravi srčno bole? Do-
pise pod »Vrtni rož« na
oglasni oddelku »Jutra«. 34170

Gospod

star 26 let, zeli znanja s go-
spodično, simpatično zuna-
nostjo v svrhu skupne zaba-
ve v zimskih večerih. Od-
govor, event. pripombe po-
šlji »Marivoj 3« na oglasni od-
delku »Jutra«. 34295

Otroka

na pod 4 leta staroga vame-
no dobro oskrbo ljubila ro-
dina. Naslov pri podružnici
»Jutra« v Mariboru. 34296

Inteligentna gđ.

značajna in simpatična zuna-
nost, s lepo preteklostjo,
premožna ter iz ugodne
rode, se zeli vso po-
manjkanja znanja v svrhu
korepondence seznaniti s
inteligentnim gospodom v
starosti 35-45 let. — Ak-
demsko naoblašeni in moj
prednost. Dopise pošlji na
oglasni oddelku »Jutra« pod
»Ižemno duša«. 34188

Iščem

inteligentnega prijatelja go-
loga. — Dopise na oglasni
oddelen »Jutra« pod šifro
»Forela«. 34296

V oglasnem oddelku

»Jutra«
najse dvigneno sledeča plana
Agilien 91, Agilina 60, Aka-
demik 44, Cena in lega,
Centrum Ljubljana, Cedno,
Center, Dobra moč 65, Do-
bro vpeljan, Dobri post.
Dobro uveljav. Duder stroj
60, Dobrodošča 31744, Do 2.
novembra, Dobra odkupni-
ca, Dostojna stranka, Du-
najanka 3169, Eleonora,
Fanti 16, Gostilna 1598, I.
februar 1927, Gostilna 38,
Gerte 31925, Hektor, Hono-
rar 300, Hišnik, Ina, Hono-
rar 1000, Joško, Klavir, Kra-
jevni zastopnik, Kanditi,
Korepondentinja 120, Ljubi-
dom, Lahak avto, Motor iz-
koj, Manufakturi, Mozart,
Modni turnaji, M. H. Mo-
tor 15, Novo 999, Nagrad
100, Novembra tipa, Novem-
ber 14, November 261, Oko-
Ljubljana, Polonica 22,
Prometna točka 32, I. Per-
ko, Pletenje Ljubljana, Po-
te Počitnice, Rahim nujno,
Reprezentativen lokal, Res-
na senilev, Royal, Rekliver,
Ročni stroj, S. V. Sveša
drva, Sijajna, božičnost,
Sreča v Ljubljani, Skladnice
81, Srečen 20, Smuči, Stroga
tanjost, Sirota, Srečno
življenje 31, Stela, Takoj
38, Tihna prijateljica 40, Ta-
koj 58, Tourner, Takojšnja
pičilo 72, Umdeik 24, Ve-
lika prihodnost, Ugodni na-
kup, Veletrgovec, Vesela
božičnost 27, V mestu 17,
Vata, Zmožna 717, Zlata ja-
ma, Zik. 34296

Gospod

srednje starosti, s 75.000
Din, se zeli seznaniti v
svrhu ženitve s gospodično
priprano zunanostjo, v sta-
rosti 20-30 let. Prednost
imajo male posestnice, go-
stilničarke in trgovke.
Dopise s polnim naslovom
na oglasni oddelku »Jutra«
pod šifro »Prodstupna mo-
šitev 85«. 34231

Gospod

srednjih let, službujoč kot
privatni uradnik, 30.000
Din kapitala, priiden, zeli
znanja v svrhu ženitve s
gospodično ali vdovo s ne-
kak premoženja. Ponudbe s
sliko pod šifro »Resen 101«
na oglasni oddelku »Jutra«
34101

Trgovec

29 let star, inteligent in
simpatičen, zeli rešnega
znanja v svrhu ženitve s
25letno, simpatično, tr-
govsko naoblašeno gos-
podično. — Dopise na oglasni
oddelen »Jutra« pod šifro
»Diakreten«. 34211

Kmetijski fant

posnetik zeli poročiti gos-
podično ali vdovo brez
otrok, staro 30-38 let, ki
je imela 100.000 Din gotov-
vine. Naslov pove oglasni
oddelen »Jutra«. 34210

Samostojen obrtnik

zeli znanja v svrhu ženitve
s gospodično ali vdovo, s
primernim kapitalom — s
svrhu povečanja obrti. Pis-
ne ponudbe na podružnici
»Jutra« v Mariboru pod
»Trenca obrtnik«. 34181

Kmetijski sin

srednjih let, s 50.000 Din,
zeli poročiti gospodično ali
vdovo od 25-35 let staro,
ki ima posestvo ali trgov-
no. — Ponudbe na oglasni
oddelen »Jutra« pod šifro
»Reeno 08«. 34083

Razno

Pozor, trgovci!
Z upeljavo dobro izdoga,
skoraj vsakemu potrebnega
ter pri nas še nepoznanega
predmeta, si pridobite mno-
go novih odjemalcev. Za-
brevajte nadaljajo poljsnija
pod »Lep zaslužek« na og-
lasni oddelku »Jutra«. 34125

Belo vezenje

sprejem na dom. Naslov
v oglasnem oddelen »Jutra«. 34077

Restavracija »Roža«

Zidovska ulica 6.
Domache kolone, znižane ce-
ne, izborna vino. Abonenti
se sprejemajo po isti ceni
kakor v uradni meniji.
— Se priporoča A. Šmid.
34242

Trg. pomočnik

ki bo dobiti dobro plačo
in stalno mesto, mora biti
obezmen. infoibeni strazeh.
V oporo se Vam nudi knji

Gospodje, če pol ebužete

delavsko obleko modne plašče
neudobno obleko modni vijeti
raglan smoki g.
črno sukno frak

KUPITE SUKNO

v veletrgovini

J. Grobelnik, Ljubljana

Na drobno

Mestni trg

Na debelo

ki uvaža v velikih množinah sukno v vseh cenah in kvalitetah

Zadnje novosti blaga za damske plašče in kostume.

PETROPLIN - plinske štedilne svetilke
od 100 - 3000 svetlobnih moči.
Za vsako notranjo in zunanjo razsvetljavo. Eksplozija izključena. Brez duha po petroleju. Enostavno obratovanje. — Minimalna uporaba petroleja.

PETROPLIN Zagreb, Orehovčeva 58.
35 raznovrstnih modelov. Največja skladišča za SHS.

POZOR!

Ni potrebno, da nosite obleklo obleko, plašče, kostume i. t. d., ker jih lovarna

Jos. Reich, Ljubljana, Poljanski nasip 4-6

pobarva najlepše v različnih barvah

Sprejemališče: Selenburgova ulica 3

Postrežba točna

Cene zmerne

jevt. itd. Prodaja na obroke. — Ceniki franco. **FR. BUNA**
F. B. L., lovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana Karlova
ska cesta 4

DRAŽBENI OKLIC.

Na prošnjo lastnikov se vrši vled sklepa okrajnega sodišča Trzič z dne 28. okt. 1926. Ne 541/26 **prostovoljna javna dražba** lovarniškega poslopja št. 236 v Trziču s ca. 20 izdejanimi konjskimi silami kot pritiskalno vi. št. 346 k. o. Trzič.

dne 18. nov. 1926, ob 15. uri

v notarski pisarni v Trziču 215.

Izključna cena znaša 150.000 Din. Vadij znaša 15.000 Din.

Celo skupilo se mora plačati v 10 dneh po dražbi v roke sodnega komisarja oz. okr. sodišča Trzič.

Dražbene pogoje se more vpogledati pri notarju Janku Svetliču v Trziču

Trzič, 8. novembra 1926.

Janko Svetlič,

notar kot sodni komisar.

Plošče za gramofone

H. Kenda, Ljubljana

Mestni trg 17.

2.000 Din nagrade

tistemu, ki mi tako ali za mesec februarja presreči

lepo, komfortno stanovanje 4-6 sob.

Najemna oskranska stva. Najemem tudi vilo ali kaj sličnega. Ponudbe na pošto predati 31.

L. Mikuš
LJUBLJANA, Mestni trg 15
Izdelovatelj dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic
Stari dežniki se nanovo obrežejo.

Puške, pištole

bezdimna municija originalna čahuri, pištojska municija
Generalno zastopstvo tvorničko skladišče

PIRA D. D., Zagreb
Račkoga ul. 7 d.

SALAMO

prvovrstno novo robo
popolnoma dozorelo

dobite p' vsod

Prva hivaška tvornica salame, ušena mesa, mast

M. GAVRILOVIĆ SIMOVIC D. D.

PETKINJA
Glav. zastop. za Slovenijo:

R. BUNC in DRUG
Ljubljana, Celje

Veletrgovino vina in žgan h pijač

z vsem inventarjem, dobro vpeliano, **prodamo ali zamenjamo** pod zelo ugodnimi pogoji. Pismene ponudbe pod „Vnara P-388“ na **INTERREKLAM D. D. ZAGREB**, Strossmayerova ul. 6.

Okrasite si Vaš dom!

Lepa slika na zidu znano dvigne prijetnost sobe. Naš zavod Van nudi najbolje in najcenejše proizvode pod najugodnejšimi plačili in pogoji. Imamo v zalogi različne slike raznih velikosti in sicer ume in isk, hel ochromov tisk, heliogravirane, v olini m tisku itd. predstavljajoč madone, svetnike, kralje, pokrajine, zgodovinske slike itd. — Okvirjenje vseh vrst slik najceneje. — Veika izbira okvirov. Znatne plačine olajšave. Zahleva te brezplačne ponudbe.

BRAČA JENIĆ trgovina metlin, tvorniško skladišče slik in okvirov prvih svetovnih tvornic **ZAGREB** II ca 48
Telefon 21-27.

DOBITKI

drž. razr. loterije podvojeni

Pravkar je izšel razpored XIII. državne razredne loterije za katerega se vse živahno zanima in bo gotovo sprejet z veseljem.

Relativno nizke cene in velika množina zadetkov solidno obratovanje, točna izplačila dobitkov je vzbudila zanimanje in zaupanje v institucijo državne loterije med najširšimi plastmi naroda. Povpraševanje po omenjenih srečkah je znatno naraslo, da jih je zmanjkalo in so tisoči in tisoči ostali praznih rok.

Pa tudi v inozemstvu so se začeli zanimati za našo razredno loterijo tako, da je bila razredna loterija prisiljena zvišati število sreč od **150.000** na **250.000**. Za dosego tega smo bili primorani tudi ceno sreč dvigniti za neznatno svoto in sicer od **80** na **100 Din** za komad.

Nasproti malemu zvišanju cen sreč pa so se znatno dvignili dobitki, ki bodo izžrebani. Pri prejšnjih žrebanjih je znašal glavni dobiček in premija 1 milijon 900.000 Din, pri sedanjih pa bo znašal

4 milijone in 200.000 Din

Prej je bilo 6 premij, sedaj pa jih je kar 12 in so tudi znatno zvišane. Skupna svota enega žrebanja v enem kolu je znašala poprej 39.000.000 Din, sedaj pa

82 milijonov Din, torej več kot še enkrat toliko

Nadalje je tudi žrebanje izpremenjeno. Poprej je trajalo dva dni, sedaj bo gotovo v enem dnevu. Namesto 150.000 števil bo žrebanih 125.000 in sicer **bo veljal vsak žreb za dve številki. Tako bo mog č, da bo eden lahko kupil eno srečko z dvo no ceno in dvojno vrednostjo za eno žrebanje in zadel dvojni dobiček.**

Ta sistem se izvaja pri nemških loterijah že skozi več let in se je zelo obnesel.

Neizpremenjeno pa ostane, da bo gotovo izžrebana vsaka druga številka.

Taka odtrgati ter najpozneje do 6. januarja oam odposlati.

Naročilnica na glavno kolekturo državne razredne loterije:

Bankovno Komanditno društvo **A. REIN i DRUG ZAGREB**

Ga eva ulica štev. 8

Telefon 11-94

Trg I. štev. 15

Telefon 7-03

Preradovičev trg 5.

Telefon 1-88

Žrebanja I. razreda dne 11. januarja 1927

Za I. žrebanje XIII. kola državne razredne loterije naročam:

_____ kom celih sreč . . . 100—

_____ kom polovčnih sreč po Din 50—

_____ kom četrtinskih sreč . . . 25—

Kupnino teh sreč v skupnem znesku

Din _____ nakazal sem Vam danes po ošin nakaznici
nakazem Vam po prejemu sreč potom pošt čekovni
vplačnice.

Ime in priimek: _____

Mesto: _____

Natančen naslov: _____

naproša se
natančno
n citirno
zobniti.

Francoska linija, Cie. Gle. Transatlantique

157a

Havre - Newyork

samo 6 dni čez morje.

Cie Chargeurs-Réunis, Sud Atlantique, Transport-Maritimes
za pomorske vožnje v Južno Ameriko, Avstralijo, Argentinijsko in Kanado.

Tozadevna pojasnila in vozne listke daje zastopnik

Ivan Kraker, Ljubljana

Kolodvorska ulica št. 35.